

Hyvinkään kaupungin
PERUSOPETUKSEN
OPETUSSUUNNITELMA 2016
Vuosiluokat 3–6

14. Vuosiluokat 3–6	3
14.1 Vuosiluokkien 2 ja 3 välinen siirtymävaihe ja vuosiluokkien 3–6 tehtävä.....	3
14.2 Laaja-alainen osaaminen vuosiluokilla 3-6	3
14.3 Hyvinkäällä.....	3
Vuosiluokkien 2 ja 3 välinen siirtymävaihe.....	3
Vuosiluokkien 6 ja 7 välinen siirtymävaihe.....	3
14.4 Oppiaineet vuosiluokilla 3–6	5
14.4.2 TOINEN KOTIMAINEN KIELI	28
RUOTSIN KIELI, A-oppimäärä.....	28
RUOTSIN KIELI, B1-oppimäärä	38
14.4.3 VIERAAT KIELET	41
ENGLANTI, A-oppimäärä	41
RANSKA, A-oppimäärä.....	52
SAKSA, A-oppimäärä	64
VENÄJÄ, A-oppimäärä	74
14.4.4 MATEMATIIKKA	87
14.4.5 YMPÄRISTÖOPPI.....	98
15.4.6 USKONTO	114
14.4.7 ELÄMÄNKATSOMUSTIETO	130
14.4.8 HISTORIA.....	136
14.4.9 YHTEISKUNTAOPPI.....	142
14.4.10 MUSIIKKI	145
14.4.11 KUVATAIDE.....	155
14.4.12 KÄSITYÖ.....	170
14.4.13 LIIKUNTA	175
14.4.14 OPPILAANOJAUS	184

14. Vuosiluokat 3–6

14.1 Vuosiluokkien **2** ja **3** välinen siirtymävaihe ja vuosiluokkien 3–6 tehtävä
(Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet s. 154)

14.2 Laaja-alainen osaaminen vuosiluokilla 3-6
(Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet s. 155)

14.3 Hyvinkäällä

Vuosiluokkien **2** ja **3** välinen siirtymävaihe

Kevätlukukauden aikana luokanopettaja varmistaa tarvittaessa yhteistyössä erityisopettajan kanssa, että kolmannelle luokalle siirtyvän oppilaan lukemisen, kirjoittamisen ja matematiikan perustaitojen hallinta on riittävää. Luokanopettaja ohjaa ja tukee oppilaan itseluottamuksen kasvua ja opiskelutaitojen ja työskentelytaitojen kehittymistä sekä yksin että ryhmässä opiskeltaessa.

Rehtori vastaa, että huoltajalle annetaan tietoa ja ohjausta kieliohjelmasta, erikoisluokista ja uusista oppiaineista. Huoltajille järjestetään tarpeen mukaan mahdollisuus keskustella nivelvaiheeseen liittyvistä asioista kuten esim. opiskelun kasvavista vaatimuksista ja uuteen ryhmään liittymistä esim. vanhempainillassa tai muissa tapaamisissa.

Toisen vuosiluokan arviointikeskustelussa painopiste on äidinkielen, matematiikan ja työskentelytaitojen arvioimisessa.

Rehtori tekee oppilaiden luokkasijoittelun yhteistyössä erityisopettajan, koulupsykologin, terveydenhoitajan ja luokanopettajan kanssa. Tukea tarvitsevien oppilaiden luokkasijoittamiseen kiinnitetään erityishuomiota. Koulun erityisopetusresurssin käytöstä sovitaan kokouksessa, johon osallistuvat vähintään rehtori, koulupsykologi ja erityisopettaja. Tukea tarvitsevien oppilaiden luokkasijoittelussa tehdään alueellista yhteistyötä.

Luokanopettaja selvittää yhteistyössä erityisopettajan ja rehtorin kanssa oppilaan tehostetun ja erityisen tuen tarpeen ennen kolmannelle luokalle siirtymistä.

Vuosiluokkien **6** ja **7** välinen siirtymävaihe

Kuudennen luokan opettaja varmistaa, että sekä yläkouluun siirtyvä oppilas että hänen huoltajansa saa riittävästi tietoa siirtymävaiheesta ja mahdollisuuksia keskustella siirtymävaiheeseen liittyvistä asioista. Opettajan tehtävänä on myös varmistaa, että oppilaan tiedot ja taidot sekä kyky ottaa vastuuta omasta opiskelustaan ovat riittävällä tasolla.

Yläkoulun edustaja kutsuu kuudennen luokan luokanopettaja ja alakoulun erityisopettajan tapaamiseen ennen tulevien seitsemänsien luokkien muodostamista. Luokkasijoittelussa pyritään ottamaan huomioon keskustelussa esille nousseet asiat sekä oppilaiden omat toiveet.

Yläkoulun edustajat, esimerkiksi oppilaanohjaaja ja erityisopettaja, tapaavat tulevat oppilaansa kevätlukukauden aikana alakoulussa. Oppilaille järjestetään myös tutustumiskäynti yläkouluun.

Yläkoulu järjestää huoltajille tilaisuuden, jossa annetaan siirtymävaiheeseen liittyvää tietoa ja tutustutaan yläkouluun ja sen toimintakulttuuriin. Tilaisuudessa painotetaan kodin ja koulun yhteistyön merkitystä oppilaan koulunkäynnin ja itsenäistymiskehityksen onnistumisessa.

Tiedot oppilaan poikkeavista opetusjärjestelyistä siirretään alakoulusta yläkouluun.

Mikäli oppilaalla on erityisen tuen päätös, se tarkistetaan kuudennen luokan keväällä. Koululääkärin ja kouluterveydenhoitajan tarkastus tehdään oppilaalle ennen seitsemännelle luokalle siirtymistä.

Syksyllä kaupunki järjestää monialaisena yhteistyönä kaikille uusille seitsemäsluokkaisille ryhmäytyspäivän. Kouluilla on myös omia, toimivia ryhmäytymiskäytänteitä, joilla siirtymävaiheesta rakennetaan oppilaalle turvallinen.

14.4 Oppiaineet vuosiluokilla 3–6

[14.4.1 ÄIDINKIELI JA KIRJALLISUUS](#)

(Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet s. 159)

[SUOMEN KIELI JA KIRJALLISUUS](#)

(Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet s. 162)

[SUOMI TOISENA KIELENÄ JA KIRJALLISUUS](#)

(Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet s. 185)

3. Ik. SUOMENKIELI JA KIRJALLISUUS			
3. Ik. SUOMI TOISENA KIELENÄ JA KIRJALLISUUS			
Vuosiluokan tarkennetut tavoitteet	Tavoitteeseen liittyvät sisältöalueet ja sisältöalueen painopisteet ja	Laaja-alainen osaaminen	Arvioinnin kohteet
Vuorovaikutustilanteissa toimiminen			
T1 opastaa oppilasta vahvistamaan taitoaan toimia rakentavasti erilaisissa viestintäympäristöissä ja ilmaisemaan mielipiteensä	S1 Jaetaan kokemuksia, ajatuksia ja mielipiteitä. Kuunnellaan ja annetaan palautetta.	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen	Toimiminen erilaisissa ilmaisutilanteissa
T1 ohjata oppilasta vahvistamaan ilmaisuvarantoaan ja taitoaan ilmaista mielipiteensä ja toimia rakentavasti koulun ja muun arjen vuorovaikutustilanteissa	S1 Harjoitellaan omien kokemusten, ajatusten ja mielipiteiden kertomista. Harjoitellaan ääntämistä sekä jokapäiväisiin vuorovaikutustilanteisiin liittyviä fraaseja.	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L4 Monilukutaito	
T2 ohjata oppilasta huomaamaan omien kielellisten ja viestinnällisten valintojensa vaikutuksia ja huomioidaan toisten tarpeita ryhmäviestintätilanteissa	S1 Harjoitellaan kohteliaita vuorovaikutustapoja.	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen	Toisten huomioidminen viestintätilanteissa
T2 innostaa oppilasta vahvistamaan kasvokkaisen vuorovaikutuksen, opetuspuheen ja kuultujen tekstien kuuntelu- ja ymmärtämistaitojaan	S1 Opetellaan kuuntelemaan puhekuompanin viesti ja jatkamaan keskustelua omalla vuorolla. Harjoitellaan kuuntelutaitoja ja kuullusta oppimista (ohjeet, opetuspuhe).	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L4 Monilukutaito	

Vuosiluokan tarkennetut tavoitteet	Tavoitteeseen liittyvät sisältöalueet ja sisältöalueen painopisteet ja	Laaja-alainen osaaminen	Arvioinnin kohteet
T3 ohjata oppilasta käyttämään luovuuttaan ja ilmaisemaan itseään monipuolisesti erilaisissa viestintä- ja esitystilanteissa, myös draaman avulla	S1 Hyödynnetään draaman toimintamuotoja.	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L4 Monilukutaito L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen	Osallistuminen draamatyöskentelyyn
T3 ohjata oppilasta ilmaisemaan itseään monipuolisesti sanallisia ja ei-sanallisia ilmaisukeinoja käyttäen sekä käyttämään luovuuttaan ja ottamaan huomioon myös muut osallistujat	S1 Ohjataan kokonaisilmaisuun ja hyödynnetään draamaa erilaisten teemojen käsittelyssä. Osallistutaan oman luokan sekä koulu yhteisön kulttuuritoimintaan.	L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu	
T4 kannustaa oppilasta kehittämään myönteistä viestijäkuvaa sekä halua ja kykyä toimia erilaisissa, myös monimediaisissa vuorovaikutustilanteissa	S1 Harjoitellaan ja havainnoidaan omaa vuorovaikutusta erilaisissa viestintätilanteissa.	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot L4 Monilukutaito	Onnistuminen myönteisen viestijäkuvan luomisessa
Tekstien tulkitseminen			
T5 ohjata oppilasta sujuvoittamaan lukutaitoaan ja käyttämään tekstin ymmärtämisen strategioita sekä tarkkailemaan ja arvioimaan omaa lukemistaan	S2 Harjoitellaan erilaisten tekstien sujuvaa lukemista, oppilaan oman tason mukaisesti. Arvioidaan omaa lukutaitoa.	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L4 Monilukutaito L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen	Lukutaidon sujuvuus ja luetun ymmärtäminen
T4 ohjata oppilasta sujuvoittamaan lukutaitoaan ja käyttämään tietoaan tekstilajeista tekstien erittelemisessä ja tiedon luotettavuuden arvioinnissa itsenäisesti ja ryhmässä	S2 Harjoitellaan taitotasolle sopivien kaunokirjallisten sekä tieto- ja mediatekstien sujuvaa lukemista. Tutustutaan eri tekstilajien piirteisiin sekä kirjallisuuden peruskäsitteisiin	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L4 Monilukutaito	
T5 kannustaa oppilasta kehittämään taitoaan tulkita puhuttuja ja kirjoitettuja tekstejä erilaisissa tilanteissa tarkoituksenmukaisia luku- ja ymmärtämisstrategioita käyttäen	S1 Ohjataan oppilasta käyttämään tilanteeseen sopivia lukustrategioita.	L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L4 Monilukutaito	
T6 opastaa oppilasta kehittämään monimuotoisten tekstien erittelyä, arvioinnin ja tulkitsemisen taitoja ja laajentamaan sana- ja käsitevarantoaan sekä edistämään ajattelutaitojaan	S2 Tutustutaan alustavasti sanaluokkiin. Harjoitellaan tekstien erittelyä ja tulkitsemista tutustumalla erilaisiin teksteihin.	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L4 Monilukutaito L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen	Tekstien erittely ja tulkinta

T6 ohjata oppilasta päättävään tekstien tulkintaan sekä laajentamaan sana- ja käsitevarantoaan	S2 Laajennetaan sana- ja käsitevarantoa sekä luokitellaan sanoja (esim. substantiivit, adjektiivit ja verbit).	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L4 Monilukutaito	T5 kannustaa oppilasta kehittämään taitoaan tulkita puhuttuja ja kirjoitettuja tekstejä erilaisissa tilanteissa tarkoituksenmukaisia luku- ja ymmärtämisstrategioita käyttäen
T7 ohjata oppilasta tiedonhankintaan, monipuolisten tiedonlähteiden käyttöön ja tiedon luotettavuuden arviointiin	S2 Etsitään tietoa eri lähteistä.	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L4 Monilukutaito L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen	Tiedonhaku
T8 kannustaa oppilasta kehittämään kirjallisuudentuntemusta ja kiinnostustaan lapsille tarkoitettua kirjallisuutta, media- ja muita tekstejä kohtaan, luomalla mahdollisuuksia myönteisiin lukukokemuksiin ja -elämyksiin, tiedonhalun tyydyttämiseen sekä lukukokemusten jakamiseen	S2 Lukuilo - ohjataan oppilasta löytämään itselleen sopivaa kirjallisuutta. Jaetaan lukukokemuksia toisten kanssa erilaisin tavoin.	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L4 Monilukutaito L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen	Itselleen sopivan kirjallisuuden löytäminen Lukukokemusten jakaminen
Tekstien tuottaminen			
T9 rohkaista oppilasta ilmaisemaan kokemuksiaan, ajatuksiaan ja mielipiteitään ja vahvistamaan myönteistä kuvaa itsestään tekstien tuottajana	S3 Ilmaistaan ajatuksia, kokemuksia ja mielipiteitä kirjoittaen.	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L4 Monilukutaito L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen	Ajatusten, kokemusten ja mielipiteiden kirjallinen ilmaisu
T10 kannustaa ja ohjata oppilasta kielentämään ajatuksiaan ja harjoittelemaan kertovien, kuvaavien, ohjaavien ja yksinkertaisten kantaa ottavien tekstien tuottamista	S3 Tuotetaan erilaisia tekstejä.	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L4 Monilukutaito L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen	Erialaisten tekstien tuottaminen
T11 ohjata oppilasta edistämään käsinkirjoittamisen ja näppäintaitojen sujuvoitumista ja vahvistamaan kirjoitetun kielen, ja tekstien rakenteiden ja oikeinkirjoituksen hallintaa	S3 Sujuvoitetaan käsinkirjoittamista ja näppäintaitoja. Harjoitellaan tekstien otsikointia. Vahvistetaan sanatasoista oikeinkirjoitusta sekä virkkeen aloitusta ja lopetusta.	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L4 Monilukutaito L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen	Kirjoittamisen sujuvuus ja sanatasoinen oikeinkirjoitus
T7 innostaa oppilasta edistämään käsinkirjoittamisen ja näppäintaitojen sujuvoitumista ja tuottamaan arjessa ja koulussa tarvittavia monimuotoisia tekstejä yksin ja ryhmässä	S3 Harjoitellaan sujuvan kirjoittamisen perustoimintoja ja oikeinkirjoituksen perusasioita omassa tekstissä. Kirjoitetaan omista kokemuksista, havainnoista ja mielipiteistä.	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L4 Monilukutaito L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen	

Vuosiluokan tarkennetut tavoitteet	Tavoitteeseen liittyvät sisältöalueet ja sisältöalueen painopisteet ja	Laaja-alainen osaaminen	Arvioinnin kohteet
T12 kannustaa oppilasta kehittämään tekstin tuottamisen prosesseja ja taitoa arvioida omia tekstejä, tarjota mahdollisuuksia tekstien tuottamiseen yhdessä, rakentavan palautteen antamiseen ja saamiseen, ohjata ottamaan huomioon tekstin vastaanottaja sekä toimimaan eettisesti verkossa yksityisyyttä ja tekijänoikeuksia kunnioittaen	S3 Arvioidaan omaa tekstiä ja annetaan vertaispalautetta. Ohjataan toimimaan eettisesti verkossa yksityisyyttä ja tekijänoikeuksia kunnioittaen.	L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L4 Monilukutaito L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys	Oman tekstin arviointi ja vertaispalautteen antaminen
T8 auttaa oppilasta syventämään taitoaan suunnitella ja tuottaa tekstejä itsenäisesti ja ryhmässä sekä käyttämään monipuolisesti niissä tarvittavaa sanastoa ja kielipollisia rakenteita	Harjoitellaan erilaisten lauseiden ja virkkeiden kirjoittamista (lausetyypit, virkerajan hahmottaminen).	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L4 Monilukutaito	
Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen			
T13 ohjata oppilasta kehittämään kielitietoisuuttaan, innostaa häntä tutkimaan ja tarkkailemaan kieltä ja sen eri variantteja ja harjaannuttaa käyttämään käsitteitä, joiden avulla kielestä ja sen rakenteista puhutaan ja auttaa ymmärtämään kielellisten valintojen vaikutuksia	S4 Leikitellään kielellä (riimit, synonyymit jne.)	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L4 Monilukutaito	Kielitietoisuus
T10 ohjata oppilasta vahvistamaan kielitietoisuuttaan ja havainnoimaan kielenkäytön tilanteista vaihtelua, eri kielten piirteitä ja puhutun ja kirjoitetun suomen säännönmukaisuuksia	Tarkkaillaan kielen vaihtelua tilanteen ja aiheen mukaan.	L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L4 Monilukutaito	
T14 kannustaa oppilasta laajentamaan tekstivalikoimaansa ja lukemaan lapsille suunnattua kirjallisuutta sekä rohkaista lukuharrastukseen ja lukuelämysten jakamiseen ja kirjaston aktiiviseen käyttöön	S4 Vierailaan kirjastossa ja tehdään muuta yhteistyötä kirjaston kanssa Tarjotaan monipuolisesti erilaisia kirjoja luettavaksi. Jaetaan lukuelämyksiä erilaisin tavoin	L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L4 Monilukutaito L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen	Lukuharrastuneisuuden ilmeneminen, esim. kirjavinkkaus, arvostelu, kirjoitelmat.
T11 innostaa oppilasta tutustumaan monipuolisesti kirjallisuuteen ja kulttuuriin ja kannustaa lukemaan lapsille ja nuorille suunnattua kirjallisuutta sekä rohkaista lukuelämysten jakamiseen ja kirjaston aktiiviseen käyttöön	S4 Luetaan yhdessä ja yksin ikä- ja taitotasolle sopivaa kirjallisuutta ja keskustellaan luetusta. Tutustutaan ikätasolle tarkoitettuihin elokuviin sekä lasten maailmaan liittyvään kansan- ja nykyperinteeseen. Ohjataan aktiiviseen kirjaston käyttöön.	L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu	

Vuosiluokan tarkennetut tavoitteet	Tavoitteeseen liittyvät sisältöalueet ja sisältöalueen painopisteet ja	Laaja-alainen osaaminen	Arvioinnin kohteet
T15 tukea oppilasta kielellisen ja kulttuurisen identiteetin rakentamisessa ja ohjata arvostamaan eri kulttuureja ja kieliä sekä luoda oppilaalle mahdollisuuksia media- ja kulttuuritarjontaan tutustumiseen sekä oman kulttuurin tuottamiseen	S4 Tutustutaan oppilaille läheisiin kansanperinteen lajeihin (esim. sadut, tarinat, vitsit) Toteutetaan omia esityksiä Tutustutaan kulttuuritarjontaan mahdollisuuksien mukaan (KuPo)	L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L4 Monilukutaito L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen	Osallistuminen esityksiin
T12 ohjata oppilasta havainnoimaan koulun ja muun ympäristön kulttuurista monimuotoisuutta sekä tukea oppilaan monikielistä ja -kulttuurista identiteettiä ja rohkaista hyödyntämään ja kehittämään omaa kielirepertuaaria	S4 Kannustetaan oppilasta lukemaan myös omalla äidinkielellä. Ohjataan arvostamaan monikielisyyttä.	L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L4 Monilukutaito	
Kielen käyttö kaiken oppimisen tukena			
T14 ohjata oppilasta havaitsemaan, miten kieltä käytetään eri oppiaineissa	Harjoitellaan eri oppiaineiden tärkeiden käsitteiden ja ilmausten tunnistamista ja käyttöä.	L4 Monilukutaito L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen	
T15 kannustaa oppilasta kehittämään tietojaan ja kielellisiä keinojaan itseohjautuvaan työskentelyyn, tiedonhakuun ja tiedon jäsentämiseen itsenäisesti ja ryhmässä	Harjoitellaan tieto- ja viestintäteknologian käyttöä tiedonhankinnassa ja oppimisessa. Kannustetaan oman äidinkielen hyödyntämiseen oppimisessa.	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen	

4. IK. SUOMENKIELI JA KIRJALLISUUS			
4. IK. SUOMI TOISENA KIELENÄ JA KIRJALLISUUS			
Vuosiluokan tarkennetut tavoitteet	Sisältöalueen painopisteet ja tavoitteeseen liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen	Arvioinnin kohteet
Vuorovaikutustilanteissa toimiminen			
T1 opastaa oppilasta vahvistamaan taitoaan toimia rakentavasti erilaisissa viestintäympäristöissä ja ilmaisemaan mielipiteensä	S1 Jaetaan kokemuksia, ajatuksia ja mielipiteitä Kuunnellaan ja annetaan palautetta	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen	Toimiminen erilaisissa ilmaisutilanteissa

Vuosiluokan tarkennetut tavoitteet	Sisältöalueen painopisteet ja tavoitteeseen liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen	Arvioinnin kohteet
T1 ohjata oppilasta vahvistamaan ilmaisuvarantoaan ja taitoaan ilmaista mielipiteensä ja toimia rakentavasti koulun ja muun arjen vuorovaikutustilanteissa	S1 Harjoitellaan kertomista, mielipiteen ilmaisua ja kuvailua eri aihepiirien ja tekstien pohjalta.	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L4 Monilukutaito	
T2 ohjata oppilasta huomaamaan omien kielellisten ja viestinnällisten valintojensa vaikutuksia ja huomioimaan toisten tarpeita ryhmäviestintätilanteissa	S1 Harjoitellaan kohteliaita vuorovaikutustapoja	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen	Toisten huomioiminen viestintätilanteissa
T2 innostaa oppilasta vahvistamaan kasvokkaisen vuorovaikutuksen, opetuspuheen ja kuultujen tekstien kuuntelu- ja ymmärtämistaitojaan	S1 Harjoitellaan ajan ilmaisemista ja vertaamista sekä epäsuoraa esitystä ja toisen puheeseen viittaamista.	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L4 Monilukutaito	
T3 ohjata oppilasta käyttämään luovuuttaan ja ilmaisemaan itseään monipuolisesti erilaisissa viestintä- ja esitystilanteissa, myös draaman avulla	S1 Hyödynnetään draaman toimintamuotoja	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L4 Monilukutaito L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen	Osallistuminen draamatyöskentelyyn
T3 ohjata oppilasta ilmaisemaan itseään monipuolisesti sanallisia ja ei-sanallisia ilmaisukeinoja käyttäen sekä käyttämään luovuuttaan ja ottamaan huomioon myös muut osallistujat	S1 Ohjataan kokonaisilmaisuuksiin ja hyödynnetään draamatyöskentelyä. Osallistutaan oman luokan sekä kouluyhteisön kulttuuritoimintaan.	L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu	
T4 kannustaa oppilasta kehittämään myönteistä viestijäkuvaa sekä halua ja kykyä toimia erilaisissa, myös monimedialaisissa vuorovaikutustilanteissa	S1 Harjoitellaan ja havainnoidaan omaa vuorovaikutusta erilaisissa viestintätilanteissa.	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot L4 Monilukutaito	Onnistuminen myönteisen viestijäkuvan luomisessa

Vuosiluokan tarkennetut tavoitteet	Sisältöalueen painopisteet ja tavoitteeseen liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen	Arvioinnin kohteet
Tekstien tulkitseminen			
T5 ohjata oppilasta sujuvoittamaan lukutaitoaan ja käyttämään tekstin ymmärtämisen strategioita sekä tarkkailemaan ja arvioimaan omaa lukemistaan	S2 Kehitetään luetun ymmärtämisen taitoa erilaisten tekstien avulla. Arvioidaan omaa lukutaitoa.	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L4 Monilukutaito L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen	Lukutaidon sujuvuus ja luetun ymmärtäminen
T4 ohjata oppilasta sujuvoittamaan lukutaitoaan ja käyttämään tietoaan tekstilajeista tekstien erittelemisessä ja tiedon luotettavuuden arvioinnissa itsenäisesti ja ryhmässä	S2 Harjoitellaan taitotasolle sopivien kaunokirjallisten ja tieto- ja mediatekstien sujuvaa lukemista. Tutkitaan, eritellään ja vertaillaan eri tekstilajeja (kertovat, kuvaavat, ohjaavat ja kantaaottavat) kielellisiä ja tekstuaalisia piirteitä. Opitaan lisää kirjallisuuden peruskäsitteitä.	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L4 Monilukutaito	Lukutaidon sujuvuus ja tekstilajitaidot tekstin tulkinnassa
T6 opastaa oppilasta kehittämään monimuotoisten tekstien erittelyn, arvioinnin ja tulkitsemisen taitoja ja laajentamaan sana- ja käsitevarantoaan sekä edistämään ajattelutaitojaan	S2 Syvennetään sanaluokkien osaamista Tutustutaan verbien persoona- ja aikamuotoihin Harjoitellaan tekstien erittelyä ja tulkitsemista.	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L4 Monilukutaito L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen	Tekstien erittely ja tulkinta Sanojen luokittelu
T5 kannustaa oppilasta kehittämään taitoaan tulkita puhuttuja ja kirjoitettuja tekstejä erilaisissa tilanteissa tarkoituksenmukaisia luku- ja ymmärtämisstrategioita käyttäen	S2 Harjoitellaan käyttämään sopivia lukustrategioita. Harjoitellaan hahmottamaan virkkeen osien suhteita sekä avaamaan lauseenvastikerakenteita.	L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L4 Monilukutaito	Tekstien tulkinta
T6 ohjata oppilasta päättelevään tekstien tulkintaan sekä laajentamaan sana- ja käsitevarantoaan	S2 Harjoitellaan selittämään, vertailemaan ja pohtimaan sanojen, synonyymien, kielikuvien, käsitteiden ja sanontojen merkityksiä. Luokitellaan sanoja ja opitaan lisää sanaluokkia (pronominit ja numeraalit).	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L4 Monilukutaito	Sana- ja käsitevarannon laajentuminen, päättelevä tekstien tulkinta
T7 ohjata oppilasta tiedonhankintaan, monipuolisten tiedonlähteiden käyttöön ja tiedon luotettavuuden arviointiin	S2 Etsitään tietoa eri lähteistä. Pohditaan tietolähteiden luotettavuutta.	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L4 Monilukutaito L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen	Tiedonhaku

Vuosiluokan tarkennetut tavoitteet	Sisältöalueen painopisteet ja tavoitteeseen liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen	Arvioinnin kohteet
T8 kannustaa oppilasta kehittämään kirjallisuudentuntemusta ja kiinnostustaan lapsille ja nuorille tarkoitettua kirjallisuutta, media- ja muita tekstejä kohtaan, luomalla mahdollisuuksia myönteisiin lukukokemuksiin ja -elämyksiin, tiedonhalun tyydyttämiseen sekä lukukokemusten jakamiseen, myös monimediaisissa ympäristöissä	S2 Lukuilo - ohjataan oppilasta löytämään itselleen sopivaa kirjallisuutta. Jaetaan lukukokemuksia toisten kanssa erilaisin tavoin.	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L4 Monilukutaito L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen	Itselleen sopivan kirjallisuuden löytäminen Lukukokemusten jakaminen
Tekstien tuottaminen			
T9 rohkaista oppilasta ilmaisemaan kokemuksiaan, ajatuksiaan ja mielipiteitään ja vahvistamaan myönteistä kuvaa itsestään tekstien tuottajana	S3 Ilmaistaan ajatuksia, kokemuksia ja mielipiteitä kirjoittaen.	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L4 Monilukutaito L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen	Ajatusten, kokemusten ja mielipiteiden kirjallinen ilmaisu
T10 kannustaa ja ohjata oppilasta kielentämään ajatuksiaan ja harjoittelemaan kertovien, kuvaavien, ohjaavien ja yksinkertaisten kantaa ottavien tekstien tuottamista, myös monimediaisissa ympäristöissä	S3 Tuotetaan erilaisia tekstejä. Tutustutaan tekstin tuottamisen vaiheisiin. Harjoitellaan tekstien elävöittämistä. Pohditaan kirjoitetun ja puhutun kielen eroja.	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L4 Monilukutaito L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen	Erilaisten tekstien tuottaminen, myös vaihteittain
T11 ohjata oppilasta edistämään käsinkirjoittamisen ja näppäintaitojen sujuvoitumista ja vahvistamaan kirjoitetun kielen, ja tekstien rakenteiden ja oikeinkirjoituksen hallintaa	S3 Vahvistetaan käsinkirjoittamista ja näppäintaitoja. Harjoitellaan tekstien otsikointia ja tutustutaan kappalejakoon ja vuoropuheluun Jatketaan oikeinkirjoituksen harjoittelua.	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L4 Monilukutaito L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen	Kirjoittamisen sujuvuus ja lausetasoinen oikeinkirjoitus
T7 innostaa oppilasta edistämään käsinkirjoittamisen ja näppäintaitojen sujuvoitumista ja tuottamaan arjessa ja koulussa tarvittavia monimuotoisia tekstejä yksin ja ryhmässä	S3 Harjoitellaan tekstin sujuvaa kirjoittamista, tekstin tuottamisen ja käsittelyn perustoimintoja ja yleiskielen normeja (otsikointi, oikeinkirjoitussopimukset) itsenäisesti ja ryhmässä.	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L4 Monilukutaito L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen	Tekstilajitaidot tekstin tuottamisessa, käsinkirjoittaminen ja näppäintaidot

Vuosiluokan tarkennetut tavoitteet	Sisältöalueen painopisteet ja tavoitteeseen liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen	Arvioinnin kohteet
T12 kannustaa oppilasta kehittämään tekstin tuottamisen prosesseja ja taitoa arvioida omia tekstejä, tarjota mahdollisuuksia tekstien tuottamiseen yhdessä, rakentavan palautteen antamiseen ja saamiseen, ohjata ottamaan huomioon tekstin vastaanottaja sekä toimimaan eettisesti verkossa yksityisyyttä ja tekijänoikeuksia kunnioittaen	S3 Arvioidaan omaa tekstiä ja annetaan vertaispalautetta Ohjataan toimimaan eettisesti verkossa yksityisyyttä ja tekijänoikeuksia kunnioittaen	L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L4 Monilukutaito L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys	Oman tekstin arviointi ja vertaispalautteen antaminen
T8 auttaa oppilasta syventämään taitoaan suunnitella ja tuottaa tekstejä itsenäisesti ja ryhmässä sekä käyttämään monipuolisesti niissä tarvittavaa sanastoa ja kieliopillisia rakenteita	S3 Tuotetaan ikäkaudelle sopivia erilaisia tekstejä ja huomioidaan niissä käytettävä sanasto ja fraseologia sekä niille tyypilliset kieliopilliset rakenteet.	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L4 Monilukutaito	Tekstien tuottaminen
Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen			
T13 ohjata oppilasta kehittämään kielitietoisuuttaan, innostaa häntä tutkimaan ja tarkkailemaan kieltä ja sen eri variantteja ja harjaannuttaa käyttämään käsitteitä, joiden avulla kielestä ja sen rakenteista puhutaan ja auttaa ymmärtämään kielellisten valintojen vaikutuksia	S4 Tutkitaan kielen vaihtelua tilanteen ja aiheen mukaan.	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L4 Monilukutaito	Kielitietoisuus
T10 ohjata oppilasta vahvistamaan kielitietoisuuttaan ja havainnoimaan kielenkäytön tilanteista vaihtelua, eri kielten piirteitä ja puhutun ja kirjoitetun suomen säännönmukaisuuksia	S4 Tutkitaan kielen vaihtelua tilanteen ja aiheen mukaan havainnoimalla vuorovaikutustilanteita sekä kuultuja että luettuja tekstejä. Tutustutaan puhutun ja kirjoitetun kielen piirteisiin.	L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L4 Monilukutaito	Kielten ja kielenkäytön piirteiden havainnointi ja vertailu
T14 kannustaa oppilasta laajentamaan tekstivalikoimaansa ja lukemaan lapsille ja nuorille suunnattua kirjallisuutta sekä rohkaista lukuharrastukseen ja lukuelämysten jakamiseen ja kirjaston aktiiviseen käyttöön	S4 Tehdään yhteistyötä kirjaston kanssa sekä kirjastovierailuja mahdollisuuksien mukaan Tarjotaan monipuolisesti kirjallisuutta ja ohjataan etsimään itselleen mieleistä luettavaa. Jaetaan lukuelämyksiä monipuolisesti.	L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L4 Monilukutaito L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen	Lukuharrastuneisuuden ilmeneminen, esim. kirjavinkkaus, arvostelu ja kirjoitelmat

Vuosiluokan tarkennetut tavoitteet	Sisältöalueen painopisteet ja tavoitteeseen liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen	Arvioinnin kohteet
T15 tukea oppilasta kielellisen ja kulttuurisen identiteetin rakentamisessa ja ohjata arvostamaan eri kulttuureja ja kieliä sekä luoda oppilaalle mahdollisuuksia media- ja kulttuuritarjontaan tutustumiseen sekä oman kulttuurin tuottamiseen	S4 Tutustutaan runoon kansanperinteen lajina (Kalevala). Toteutetaan omia esityksiä. Tutustutaan kulttuuritarjontaan mahdollisuuksien mukaan.	L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L4 Monilukutaito L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen	Osallistuminen esityksiin
T11 innostaa oppilasta tutustumaan monipuolisesti kirjallisuuteen ja kulttuuriin ja kannustaa lukemaan lapsille ja nuorille suunnattua kirjallisuutta sekä rohkaista lukuelämysten jakamiseen ja kirjaston aktiiviseen käyttöön	S4 Luetaan ikä- ja taitotasolle sopivaa kauno- ja tietokirjallisuutta sekä keskustellaan luetusta. Innostetaan oppilasta aktiiviseen ja monipuoliseen kirjaston käyttöön. Tutustutaan ikäkaudelle tarkoitettuihin elokuviin ja mediateksteihin ja keskustellaan niistä.	L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu	Kirjallisuuden ja kulttuurin tuntemus
T12 ohjata oppilasta havainnoimaan koulun ja muun ympäristön kulttuurista monimuotoisuutta sekä tukea oppilaan monikielistä ja -kulttuurista identiteettiä ja rohkaista hyödyntämään ja kehittämään omaa kielirepertuaaria	S4 Perehdytään lasten ja nuorten maailmaan liittyvään kansan- ja nykyperinteeseen. Ohjataan oppilasta arvostamaan omaa äidinkieltään ja kulttuuriaan osana monikulttuurista koulu yhteisöä. Kannustetaan lukemaan myös omalla äidinkielellä.	L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L4 Monilukutaito	Kielellisen ja kulttuurisen monimuotoisuuden havainnointi
Kielen käyttö kaiken oppimisen tukena			
T13 innostaa oppilasta vahvistamaan myönteistä käsitystä itsestään kielenkäyttäjänä ja kielenoppijana sekä asettamaan oppimistavoitteita	S5 Tuetaan oppilasta löytämään omat vahvuutensa kielenkäyttäjänä ja kielenoppijana.	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen	Oppimistavoitteiden asettaminen
T14 ohjata oppilasta havaitsemaan, miten kieltä käytetään eri oppiaineissa	S5 Luetaan eri oppiaineiden tekstejä ja etsitään niille tyypillisiä kielenkäytön piirteitä. Harjoitellaan tärkeiden käsitteiden ja ilmausten tunnistamista ja käyttöä.	L4 Monilukutaito L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen	Eri oppiaineiden kielen havainnointi
T15 kannustaa oppilasta kehittämään tietojaan ja kielellisiä keinojaan itseohjautuvaan työskentelyyn, tiedonhakuun ja tiedon jäsentämiseen itsenäisesti ja ryhmässä	S5 Opetellaan löytämään tekstin ydinajatus. Harjoitellaan sanakirjan käyttöä ja tiedonhankintaa sekä itsenäisesti että ryhmässä.	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen	Tekstin rakentaminen ja tiedonhaku

5. IK. SUOMENKIELI JA KIRJALLISUUS			
5.IK. SUOMI TOISENA KIELENÄ JA KIRJALLISUUS			
Vuosiluokan tarkennetut tavoitteet	Sisältöalueen painopisteet ja tavoitteeseen liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen	Arvioinnin kohteet
Vuorovaikutustilanteissa toimiminen			
T1 opastaa oppilasta vahvistamaan taitoaan toimia rakentavasti erilaisissa viestintäympäristöissä ja ilmaisemaan mielipiteensä	S1 Jaetaan kokemuksia, ajatuksia ja mielipiteitä. Kuunnellaan ja annetaan palautetta.	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen	Toimiminen erilaisissa ilmaisutilanteissa
T1 ohjata oppilasta vahvistamaan ilmaisuvaramaan ja taitoaan ilmaista mielipiteensä ja toimia rakentavasti koulun ja muun arjen vuorovaikutustilanteissa	S1 Harjoitellaan oman mielipiteen ilmaisemista ja perustelua.	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L4 Monilukutaito	Vuorovaikutustaidot ja ilmaisuvaramaan
T2 ohjata oppilasta huomaamaan omien kielellisten ja viestinnällisten valintojensa vaikutuksia ja huomioimaan toisten tarpeita ryhmäviestintätilanteissa	S1 Harjoitellaan kohteliaita vuorovaikutustapoja.	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen	Toisten huomioiminen viestintätilanteissa
T2 innostaa oppilasta vahvistamaan kasvokkaisen vuorovaikutuksen, opetuspuheen ja kuultujen tekstien kuuntelu- ja ymmärtämistaitojaan	S1 Harjoitellaan keskustelua erilaisista aiheista sekä rakentavan palautteen antamista ja vastaanottamista.	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L4 Monilukutaito	Tekstien ymmärtäminen ja vuorovaikutuksessa toimiminen
T3 ohjata oppilasta käyttämään luovuuttaan ja ilmaisemaan itseään monipuolisesti erilaisissa viestintä- ja esitystilanteissa, myös draaman avulla	S1 Hyödynnetään draaman toimintamuotoja.	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L4 Monilukutaito L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen	Osallistuminen draamatyöskentelyyn
T3 ohjata oppilasta ilmaisemaan itseään monipuolisesti sanallisia ja ei-sanallisia ilmaisukeinoja käyttäen sekä käyttämään luovuuttaan ja ottamaan huomioon myös muut osallistujat	S1 Ohjataan kokonaisilmaisuaan ja hyödynnetään draamatyöskentelyä. Osallistutaan oman luokan ja koulu yhteisön kulttuuritoimintaan.	L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu	Ilmaisu vuorovaikutustilanteissa

Vuosiluokan tarkennetut tavoitteet	Sisältöalueen painopisteet ja tavoitteeseen liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen	Arvioinnin kohteet
T4 kannustaa oppilasta kehittämään myönteistä viestijäkuvaa sekä halua ja kykyä toimia erilaisissa, myös monimediaisissa vuorovaikutustilanteissa	S1 Harjoitellaan ja havainnoidaan omaa vuorovaikutusta erilaisissa viestintätilanteissa.	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot L4 Monilukutaito	Onnistuminen myönteisen viestijäkuvan luomisessa
Tekstien tulkitseminen			
T5 ohjata oppilasta sujuvoittamaan lukutaitoaan ja käyttämään tekstin ymmärtämisen strategioita sekä tarkkailemaan ja arvioimaan omaa lukemistaan	S2 Harjoitellaan erilaisia lukustrategioita ja muistiinpanotekniikoita (esim. silmäily, otsikoihin ja kuviin tutustuminen, tiivistelmä, ydinsanat, muistiinpanot, ajatuskartta). Arvioidaan omaa lukutaitoa.	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L4 Monilukutaito L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen	Lukutaidon sujuvuus ja luetun ymmärtäminen
T4 ohjata oppilasta sujuvoittamaan lukutaitoaan ja käyttämään tietoaan tekstilajeista tekstien erittelemisessä ja tiedon luotettavuuden arvioinnissa itsenäisesti ja ryhmässä	S2 Harjoitellaan kaunokirjallisuuden sekä tieto- ja mediatekstien sujuvaa lukemista. Tunnistetaan ja vertaillaan erilaisten tekstien kielellisiä ja tekstuaalisia piirteitä.	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L4 Monilukutaito	Lukutaidon sujuvuus ja tekstilajitaidot tekstin tulkinassa
T6 opastaa oppilasta kehittämään monimuotoisten tekstien erittelyn, arvioinnin ja tulkitsemisen taitoja ja laajentamaan sana- ja käsitevarantoaan sekä edistämään ajattelutaitojaan	S2 Pohditaan, millaisia merkityksiä eri sijamuodot sisältävät ja opitaan verbien taipuminen persoona- ja aikamuodoissa. Harjoitellaan tekstien erittelyä ja tulkitsemista.	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L4 Monilukutaito L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen	Sijamuotojen merkityksen ymmärtäminen Verbien taipuminen Tekstien erittely ja tulkinta
T5 kannustaa oppilasta kehittämään taitoaan tulkita puhuttuja ja kirjoitettuja tekstejä erilaisissa tilanteissa tarkoituksenmukaisia luku- ja ymmärtämisstrategioita käyttäen	S2 Käytetään kaunokirjallisuuden tulkinnan peruskäsitteitä. Opetellaan käyttämään sopivia tekstinymmärtämisstrategioita. Harjoitellaan hahmottamaan pää- ja sivulauseita. Tutkitaan tutuimpien sijamuotojen merkitystä eri yhteyksissä.	L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L4 Monilukutaito	Tekstien tulkinta
T7 ohjata oppilasta tiedonhankintaan, monipuolisten tiedonlähteiden käyttöön ja tiedon luotettavuuden arviointiin	S2 Harjoitellaan käyttämään erilaisia, luotettavia lähteitä.	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L4 Monilukutaito L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen	Tiedonhaku erilaisista lähteistä ja niiden luotettavuuden arviointi

Vuosiluokan tarkennetut tavoitteet	Sisältöalueen painopisteet ja tavoitteeseen liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen	Arvioinnin kohteet
T8 kannustaa oppilasta kehittämään kirjallisuudentuntemusta ja kiinnostustaan lapsille ja nuorille tarkoitettua kirjallisuutta, media- ja muita tekstejä kohtaan, luomalla mahdollisuuksia myönteisiin lukukokemuksiin ja -elämyksiin, tiedonhalun tyydyttämiseen sekä lukukokemusten jakamiseen, myös monimediaisissa ympäristöissä	S2 Jaetaan monipuolisesti lukukokemuksia (esim. parilukeminen ja lukupiiri) Ylläpidetään lukuintoa.	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L4 Monilukutaito L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen	Itselleen sopivan kirjallisuuden löytäminen Lukukokemusten jakaminen
T6 ohjata oppilasta päättelevään tekstien tulkintaan sekä laajentamaan sana- ja käsitevarantoaan	S2 Selitetään ja vertaillaan sanojen, synonyymien, kielikuvien, käsitteiden ja sanontojen merkityksiä ja pohditaan niiden hierarkioita. Kerrataan sanaluokat ja opitaan, miten verbit ilmaisevat tekijän ja aikaa.	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L4 Monilukutaito	Sana- ja käsitevarannon laajentuminen, päättelevä tekstien tulkinta
Tekstien tuottaminen			
T9 rohkaista oppilasta ilmaisemaan kokemuksiaan, ajatuksiaan ja mielipiteitään ja vahvistamaan myönteistä kuvaa itsestään tekstien tuottajana	3 Ilmaistaan ajatuksia, kokemuksia ja mielipiteitä kirjoittamalla.	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L4 Monilukutaito L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen	Ajatusten, kokemusten ja mielipiteiden kirjallinen ilmaisu
T10 kannustaa ja ohjata oppilasta kielentämään ajatuksiaan ja harjoittelemaan kertovien, kuvaavien, ohjaavien ja yksinkertaisten kantaa ottavien tekstien tuottamista, myös monimediaisissa ympäristöissä	S3 Tuotetaan tekstejä vaiheittain. Tutustutaan eri tekstilajeihin ja niiden tyypillisiin piirteisiin ja harjoitellaan niiden tuottamista.	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L4 Monilukutaito L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen	Tekstilajien piirteiden ymmärtäminen ja niiden käyttäminen Vaiheittain kirjoittaminen
T11 ohjata oppilasta edistämään käsikirjoittamisen ja näppäintaitojen sujuvoitumista ja vahvistamaan kirjoitetun kielen, ja tekstien rakenteiden ja oikeinkirjoituksen hallintaa	S3 Opitaan tunnistamaan tekstistä virke, päälause ja sivulauseiden selkeät perustyytit sekä lauseen pääjäsenet.	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L4 Monilukutaito L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen	Virkkeen, lauseiden ja lauseen pääjäsenien tunnistaminen.

Vuosiluokan tarkennetut tavoitteet	Sisältöalueen painopisteet ja tavoitteeseen liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen	Arvioinnin kohteet
T7 innostaa oppilasta edistämään käsinkirjoittamisen ja näppäintaitojen sujuvoitumista ja tuottamaan arjessa ja koulussa tarvittavia monimuotoisia tekstejä yksin ja ryhmässä	S3 Harjoitellaan sujuvaa kirjoittamista, tekstien tuottamisen ja käsittelyn perustoimintoja ja yleiskielen normeja. Harjoitellaan kertovien, kuvaavien, ohjaavien ja yksinkertaisten kantaa ottavien tekstien kirjoittamista.	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L4 Monilukutaito L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen	Tekstilajitaidot tekstin tuottamisessa, käsinkirjoittaminen ja näppäintaidot
T12 kannustaa oppilasta kehittämään tekstin tuottamisen prosesseja ja taitoa arvioida omia tekstejä, tarjota mahdollisuuksia tekstien tuottamiseen yhdessä, rakentavan palautteen antamiseen ja saamiseen, ohjata ottamaan huomioon tekstin vastaanottaja sekä toimimaan eettisesti verkossa yksityisyyttä ja tekijänoikeuksia kunnioittaen	S3 Harjoitellaan sosiaalista ja toista kunnioittavaa kanssakäymistä verkossa	L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L4 Monilukutaito L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys	Tietoisuus eettisen viestinnän arvoista
T8 auttaa oppilasta syventämään taitoaan suunnitella ja tuottaa tekstejä itsenäisesti ja ryhmässä sekä käyttämään monipuolisesti niissä tarvittavaa sanastoa ja kielipiillisiä rakenteita	S3 Opetellaan oman tekstin otsikointia ja jaksottamista sekä oikeinkirjoitusta. Kannustetaan käyttämään monipuolista ja tekstilajille ominaista sanastoa.	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L4 Monilukutaito	Tekstien tuottaminen
T9 ohjata oppilasta tarkastelemaan ja arvioimaan omia tekstejään sekä kehittämään taitoa antaa ja vastaanottaa palautetta	S3 Harjoitellaan prosessikirjoittamista. Arvioidaan omia ja toisten tekstejä, annetaan ja vastaanotetaan palautetta.	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L4 Monilukutaito	Tekstien arviointi sekä palautteen antaminen ja vastaanottaminen
Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen			
T13 ohjata oppilasta vahvistamaan kielitietoisuuttaan, innostaa häntä tutkimaan ja tarkkailemaan kieltä ja sen eri variantteja ja harjaannuttaa käyttämään käsitteitä, joiden avulla kielestä ja sen rakenteista puhutaan ja auttaa ymmärtämään kielellisten valintojen vaikutuksia	S4 Vertaillaan suomea ja muita oppilaille tuttuja kieliä. Tutustutaan puhekielen eri muotoihin (murteet). Pohditaan sanojen, ilmaisutapojen ja tekstien merkityksiä.	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L4 Monilukutaito	Kielitietoisuus
T10 ohjata oppilasta vahvistamaan kielitietoisuuttaan ja havainnoimaan kielenkäytön tilanteista vaihtelua, eri kielten piirteitä ja puhutun ja kirjoitetun suomen säännönmukaisuuksia	S4 Tutkitaan kielen vaihtelua tilanteen ja aiheen mukaan. Tutustutaan puhutun ja kirjoitetun kielen piirteisiin.	L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L4 Monilukutaito	Kielten ja kielenkäytön piirteiden havainnointi ja vertailu

Vuosiluokan tarkennetut tavoitteet	Sisältöalueen painopisteet ja tavoitteeseen liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen	Arvioinnin kohteet
T14 kannustaa oppilasta laajentamaan tekstivalikoimaansa ja lukemaan lapsille ja nuorille suunnattua kirjallisuutta sekä rohkaista lukuharrastukseen ja lukuelämysten jakamiseen ja kirjaston aktiiviseen käyttöön	S4 Tehdään yhteistyötä kirjaston kanssa sekä kirjastovierailuja mahdollisuuksien mukaan. Tutustutaan tietokirjoihin ja niiden käyttöön.	L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L4 Monilukutaito L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen	Tekstivalikoiman laajeneminen
T11 innostaa oppilasta tutustumaan monipuolisesti kirjallisuuteen ja kulttuuriin ja kannustaa lukemaan lapsille ja nuorille suunnattua kirjallisuutta sekä rohkaista lukuelämysten jakamiseen ja kirjaston aktiiviseen käyttöön	S4 Luetaan ikä- ja taitotasolle sopivaa kauno- ja tietokirjallisuutta ja keskustellaan luetusta. Innostetaan oppilasta aktiiviseen ja monipuoliseen kirjaston käyttöön. Tutustutaan ikäkaudelle tarkoitettuihin elokuviin ja mediateksteihin ja keskustellaan niistä.	L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu	Kirjallisuuden ja kulttuurin tuntemus
T15 tukea oppilasta kielellisen ja kulttuurisen identiteetin rakentamisessa ja ohjata arvostamaan eri kulttuureja ja kieliä sekä luoda oppilaalle mahdollisuuksia media- ja kulttuuritarjontaan tutustumiseen sekä oman kulttuurin tuottamiseen	S4 Tarkastellaan mediakulttuurin ilmiöitä ja ikäkaudelle tarkoitettuja sisältöjä ja keskustellaan median roolista oppilaan arjessa. Pohditaan mediakriittisyyttä.	L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L4 Monilukutaito L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen	Median monipuolinen käyttö
T12 ohjata oppilasta havainnoimaan koulun ja muun ympäristön kulttuurista monimuotoisuutta sekä tukea oppilaan monikielistä ja -kulttuurista identiteettiä ja rohkaista hyödyntämään ja kehittämään omaa kielirepertuaaria	S4 Perehdytään lasten ja nuorten maailmaan liittyvään kansanperinteeseen ja nykyperinteeseen. Ohjataan oppilasta arvostamaan omaa äidinkieltään ja kulttuuriaan osana monikulttuurista kouluyhteisöä. Kannustetaan lukemaan myös omalla äidinkielellä.	L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L4 Monilukutaito	Kielellisen ja kulttuurisen monimuotoisuuden havainnointi
Kielen käyttö kaiken oppimisen tukena			
T13 innostaa oppilasta vahvistamaan myönteistä käsitystä itsestään kielenkäyttäjänä ja kielenoppijana sekä asettamaan oppimistavoitteita	S5 Tuetaan oppilasta löytämään omat vahvuutensa kielenkäyttäjänä ja asettamaan itselleen oppimistavoitteita.	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen	Oppimistavoitteiden asettaminen
T14 ohjata oppilasta havaitsemaan, miten kieltä käytetään eri oppiaineissa	S5 Luetaan eri oppiaineiden tekstejä ja etsitään niille tyypillisiä kielellisiä piirteitä. Harjoitellaan tärkeiden käsitteiden ja ilmausten tunnistamista ja käyttöä.	L4 Monilukutaito L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen	Eri oppiaineiden kielen havainnointi

Vuosiluokan tarkennetut tavoitteet	Sisältöalueen painopisteet ja tavoitteeseen liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen	Arvioinnin kohteet
T15 kannustaa oppilasta kehittämään tietojansa ja kielellisiä keinojaan itseohjautuvaan työskentelyyn, tiedonhakuun ja tiedon jäsentämiseen itsenäisesti ja ryhmässä	S5 Opetellaan löytämään tekstin ja kappaleiden ydinajatus. Harjoitellaan tiedonhankintaa sekä itsenäisesti että ryhmässä.	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen	Tekstin rakentaminen ja tiedonhaku

SUOMENKIELI JA KIRJALLISUUS 6. IK.				
6. LK. SUOMI TOISENA KIELENÄ JA KIRJALLISUUS				
Vuosiluokan tarkennetut tavoitteet	Sisältöalueen painopisteet ja tavoitteeseen liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen	Arvioinnin kohteet	Hyvä osaaminen
Vuorovaikutustilanteissa toimiminen				
T1 opastaa oppilasta vahvistamaan taitoaan toimia rakentavasti erilaisissa viestintäympäristöissä ja ilmaisemaan mielipiteensä	S1 Jaetaan kokemuksia, ajatuksia ja mielipiteitä. Kuunnellaan ja annetaan palautetta.	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen	Puheviestintätilanteissa toimiminen	Oppilas esittää ajatuksiaan ja ilmaisee mielipiteensä itselleen tutuissa viestintäympäristöissä.
T1 ohjata oppilasta vahvistamaan ilmaisuvaramoan ja taitoaan ilmaista mielipiteensä ja toimia rakentavasti koulun ja muun arjen vuorovaikutustilanteissa	S1 Ohjataan rakentamaan ja puhekuuntelevaan ja kunnioittavaan vuorovaikutukseen.	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L4 Monilukutaito	Vuorovaikutustaidot ja ilmaisuvaramo	Oppilas osallistuu erilaisiin vuorovaikutustilanteisiin käyttäen ilmaisuvaramoan sekä keskustelee ja työskentelee erilaisten aihepiirien ja tekstien pohjalta.
T2 ohjata oppilasta huomaamaan omien kielellisten ja viestinnällisten valintojensa vaikutuksia ja huomioimaan toisten tarpeita ryhmäviestintätilanteissa	S1 Harjoitellaan kohteliaita vuorovaikutustapoja.	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen	Toiminta vuorovaikutustilanteissa	Oppilas hyödyntää äänenkäytön, viestien kohdentamisen ja kontaktinoton taitoja erilaisissa vuorovaikutustilanteissa, osaa muunnella viestintätapaansa tilanteen mukaan ja pyrkii ottamaan muiden näkökulmat huomioon.

Vuosiluokan tarkennetut tavoitteet	Sisältöalueen painopisteet ja tavoitteeseen liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen	Arvioinnin kohteet	Hyvä osaaminen
T2 innostaa oppilasta vahvistamaan kasvokkaisen vuorovaikutuksen, opetuspuheen ja kuultujen tekstien kuuntelu- ja ymmärtämistaitojaan	S1 Työskennellään keskustellen erilaisten aiheiden ja tekstien parissa.	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L4 Monilukutaito	Tekstien ymmärtäminen ja vuorovaikutuksessa toimiminen	Oppilas ymmärtää opetuspuhetta ja muuta kuulemaansa, kun tilanne tai aihe on ennestään tuttu tai ymmärtämistä tuetaan. Oppilas osaa toimia kasvokkaisissa vuorovaikutustilanteissa.
T3 ohjata oppilasta käyttämään luovuuttaan ja ilmaisemaan itseään monipuolisesti erilaisissa viestintä- ja esitystilanteissa, myös draaman avulla	S1 Hyödynnetään draaman toimintamuotoja.	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L4 Monilukutaito L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen	Ilmaisukeinojen käyttö	Oppilas osaa käyttää kokonaisilmaisun keinoja omien ideoidensa ja ajatustensa ilmaisemiseen ryhmässä, osaa pitää lyhyen valmistellun puheenvuoron tai esityksen sekä osallistuu draamatoimintaan.
T3 ohjata oppilasta ilmaisemaan itseään monipuolisesti sanallisia ja ei-sanallisia ilmaisukeinoja käyttäen sekä käyttämään luovuuttaan ja ottamaan huomioon myös muut osallistujat	S1 Ohjataan kokonaisilmaisun ja hyödynnetään draamatyöskentelyä. Osallistutaan oman luokan ja koulu yhteisön kulttuuritoimintaan.	L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu	Ilmaisu vuorovaikutustilanteissa	Oppilas ilmaisee itseään erilaisia ilmaisun keinoja käyttäen ja osaa ottaa huomioon puhekumppaninsa.
T4 kannustaa oppilasta kehittämään myönteistä viestijäkuvaa sekä halua ja kykyä toimia erilaisissa, myös monimediaisissa vuorovaikutustilanteissa	Toimitaan erilaisissa monimediaisissa vuorovaikutustilanteissa.	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot L4 Monilukutaito	vuorovaikutustaitojen kehittyminen	Oppilas ottaa vastaan palautetta omasta toiminnastaan ja antaa palautetta muille.
Tekstien tulkitseminen				
T5 ohjata oppilasta sujuvoittamaan lukutaitoaan ja käyttämään tekstin ymmärtämisen strategioita sekä tarkkailemaan ja arvioimaan omaa lukemistaan	S2 Vahvistetaan lukustrategioita vahvistaminen ja yritetään löytää itselle sopivia tapoja. Arvioidaan omaa lukutaitoa.	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L4 Monilukutaito L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen	Tekstinymmärtämisen perustrategioiden hallinta	Oppilas lukee sujuvasti monimuotoisia tekstejä ja käyttää tekstinymmärtämisen perustrategioita sekä osaa tarkkailla ja arvioida omaa lukemistaan.

Vuosiluokan tarkennetut tavoitteet	Sisältöalueen painopisteet ja tavoitteeseen liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen	Arvioinnin kohteet	Hyvä osaaminen
T4 ohjata oppilasta sujuvoittamaan lukutaitoaan ja käyttämään tietoaan tekstilajeista tekstien erittelemisessä ja tiedon luotettavuuden arvioinnissa itsenäisesti ja ryhmässä	S2 Harjoitellaan kaunokirjallisuuden, tieto- ja mediatekstien sujuvaa lukemista. Tutkitaan eri tekstilajien kielellisiä ja tekstuaalisia piirteitä. Harjoitellaan tiedon lähteen selvittämistä ja tiedon luotettavuuden arviointia.	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L4 Monilukutaito	Lukutaidon sujuvuus ja tekstilajitaidot tekstin tulkinnassa	T4 ohjata oppilasta sujuvoittamaan lukutaitoaan ja käyttämään tietoaan tekstilajeista tekstien erittelemisessä ja tiedon luotettavuuden arvioinnissa itsenäisesti ja ryhmässä
T6 opastaa oppilasta kehittämään monimuotoisten tekstien erittelyn, arvioinnin ja tulkitsemisen taitoja ja laajentamaan sana- ja käsitevarantoaan sekä edistämään ajattelutaitojaan	S2 Vahvistetaan ymmärrystä sanojen jaottelusta taipumisen mukaan (sanaluokat). Eritellään tekstejä ja tulkitaan niitä.	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L4 Monilukutaito L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen	Tekstien erittely ja tulkinta	Oppilas tunnistaa joitakin kertovien, kuvaavien, ohjaavien ja yksinkertaisten kantaa ottavien tekstien kielellisiä ja tekstuaalisia piirteitä. Oppilas osaa käyttää tekstien tulkintataitoja oman ajattelunsa sekä sana- ja käsitevarantonsa kehittämiseen.
T5 kannustaa oppilasta kehittämään taitoaan tulkita puhuttuja ja kirjoitettuja tekstejä erilaisissa tilanteissa tarkoituksenmukaisia luku- ja ymmärtämisstrategioita käyttäen	S2 Sovelletaan tekstilajitietoutta eri tekstien tulkinnassa. Harjoitellaan hahmottamaan virkkeen osien suhteita. Tutkitaan sijamuotojen merkitystä eri yhteyksissä. Ohjataan käyttämään tilanteeseen ja tavoitteeseen sopivia lukustrategioita.	L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L4 Monilukutaito	Tekstien tulkinta	Oppilas osallistuu erilaisiin kielenkäyttötilanteisiin ja osaa tulkita puhuttuja ja kirjoitettuja tekstejä.

Vuosiluokan tarkennetut tavoitteet	Sisältöalueen painopisteet ja tavoitteeseen liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen	Arvioinnin kohteet	Hyvä osaaminen
T6 ohjata oppilasta päättävään tekstien tulkintaan sekä laajentamaan sana- ja käsitevarantoaan	S2 Selitetään ja vertaillaan sanojen, synonyymien, kielikuvien, käsitteiden ja sanontojen merkityksiä ja pohditaan niiden hierarkioita. Luokitellaan sanoja ja opitaan verbien persoona- ja aikamuotoja.	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L4 Monilukutaito	Sana- ja käsitevarannon laajentuminen, päättävä tekstien tulkinta	Oppilas hallitsee kohtuullisen sana- ja käsitevarannon sekä tunnistaa tekstistä merkityksiä, jotka vaativat päättelyä.
T7 ohjata oppilasta tiedonhankintaan, monipuolisten tiedonlähteiden käyttöön ja tiedon luotettavuuden arviointiin	S2 Käytetään erilaisia, luotettavia lähteitä ja opitaan merkitsemään lähdeviitteet.	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L4 Monilukutaito L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen	Tiedonhankintataidot ja lähdekriittisyys	Oppilas käyttää tiedonhankinnassaan mediaa ja eri tekstiympäristöjä sekä tilanteeseen sopivia strategioita ja osaa jossain määrin arvioida tietolähteiden luotettavuutta.
T8 kannustaa oppilasta kehittämään kirjallisuudentuntemustaan ja kiinnostustaan lapsille ja nuorille tarkoitettua kirjallisuutta, media- ja muita tekstejä kohtaan, luomalla mahdollisuuksia myönteisiin lukukokemuksiin ja -elämyksiin, tiedonhalun tydyttämiseen sekä lukukokemusten jakamiseen, myös monimediaisissa ympäristöissä	S2 Jaetaan monipuolisesti lukukokemuksia esim. parilukeminen ja lukupiiri. Ylläpidetään lukuintoa.	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L4 Monilukutaito L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen	Lapsille ja nuorille tarkoitettun kirjallisuuden ja tekstien tuntemus ja lukukokemusten jakaminen	Oppilas tuntee jonkin verran lapsille ja nuorille suunnattua kirjallisuutta, media- ja muita tekstejä ja osaa jakaa kokemuksiaan, myös monimediaisessa ympäristössä.
Tekstien tuottaminen				
T9 rohkaista oppilasta ilmaisemaan kokemuksiaan, ajatuksiaan ja mielipiteitään ja vahvistamaan myönteistä kuvaa itsestään tekstien tuottajana	S3 Ilmaistaan ajatuksia, kokemuksia ja mielipiteitä kirjoittamalla.	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L4 Monilukutaito L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen	Kokemusten ja ajatusten ilmaiseminen	Oppilas ilmaisee kokemuksiaan ja ajatuksiaan monimuotoisten tekstien avulla.

Vuosiluokan tarkennetut tavoitteet	Sisältöalueen painopisteet ja tavoitteeseen liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen	Arvioinnin kohteet	Hyvä osaaminen
T10 kannustaa ja ohjata oppilasta kielentämään ajatuksiaan ja harjoittelemaan kertovien, kuvaavien, ohjaavien ja yksinkertaisten kantaottavien tekstien tuottamista, myös monimediaisissa ympäristöissä	S3 Vaikutetaan omalla tekstillä.	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L4 Monilukutaito L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen	Oman ajattelun kielentäminen ja eri tekstilajien käyttö	Oppilas osaa ohjatusti käyttää kertomiselle, kuvaamiselle ja yksinkertaiselle kantaottavalle tekstille tyypillistä kieltä. Oppilas osaa otsikoida tekstinsä, jakaa sen kappaleisiin ja kiinnittää huomiota sananvalintoihin.
T11 ohjata oppilasta edistämään käsinkirjoittamisen ja näppäintaitojen sujuvoitumista ja vahvistamaan kirjoitetun kielen, ja tekstien rakenteiden ja oikeinkirjoituksen hallintaa	S3 Tunnistetaan tekstistä virke, päälause ja sivulauseiden selkeät perustyyppit sekä lauseen pääjäsenet. Opitaan käyttämään persoona- ja aikamuotoja tekstien aikasuhteiden ilmaisussa.	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L4 Monilukutaito L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen	Kirjoitustaito ja kielen hallinta	Oppilas kirjoittaa sujuvasti ja selkeästi käsin ja on omaksunut tarvittavia näppäintaitoja. Oppilas tuntee kirjoitetun kielen perusrakenteita ja oikeinkirjoituksen perusasioita ja käyttää niitä oman tekstinsä tuottamisessa.
T7 innostaa oppilasta edistämään käsinkirjoittamisen ja näppäintaitojen sujuvoitumista ja tuottamaan arjessa ja koulussa tarvittavia monimuotoisia tekstejä yksin ja ryhmässä	S3 Tuotetaan kertovia, kuvaavia, ohjaavia ja kantaottavia tekstejä. Harjoitellaan myös opiskelussa tarvittavien tekstien (muistiinpanot, tiivistäminen, koevastaukset) kirjoittamista.	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L4 Monilukutaito L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen	Tekstilajitaidot tekstin tuottamisessa, käsinkirjoittaminen ja näppäintaidot	Oppilas osaa ohjatusti käyttää kertomiselle, kuvaamiselle ja yksinkertaiselle kantaottavalle tekstille tyypillistä kieltä. Oppilas osaa kirjoittaa suomea käsin ja hän on omaksunut tarvittavia näppäintaitoja.
T12 kannustaa oppilasta kehittämään tekstin tuottamisen prosesseja ja taitoa arvioida omia tekstejä, tarjota mahdollisuuksia tekstien tuottamiseen yhdessä, rakentavan palautteen antamiseen ja saamiseen, ohjata ottamaan huomioon tekstin vastaanottaja sekä toimimaan eettisesti verkossa yksityisyyttä ja tekijänoikeuksia kunnioittaen	S3 Otetaan positiivisella tavalla kanta ja vaikutetaan verkossa.	L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L4 Monilukutaito L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys	Tekstien rakentaminen ja eettinen viestintä	Oppilas tuntee ja osaa kuvailla tekstien tuottamisen perusvaiheita, osaa arvioida omia tekstejään ja tuottaa tekstejä vaiheittain yksin ja muiden kanssa sekä antaa ja vastaanottaa palautetta. Oppilas osaa merkitä lähteet tekstin loppuun, ymmärtää, ettei saa esittää lainaamaansa tekstiä omanaan ja tietää verkossa toimimisen eettiset periaatteet.

Vuosiluokan tarkennetut tavoitteet	Sisältöalueen painopisteet ja tavoitteeseen liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen	Arvioinnin kohteet	Hyvä osaaminen
T8 auttaa oppilasta syventämään taitoaan suunnitella ja tuottaa tekstejä itsenäisesti ja ryhmässä sekä käyttämään monipuolisesti niissä tarvittavaa sanastoa ja kieliopillisia rakenteita	S3 Opetellaan oman tekstin otsikointia ja jaksottamista sekä oikeinkirjoitussopimusten noudattamista. Ohjataan oppilasta käyttämään tekstilajille tyypillistä sanastoa, fraseologiaa ja rakenteita.	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L4 Monilukutaito	Tekstien tuottaminen	Oppilas tuottaa kokonaisia tekstejä ja osoittaa niissä oikeinkirjoituksen tuntemusta. Oppilas osaa otsikoida tekstinsä, jakaa sen kappaleisiin ja kiinnittää huomiota sananvalintoihin.
T9 ohjata oppilasta tarkastelemaan ja arvioimaan omia tekstejään sekä kehittämään taitoa antaa ja vastaanottaa palautetta	S3 Harjoitellaan prosessikirjoittamista. Arvioidaan omia ja toisten tekstejä, annetaan ja vastaanotetaan palautetta.	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L4 Monilukutaito	Tekstien arviointi sekä palautteen antaminen ja vastaanottaminen	Oppilas osaa arvioida tuottamiaan tekstejä, tunnistaa omia vahvuuksiaan ja kehittämiskohteitaan tekstin tuottajana sekä osaa antaa ja vastaanottaa palautetta.
Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen				
T13 ohjata oppilasta vahvistamaan kielitietoisuuttaan, innostaa häntä tutkimaan ja tarkkailemaan kieltä ja sen eri variantteja ja harjaannuttaa käyttämään käsitteitä, joiden avulla kielestä ja sen rakenteista puhutaan ja auttaa ymmärtämään kielellisten valintojen vaikutuksia	S4 Pohditaan sanojen, ilmaisutapojen ja tekstien merkityksiä ja vaikutuksia.	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L4 Monilukutaito	Kielen tarkastelun kehittyminen ja kielikäsitteiden hallinta	Oppilas tekee havaintoja ja osaa kuvailla tekstien kielellisiä piirteitä ja käyttää oppimiaan käsitteitä puhuessaan ja kirjoittaessaan niistä.
T10 ohjata oppilasta vahvistamaan kielitietoisuuttaan ja havainnoimaan kielenkäytön tilanteista vaihtelua, eri kielten piirteitä ja puhutun ja kirjoitetun suomen säännönmukaisuuksia	S4 Tutkitaan kielen vaihtelua tilanteen ja aiheen mukaan. Vertaillaan suomea oppilaille tuttuihin kieliin. Tutkitaan puhutun ja kirjoitetun suomen eroja.	L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L4 Monilukutaito	Kielten ja kielenkäytön piirteiden havainnointi ja vertailu	Oppilas tunnistaa kielen rakenteen säännönmukaisuuksia ja kykenee kuvaamaan tavallisimpia peruskäsitteitä käyttäen, miten kielenkäyttö vaihtelee eri tilanteissa. Oppilas osaa antaa esimerkkejä ympäristönsä kielistä ja murteista.

Vuosiluokan tarkennetut tavoitteet	Sisältöalueen painopisteet ja tavoitteeseen liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen	Arvioinnin kohteet	Hyvä osaaminen
T14 kannustaa oppilasta laajentamaan tekstivalikoimaansa ja lukemaan lapsille ja nuorille suunnattua kirjallisuutta sekä rohkaista lukuharrastukseen ja lukuelämysten jakamiseen ja kirjaston aktiiviseen käyttöön	S4 Tehdään kirjastovierailu ja muuta yhteistyötä kirjaston kanssa. Tuetaan omaehtoista lukemisen ja kirjoittamisen harrastamista.	L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L4 Monilukutaito L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen	Kirjallisuuden tuntemus	Oppilas lukee sovitut lapsille ja nuorille suunnatut kirjat, keskustelee ja jakaa kokemuksiaan lukemistaan kirjoista.
T11 innostaa oppilasta tutustumaan monipuolisesti kirjallisuuteen ja kulttuuriin ja kannustaa lukemaan lapsille ja nuorille suunnattua kirjallisuutta sekä rohkaista lukuelämysten jakamiseen ja kirjaston aktiiviseen käyttöön	S4 Luetaan kauno- ja tietokirjallisuutta ja keskustellaan luetusta. Tutustutaan ikäkaudelle tarkoitettuihin elokuviin ja mediateksteihin ja keskustellaan niistä. Innostetaan oppilasta aktiiviseen ja monipuoliseen kirjaston käyttöön.	L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu	Kirjallisuuden ja kulttuurin tuntemus	Oppilas lukee lasten- ja nuortenkirjallisuutta ja pystyy kertomaan ajatuksiaan lukemastaan ja muusta lasten- ja nuortenkulttuurista.
T15 tukea oppilasta kielellisen ja kulttuurisen identiteetin rakentamisessa ja ohjata arvostamaan eri kulttuureja ja kieliä sekä luoda oppilaalle mahdollisuuksia media- ja kulttuuritarjontaan tutustumiseen sekä oman kulttuurin tuottamiseen	S4 Tarkastellaan mediakulttuurin ilmiöitä ja ikäkaudelle tarkoitettuja sisältöjä ja keskustellaan median roolista oppilaan arjessa. Tutustutaan jonkun suomalaisen kirjailijan elämään ja tuotantoon.	L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L4 Monilukutaito L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen	Kielitietoisuuden ja kulttuurin tuntemuksen kehittyminen	Oppilas osaa kuvailla havaitsemiaan yhtäläisyyksiä ja eroja eri kielten ja kulttuurien välillä. Oppilas osaa kertoa itseään kiinnostavasta media- ja kulttuuritarjonnasta. Oppilas osallistuu omien esitysten suunnitteluun ja esittämiseen.
T12 ohjata oppilasta havainnoimaan koulun ja muun ympäristön kulttuurista monimuotoisuutta sekä tukea oppilaan monikielistä ja -kulttuurista identiteettiä ja rohkaista hyödyntämään ja kehittämään omaa kielirepertuaaria	S4 Ohjataan oppilasta arvostamaan omaa äidinkieltään ja kulttuuriaan osana monikulttuurista kouluyhteisöä. Kannustetaan oppilasta lukemaan myös omalla äidinkielellä ja käyttämään sitä ja muita osaamia kielisiä oppimisen tukena.	L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L4 Monilukutaito	Kielellisen ja kulttuurisen monimuotoisuuden havainnointi	Oppilas osaa kuvailla omaa ja elinympäristönsä monikielisyttä sekä kulttuurista monimuotoisuutta.

Vuosiluokan tarkennetut tavoitteet	Sisältöalueen painopisteet ja tavoitteeseen liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen	Arvioinnin kohteet	Hyvä osaaminen
Kielen käyttö kaiken oppimisen tukena				
T13 innostaa oppilasta vahvistamaan myönteistä käsitystä itsestään kielenkäyttäjänä ja kielenoppijana sekä asettamaan oppimistavoitteita	S5 Tuetaan oppilasta löytämään omat vahvuutensa kielenkäyttäjänä ja asettamaan itselleen oppimistavoitteita.	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen	Oppimistavoitteiden asettaminen	Oppilas osaa ohjatusti asettaa itselleen oppimistavoitteita.
T14 ohjata oppilasta havaitsemaan, miten kieltä käytetään eri oppiaineissa	S5 Luetaan eri oppiaineiden tekstejä ja etsitään niille tyypillisiä kielellisiä piirteitä. Harjoitellaan tärkeiden käsitteiden ja ilmausten tunnistamista ja käyttöä.	L4 Monilukutaito L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen	Eri oppiaineiden kielen havainnointi	Oppilas lukee tuetusti eri oppiaineiden tekstejä tai niiden osia ja osaa kuvailla, millaisista osista tekstit rakentuvat.
T15 kannustaa oppilasta kehittämään tietojaan ja kielellisiä keinojaan itseohjautuvaan työskentelyyn, tiedonhakuun ja tiedon jäsentämiseen itsenäisesti ja ryhmässä	S5 Harjoitellaan tiedonhankintaa sekä itsenäisesti että ryhmässä ja opetellaan toimimaan eettisesti tekijänoikeuksia ja yksityisyyttä kunnioittaen.	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen	Tekstin rakentaminen ja tiedonhaku	Oppilas osaa tuottaa sovitusta aihepiiristä hankkimansa tiedon pohjalta jäsennellyn suullisen tai kirjallisen tekstin itsenäisesti tai ryhmässä. Oppilas osaa ohjatusti valita tilanteeseen ja aiheeseen sopivan tavan hankkia tietoa.

14.4.2 TOINEN KOTIMAINEN KIELI

RUOTSIN KIELI, A-oppimäärä

3. IK. RUOTSIN KIELI, A-OPPIMÄÄRÄ			
Vuosiluokan tarkennetut tavoitteet	Sisältöalueen painopisteet ja tavoitteeseen liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen	Arvioinnin kohteet
Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen			
T1 kannustaa oppilasta kiinnostumaan lähiympäristön, Suomen ja Pohjoismaiden kielellisestä runsaudesta sekä suomen ja ruotsin asemasta kansalliskielinä	S1 Tutustutaan ruotsin ja muiden pohjoismaisten kielten sukulaisuussuhteisiin. Vertaillaan suomenruotsin ja ruotsinruotsin eroja. Hankitaan tietoa ja keskustellaan Suomen kansalliskielistä.	L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu	Kielellisen ympäristön hahmottaminen
T2 motivoida oppilasta arvostamaan omaa kieli- ja kulttuuritaustaansa ja kohtaamaan ihmisiä ilman arvottavia ennako-oletuksia.	S1 Pohditaan omaa kieli- ja kulttuuritaustaa. Kuunnellaan eri kieliä. Harjoitellaan arvostavaa kielenkäyttöä vuorovaikutustilanteissa.	L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu	
T3 tukea oppilaan kielellisen uteliaisuuden ja päättelykyvyn kehittymistä	S1 Katsellaan eri tapoja kirjoittaa, tehdään havaintoja sanojen lainautumisesta kielestä toiseen. Pohditaan, miten voi toimia, jos osaa kieltä vain vähän.	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L4 Monilukutaito	Kielellinen päättely
T4 ohjata oppilasta löytämään ruotsinkielistä aineistoa	S1 Tutustutaan ruotsinkielisiin televisio-ohjelmiin, kirjoihin ja lehtiin ja etsitään ruotsin kieltä arkiympäristöstä.	L4 Monilukutaito L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen	Ruotsin kielen havaitseminen ympäristössä
Kielenopiskelutaidot			
T5 tutustua yhdessä opetuksen tavoitteisiin ja luoda salliva opiskeluympäristö, jossa tärkeintä on viestin välittyminen sekä kannustava yhdessä oppiminen	S2 Opetellaan suunnittelemaan toimintaa yhdessä, antamaan ja ottamaan vastaan palautetta.	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen	Toiminta ryhmässä
T6 ohjata oppilasta ottamaan vastuuta omasta kieltenopiskelustaan ja kannustaa oppilasta harjaanuttamaan kielitaitoaan rohkeasti sekä kokeilla, millaiset tavat oppia kieliä sopivat kullekin parhaiten	S2 Opetellaan ottamaan vastuuta. Ohjataan oppilaita huomaamaan ruotsin kieli ympärillään. Opetellaan kieltenopiskelutapoja, tutustutaan sanastojen käyttöön, eri tapoihin opetella sanoja ja sisältöjä, tutustutaan erilaisiin tehtävätyyppeihin	L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys	Hyvien opiskelutottumusten löytäminen
Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa			
T7 järjestää oppilaille tilaisuuksia harjoitella suullista ja kirjallista viestintää ja vuorovaikutusta	S3 Sanastoa ja rakenteita opetellaan esim. pienten tarinoiden, näytelmien ja haastattelujen yhteydessä	L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L4 Monilukutaito L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen	Vuorovaikutus erilaisissa tilanteissa

Vuosiluokan tarkennetut tavoitteet	Sisältöalueen painopisteet ja tavoitteeseen liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen	Arvioinnin kohteet
T8 tukea oppilasta kielellisten viestintästrategioiden käytössä	S3 o keskustelukumppanin huomioonottaminen * kohteliaisuus (esim. nimien käyttö, kohteliaisuussanojen käyttö) * aktiivinen kuunteleminen (esim. katsekontakti, nyökyttely, lyhyet verbaaliset reaktiot ja kommentit) o puheenvuoron antaminen ja ottaminen o avun pyytäminen puhelukumppanilta epäsuoraan (esim. hämmentynyt ilme, katsekontakti) o eleiden ja ilmeiden hyödyntäminen o ympäristön hyödyntäminen (esim. osoittamalla tarkoitettua asiaa/esinettä)	L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L4 Monilukutaito	Viestintästrategioiden käyttö
T9 tutustutaan kohteliaaseen kielenkäyttöön ja ilmaisiin	S3 * tervehdykset * pienet kohteliaisuussanat: tack, var så god * tilannesidonnaiset ilmaisut trevligt veckoslut, god jul, grattis på födelsedagen	L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L4 Monilukutaito	Viestinnän kulttuurinen sopivuus
Kehittyvä kielitaito, taito tulkita tekstejä			
T10 rohkaista oppilasta tulkitsemaan ikätasolle sopivia ja itseään kiinnostavia puhuttuja ja kirjoitettuja tekstejä	S3 Tutustutaan erilaisiin sanoituksiin (laulut, lorut, leikit), teksteihin ja kuunteluihin (sadut, tarinat, asiatekstit) ja vuoropuheluihin	L4 Monilukutaito	Tekstien tulkintataidot
Kehittyvä kielitaito, taito tuottaa tekstejä			
T11 tarjota oppilaalle runsaasti tilaisuuksia harjoitella ikätasolle sopivaa pienimuotoista puhumista ja kirjoittamista kiinnittäen huomiota myös ääntämiseen ja tekstin sisällön kannalta oleellisimpiin rakenteisiin	S3 Sovelletaan oppimateriaalia oman puheen tuottamiseen, harjoitellaan ruotsin kielen pienimuotoista kirjoittamista (sanoja ja lyhyitä lauseita) Opetellaan ruotsin kielen tärkeimmät suomen kielestä poikkeavat foneettiset merkit ja niiden ääntäminen. Keskeisiä rakenteita ovat suku (en/ett) ja artikkelin käyttö.	L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot L4 Monilukutaito L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen	Tekstien tuottamistaidot

4. IK. RUOTSIN KIELI, A-OPPIMÄÄRÄ			
Vuosiluokan tarkennetut tavoitteet	Sisältöalueen painopisteet ja tavoitteeseen liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen	Arvioinnin kohteet
Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen			
T1 kannustaa oppilasta kiinnostumaan lähiympäristön, Suomen ja Pohjoismaiden kielellisestä ja kulttuurisesta runsaudesta sekä suomen ja ruotsin asemasta kansalliskielinä	S1 Tutustutaan ruotsin ja muiden pohjoismaisten kielten sukulaisuussuhteisiin ja Pohjoismaisiin kulttuureihin. Vertaillaan suomenruotsin ja ruotsinruotsin eroja. Hankitaan tietoa ja keskustellaan Suomen kansalliskielistä.	L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu	Kielellisen ympäristön hahmottaminen

Vuosiluokan tarkennetut tavoitteet	Sisältöalueen painopisteet ja tavoitteeseen liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen	Arvioinnin kohteet
T2 motivoida oppilasta arvostamaan omaa kieli- ja kulttuuritaustaansa sekä maailman kielellistä ja kulttuurista moninaisuutta ja kohtaamaan ihmisiä ilman arvottavia ennakkoletuksia	S1 pohditaan omaa kieli- ja kulttuuritaustaa vertaillaan kulttuurieroja Pohjoismaissa ja Suomessa. Erityiseksi uudeksi otetaan vertailukohteeksi juuri alkanut A2-englanti.	L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu	
T3 ohjata oppilasta havaitsemaan kieliä yhdistäviä ja erottavia ilmiöitä sekä tukea oppilaan kielellisen uteliaisuuden ja päättelykyvyn kehittymistä	S1 tehdään havaintoja sanojen lainautumisesta kielestä toiseen pohditaan, miten voi toimia, jos osaa kieltä vain vähän	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L4 Monilukutaito	Kielellinen päättely
T4 ohjata oppilasta löytämään ruotsinkielistä aineistoa	S1 Motivoidaan oppilasta etsimään ruotsinkielisiä sisältöjä tunneilla käytetyn oppimateriaalin lisäksi muista lähteistä (esim. televisio, radio, mainokset, lehdet, netti, kirjasto)	L4 Monilukutaito L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen	Ruotsin kielen havaitseminen ympäristössä
Kielenopiskelutaidot			
T5 tutustua yhdessä opetuksen tavoitteisiin ja luoda salliva opiskeluympäristö, jossa tärkeintä on viestin välittyminen sekä kannustava yhdessä oppiminen	S2 opetellaan suunnittelemaan toimintaa yhdessä, antamaan ja ottamaan vastaan palautetta	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen	Tietoisuus tavoitteista ja toiminta ryhmässä
T6 ohjata oppilasta ottamaan vastuuta omasta kieltenopiskelustaan ja kannustaa oppilasta harjaantuttamaan kielitaitoaan rohkeasti ja myös tieto- ja viestintäteknologiaa käyttäen sekä kokeilla, millaiset tavat oppia kieliä sopivat kullekin parhaiten	S2 opetellaan lisää tehokkaita kieltenopiskelutapoja, kuten uusien sanojen ja rakenteiden aktiivista käyttöä sekä muistiinpainamiskeinoja eri aistikanavia käyttäen. Tutustutaan myös tietokoneharjoituksiin.	L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys	Omien kieltenopiskelutavoitteiden asettaminen ja hyvien opiskelutottumusten löytäminen
Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa			
T7 järjestää oppilaalle tilaisuuksia harjoitella eri viestintäkanavia käyttäen suullista ja kirjallista viestintää ja vuorovaikutusta	S3 Opetellaan kuulemaan, puhumaan, lukemaan ja kirjoittamaan ruotsin kieltä monenlaisista aiheista. Keskeisiä aiheita ovat mm. minä itse, perheeni, ystäväni, koulu ja harrastukset. Lisäksi voidaan valita aiheita yhdessä, lähtökohtana oppilaiden jokapäiväinen elämänpiiri ja kiinnostuksen kohteet.	L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L4 Monilukutaito L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen	Vuorovaikutus erilaisissa tilanteissa
T8 tukea oppilasta kielellisten viestintästrategioiden käytössä	S3 Jatketaan harjoittelua erilaisissa viestintätilanteissa, kuten o keskustelukumppanin huomioonottaminen aktiivinen kuunteleminen (esim. katsekontakti, nyökyttely, lyhyet verbaaliset reaktiot ja kommentit) o puheenvuoron antaminen ja ottaminen	L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L4 Monilukutaito	Viestintästrategioiden käyttö

Vuosiluokan tarkennetut tavoitteet	Sisältöalueen painopisteet ja tavoitteeseen liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen	Arvioinnin kohteet
T9 auttaa oppilasta laajentamaan kohteliaaseen kielenkäyttöön kuuluvien ilmausten tuntemustaan	S3 Harjoitellaan kohteliasta kielenkäyttöä ja ilmaisua. Valitaan erilaisia kielenkäyttötarkoituksia, kuten esimerkiksi tervehtiminen, avun pyytäminen tai mielipiteen ilmaiseminen	L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L4 Monilukutaito	Viestinnän kulttuurinen sopivuus
Kehittyvä kielitaito, taito tulkita tekstejä			
T10 rohkaista oppilasta tulkitsemaan ikätasolleen sopivia ja itseään kiinnostavia puhuttuja ja kirjoitettuja tekstejä	S3 Valittaessa tekstejä ja aiheita otetaan huomioon Suomi, Ruotsi ja muut Pohjoismaat sekä pohjoismainen elämänmuoto.	L4 Monilukutaito	Tekstien tulkintataidot
Kehittyvä kielitaito, taito tuottaa tekstejä			
T11 tarjota oppilaalle runsaasti tilaisuuksia harjoitella ikätasolle sopivaa pienimuotoista puhumista ja kirjoittamista kiinnittäen huomiota myös ääntämiseen ja tekstin sisällön kannalta oleellisimpiin rakenteisiin	S3 Havainnoidaan ja harjoitellaan runsaasti ääntämistä sekä sana- ja lausepainoa, puherytimiä ja muita prosodisia ilmiöitä. Sanastoa ja rakenteita opetellaan monenlaisten tekstien, mm. pienten tarinoiden, näytelmien, haastattelujen ja sanoitusten yhteydessä.	L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot L4 Monilukutaito L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen	Tekstien tuottamistaidot

5. I.K. RUOTSIN KIELI, A-OPPIMÄÄRÄ				
Vuosiluokan tarkennetut tavoitteet	Sisältöalueen painopisteet ja tavoitteeseen liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen	Arvioinnin kohteet	Hyvä osaaminen
Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen				
T1 kannustaa oppilasta kiinnostumaan lähiympäristön, Suomen ja Pohjoismaiden kielellisestä ja kulttuurisesta runsaudesta sekä suomen ja ruotsin asemasta kansalliskielinä.	S1 Tutustutaan ruotsin ja muiden pohjoismaisten kielten sukulaisuussuhteisiin ja Pohjoismaisiin kulttuureihin. Vertaillaan suomenruotsin ja ruotsinruotsin eroja. Hankitaan tietoa ja keskustellaan Suomen kansalliskielistä ja vähemmistökielistä sekä niiden merkityksestä yksilölle ja yhteisölle.	L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu	Kielellisen ympäristön hahmottaminen	Oppilas osaa kertoa syitä, miksi Suomessa puhutaan ruotsia ja kuvailla Pohjoismaiden kielellistä moninaisuutta

Vuosiluokan tarkennetut tavoitteet	Sisältöalueen painopisteet ja tavoitteeseen liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen	Arvioinnin kohteet	Hyvä osaaminen
T2 motivoida oppilasta arvostamaan omaa kieli- ja kulttuuritaustansa sekä maailman kielellistä ja kulttuurista moninaisuutta ja kohtaamaan ihmisiä ilman arvottavia ennako-oletuksia.	S1 Pohditaan tietoa kielen ja kulttuurin merkityksestä yksilölle ja yhteisölle. Oppilaat tutustuvat ympäröivän yhteisön monikielisyteen ja -kulttuurisuuteen. Havainnoidaan eroja oman ja vieraiden kulttuurien välillä. Harjoitellaan arvostavaa kielenkäyttöä vuorovaikutustilanteissa.	L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu		Ei käytetä arvosanan muodostamisen perusteena. Oppilasta ohjataan pohtimaan kokemuksiaan osana itsearviointia.
T3 ohjata oppilasta havaitsemaan kieliä yhdistäviä ja erottavia ilmiöitä sekä tukea oppilaan kielellisen uteliaisuuden ja päättelykyvyn kehittymistä	S1 Havainnoidaan erilaisia tapoja kirjoittaa, tehdään havaintoja sanojen lainautumisesta kielestä toiseen, vertaillaan oppilaan osaamia kieliä keskenään.	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L4 Monilukutaito	Kielellinen päättely	Oppilas osaa tehdä havaintoja ruotsin kielen ja äidinkiellensä tai muun osaamansa kielen rakenteellisista, sanastollisista tai muista eroista ja yhtäläisyyksistä.
T4 ohjata oppilasta löytämään kohdekielellistä aineistoa	S1 Etsitään monipuolisesti ruotsinkielistä aineistoa esimerkiksi verkosta, paineituista lähteistä ja muusta mediasta sekä lähiympäristöstä. Käytetään monipuolisesti eri viestintäkanavia ja -välineitä.	L4 Monilukutaito L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen	Ruotsin kielen havaitseminen ympäristössä	Oppilas osaa kertoa, missä ruotsin kieltä voi nähdä tai kuulla.
Kielenopiskelutaidot				
T5 tutustua yhdessä opetuksen tavoitteisiin ja luoda salliva opiskeluilmapiiiri, jossa tärkeintä on viestin välittyminen sekä kannustava yhdessä oppiminen	S2 Opetellaan suunnittelemaan toimintaa yhdessä, antamaan ja ottamaan vastaan palautetta. Työskentelyssä korostuu pari- ja pienryhmätyö sekä yhdessä oppiminen erityyppisissä oppimisympäristöissä. Ohjataan oppilaita huomaamaan ruotsin kieli ympärillään	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen	Tietoisuus tavoitteista ja toiminta ryhmässä	Oppilas osaa kuvata opiskelun tavoitteita ja osallistuu ryhmän yhteisten tehtävien tekoon.

Vuosiluokan tarkennetut tavoitteet	Sisältöalueen painopisteet ja tavoitteeseen liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen	Arvioinnin kohteet	Hyvä osaaminen
T6 ohjata oppilasta ottamaan vastuuta omasta kielenopiskelustaan ja kannustaa oppilasta harjaannuttamaan kielitaitoaan rohkeasti ja myös tieto- ja viestintäteknologiaa käyttäen sekä kokeilla, millaiset tavat oppia kieliä sopivat kullekin parhaiten	S2 Totutellaan arvioimaan omaa kielitaitoa esimerkiksi Eurooppalaista kielisalkkua käyttäen ja ottamaan vastuuta omasta opiskelusta. Opetellaan tehokkaita kielenopiskelutapoja, kuten uusien sanojen ja rakenteiden aktiivista käyttöä omista ilmaisuihin, muistiinpainamiskeinoja ja tuntemattoman sanan merkityksen päättämistä asiayhteydestä.	L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys	Omien kielenopiskelutavoitteiden asettaminen ja hyvien opiskelutottumusten löytäminen	Oppilas asettaa tavoitteita kielenopiskelulleen, harjoittelee erilaisia tapoja opiskella kieliä käyttäen myös tieto- ja viestintäteknologiaa, harjaannuttaa taitojaan
Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa				
T7 järjestää oppilaille tilaisuuksia harjoitella eri viestintäkanavia käyttäen suullista ja kirjallista viestintää ja vuorovaikutusta	S3 Opetellaan kuulemaan, puhumaan, lukemaan ja kirjoittamaan ruotsia monenlaisista aiheista. Keskeisiä aiheita ovat minä itse, perheeni, ystäväni, koulu, harrastukset ja vapaa-ajan vietto sekä elämä ruotsinkielisessä ympäristössä. Lisäksi valitaan aiheita yhdessä.	L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L4 Monilukutaito L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen	Vuorovaikutus erilaisissa tilanteissa	Taitotaso A1.2 Oppilas selviytyy satunnaisesti yleisimmistä toistuvista, rutiinomaisista viestintätilanteista tukeutuen vielä enimmäkseen viestintäkumppaniin.
T8 tukea oppilasta kielellisten viestintästrategioiden käytössä	S3 Viestin välittyminen on tarkkuutta ja oikeakielisyyttä tärkeämpää. Harjoitellaan o asian ilmaisemista toisin sanoin o yleiskäsitteiden käyttöä (esim. ruusu -> punainen kukka) o selvennyksen pyytämistä ja antamista o kaikkien osattujen kielten hyödyntämistä	L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L4 Monilukutaito	Viestintästrategioiden käyttö	Taitotaso A1.2 Oppilas tukeutuu viestinnässään kaikkein keskeisimpiin sanoihin ja ilmauksiin. Oppilas tarvitsee paljon apukeinoja. Oppilas osaa pyytää toistamista tai hidastamista.

Vuosiluokan tarkennetut tavoitteet	Sisältöalueen painopisteet ja tavoitteeseen liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen	Arvioinnin kohteet	Hyvä osaaminen
T9 auttaa oppilasta laajentamaan kohteliaaseen kielenkäyttöön kuuluvien ilmausten tuntemustaan	S3 Harjoitellaan arvostavaa kielenkäyttöä vuorovaikutuksessa. Valitaan erilaisia kielenkäyttötarkoituksia, kuten esimerkiksi avun pyytäminen tai mielipiteen ilmaiseminen.	L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L4 Monilukutaito	Viestinnän kulttuurinen sopivuus	Taitotaso A1.2 Oppilas osaa käyttää muutamia kaikkein yleisimpiä kielelle ominaisia kohteliaisuuden ilmauksia rutiininomaisissa sosiaalisissa kontakteissa.
Kehittyvä kielitaito, taito tulkita tekstejä				
T10 rohkaista oppilasta tulkitsemaan ikätasolle sopivia ja itseään kiinnostavia puhuttuja ja kirjoitettuja tekstejä	S3 Sanastoa ja rakenteita opetellaan monenlaisten tekstien, kuten pienten tarinoiden, näytelmien, haastattelujen ja sanoitusten yhteydessä. Sisältöjen valinnassa lähtökohtana on oppilaiden jokapäiväinen elämämpiiri, kiinnostuksen kohteet sekä ajankohtaisuus, näkökulmana minä ja me Suomessa ja Ruotsissa. Opetellaan löytämään ruotsinkielistä aineistoa ympäristöstä, verkosta, kirjastosta, jne.	L4 Monilukutaito	Tekstien tulkintataidot	Taitotaso A1.2 Oppilas ymmärtää harjoiteltua, tuttua sanastoa ja ilmaisuja sisältävää muutaman sanan mittaista kirjoitettua tekstiä ja hidasta puhetta. Oppilas tunnistaa tekstistä yksittäisiä tietoja.
Kehittyvä kielitaito, taito tuottaa tekstejä				
T11 tarjota oppilaalle runsaasti tilaisuuksia harjoitella ikätasolle sopivaa pienimuotoista puhumista ja kirjoittamista kiinnittäen huomiota myös ääntämiseen ja tekstin sisällön kannalta oleellisimpiin rakenteisiin	S3 Tarjotaan mahdollisuuksia harjoitella vaativampia kielenkäyttötilanteita. Havainnoidaan ja harjoitellaan runsaasti ääntämistä sekä sana- ja lausepainoa ja puheryymiä. Opetellaan ruotsin kielen tärkeimmät suomen kielestä poikkeavat foneettiset merkit ja niiden ääntäminen.	L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot L4 Monilukutaito L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen	Tekstien tuottamistaidot	Taitotaso A1.2 Oppilas pystyy kertomaan joistakin tutuista ja itselleen tärkeistä asioista käyttäen suppeaa ilmaisuvarastoa ja kirjoittaa muutaman lyhyen lauseen harjoitelluista aiheista. Oppilas ääntää useimmat harjoitellut ilmaisut ymmärrettävästi ja hallitsee hyvin suppean perussanaston, muutaman tilannesidonnaisen ilmauksen ja peruskieliopin aineksia.

RUOTSIN KIELI, A-OPPIMÄÄRÄ 6. lk.				
Vuosiluokan tarkennetut tavoitteet	Sisältöalueen painopisteet ja tavoitteeseen liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen	Arvioinnin kohteet	Hyvä osaaminen
Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen				
T1 kannustaa oppilasta kiinnostumaan lähiympäristön, Suomen ja Pohjoismaiden kielellisestä ja kulttuurisesta runsaudesta sekä suomen ja ruotsin asemasta kansalliskielinä	S1 Tutustutaan ruotsin ja muiden pohjoismaisten kielten sukulaisuussuhteisiin ja Pohjoismaisiin kulttuureihin. Vertaillaan suomenruotsin ja ruotsinruotsin eroja. Hankitaan tietoa ja keskustellaan Suomen kansalliskielistä.	L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu	Kielellisen ympäristön hahmottaminen	Oppilas osaa kertoa syitä, miksi Suomessa puhutaan ruotsia ja kuvailla Pohjoismaiden kielellistä moninaisuutta
T2 motivoida oppilasta arvostamaan omaa kieli- ja kulttuuritaustaansa sekä maailman kielellistä ja kulttuurista moninaisuutta ja kohtaamaan ihmisiä ilman arvottavia ennako-oletuksia.	S1 Syvennetään tietoa kielen ja kulttuurin merkityksestä yksilölle ja yhteisölle. Oppilaat tutustuvat ympäröivän yhteisön monikielisyteen ja -kulttuurisuuteen. Havainnoidaan eroja oman ja vieraiden kulttuurien välillä. Harjoitellaan arvostavaa kielenkäyttöä vuorovaikutustilanteissa.	L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu		Ei käytetä arvosanan muodostamisen perusteena. Oppilasta ohjataan pohtimaan kokemuksiaan osana itsearviointia.
T3 ohjata oppilasta havaitsemaan kieliä yhdistäviä ja erottavia ilmiöitä sekä tukea oppilaan kielellisen uteliaisuuden ja päättelykyvyn kehittymistä	S1 Tutkitaan erilaisia tapoja kirjoittaa, tehdään havaintoja sanojen lainautumisesta kielestä toiseen, vertaillaan oppilaan osaamia kieliä keskenään.	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L4 Monilukutaito	Kielellinen päättely	Oppilas osaa tehdä havaintoja ruotsin kielen ja äidinkielen tai muun osaamansa kielen rakenteellisista, sanastollisista tai muista eroista ja yhtäläisyyksistä.
T4 ohjata oppilasta löytämään kohdekielisiä aineistoa	S1 Etsitään monipuolisesti ruotsinkielistä aineistoa esimerkiksi verkosta, painetuista lähteistä ja muusta mediasta sekä lähiympäristöstä.	L4 Monilukutaito L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen	Ruotsin kielen havaitseminen ympäristössä	Oppilas osaa kertoa, missä ruotsin kieltä voi nähdä tai kuulla.

Vuosiluokan tarkennetut tavoitteet	Sisältöalueen painopisteet ja tavoitteeseen liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen	Arvioinnin kohteet	Hyvä osaaminen
Kielenopiskelutaidot				
T5 tutustua yhdessä opetuksen tavoitteisiin ja luoda salliva opiskeluympäristö, jossa tärkeintä on viestin välittyminen sekä kannustava yhdessä oppiminen	S2 Suunnitellaan toimintaa yhdessä, annetaan ja otetaan vastaan palautetta. Oppilaita ohjataan aktiiviseen toimijuuteen.	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen	Tietoisuus tavoitteista ja toiminta ryhmässä	Oppilas osaa kuvata opiskelun tavoitteita ja osallistuu ryhmän yhteisten tehtävien tekoon.
T6 ohjata oppilasta ottamaan vastuuta omasta kielenopiskelustaan ja kannustaa oppilasta harjaannuttamaan kielitaitoaan rohkeasti ja myös tieto- ja viestintäteknologiaa käyttäen sekä kokeilla, millaiset tavat oppia kieliä sopivat kullekin parhaiten	S2 Harjaannutetaan kielitaitoa monipuolisesti, käytetään tieto- ja viestintäteknologiaa kielen oppimisessa. Arvioidaan omaa kielitaitoa.	L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys	Omien kielenopiskelutavoitteiden asettaminen ja hyvien opiskelutottumusten löytäminen	Oppilas asettaa tavoitteita kielenopiskelulle, harjoittelee erilaisia tapoja opiskella kieliä käyttäen myös tieto- ja viestintäteknologiaa, harjaannuttaa ja arvioi taitojaan
Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa				
T7 järjestää oppilaille tilaisuuksia harjoitella eri viestintäkanavia käyttäen suullista ja kirjallista viestintää ja vuorovaikutusta	S3 Kuunnellaan, puhutaan, luetaan ja kirjoitetaan ruotsia. Sisältöjen valinnassa lähtökohtana on oppilaiden jokapäiväinen elämämpiiri, kiinnostuksen kohteet sekä ajankohtaisuus, näkökulmana minä, me ja maailma. Oppilaille tarjotaan myös mahdollisuuksia harjoitella yhteydenpitoa ruotsia äidinkielenä puhuvien kanssa. Ruotsia käytetään aina kun se on mahdollista.	L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L4 Monilukutaito L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen	Vuorovaikutus erilaisissa tilanteissa	Taitotaso A1.3. Oppilas selviytyy monista rutiininomaisista viestintätilanteista tukeutuen joskus viestintäkumppaniin.

Vuosiluokan tarkennetut tavoitteet	Sisältöalueen painopisteet ja tavoitteeseen liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen	Arvioinnin kohteet	Hyvä osaaminen
T8 tukea oppilasta kielellisten viestintästrategioiden käytössä	S3 Viestin välittyminen on tarkkuutta ja oikeakielisyyttä tärkeämpää. Harjoitellaan o keskustelukumppanin huomioonottamista o puheenvuoron antamista ja ottamista o avun pyytämistä puhelukumppanilta suoraan o selvennyksen pyytämistä ja antamista o kaikkien osattujen kielten hyödyntämistä	L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L4 Monilukutaito	Viestintästrategioiden käyttö	Taitotaso A1.3. Oppilas osallistuu viestintään, mutta tarvitsee vielä usein apukeinoja. Oppilas osaa reagoida suppein sanallisin ilmauksin, pienin elein (esim. nyökkäämällä), äännähdyksin, tai muunlaisella minimipalautteella. Oppilas joutuu pyytämään selvennystä tai toistoa hyvin usein.
T9 auttaa oppilasta laajentamaan kohteliaaseen kielenkäyttöön kuuluvien ilmausten tuntemustaan	S3 Valitaan erilaisia kielenkäyttötilanteita ja harjoitellaan arvostavaa kielenkäyttöä niissä.	L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L4 Monilukutaito	Viestinnän kulttuurinen sopivuus	Taitotaso A1.3. Oppilas osaa käyttää yleisimpiä kohteliaaseen kielenkäyttöön kuuluvia ilmauksia monissa rutiininomaisissa sosiaalisissa tilanteissa.
Kehittyvä kielitaito, taito tulkita tekstejä				
T10 rohkaista oppilasta tulkitsemaan ikätasolleen sopivia ja itseään kiinnostavia puhuttuja ja kirjoitettuja tekstejä	S3 Sanastoa ja rakenteita tulkitaan monenlaisissa puhutuissa ja kirjoitetuissa kielenkäyttötilanteissa. Tilanteet valitaan niin, että ne tarjoavat haasteita eri tahtiin eteneville oppijoille.	L4 Monilukutaito	Tekstien tulkintataidot	Taitotaso A1.3. Oppilas ymmärtää yksinkertaista, tuttua sanastoa ja ilmaisuja sisältävää kirjoitettua tekstiä ja hidasta puhetta asiayhteyden tukemana. Oppilas pystyy löytämään tarvitsemansa yksinkertaisen tiedon lyhyestä tekstistä.

Vuosiluokan tarkennetut tavoitteet	Sisältöalueen painopisteet ja tavoitteeseen liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen	Arvioinnin kohteet	Hyvä osaaminen
Kehittyvä kielitaito, taito tuottaa tekstejä				
T11 tarjota oppilaalle runsaasti tilaisuuksia harjoitella ikätasolle sopivaa pienimuotoista puhumista ja kirjoittamista kiinnittäen huomiota myös ääntämiseen ja tekstin sisällön kannalta oleellisimpiin rakenteisiin	S3 Puhutaan ja kirjoitetaan kiinnittäen huomiota ymmärrettävään ääntämiseen ja omaan lauseenmuodostamiseen. Rakenteita kerrataan ja uusia opiskellaan viestintätarpeen mukaan.	L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot L4 Monilukutaito L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen	Tekstien tuottamistaidot	Taitotaso A1.2. Oppilas pystyy kertomaan joistakin tutuista ja itselleen tärkeistä asioista käyttäen suppeaa ilmaisuvaramia ja kirjoittaa muutaman lyhyen lauseen harjoitelluista aiheista. Oppilas ääntää useimmat harjoitellut ilmaisut ymmärrettävästi. Oppilas hallitsee hyvin suppean perussanaston ja muutaman tilannesidonnaisen ilmauksen sekä peruskieliopin aineksia.

[RUOTSIN KIELI, B1-oppimäärä](#)

(Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet s. 205)

6. IK RUOTSIN KIELI, B1-OPPIMÄÄRÄ				
Vuosiluokan tarkennetut tavoitteet	Sisältöalueen painopisteet ja tavoitteeseen liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen	Arvioinnin kohteet	Hyvä osaaminen
Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen				
T1 auttaa oppilasta jäsentämään käsitystään kaikkien osaamiensa kielten keskinäisestä suhteesta	S 1 Tarkastellaan ja verrataan ruotsin kielen ja entuudestaan tuttujen kielten tärkeimpiä yhtäläisyyksiä ja eroja.	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L4 Monilukutaito	Kielten keskinäissuhteiden hahmottaminen	Oppilas osaa kuvata, mihin kielikuntiin hänen osaamansa ja opiskelemaisensa kielet kuuluvat.
T2 tutustuttaa oppilas suomen ja ruotsin asemaan kansalliskielinä sekä ruotsin kielen vaikutukseen suomen kieleen	S1 Tarkastellaan ja verrataan ruotsin kielen ja entuudestaan tuttujen kielten tärkeimpiä yhtäläisyyksiä ja eroja. Mietitään, miten ruotsalaisuus tai ruotsinkielinen kulttuuri näkyy Suomessa tänään.	L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu	Ruotsin kielen aseman ja merkityksen tunteminen Suomessa	Oppilas osaa nimetä syitä, joiden vuoksi Suomessa käytetään ruotsia ja mainita ruotsista suomeen lainautuneita sanoja.

Vuosiluokan tarkennetut tavoitteet	Sisältöalueen painopisteet ja tavoitteeseen liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen	Arvioinnin kohteet	Hyvä osaaminen
Kieltenopiskelutaidot				
T3 ohjata oppilasta harjaannuttamaan viestinnällisiä taitojaan sallivassa opiskeluilmapiirissä ja myös tieto- ja viestintäteknologiaa käyttäen sekä ottamaan vastuuta opiskelustaan ja arvioimaan osaamistaan	S2 Asetetaan tavoitteita ja suunnitellaan toimintaa yhdessä. Selvitetään, missä ruotsin taitoa tarvitaan ja missä sitä voi käyttää. Harjoitellaan etsimään ruotsinkielistä materiaalia netistä ja mietitään, miten esim. televisiota, radiota, nettiä ja kirjastoa voi hyödyntää omassa oppimisessa. Opetellaan huomaamaan, miten ruotsin kieli näkyy erilaisissa arkisissa yhteyksissä. Oppilasta ohjataan tarkastelemaan tulevaa ja miettimään, miten karttuva kielitaito on hyödyksi peruskoulun jälkeen.	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen	Toiminta opiskelutilanteissa	Oppilas harjaannuttaa ruotsin taitoaan ryhmässä myös tieto- ja viestintäteknologiaa käyttäen, huolehtii kotitehtävistään sekä osallistuu ryhmän työskentelyyn myönteisellä tavalla. Oppilas osaa arvioida ruotsin taitonsa kehittymistä suhteellisen realistisesti.
T4 rohkaista oppilasta näkemään ruotsin taito tärkeänä osana elinikäistä oppimista ja oman kielivarannon karttumista ja rohkaista ruotsinkielisten oppimisympäristöjen löytämiseen ja hyödyntämiseen myös koulun ulkopuolella	S2 Oppilasta ohjataan käyttämään kielenopiskelulle tyypillisiä sosiaalisia ja yksilöllisiä työtapoja. Oppilas oppii käyttämään monipuolisesti tiedonhankintavälineitä tekstin ymmärtämiseksi.	L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen	Ruotsin kielen käyttöalueiden ja – mahdollisuuksien tunnistaminen omassa elämässä	Oppilas osaa mainita joitakin ruotsin kielen käyttöalueita ja - mahdollisuuksia.
Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa				
T5 ohjata oppilasta harjoittelemaan erilaisia, erityisesti suullisia viestintätilanteita	S3 Sanastoa ja rakenteita opetellaan monenlaisten aihepiirien yhteydessä, kuten minä itse, perheeni, koulu, harrastukset ja vapaa-ajan vietto. Lisäksi valitaan yhdessä kiinnostavia kielenkäytön aihepiirejä.	L4 Monilukutaito	Vuorovaikutus erilaisissa tilanteissa	Taitotaso: A1.2 Oppilas selviytyy satunnaisesti yleisimmin toistuvista, rutiinomaisista viestintätilanteista tukeutuen vielä enimmäkseen viestintäkumppaniin.
T6 rohkaista oppilasta käyttämään viestinsä perille saamiseksi monenlaisia, myös ei-kielellisiä keinoja ja pyytämään tarvittaessa toistoa ja hidastusta	S3 Opetellaan ruotsin kielen tärkeimmät suomesta poikkeavat foneettiset merkit ja niiden luonteva ääntäminen. Harjoitellaan erilaisia vuorovaikutustilanteita ja mietitään, miten viesti välittyy, vaikka sanavarasto olisikin vielä suppea.	L4 Monilukutaito	Viestintästrategioiden käyttö	Taitotaso: A1.2 Oppilas tukeutuu viestinnässään kaikkein keskeisimpiin sanoihin ja ilmauksiin. Oppilas tarvitsee paljon apukeinoja ja osaa pyytää toistamista tai hidastamista.

Vuosiluokan tarkennetut tavoitteet	Sisältöalueen painopisteet ja tavoitteeseen liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen	Arvioinnin kohteet	Hyvä osaaminen
T7 ohjata oppilasta harjoittelemaan erilaisia kohteliaisuuden ilmauksia	S3 Harjoitellaan erilaisia vuorovaikutustilanteita ja yritetään käyttää kohteliaan kielenkäytön fraaseja.	L4 Monilukutaito	Viestinnän kulttuurin sopivuus	Taitotaso: A1.2: Oppilas osaa käyttää muutamia kaikkein yleisimpiä kielelle ominaisia kohteliaisuuden ilmauksia rutiininomaisissa sosiaalisissa kontakteissa.
Kehittyvä kielitaito, taito tulkita tekstejä				
T8 rohkaista oppilasta ottamaan selvää tilanneyhteyden avulla helposti ennakoitavasta ja ikätasolleen sopivasta puheesta tai kirjoitetusta tekstistä	S3 Oppilasta tuetaan ymmärtämään käsiteltyjä, arkipäiväisiä aiheita koskevia tekstejä ja puheen keskeisintä sisältöä tilanneyhteyden tukemana. Kehitetään oppilaan taitoja osata tunnistaa tärkeimpiä prepositioita, peruslukuja ja muita usein toistuvia ilmaisuja. Oppilasta kiinnostavasta tekstistä harjoitellaan tunnistamaan ja laatimaan kysymys, kielto-, ja toteamuslauseita.	L4 Monilukutaito	Tekstien tulkintataidot	Taitotaso A1.1 Oppilas ymmärtää harjoiteltua, tuttua sanastoa ja ilmaisuja sisältävää muutaman sanan mittaista kirjoitettua tekstiä ja hidasta puhetta. Oppilas tunnistaa tekstistä yksittäisiä tietoja.
T9 tarjota oppilaalle runsaasti tilaisuuksia harjoitella ikätasolle sopivaa hyvin pienimuotoista puhumista ja kirjoittamista	S3 Oppilas osaa kuvailla lähiympäristöä ja siihen olennaisesti kuuluvia aiheita (esim. perhe, koulu, harrastukset ja vapaa-aika) Oppilasta rohkaistaan kertomaan perustietoja itsestään ja kommunikoimaan puhekeskustelun avulla arkielämään liittyvistä aiheista. Kirjoitetaan kaikkein tutuimpiin arkisiin tilanteisiin liittyvistä asioista lyhyitä lauseita ja viestejä. Tutustutaan keskeiseen verbioppiin (esim. verbin preesens, apuverbit ja perusmuoto) sekä harjoitellaan käyttämään substantiivin yksikkö- ja monikkumuotoja Oppilas harjoittelee adjektiivin taivutusta ja opettelee persoonapronominit.	L4 Monilukutaito	Tekstien tuottamistaidot	Taitotaso A1.1 Oppilas osaa ilmaista itseään puheessa hyvin suppeasti käyttäen harjoiteltuja sanoja ja opeteltuja vakioilmaisuja. Oppilas ääntää joitakin harjoiteltuja ilmauksia ymmärrettävästi. Oppilas osaa kirjoittaa joitakin erillisiä sanoja ja sanontoja.

14.4.3 VIERAAT KIELET

(Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet s. 218)

ENGLANTI, A-oppimäärä

(Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet s. 218)

3. Ik. ENGLANTI, A1-OPPIMÄÄRÄ			
Vuosiluokan tarkennetut tavoitteet	Sisältöalueen painopisteet ja tavoitteeseen liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen	Arvioinnin kohteet
Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen			
T1 ohjata oppilasta havaitsemaan lähiympäristön ja maailman kielellinen ja kulttuurinen runsaus sekä englannin asema globaalissa viestinnän kielenä	S1 Tutustutaan englannin kielen levinneisyyteen. Keskustellaan vieraiden kielten opiskelun tärkeydestä. Huomioidaan jo oppilailla olevaa kielitaitoa. Kuunnellaan eri kieliä, katsellaan eri tapoja kirjoittaa.	L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu	Kielellisen ympäristön hahmottaminen
T2 motivoida oppilasta arvostamaan omaa kieli- ja kulttuuritaustansa sekä maailman kielellistä ja kulttuurista moninaisuutta ja kohtaamaan ihmisiä ilman arvottavia ennakkoletuksia	S1 Pohditaan omaa kieli- ja kulttuuritaustaa. Keskustellaan oppilaiden omista kielenkäyttökokemuksista. Tutustutaan angloamerikkalaisiin juhlapäiviin (esim. joulukuun, pääsiäinen)	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu	
T3 ohjata oppilasta havaitsemaan kieliä yhdistäviä ja erottavia ilmiöitä sekä tukea oppilaan kielellisen päättelykyvyn kehittymistä	S1 Tehdään havaintoja sanojen lainautumisesta kielestä toiseen. Huomataan englannin kielen ääntämisen ja kirjoittamisen ero.	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu	Kielellinen päättely
T4 ohjata oppilasta ymmärtämään, että englanniksi on saatavilla runsaasti aineistoa ja valitsemaan niistä omaa oppimistaan edistävää, sisällöltään ja vaikeustasoltaan sopivaa aineistoa	S1 Havainnoidaan englannin näkymistä omassa lähiympäristössä (esim. televisio, tuotepakkaukset) Esitellään netistä löytyviä oppimisaineistoja (esim. omaan oppimateriaaliin liittyviä nettitehtäviä)	L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot	Englanninkielisen aineiston löytäminen
Kielenopiskelutaidot			
T5 tutustua yhdessä opetuksen tavoitteisiin ja luoda salliva opiskeluympäristö, jossa tärkeintä on viestin välittyminen sekä kannustava yhdessä oppiminen	S2 Tutustutaan yhdessä englannin kielen tavoitteisiin ja erilaisiin työtapoihin. Harjoitellaan työskentelyä pareittain ja koko ryhmässä toisia kannustaen ja myönteistä opiskeluympäristöä rakentaen.	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot	Tietoisuus tavoitteista ja toiminta ryhmässä
T6 ohjata oppilasta ottamaan vastuuta omasta kieltenopiskelustaan ja kannustaa harjaannuttamaan kielitaitoaan rohkeasti ja myös tieto- ja viestintäteknologiaa käyttäen.	S2 Rohkaistaan oppilasta viestimään englanniksi virheistä välittämättä. Tutustutaan tehokkaisiin kieltenopiskelutapoihin, esim. mistä sanastoa löytyy ja miten sitä voi harjoitella eri keinoin, myös TVT:tä hyödyntäen (esim. sähköinen oppimateriaali, verkkotehtävät) Tutustutaan erilaisiin tehtävätyyppeihin.	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L4 Monilukutaito L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen	Opiskelutottumusten löytäminen

Vuosiluokan tarkennetut tavoitteet	Sisältöalueen painopisteet ja tavoitteeseen liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen	Arvioinnin kohteet
Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa			
T7 ohjata oppilasta kokeilemaan vuorovaikutusta arkisissa tilanteissa rohkaisten viestinnän jatkumiseen mahdollisista katkoksisista huolimatta	S3 Keskeisiä aiheita ovat mm. itsestä kertominen ja koti. Sanastoa ja fraaseja opetellaan esim. dialogien, roolileikkien ja haastattelujen muodossa. Rohkaistaan oppilasta jatkamaan viestintätilannetta esim. ääntämällä sana niin kuin se kirjoitetaan.	L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L4 Monilukutaito L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen	Vuorovaikutus erilaisissa tilanteissa
T8 rohkaista oppilasta pitämään yllä viestintätilannetta käyttäen monenlaisia viestinnän jatkamisen keinoja	S3 Kehotetaan oppilaita hyödyntämään eleitä, ilmeitä ja ympäristöä vuorovaikutuksen jatkumiseksi.	L4 Monilukutaito	Viestintästrategioiden käyttö
T9 tukea oppilaan viestinnän kulttuurista sopivuutta tarjoamalla mahdollisuuksia harjoitella monipuolisia sosiaalisia tilanteita	S3 Opitaan erilaisia tervehdyksiä ja kohteliaisuussanoja (thank you, please) Harjoitellaan small-talkia, esim. How are you?/I'm fine, thanks.	L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L4 Monilukutaito	Viestinnän kulttuurinen sopivuus
Kehittyvä kielitaito, taito tulkita tekstejä			
T10 rohkaista oppilasta tulkitsemaan ikätasolleen sopivia ja itseään kiinnostavia puhuttuja ja kirjoitettuja tekstejä	S3 Tutustutaan erilaisiin sanoituksiin (laulut, lorut, leikit), teksteihin ja kuunteluihin (kertomukset, asiatekstit) ja vuoropuheluihin.	L4 Monilukutaito	Tekstien tulkintataidot
Kehittyvä kielitaito, taito tuottaa tekstejä			
T11 tarjota oppilaalle runsaasti tilaisuuksia harjoitella ikätasolleen sopivaa pienimuotoista puhumista ja kirjoittamista kiinnittäen huomiota myös ääntämiseen ja tekstin sisällön kannalta olennaisimpiin rakenteisiin	S3 Sovelletaan oppimateriaalia oman puheentuottamiseen. Harjoitellaan pienimuotoista kirjoittamista (sanoja ja lyhyitä lauseita). Tutustutaan foneettisiin merkkeihin ja harjoitellaan runsaasti ääntämistä. Keskeisiä rakenteita ovat yksikkö/monikko sekä verbeihin be, have ja can tutustuminen.	L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot L4 Monilukutaito L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen	Tekstien tuottamistaidot

4. IK. ENGLANTI, A1-OPPIMÄÄRÄ

Vuosiluokan tarkennetut tavoitteet	Sisältöalueen painopisteet ja tavoitteeseen liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen	Arvioinnin kohteet
Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen			
T1 ohjata oppilasta havaitsemaan lähiympäristön ja maailman kielellinen ja kulttuurinen runsaus sekä englannin asema globaalissa viestinnän kielenä	S1 Tutustutaan Brittein saarten eri alueisiin (esim. Englanti, Skotlanti, Wales, Pohjois-Irlanti, Irlanti) ja niiden kulttuuriin.	L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu	Kielellisen ympäristön hahmottaminen

Vuosiluokan tarkennetut tavoitteet	Sisältöalueen painopisteet ja tavoitteeseen liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen	Arvioinnin kohteet
T2 motivoida oppilasta arvostamaan omaa kieli- ja kulttuuritaustaan sekä maailman kielellistä ja kulttuurista moninaisuutta ja kohtaamaan ihmisiä ilman arvottavia ennakkooletuksia	S1 Keskustellaan eri kielten ja kulttuurien monipuolisuudesta rikkautena oppilaan lähiympäristössä. Tutustutaan ympäröivän yhteisön monikielisyyteen ja -kulttuurisuuteen kotikansainvälisyyden avulla. Tutustutaan angloamerikkalaisiin juhlapäiviin (esim. Ystävänäpäivä, Pyhän Patrikin päivä, Guy Fawkes Day)	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu	
T3 ohjata oppilasta havaitsemaan kieliä yhdistäviä ja erottavia ilmiöitä sekä tukea oppilaan kielellisen päättelykyvyn kehittymistä	S1 Tehdään havaintoja sanojen lainautumisesta kielestä toiseen. Ohjataan oppilasta päättelymään ja tutkimaan sanasto/tekstiä luokittelemalla sanoja.	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu	Kielellinen päättely
T4 ohjata oppilasta ymmärtämään, että englanniksi on saatavilla runsaasti aineistoa ja valitsemaan niistä omaa oppimistaan edistävää, sisällöltään ja vaikeustasoltaan sopivaa aineistoa	S1 Opetellaan etsimään englanninkielisiä sisältöjä tunneilla käytetyn materiaalin lisäksi (esim. nettisivustot, pelit)	L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot	Englanninkielisen aineiston löytäminen
Kielenopiskelutaidot			
T5 tutustua yhdessä opetuksen tavoitteisiin ja luoda salliva opiskeluilmapiiiri, jossa tärkeintä on viestin välittyminen sekä kannustava yhdessä oppiminen	S2 Harjaannutaan opiskelun suunnittelussa. Opetellaan työskentelyä pareittain ja pienryhmissä. Ohjataan oppilaita toistensa hyväksyvään kohtaamiseen ja ottamaan näin vastuuta myönteisestä ilmapiiristä.	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot	Tietoisuus tavoitteista ja toiminta ryhmässä
T6 ohjata oppilasta ottamaan vastuuta omasta kielenopiskelustaan ja kannustaa harjaannuttamaan kielitaitoaan rohkeasti ja myös tieto- ja viestintäteknologiaa käyttäen sekä kokeilemaan, millaiset tavat oppia kieliä sopivat hänelle parhaiten	S2 Opetellaan lisää tehokkaita kielenopiskelutapoja, kuten muistiinpainamiskeinoja ja uusien sanojen ja rakenteiden aktiivista käyttöä eri aistikanavia hyödyntäen. Kannustetaan vastuunottoon omasta opiskelusta. Laajennetaan tietotekniikan mahdollisuuksia opiskelun tukena.	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L4 Monilukutaito L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen	Kielenopiskelutavoitteiden asettaminen ja löytäminen

Vuosiluokan tarkennetut tavoitteet	Sisältöalueen painopisteet ja tavoitteeseen liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen	Arvioinnin kohteet
Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa			
T7 ohjata oppilasta harjoittelemaan vuorovaikutusta aihepiiriltään monenlaisissa tilanteissa rohkaisten viestinnän jatkumiseen mahdollisista katkoksista huolimatta	S3 Keskeisiä aiheita ovat mm. ystävät ja aikaan liittyvät tilanteet (kellonaika, viikonpäivät, kuukaudet). Lisäksi voidaan valita aiheita oppilaiden mielenkiinnon mukaan lähtökohtana jokapäiväinen elämämpiiri ja kiinnostuksen kohteet. Sanastoa ja fraaseja opetellaan mm. dialogien, roolileikkien, haastattelujen ja pienten näytelmien yhteydessä.	L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L4 Monilukutaito L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen	Vuorovaikutus erilaisissa tilanteissa
T8 rohkaista oppilasta pitämään yllä viestintätilannetta käyttäen monenlaisia viestinnän jatkamisen keinoja	S3 Pohditaan, miten voi toimia, jos osaa kieltä vain vähän. Rohkaistaan non-verbaaliseen viestintään (mm. ilmeet, eleet, nyökyttely)	L4 Monilukutaito	Viestintästrategioiden käyttö
T9 tukea oppilaan viestinnän kulttuurista sopivuutta tarjoamalla mahdollisuuksia harjoitella monipuolisia sosiaalisia tilanteita	S3 Harjoitellaan kohteliasta kielenkäyttöä ja ilmaisua käyttäen monipuolisia viestintäkanavia (kasvokkain puhumisen lisäksi esim. puhelinkeskustelut, korttien kirjoittaminen tms.)	L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L4 Monilukutaito	Viestinnän kulttuurinen sopivuus
Kehittyvä kielitaito, taito tulkita tekstejä			
T10 ohjata oppilasta työskentelemään vaativuudeltaan monentasoisten puhuttujen ja kirjoitettujen tekstien parissa käyttäen erilaisia ymmärtämisstrategioita	S3 Tutustutaan erilaisiin teksteihin (mm. sarjakuva, näytelmä). Teksti voi olla sanallinen, kuvallinen, äänellinen, graafinen tai näiden yhdistelmä.	L4 Monilukutaito	Tekstien tulkintataidot
Kehittyvä kielitaito, taito tuottaa tekstejä			
T11 tarjota oppilaalle mahdollisuuksia tuottaa puhetta ja kirjoitusta aihepiirejä laajentaen sekä kiinnittäen huomiota myös keskeisiin rakenteisiin ja ääntämisen perussääntöihin	S3 Harjoitellaan ääntämistä foneettisten merkkien avulla. Keskeisiä rakenteita ovat eri lausetyyppien harjoitteleminen (myönteiset, kielteiset, kysyvät) ja tuottaminen sekä suullisesti että kirjallisesti.	L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot L4 Monilukutaito L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen	Tekstien tuottamistaidot

ENGLANTI, A1-OPPIMÄÄRÄ 5. IK.

Vuosiluokan tarkennetut tavoitteet	Sisältöalueen painopisteet ja tavoitteeseen liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen	Arvioinnin kohteet	Hyvä osaaminen
Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen				
T1 ohjata oppilasta havaitsemaan lähiympäristön ja maailman kielellinen ja kulttuurinen runsaus sekä englannin asema globaalin viestinnän kielenä	S1 Tutustutaan kielten ja kulttuurien moninaisuuteen mm. vertaamalla brittienglantia ja amerikanenglantia toisiinsa. Tutustutaan angloamerikkalaiseen kulttuuriin esim. nuorten arkielämän näkökulmasta.	L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu	Kielellisen ympäristön hahmottaminen	Oppilas osaa kuvata pääpiirteissään, millaisia kieliä on hänen lähiympäristössään, mitkä ovat maailman eniten puhutut kielet ja miten laajalti levinnyt englannin kieli on.
T2 motivoida oppilasta arvostamaan omaa kieli- ja kulttuuritaustaansa sekä maailman kielellistä ja kulttuurista moninaisuutta ja kohtaamaan ihmisiä ilman arvottavia ennako-oletuksia	S1 Vertaillaan Suomen ja englanninkielisten maiden kulttuurieroja esim. juhlapyhien kautta (esim. Thanksgiving, Halloween)	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu		Ei käytetä arvosanan muodostamisen perusteena. Oppilasta ohjataan pohtimaan kokemuksiaan osana itsearviointia.
T3 ohjata oppilasta havaitsemaan kieliä yhdistäviä ja erottavia ilmiöitä sekä tukea oppilaan kielellisen päättelykyvyn kehittymistä	S1 Verrataan englannin kielen rakenteita suomen kielen ominaisuuksiin ja rakenteisiin (esim. verbin taipuminen)	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu	Kielellinen päättely	Oppilas osaa tehdä havaintoja englannin kielen ja äidinkielenä tai muun osaamansa kielen rakenteellisista, sanastollisista tai muista eroista ja yhtäläisyyksistä.
T4 ohjata oppilasta ymmärtämään, että englanniksi on saatavilla runsaasti aineistoa ja valitsemaan niistä omaa oppimistaan edistävää, sisällöltään ja vaikeustasoltaan sopivaa aineistoa	S1 Motivoidaan oppilasta etsimään englanninkielisiä aineistoa tunneilla käytetyn materiaalin lisäksi esimerkiksi verkosta ja kirjastosta.	L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot	Englanninkielisen aineiston löytäminen	Oppilas osaa kertoa, millaista englanninkielistä hänen omaa oppimistaan edistävää aineistoa on saatavilla.

Vuosiluokan tarkennetut tavoitteet	Sisältöalueen painopisteet ja tavoitteeseen liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen	Arvioinnin kohteet	Hyvä osaaminen
Kielenopiskelutaidot				
T5 tutustua yhdessä opetuksen tavoitteisiin ja luoda salliva opiskeluympäristö, jossa tärkeintä on viestin välittyminen sekä kannustava yhdessä oppiminen	S2 Opetellaan suunnittelemaan toimintaa yhdessä, antamaan ja ottamaan vastaan palautetta. Työskentelyssä korostuu pari- ja pienryhmätyö sekä yhdessä oppiminen erityyppisissä oppimisympäristöissä.	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot	Tietoisuus tavoitteista ja toiminta ryhmässä	Oppilas osaa kuvata opiskelun tavoitteita ja osallistuu ryhmän yhteisten tehtävien tekoon.
T6 ohjata oppilasta ottamaan vastuuta omasta kielenopiskelustaan ja kannustaa harjaannuttamaan kielitaitoaan rohkeasti ja myös tieto- ja viestintäteknologiaa käyttäen sekä kokeilemaan, millaiset tavat oppia kieliä sopivat hänelle parhaiten	S2 Syvennetään kielenopiskelutapoja, kuten uusien sanojen ja rakenteiden käyttöä omilla ilmaisissa (esim. elaborointi) ja tuntemattoman sanan merkityksen päättämistä asiayhteydestä. Laajennetaan tietoteknisten laitteiden ja sovellusten käyttöä (esim. oma kännykkä).	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L4 Monilukutaito L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys	Kielenopiskelutavoitteiden asettaminen ja löytäminen	Oppilas asettaa tavoitteita kielenopiskelulle, harjoittelee erilaisia tapoja opiskella kieliä käyttäen myös tieto- ja viestintäteknologiaa, harjaannuttaa ja arvioi taitojaan
Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa				
T7 ohjata oppilasta harjoittelemaan vuorovaikutusta aihepiiriltään monenlaisissa tilanteissa rohkaisten viestinnän jatkumiseen mahdollisista katkoksista huolimatta	S3 Keskeisiä aiheita ovat mm. harrastukset, koulu, elämä kohdekielisessä ympäristössä. Lisäksi valitaan aiheita yhdessä lähtökohtana jokapäiväinen elämänpiiri, omat kiinnostuksen kohteet sekä ajankohtaisuus. Sanastoa ja fraaseja opetellaan mm. ohjattujen dialogien (esim. juonikaaviot) ja haastattelujen avulla.	L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L4 Monilukutaito L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen	Vuorovaikutus erilaisissa tilanteissa	Taitotaso A1.3 Oppilas selviytyy monista rutiininomaisista viestintätilanteista tukeutuen joskus viestintäkumppaniin.

Vuosiluokan tarkennetut tavoitteet	Sisältöalueen painopisteet ja tavoitteeseen liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen	Arvioinnin kohteet	Hyvä osaaminen
T8 rohkaista oppilasta pitämään yllä viestintätilannetta käyttäen monenlaisia viestinnän jatkamisen keinoja	S3 Korostetaan, että viestin välittyminen on oikeakielisyyttä tärkeämpää Opitaan pyytämään selvennystä/tarkennusta epäselvässä vuorovaikutustilanteessa englanniksi kohteliaisuusfraseja käyttäen (esim. Pardon / Excuse me)	L4 Monilukutaito	Viestintästrategioiden käyttö	Taitotaso A1.3 Oppilas osallistuu viestintään, mutta tarvitsee vielä usein apukeinoja. Oppilas osaa reagoida suppein sanallisin ilmauksin, pienin elein (esim. nyökkäämällä), äännähdyksin, tai muunlaisella minimipalautteella. Oppilas joutuu pyytämään selvennystä tai toistoa hyvin usein.
T9 tukea oppilaan viestinnän kulttuurista sopivuutta tarjoamalla mahdollisuuksia harjoitella monipuolisia sosiaalisia tilanteita	S3 Oppilaille voidaan tarjota mahdollisuuksia harjoitella kansainvälistä yhteydenpitoa esim. sähköpostin välityksellä. Harjoitellaan mm. asiointitilanteita, ruokapöytäkeskusteluja, avun pyytämistä ja tien neuvontaa.	L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L4 Monilukutaito	Viestinnän kulttuurinen sopivuus	Taitotaso A1.3 Oppilas selviytyy monista rutiininomaisista viestintätilanteista tukeutuen joskus viestintäkumppaniin.
Kehittyvä kielitaito, taito tulkita tekstejä				
T10 ohjata oppilasta työskentelemään vaatavuudeltaan monentasoisten puhuttujen ja kirjoitettujen tekstien parissa käyttäen erilaisia ymmärtämisstrategioita	S3 Laajennetaan sanastoa ja rakenteita monenlaisten tekstien (fiktiiviset/asiattekstit, esim. elokuva, matkakuvaukset, säätiedote) yhteydessä sekä kuunnellen että lukien. Jokapäiväisen elämänpiiriin lisäksi tekstien valinnassa otetaan huomioon elämä kohdekielisessä ympäristössä.	L4 Monilukutaito	Tekstien tulkintataidot	Taitotaso A1.3 Oppilas ymmärtää yksinkertaista, tuttua sanastoa ja ilmaisuja sisältävää kirjoitettua tekstiä ja hidasta puhetta asiayhteyden tukena. Oppilas pystyy löytämään tarvitsemansa yksinkertaisen tiedon lyhyestä tekstistä.

Vuosiluokan tarkennetut tavoitteet	Sisältöalueen painopisteet ja tavoitteeseen liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen	Arvioinnin kohteet	Hyvä osaaminen
Kehittyvä kielitaito, taito tuottaa tekstejä				
T11 tarjota oppilaalle mahdollisuuksia tuottaa puhetta ja kirjoitusta aihepiirejä laajentaen sekä kiinnittäen huomiota myös keskeisiin rakenteisiin ja ääntämisen perussääntöihin	S3 Harjoitellaan tuottamaan tekstejä, joiden aiheena on mm. minä itse, perheeni, ystäväni, harrastukset, vapaa-ajan vietto jne. Harjoitellaan intonaatiota ja sanojen lukemista foneettisten merkkien avulla. Keskeisenä rakenteena on preesens, jota harjoitellaan sekä suullisesti että kirjallisesti.	L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot L4 Monilukutaito L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen	Tekstien tuottamistaidot	Taitotaso A1.3 Oppilas osaa rajallisen määrän lyhyitä, ulkoa opeteltuja ilmauksia, keskeistä sanastoa ja perustason lauserakenteita. Oppilas pystyy kertomaan arkisista ja itselleen tärkeistä asioista käyttäen suppeaa ilmaisuvarastoa ja kirjoittamaan yksinkertaisia viestejä ja ääntää harjoitellut ilmaisut ymmärrettävästi.

6. lk. ENGLANTI, A1-OPPIMÄÄRÄ				
Vuosiluokan tarkennetut tavoitteet	Sisältöalueen painopisteet ja tavoitteeseen liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen	Arvioinnin kohteet	Hyvä osaaminen
Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen				
T1 ohjata oppilasta havaitsemaan lähiympäristön ja maailman kielellinen ja kulttuurinen runsaus sekä englannin asema globaalin viestinnän kielenä	S1 Syvennetään tietoa englannin kielen levinneisyydestä tutustuen joihinkin maihin, joiden virallisiin kieliin englanti kuuluu. Tutustutaan näiden maiden kulttuuriin, elämänmuotoon, juhliin ja perinteisiin.	L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu	Kielellisen ympäristön hahmottaminen	Oppilas osaa kuvata pääpiirteissään, millaisia kieliä on hänen lähiympäristössään, mitkä ovat maailman eniten puhutut kielet ja miten laajalti levinnyt englannin kieli on.
T2 motivoida oppilasta arvostamaan omaa kieli- ja kulttuuristaansa sekä maailman kielellistä ja kulttuurista moninaisuutta ja kohtaamaan ihmisiä ilman arvottavia ennako-oletuksia	S1 Syvennetään tietoa kielen ja kulttuurin merkityksestä yksilölle ja yhteisölle. Tutustutaan ympäröivän yhteisön monikielisyteen kotikansainvälisyyden avulla.	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu		Ei käytetä arvosanan muodostamisen perusteena. Oppilasta ohjataan pohtimaan kokemuksia osana itsearviointia.

Vuosiluokan tarkennetut tavoitteet	Sisältöalueen painopisteet ja tavoitteeseen liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen	Arvioinnin kohteet	Hyvä osaaminen
T3 ohjata oppilasta havaitsemaan kieliä yhdistäviä ja erottavia ilmiöitä sekä tukea oppilaan kielellisen päättelykyvyn kehittymistä	S1 Syvennetään englannin kielen vertailua suomen kielen ominaisuuksiin (esim. englannin prepositiot verrattuna suomen sijamuotoihin) Otetaan uudeksi vertailukohteeksi juuri alkanut B1-ruotsi.	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu	Kielellinen päättely	Oppilas osaa tehdä havaintoja englannin kielen ja äidinkielen tai muun osaamansa kielen rakenteellisista, sanastollisista tai muista eroista ja yhtäläisyyksistä.
T4 ohjata oppilasta ymmärtämään, että englanniksi on saatavilla runsaasti aineistoa ja valitsemaan niistä omaa oppimistaan edistävää, sisällöltään ja vaikeustasoltaan sopivaa aineistoa	S1 Etsitään monipuolisesti englanninkielistä aineistoa esim. verkosta ja painetuista lähteistä.	L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot	Englanninkielisen aineiston löytäminen	Oppilas osaa kertoa, millaista englanninkielistä hänen omaa oppimistaan edistävää aineistoa on saatavilla.
Kielenopiskelutaidot				
T5 tutustua yhdessä opetuksen tavoitteisiin ja luoda salliva opiskeluilmapiiri, jossa tärkeintä on viestin välittyminen sekä kannustava yhdessä oppiminen	S2 Suunnitellaan toimintaa yhdessä, annetaan ja otetaan vastaan palautetta. Oppilaita ohjataan aktiiviseen itsenäiseen toimijuuteen.	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot	Tietoisuus tavoitteista ja toiminta ryhmässä	Oppilas osaa kuvata opiskelun tavoitteita ja osallistuu ryhmän yhteisten tehtävien tekoon.
T6 ohjata oppilasta ottamaan vastuuta omasta kielenopiskelustaan ja kannustaa harjaannuttamaan kielitaitoaan rohkeasti ja myös tieto- ja viestintäteknologiaa käyttäen sekä kokeilemaan, millaiset tavat oppia kieliä sopivat hänelle parhaiten	S2 Harjaannutetaan kielitaitoa monipuolisesti, käytetään tieto- ja viestintäteknologiaa oppimisen tukena ja syventäjänä. Arvioidaan omia opiskelutaitoja esim. eurooppalaista kielisalkkua käyttäen.	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L4 Monilukutaito L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys	Kielenopiskeluta voitteiden asettaminen ja löytäminen	Oppilas asettaa tavoitteita kielenopiskelulle, harjoittelee erilaisia tapoja opiskella kieliä käyttäen myös tieto- ja viestintäteknologiaa, harjaannuttaa ja arvioi taitojaan

Vuosiluokan tarkennetut tavoitteet	Sisältöalueen painopisteet ja tavoitteeseen liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen	Arvioinnin kohteet	Hyvä osaaminen
Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa				
T7 ohjata oppilasta harjoittelemaan vuorovaikutusta aihepiiriltään monenlaisissa tilanteissa rohkaisten viestinnän jatkumiseen mahdollisista katkoksista huolimatta	S3 Sisältöjen valinnassa huomioidaan monipuolisuus ja oppilaan kiinnostuksen kohteet näkökulmana minä, me ja maailma. Kannustetaan oppilasta käyttämään kiertoilmaisuja tarvittaessa.	L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L4 Monilukutaito L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen	Vuorovaikutus erilaisissa tilanteissa	Taitotaso A 2.1 Oppilas pystyy vaihtamaan ajatuksia tai tietoja tutuissa ja jokapäiväisissä tilanteissa sekä toisinaan ylläpitämään viestintätilannetta.
T8 rohkaista oppilasta pitämään yllä viestintätilannetta käyttäen monenlaisia viestinnän jatkamisen keinoja	S3 Ohjataan oppilasta *huomioonottamaan keskustelukumppani *antamaan ja ottamaan puheenvuoro *pyytämään apua suoraan puhekumppanilta Rohkaistaan oppilasta hyödyntämään vuorovaikutustilanteessa kaikkia osaamia kieliä.	L4 Monilukutaito	Viestintästrategioiden käyttö	Taitotaso A 2.1 Oppilas osallistuu enenevässä määrin viestintään. Oppilas turvautuu harvemmin eikielellisiin ilmaisuihin. Oppilas joutuu pyytämään toistoa tai selvennystä melko usein. Oppilas osaa jonkin verran soveltaa viestintäkumppanin ilmaisuja omassa viestinnässään.
T9 tukea oppilaan viestinnän kulttuurista sopivuutta tarjoamalla mahdollisuuksia harjoitella monipuolisia sosiaalisia tilanteita	S3 Valitaan erilaisia kielenkäyttötilanteita ja harjoitellaan arvostavaa kielenkäyttöä niissä. Harjoitellaan mielipiteen ilmaisua ja matkailuun liittyviä tilanteita.	L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L4 Monilukutaito	Viestinnän kulttuurinen sopivuus	Taitotaso A 2.1 Oppilas selviytyy lyhyistä sosiaalisista tilanteista. Oppilas osaa käyttää yleisimpiä kohteliaita tervehdyksiä ja puhuttelumuotoja sekä esittää kohteliaasti esimerkiksi pyyntöjä, kutsuja, ehdotuksia ja anteeksipyyntöjä ja vastata sellaisiin.
Kehittyvä kielitaito, taito tulkita tekstejä				
T10 ohjata oppilasta työskentelemään vaativuudeltaan monentasoisten puhuttujen ja kirjoitettujen tekstien parissa käyttäen erilaisia ymmärtämisstrategioita	S3 Syvennetään ja tulkitaan sanastoa ja rakenteita monenlaisissa puhutuissa ja kirjoitetuissa kielenkäyttötilanteissa (esim. uutispätkät, mainokset, mielipidekirjoitukset). Tekstejä valittaessa otetaan huomioon englannin kielen levinneisyys ja asema globaalissa kommunikaation kielenä. Tekstien valinnassa huomioidaan eri tahtiin etenevät oppilaat.	L4 Monilukutaito	Tekstien tulkintataidot	Taitotaso A2.1 Oppilas ymmärtää helppoja, tuttua sanastoa ja ilmaisuja sekä selkeää puhetta sisältäviä tekstejä. Oppilas ymmärtää lyhyiden, yksinkertaisten, itseään kiinnostavien viestien ydinsisällön ja tekstin pääajatuksen tuttua sanastoa sisältävästä, ennakoitavasta tekstistä. Oppilas pystyy hyvin yksinkertaiseen päättelyyn asiayhteyden tukemana.

Vuosiluokan tarkennetut tavoitteet	Sisältöalueen painopisteet ja tavoitteeseen liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen	Arvioinnin kohteet	Hyvä osaaminen
Kehittyvä kielitaito, taito tuottaa tekstejä				
T11 tarjota oppilaalle mahdollisuuksia tuottaa puhetta ja kirjoitusta aihepiirejä laajentaen sekä kiinnittäen huomiota myös keskeisiin rakenteisiin ja ääntämisen perussääntöihin	S3 Tuotetaan tekstejä, joiden aiheena on mm. oma kotimaa, matkustaminen. Osataan hyödyntää foneettista kirjoitusta uusien sanojen ääntämisessä. Havainnoidaan sana- ja lausepainoa ja puherytmiä. Perusrakenteista keskitytään imperfektiin, jota käytetään suullisesti ja kirjallisesti.	L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot L4 Monilukutaito L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen	Tekstien tuottamistaidot	Taitotaso A2.1 Oppilas pystyy kertomaan jokapäiväisistä ja konkreettisista sekä itselleen tärkeistä asioista käyttäen yksinkertaisia lauseita ja konkreettista sanastoa. Oppilas osaa helposti ennakoitavan perussanaston ja monia keskeisimpiä rakenteita. Oppilas osaa soveltaa joitakin ääntämisen perussääntöjä muissakin kuin harjoitelluissa ilmauksissa.

MUU VIERAS KIELI, A-oppimäärä

(Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet s. 223)

RANSKA, A-oppimäärä

3. Ik. RANSKA, A-OPPIMÄÄRÄ			
Vuosiluokan tarkennetut tavoitteet	Sisältöalueen painopisteet ja tavoitteeseen liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen	Arvioinnin kohteet
Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen			
T1 ohjata oppilasta havaitsemaan lähiympäristön ja maailman kielellinen ja kulttuurinen runsaus sekä ranskan kielen asema siinä	S1 tutustutaan ranskan kielen levinneisyyteen kuunnellaan eri kieliä	L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu	Kielellisen ympäristön hahmottaminen
T2 motivoida oppilasta arvostamaan omaa kieli- ja kulttuuritaustansa sekä maailman kielellistä ja kulttuurista monimuotoisuutta ja kohtaamaan ihmisiä ilman arvottavia ennakkoletuksia	S1 pohditaan omaa kieli- ja kulttuuritaustaa Vertaillaan Suomen ja ranskankielisten maiden kulttuurieroja esimerkiksi juhlapyhien kautta.	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu	
T3 tukea oppilaan kielellisen uteliaisuuden ja päättelykyvyn kehittymistä	S1 tehdään havaintoja sanojen lainautumisesta kielestä toiseen	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu	Kielellinen päättely
T4 ohjata oppilasta löytämään ranskankielistä aineistoa	S1 tunneilla käytetyn oppimateriaalin lisäksi esitellään oppilaalle, mistä muualta voi löytää ranskankielisiä sisältöjä (televisio, netti, tuotepakkaukset)	L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot	Ranskankielisen aineiston löytäminen
Kielenopiskelutaidot			
T5 tutustua yhdessä opetuksen tavoitteisiin ja luoda salliva opiskeluympäristö, jossa tärkeintä on viestin välittyminen sekä kannustava yhdessä oppiminen	S2 opetellaan suunnittelemaan toimintaa yhdessä opetellaan työskentelyä pareittain, pienryhmissä ja koko ryhmässä	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot	Toiminta ryhmässä
T6 ohjata oppilasta ottamaan vastuuta omasta kielenopiskelustaan ja kannustaa harjaannuttamaan kielitaitoaan rohkeasti sekä kokeilemaan, millaiset tavat oppia kieliä sopivat hänelle parhaiten	S2 opetellaan tehokkaita kielenopiskelutapoja, tutustutaan sanastojen käyttöön, eri tapoihin opetella sanoja ja sisältöjä, tutustutaan erilaisiin tehtävätyyppeihin	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L4 Monilukutaito L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys	Opiskelutottumusten löytäminen
Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa			
T7 järjestää oppilaalle tilaisuuksia harjoitella suullista ja kirjallista viestintää ja vuorovaikutusta	S3 Keskeisiä aiheita ovat mm. minä itse, perheeni, ystäväni, koulu Sanastoa ja rakenteita opetellaan esim. pienten tarinoiden, näytelmien ja haastattelujen yhteydessä	L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L4 Monilukutaito L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen	Vuorovaikutus erilaisissa tilanteissa

Vuosiluokan tarkennetut tavoitteet	Sisältöalueen painopisteet ja tavoitteeseen liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen	Arvioinnin kohteet
T8 tukea oppilasta kielellisten viestintästrategioiden käytössä	S3 o keskustelukumppanin huomioonottaminen * kohteliaisuus (esim. nimien käyttö, kohteliaisuussanojen käyttö) * aktiivinen kuunteleminen (esim. katsekontakti, nyökyttely, lyhyet verbaaliset reaktiot ja kommentit) o puheenvuoron antaminen ja ottaminen o avun pyytäminen puhukumppanilta epäsuoraan (esim. hämmentynyt ilme, katsekontakti) o eleiden ja ilmeiden hyödyntäminen o ympäristön hyödyntäminen (esim. osoittamalla tarkoitettua asiaa/esinettä)	L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L4 Monilukutaito	Viestintästrategioiden käyttö
T9 tutustutaan kohteliaaseen kielenkäyttöön ja ilmaisiin	S3 * tervehdykset (bonjour, au revoir, salut) * puhuttelut (monsieur, madame, etunimen käyttö) * pienet kohteliaisuussanat: merci, pardon, s'il vous plait	L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L4 Monilukutaito	Viestinnän kulttuurinen sopivuus
Kehittyvä kielitaito, taito tulkita tekstejä			
T10 rohkaista oppilasta tulkitsemaan ikätasolleen sopivia ja itseään kiinnostavia puhuttuja ja kirjoitettuja tekstejä	S3 Tutustutaan erilaisiin sanoituksiin (laulut, lorut, leikit), teksteihin ja kuunteluihin (sadut, tarinat, asiatekstit) ja vuoropuheluihin	L4 Monilukutaito	Tekstien tulkintataidot
Kehittyvä kielitaito, taito tuottaa tekstejä			
T11 tarjota oppilaalle runsaasti tilaisuuksia harjoitella ikätasolle sopivaa pienimuotoista puhumista ja kirjoittamista kiinnittäen huomiota myös ääntämiseen ja tekstin sisällön kannalta oleellisimpiin rakenteisiin	S3 sovelletaan oppimateriaalia oman puheen tuottamiseen, harjoitellaan ranskan kielen pienimuotoista kirjoittamista (sanoja ja lyhyitä lauseita) havainnoidaan ja harjoitellaan runsaasti ääntämistä ja intonaatiota, harjoitellaan tunnistamaan ranskan kielen foneettisen tarkekirjoituksen merkkejä sekä kirjoittamaan aksentteja ja muita uusia kirjoitusmerkkejä. Keskeisiä rakenteita ovat suku (maskuliini/feminiini), luku (yksikkö/monikko) ja artikkelin käyttö.	L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot L4 Monilukutaito L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen	Tekstien tuottamistaidot

4. Ik. RANSKA, A-OPPIMÄÄRÄ			
Vuosiluokan tarkennetut tavoitteet	Sisältöalueen painopisteet ja tavoitteeseen liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen	Arvioinnin kohteet
Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen			
T1 ohjata oppilasta havaitsemaan lähiympäristön ja maailman kielellinen ja kulttuurinen runsaus sekä ranskan kielen asema siinä	S1 jatketaan ranskan kielen asemaan tutustumista ja havainnoidaan missä ranskan kieltä voi käyttää Suomessa	L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu	Kielellisen ympäristön sekä ranskan kielen aseman hahmottaminen
T2 motivoida oppilasta arvostamaan omaa kieli- ja kulttuuritaustansa sekä maailman kielellistä ja kulttuurista monimuotoisuutta ja kohtaamaan ihmisiä ilman arvottavia ennakkoletuksia	S1 pohditaan omaa kieli- ja kulttuuritaustaa vertaillaan kulttuurieroja ranskankielisissä maissa, Suomessa ja otetaan uudeksi vertailukohteeksi juuri alkanut A2-englanti	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu	
T3 ohjata oppilasta havaitsemaan kieliä yhdistäviä ja erottavia ilmiöitä sekä tukea oppilaan kielellisen uteliaisuuden ja päättelykyvyn kehittymistä	S1 tehdään havaintoja sanojen lainautumisesta kielestä toiseen pohditaan, miten voi toimia, jos osaa kieltä vain vähän	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu	Kielellinen päättely
T4 ohjata oppilasta löytämään ranskankielistä aineistoa	S1 motivoidaan oppilasta etsimään ranskankielisiä sisältöjä tunneilla käytetyn oppimateriaalin lisäksi muista lähteistä (esim. lehdet, netti)	L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot	Ranskankielisen aineiston löytäminen
Kielenopiskelutaidot			
T5 tutustua yhdessä opetuksen tavoitteisiin ja luoda salliva opiskeluympäristö, jossa tärkeintä on viestin välittyminen sekä kannustava yhdessä oppiminen	S2 opetellaan suunnittelemaan toimintaa yhdessä, antamaan ja ottamaan vastaan palautetta	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot	Tietoisuus tavoitteista ja toiminta ryhmässä
T6 ohjata oppilasta ottamaan vastuuta omasta kielenopiskelustaan ja kannustaa harjaannuttamaan kielitaitoaan rohkeasti ja myös tieto- ja viestintäteknologiaa käyttäen sekä kokeilemaan, millaiset tavat oppia kieliä sopivat hänelle parhaiten	S2 opetellaan lisää tehokkaita kielenopiskelutapoja, kuten uusien sanojen ja rakenteiden aktiivista käyttöä sekä muistiinpainamiskeinoja eri aistikanavia käyttäen. Tutustutaan myös tietokoneharjoituksiin.	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L4 Monilukutaito L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen	Kielenopiskelutavoitteiden asettaminen ja opiskelutottumusten löytäminen

Vuosiluokan tarkennetut tavoitteet	Sisältöalueen painopisteet ja tavoitteeseen liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen	Arvioinnin kohteet
Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa			
T7 järjestää oppilaalle tilaisuuksia harjoitella eri viestintäkanavia käyttäen suullista ja kirjallista viestintää ja vuorovaikutusta	S3 Opetellaan kuulemaan, puhumaan, lukemaan ja kirjoittamaan ranskan kieltä monenlaisista aiheista. Keskeisiä aiheita ovat mm. minä itse, perheeni, ystäväni, koulu ja harrastukset. Lisäksi voidaan valita aiheita yhdessä, lähtökohtana oppilaiden jokapäiväinen elämämpiiri ja kiinnostuksen kohteet.	L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L4 Monilukutaito L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen	Vuorovaikutus erilaisissa tilanteissa
T8 tukea oppilasta kielellisten viestintästrategioiden käytössä	S3 Jatketaan harjoittelua erilaisissa viestintätilanteissa, kuten - keskustelukumppanin huomioon ottaminen, aktiivinen kuunteleminen (esim. katsekontakti, nyökyttely, lyhyet verbaaliset reaktiot ja kommentit), - puheenvuoron antaminen ja ottaminen (esim. Moi, je... et toi ?)	L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L4 Monilukutaito	Viestintästrategioiden käyttö
T9 auttaa oppilasta laajentamaan kohteliaaseen kielenkäyttöön kuuluvien ilmausten tuntemustaan	S3 Harjoitellaan kohteliaasta kielenkäyttöä ja ilmaisua, kiinnitetään huomiota teitittelyyn.	L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L4 Monilukutaito	Viestinnän kulttuurinen sopivuus
Kehittyvä kielitaito, taito tulkita tekstejä			
T10 rohkaista oppilasta tulkitsemaan ikätasolleen sopivia ja itseään kiinnostavia puhuttuja ja kirjoitettuja tekstejä	S3 Valittaessa tekstejä ja aiheita otetaan huomioon ranskan maantieteellinen levinneisyys ja kielialueen elämänmuoto.	L4 Monilukutaito	Tekstien tulkintataidot

Vuosiluokan tarkennetut tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen	Arvioinnin kohteet
Kehittyvä kielitaito, taito tuottaa tekstejä			
T11 tarjota oppilaalle runsaasti tilaisuuksia harjoitella ikätasolle sopivaa pienimuotoista puhumista ja kirjoittamista kiinnittäen huomiota myös ääntämiseen ja tekstin sisällön kannalta oleellisimpiin rakenteisiin	S3 Havainnoidaan ja harjoitellaan runsaasti ääntämistä sekä sana- ja lausepainoa, puherytmiä ja intonaatiota. Sanastoa ja rakenteita opetellaan monenlaisten tekstien, mm. pienten tarinoiden, näytelmien, haastattelujen ja sanoitusten yhteydessä. Uusi tärkeä rakenne on verbin taipuminen persoonissa ja verbin perusmuodon käyttö.	L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot L4 Monilukutaito L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen	Tekstien tuottamistaidot

5. lk. RANSKA, A-OPPIMÄÄRÄ				
Vuosiluokan tarkennetut tavoitteet	Sisältöalueen painopisteet ja tavoitteeseen liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen	Arvioinnin kohteet	Hyvä osaaminen
Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen				
T1 ohjata oppilasta havaitsemaan maailman kielellinen ja kulttuurinen runsaus sekä ranskan kielen asema siinä	S1 Tutustutaan ranskan kielen levinneisyyteen ja Euroopan, Kanadan ja Afrikan ranskan eroihin.	L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu	Kielellisen ympäristön sekä ranskan kielen aseman ja merkityksen hahmottaminen	Oppilas tietää, että maailman kielet jakautuvat kielikuntiin ja osaa kertoa, mihin kielikuntaan ranskan kieli kuuluu. Oppilas osaa kuvata, mitä kieliä lähiympäristössä puhutaan.
T2 motivoida oppilasta arvostamaan omaa kieli- ja kulttuuritaustansa sekä maailman kielellistä ja kulttuurista monimuotoisuutta ja kohtaamaan ihmisiä ilman arvottavia ennako-oletuksia	S1 Hankitaan tietoa kielen ja kulttuurin merkityksestä yksilölle ja yhteisölle. Pohditaan omaa kieli- ja kulttuuritaustaa. Oppilaat tutustuvat ympäröivän yhteisön monikielisyyteen ja -kulttuurisuuteen kotikansainvälisyyden avulla.	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu		Ei käytetä arvosanan muodostamisen perusteena. Oppilasta ohjataan pohtimaan kokemuksiaan osana itsearviointia.

Vuosiluokan tarkennetut tavoitteet	Sisältöalueen painopisteet ja tavoitteeseen liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen	Arvioinnin kohteet	Hyvä osaaminen
T3 ohjata oppilasta havaitsemaan kieliä yhdistäviä ja erottavia ilmiöitä sekä tukea oppilaan kielellisen uteliaisuuden ja päättelykyvyn kehittymistä	S1 Katsellaan erilaisia tapoja kirjoittaa, tehdään havaintoja sanojen lainautumisesta kielestä toiseen. Vertaillaan erityisesti englannin ja ranskan kieltä.	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu	Kielellinen päättely	Oppilas osaa tehdä havaintoja ranskan kielen ja äidinkielen tai muun osaamansa kielen sanastollisista tai muista eroista ja yhtäläisyyksistä.
T4 ohjata oppilasta löytämään ranskankielistä aineistoa	S1 Opetellaan löytämään ranskankielistä aineistoa esimerkiksi verkosta.	L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot	Ranskankielisen aineiston löytäminen	Oppilas osaa kertoa, missä ranskan kieltä voi nähdä tai kuulla.
Kielenopiskelutaidot				
T5 tutustua yhdessä opetuksen tavoitteisiin ja luoda salliva opiskeluilmapiiiri, jossa tärkeintä on viestin välittyminen sekä kannustava yhdessä oppiminen	S2 Opetellaan suunnittelemaan toimintaa yhdessä, antamaan ja ottamaan vastaan palautetta. Työskentelyssä korostuu pari- ja pienryhmätyö sekä yhdessä oppiminen erityyppisissä oppimisympäristöissä.	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot	Tietoisuus tavoitteista ja toiminta ryhmässä	Oppilas osaa kuvata opiskelun tavoitteita ja osallistuu ryhmän yhteisten tehtävien tekemiseen.
T6 ohjata oppilasta ottamaan vastuuta omasta kielenopiskelustaan ja kannustaa harjaannuttamaan kielitaitoaan rohkeasti ja myös tieto- ja viestintäteknologiaa käyttäen sekä kokeilemaan, millaiset tavat oppia kieliä sopivat hänelle parhaiten	S2 Opetellaan tehokkaita kielenopiskelutapoja, kuten uusien sanojen ja rakenteiden aktiivista käyttöä omissa ilmaisuissa, muistiinpainamiskeinoja, tuntemattoman sanan merkityksen päättelemistä asiayhteydestä. Totutellaan arvioimaan omaa kielitaitoa esimerkiksi Eurooppalaista kielisalkkua käyttäen.	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L4 Monilukutaito L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys	Kielenopiskelutavoitteiden asettaminen ja opiskelutottumusten löytäminen	Oppilas asettaa tavoitteita kielenopiskelulle, harjoittelee erilaisia tapoja opiskella kieliä käyttäen myös tieto- ja viestintäteknologiaa sekä harjaannuttaa taitojaan.

Vuosiluokan tarkennetut tavoitteet	Sisältöalueen painopisteet ja tavoitteeseen liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen	Arvioinnin kohteet	Hyvä osaaminen
Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa				
T7 järjestää oppilaalle tilaisuuksia harjoitella eri viestintäkanavia käyttäen suullista ja kirjallista viestintää ja vuorovaikutusta	S3 Opetellaan kuulemaan, puhumaan, lukemaan ja kirjoittamaan ranskaa. Keskeisiä aiheita ovat harrastukset ja vapaa-ajan vietto sekä elämä ranskankielisessä ympäristössä. Lisäksi valitaan aiheita yhdessä. Sisältöjen valinnassa lähtökohtana on oppilaiden jokapäiväinen elämänpiiri, kiinnostuksen kohteet sekä ajankohtaisuus, näkökulmana minä, me ja maailma. Ranskan kieltä käytetään aina, kun se on mahdollista.	L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L4 Monilukutaito L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen	Vuorovaikutus erilaisissa tilanteissa	Taitotaso A1.2 Oppilas selviytyy satunnaisesti yleisimmin toistuvista, rutiininomaisista viestintätilanteista tukeutuen vielä enimmäkseen viestintäkumppaniin.
T8 tukea oppilasta kielellisten viestintästrategioiden käytössä	S3 Pohditaan, miten voi toimia, jos osaa kieltä vain vähän. Viestin välittyminen on tarkkuutta ja oikeakielisyyttä tärkeämpää. Harjoitellaan o asian ilmaisemista toisin sanoin o yleiskäsitteiden käyttöä (esim. ruusu -> punainen kukka) o selvennyksen pyytämistä ja antamista o kaikkien osattujen kielten hyödyntämistä	L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L4 Monilukutaito	Viestintästrategioiden käyttö	Taitotaso A1.2 Oppilas tukeutuu viestinnässään kaikkein keskeisimpiin sanoihin ja ilmauksiin. Oppilas tarvitsee paljon apukeinoja. Oppilas osaa pyytää toistamista tai hidastamista.
T9 auttaa oppilasta laajentamaan kohteliaaseen kielenkäyttöön kuuluvien ilmausten tuntemustaan	S3 Harjoitellaan arvostavaa kielenkäyttöä vuorovaikutuksessa (teitittelyt, puhuttelut). Valitaan erilaisia kielenkäyttötarkoituksia, kuten esimerkiksi avun pyytäminen tai mielipiteen ilmaiseminen.	L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L4 Monilukutaito	Viestinnän kulttuurinen sopivuus	Taitotaso A1.2 Oppilas osaa käyttää muutamia kaikkein yleisimpiä kielelle ominaisia kohteliaisuuden ilmauksia rutiininomaisissa sosiaalisissa kontakteissa.

Vuosiluokan tarkennetut tavoitteet	Sisältöalueen painopisteet ja tavoitteeseen liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen	Arvioinnin kohteet	Hyvä osaaminen
Kehittyvä kielitaito, taito tulkita tekstejä				
T10 rohkaista oppilasta tulkitsemaan ikätasolleen sopivia ja itseään kiinnostavia puhuttuja ja kirjoitettuja tekstejä	S3 Sanastoa ja rakenteita opetellaan monenlaisten tekstien, kuten pienten tarinoiden, näytelmien, haastattelujen ja sanoitusten yhteydessä. Tarjotaan mahdollisuuksia harjoitella vaativampia kielenkäyttötilanteita (esim. asiointitilanteet ja tien kysyminen).	L4 Monilukutaito	Tekstien tulkintataidot	Taitotaso A1.2 Oppilas ymmärtää harjoiteltua, tuttua sanastoa ja ilmaisuja sisältävää muutaman sanan mittaista kirjoitettua tekstiä ja hidasta puhetta. Oppilas tunnistaa tekstistä yksittäisiä tietoja.
Kehittyvä kielitaito, taito tuottaa tekstejä				
T11 tarjota oppilaalle runsaasti tilaisuuksia harjoitella ikätasolle sopivaa pienimuotoista puhumista ja kirjoittamista kiinnittäen huomiota myös ääntämiseen ja tekstin sisällön kannalta oleellisimpiin rakenteisiin	S3 Valittaessa tekstejä ja aiheita otetaan huomioon ranskan kielen maantieteellinen levinneisyys sekä kielialueen elämänmuoto. Havainnoidaan ja harjoitellaan runsaasti ääntämistä sekä sana- ja lausepainoa, puherytimiä ja intonaatiota. Harjoitellaan tuottamaan ranskan kielessä tarvittavia kirjoitusmerkkejä myös näppäimistön avulla. Tutustutaan aikamuotoihin (preesensin lisäksi).	L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot L4 Monilukutaito L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen	Tekstien tuottamistaidot	Taitotaso A1.2 Oppilas pystyy kertomaan joistakin tutuista ja itselleen tärkeistä asioista käyttäen suppeaa ilmaisuvarastoa ja kirjoittaa muutaman lyhyen lauseen harjoitelluista aiheista. Oppilas ääntää useimmat harjoitellut ilmaisut ymmärrettävästi ja hallitsee hyvin suppean perussanaston, muutaman tilannesidonnaisen ilmauksen ja peruskieliopin aineksia.

6. lk. RANSKA, A-OPPIMÄÄRÄ

Vuosiluokan tarkennetut tavoitteet	Sisältöalueen painopisteet ja tavoitteeseen liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen	Arvioinnin kohteet	Hyvä osaaminen
Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen				
T1 ohjata oppilasta havaitsemaan lähiympäristön ja maailman kielellinen ja kulttuurinen runsaus sekä ranskan kielen asema siinä	S1 Syvennetään tietoa ranskan kielen levinneisyydestä, painopisteenä Euroopan ulkopuoliset alueet.	L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu	Kielellisen ympäristön sekä ranskan kielen aseman ja merkityksen hahmottaminen	Oppilas tietää, että maailman kielet jakautuvat kielikuntiin ja osaa kertoa, mihin kielikuntaan ranskan kieli kuuluu. Oppilas osaa kuvata, mitä kieliä lähiympäristössä puhutaan.
T2 motivoida oppilasta arvostamaan omaa kieltä ja kulttuuristaansa sekä maailman kielellistä ja kulttuurista monimuotoisuutta ja kohtaamaan ihmisiä ilman arvottavia ennako-oletuksia	S1 Syvennetään tietoa kielen ja kulttuurin merkityksestä yksilölle ja yhteisölle. Oppilaat tutustuvat ympäröivän yhteisön monikielisyteen ja -kulttuurisuuteen kotikansainvälisyyden avulla. Havainnoidaan eroja oman ja vieraiden kulttuurien välillä.	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu		Ei käytetä arvosanan muodostamisen perusteena. Oppilasta ohjataan pohtimaan kokemuksiaan osana itsearviointia.
T3 ohjata oppilasta havaitsemaan kieliä yhdistäviä ja erottavia ilmiöitä sekä tukea oppilaan kielellisen uteliaisuuden ja päättelykyvyn kehittymistä	S1 Tutkitaan erilaisia tapoja kirjoittaa, tehdään havaintoja sanojen lainautumisesta kielestä toiseen. Uudeksi vertailukohteeksi otetaan englannin lisäksi juuri alkanut B1-ruotsi	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu	Kielellinen päättely	Oppilas osaa tehdä havaintoja ranskan kielen ja äidinkiensä tai muun osaamansa kielen rakenteellisista, sanastollisista tai muista eroista ja yhtäläisyyksistä.
T4 ohjata oppilasta löytämään ranskankielistä aineistoa	S1 Etsitään monipuolisesti ranskankielistä aineistoa esimerkiksi verkosta, paineituisista lähteistä ja lähiympäristöstä.	L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot	Ranskankielisen aineiston löytäminen	Oppilas osaa kertoa, missä ranskan kieltä voi nähdä tai kuulla.
Kielenopiskelutaidot				
T5 tutustua yhdessä opetuksen tavoitteisiin ja luoda salliva opiskeluilmapiiiri, jossa tärkeintä on viestin välittyminen sekä kannustava yhdessä oppiminen	S2 Suunnitellaan toimintaa yhdessä, annetaan ja otetaan vastaan palautetta. Oppilaita ohjataan aktiiviseen toimijuuteen ja ottamaan vastuuta.	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot	Tietoisuus tavoitteista ja toiminta ryhmässä	Oppilas osaa kuvata opiskelun tavoitteita ja osallistuu ryhmän yhteisten tehtävien tekemiseen.

Vuosiluokan tarkennetut tavoitteet	Sisältöalueen painopisteet ja tavoitteeseen liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen	Arvioinnin kohteet	Hyvä osaaminen
T6 ohjata oppilasta ottamaan vastuuta omasta kielenopiskelustaan ja kannustaa harjaannuttamaan kielitaitoaan rohkeasti ja myös tieto- ja viestintäteknologiaa käyttäen sekä kokeilemaan, millaiset tavat oppia kieliä sopivat hänelle parhaiten	S2 Harjaannutetaan kielitaitoa monipuolisesti, käytetään tieto- ja viestintäteknologiaa kielen oppimisessa. Arvioidaan omaa kielitaitoa.	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L4 Monilukutaito L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys	Kielenopiskelutavoitteiden asettaminen ja opiskelutottumusten löytäminen	Oppilas asettaa tavoitteita kielenopiskelulle, harjoittelee erilaisia tapoja opiskella kieliä käyttäen myös tieto- ja viestintäteknologiaa sekä harjaannuttaa ja arvioi taitojaan.
Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa				
T7 järjestää oppilaalle tilaisuuksia harjoitella eri viestintäkanavia käyttäen suullista ja kirjallista viestintää ja vuorovaikutusta	S3 Kuunnellaan, puhutaan, luetaan ja kirjoitetaan ranskaa. Sisältöjen valinnassa lähtökohtana on oppilaiden jokapäiväinen elämämpiiri, kiinnostuksen kohteet sekä ajankohtaisuus, näkökulmana minä, me ja maailma. Oppilaille tarjotaan myös mahdollisuuksia harjoitella kansainvälistä yhteydenpitoa. Ranskaa käytetään aina kun se on mahdollista.	L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L4 Monilukutaito L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen	Vuorovaikutus erilaisissa tilanteissa	Taitotaso A1.3 Oppilas selviytyy monista rutiininomaisista viestintätilanteista tukeutuen joskus viestintäkumppaniin.
T8 tukea oppilasta kielellisten viestintästrategioiden käytössä	S3 Viestin välittyminen on tarkkuutta ja oikeakielisyyttä tärkeämpää. Harjoitellaan <ul style="list-style-type: none"> - keskustelukumppanin huomioonottamista puheenvuoron antamista ja ottamista - avun pyytämistä puhekuppanilta suoraan - selvennyksen pyytämistä ja antamista - kaikkien osattujen kielten hyödyntämistä 	L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L4 Monilukutaito	Viestintästrategioiden käyttö	Taitotaso A1.3 Oppilas osallistuu viestintään, mutta tarvitsee vielä usein apukeinoja. Oppilas osaa reagoida suppein sanallisin ilmauksin, pienin elein (esim. nyökkäämällä), äännähdyksin, tai muunlaisella minimipalautteella. Oppilas joutuu pyytämään selvennystä tai toistoa hyvin usein.

Vuosiluokan tarkennetut tavoitteet	Sisältöalueen painopisteet ja tavoitteeseen liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen	Arvioinnin kohteet	Hyvä osaaminen
T9 auttaa oppilasta laajentamaan kohteliaaseen kielenkäyttöön kuuluvien ilmausten tuntemustaan	S3 Valitaan erilaisia kielenkäyttötilanteita ja harjoitellaan arvostavaa kielenkäyttöä niissä.	L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L4 Monilukutaito	Viestinnän kulttuurinen sopivuus	Taitotaso A1.3 Oppilas osaa käyttää yleisimpiä kohteliaaseen kielenkäyttöön kuuluvia ilmauksia monissa rutiininomaisissa sosiaalisissa tilanteissa.
Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa				
T7 järjestää oppilaalle tilaisuuksia harjoitella eri viestintäkanavia käyttäen suullista ja kirjallista viestintää ja vuorovaikutusta	S3 Kuunnellaan, puhutaan, luetaan ja kirjoitetaan ranskaa. Sisältöjen valinnassa lähtökohtana on oppilaiden jokapäiväinen elämämpiiri, kiinnostuksen kohteet sekä ajankohtaisuus, näkökulmana minä, me ja maailma. Oppilaille tarjotaan myös mahdollisuuksia harjoitella kansainvälistä yhteydenpitoa. Ranskaa käytetään aina kun se on mahdollista.	L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L4 Monilukutaito L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen	Vuorovaikutus erilaisissa tilanteissa	Taitotaso A1.3 Oppilas selviytyy monista rutiininomaisista viestintätilanteista tukeutuen joskus viestintäkumppaniin.
T8 tukea oppilasta kielellisten viestintästrategioiden käytössä	S3 Viestin välittyminen on tarkkuutta ja oikeakielisyyttä tärkeämpää. Harjoitellaan - keskustelukumppanin huomioonottamista puheenvuoron antamista ja ottamista - avun pyytämistä puhelukumppanilta suoraan - selvennyksen pyytämistä ja antamista - kaikkien osattujen kielten hyödyntämistä	L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L4 Monilukutaito	Viestintästrategioiden käyttö	Taitotaso A1.3 Oppilas osallistuu viestintään, mutta tarvitsee vielä usein apukeinoja. Oppilas osaa reagoida suppein sanallisin ilmauksin, pienin elein (esim. nyökkäämällä), äännähdyksin, tai muunlaisella minimipalautteella. Oppilas joutuu pyytämään selvennystä tai toistoa hyvin usein.
T9 auttaa oppilasta laajentamaan kohteliaaseen kielenkäyttöön kuuluvien ilmausten tuntemustaan	S3 Valitaan erilaisia kielenkäyttötilanteita ja harjoitellaan arvostavaa kielenkäyttöä niissä.	L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L4 Monilukutaito	Viestinnän kulttuurinen sopivuus	Taitotaso A1.3 Oppilas osaa käyttää yleisimpiä kohteliaaseen kielenkäyttöön kuuluvia ilmauksia monissa rutiininomaisissa sosiaalisissa tilanteissa.

Vuosiluokan tarkennetut tavoitteet	Sisältöalueen painopisteet ja tavoitteeseen liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen	Arvioinnin kohteet	Hyvä osaaminen
Kehittyvä kielitaito, taito tulkita tekstejä				
T10 rohkaista oppilasta tulkitsemaan ikätasolleen sopivia ja itseään kiinnostavia puhuttuja ja kirjoitettuja tekstejä	S3 Sanastoa ja rakenteita tulkitaan monenlaisissa puhutuissa ja kirjoitetuissa kielenkäyttötilanteissa. Tilanteet valitaan niin, että ne tarjoavat haasteita eri tahtiin eteneville oppijoille.	L4 Monilukutaito	Tekstien tulkintataidot	Taitotaso A1.3 Oppilas ymmärtää yksinkertaista, tuttua sanastoa ja ilmaisuja sisältävää kirjoitettua tekstiä ja hidasta puhetta asiayhteyden tukemana. Oppilas pystyy löytämään tarvitsemansa yksinkertaisen tiedon lyhyestä tekstistä.
Kehittyvä kielitaito, taito tuottaa tekstejä				
T11 tarjota oppilaalle runsaasti tilaisuuksia harjoitella ikätasolle sopivaa pienimuotoista puhumista ja kirjoittamista kiinnittäen huomiota myös ääntämiseen ja tekstin sisällön kannalta oleellisimpiin rakenteisiin	S3 Puhutaan ja kirjoitetaan kiinnittäen huomiota ymmärrettävään ääntämiseen ja omaan lauseenmuodostamiseen. Rakenteissa laajennetaan verbien aikamuotoja uudella aikamuodolla.	L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot L4 Monilukutaito L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen	Tekstien tuottamistaidot	Taitotaso A1.2 Oppilas pystyy kertomaan joistakin tutuista ja itselleen tärkeistä asioista käyttäen suppeaa ilmaisuvarastoa ja kirjoittaa muutaman lyhyen lauseen harjoitelluista aiheista. Oppilas ääntää useimmat harjoitellut ilmaisut ymmärrettävästi. Oppilas hallitsee hyvin suppean perussanaston ja muutaman tilannesidonnaisen ilmauksen sekä peruskieliopin aineksia.

SAKSA, A-oppimäärä

3. Ik. SAKSA, A-OPPIMÄÄRÄ			
Vuosiluokan tarkennetut tavoitteet	Sisältöalueen painopisteet ja tavoitteeseen liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen	Arvioinnin kohteet
Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen			
T1 ohjata oppilasta havaitsemaan lähiympäristön ja maailman kielellinen ja kulttuurinen runsaus sekä saksan kielen asema siinä	S1 Tutustutaan saksan kielen asemaan Euroopassa. Kuunnellaan eri kieliä.	L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu	Kielellisen ympäristön hahmottaminen
T2 motivoida oppilasta arvostamaan omaa kieli- ja kulttuuritaustansa sekä maailman kielellistä ja kulttuurista monimuotoisuutta ja kohtaamaan ihmisiä ilman arvottavia ennakkoletuksia	S1 Pohditaan omaa kieli- ja kulttuuritaustaa. Vertaillaan Suomen ja saksankielisten maiden kulttuurieroja esim. juhlapyhien kautta.	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu	
T3 tukea oppilaan kielellisen uteliaisuuden ja päättelykyvyn kehittymistä	S1 Tehdään havaintoja sanojen lainautumisesta kielestä toiseen.	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu	Kielellinen päättely
T4 ohjata oppilasta löytämään saksankielistä aineistoa	S1 Tunneilla käytetyn oppimateriaalin lisäksi esitellään oppilaalle, mistä muualta voi löytää saksankielisiä sisältöjä (televisio, netti, tuotepakkaukset).	L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot	Saksankielisen aineiston löytäminen
Kielenopiskelutaidot			
T5 tutustua yhdessä opetuksen tavoitteisiin ja luoda salliva opiskeluympäristö, jossa tärkeintä on viestin välittyminen sekä kannustava yhdessä oppiminen	S2 Opetellaan suunnittelemaan toimintaa yhdessä. Opetellaan työskentelyä pareittain, pienryhmissä ja koko ryhmässä.	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot	Toiminta ryhmässä
T6 ohjata oppilasta ottamaan vastuuta omasta kielenopiskelustaan ja kannustaa harjaannuttamaan kielitaitoaan rohkeasti	S2 Opetellaan tehokkaita kielenopiskelutapoja, tutustutaan sanastojen käyttöön, tapoihin opetella sanoja ja sisältöjä, tutustutaan erilaisiin tehtävätyyppeihin.	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L4 Monilukutaito L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen	Opiskelutottumusten löytäminen
Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa			
T7 järjestää oppilaalle tilaisuuksia harjoitella suullista ja kirjallista viestintää ja vuorovaikutusta	S3 Keskeisiä aiheita ovat mm. minä itse, perheeni. Sanastoa ja rakenteita opetellaan esim. pienten tarinoiden, näytelmien, haastattelujen ja sanoitusten yhteydessä.	L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L4 Monilukutaito L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen	Vuorovaikutus erilaisissa tilanteissa

Vuosiluokan tarkennetut tavoitteet	Sisältöalueen painopisteet ja tavoitteeseen liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen	Arvioinnin kohteet
T8 tukea oppilasta kielellisten viestintästrategioiden käytössä	S3 Keskustelukumppanin huomioonottaminen <ul style="list-style-type: none"> • kohteliaisuus (esim. nimien käyttö, kohteliaisuussanojen käyttö) • aktiivinen kuunteleminen (esim. katsekontakti, nyökyttely, lyhyet verbaaliset reaktiot ja kommentit) • Puheenvuoron antaminen ja ottaminen • avun pyytäminen puhekumppanilta epäsuoraan (esim. hämmentynyt ilme, katsekontakti) • *eleiden ja ilmeiden hyödyntäminen • *ympäristön hyödyntäminen (esim. osoittamalla tarkoitettua asiaa/esinettä) 	L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L4 Monilukutaito	Viestintästrategioiden käyttö
T9 tutustutaan kohteliaaseen kielenkäyttöön ja ilmaisuihin	S3 Opitaan tervehdyksiä (Guten Morgen/Tag; Hallo/Tschüs, Auf Wiedersehen), puhuttelua (aikuisen/lapsen), pieniä kohteliaisuussanoja (danke, bitte).	L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L4 Monilukutaito	Viestinnän kulttuurinen sopivuus
Kehittyvä kielitaito, taito tulkita tekstejä			
T10 rohkaista oppilasta tulkitsemaan ikätasolleen sopivia ja itseään kiinnostavia puhuttuja ja kirjoitettuja tekstejä	S3 Tutustutaan erilaisiin sanoituksiin (laulut, lorut, leikit), teksteihin, kuunteluihin (sadut, tarinat, asiatekstit), vuoropuheluihin.	L4 Monilukutaito	Tekstien tulkintataidot
Kehittyvä kielitaito, taito tuottaa tekstejä			
T11 tarjota oppilaalle runsaasti tilaisuuksia harjoitella ikätasolle sopivaa pienimuotoista puhumista ja kirjoittamista kiinnittäen huomiota myös ääntämiseen ja tekstin sisällön kannalta oleellisimpiin rakenteisiin	S3 Sovelletaan oppimateriaalia oman puheen tuottamiseen. Harjoitellaan saksan kielen pienimuotoista kirjoittamista (sanoja ja lyhyitä lauseita). Harjoitellaan ääntämistä sekä tunnistamaan saksan kielen ääntämisen ja kirjoituksen eroja. Harjoitellaan tunnistamaan foneettisen tarkekirjotuksen merkkejä ja tuottamaan uusia kirjaimia (ü, ß). Keskeisimpiä rakenteita ovat substantiivien suku (der, das, die), persoonapronominit sekä säännöllinen verbin taiputus.	L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot L4 Monilukutaito L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen	Tekstien tuottamistaidot

4. lk. SAKSA, A-OPPIMÄÄRÄ			
Vuosiluokan tarkennetut tavoitteet	Sisältöalueen painopisteet ja tavoitteeseen liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen	Arvioinnin kohteet
Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen			
T1 ohjata oppilasta havaitsemaan lähiympäristön ja maailman kielellinen ja kulttuurinen runsaus sekä saksan kielen asema siinä	S1 Jatketaan saksan kielen asemaan tutustumista ja havainnoidaan, missä saksan kieltä voi käyttää Suomessa.	L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu	Kielellisen ympäristön sekä saksan kielen aseman ja merkityksen hahmottaminen
T2 motivoida oppilasta arvostamaan omaa kieli- ja kulttuuritaustansa sekä maailman kielellistä ja kulttuurista monimuotoisuutta ja kohtaamaan ihmisiä ilman arvottavia ennako-oletuksia	S1 Pohditaan omaa kieli- ja kulttuuritaustaa. Tutustutaan lisää saksankielisten maiden juhlapyyhiin, vertaillaan kulttuurieroja saksankielisissä maissa ja Suomessa.	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu	
T3 ohjata oppilasta havaitsemaan kieliä yhdistäviä ja erottavia ilmiöitä sekä tukea oppilaan kielellisen uteliaisuuden ja päättelykyvyn kehittymistä	S1 Tehdään havaintoja sanojen lainautumisesta kielestä toiseen. Vertaillaan saksaa ja juuri alkanutta A2-englantia. Pohditaan, miten voi toimia, jos osaa kieltä vain vähän	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu	Kielellinen päättely
T4 ohjata oppilasta löytämään saksankielistä aineistoa	S1 Motivoidaan oppilasta etsimään saksankielisiä sisältöjä tunneilla käytetyn oppimateriaalin lisäksi muista lähteistä (esim. lehdet, netti).	L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot	Saksankielisen aineiston löytäminen
Kielenopiskelutaidot			
T5 tutustua yhdessä opetuksen tavoitteisiin ja luoda salliva opiskeluympäristö, jossa tärkeintä on viestin välittyminen sekä kannustava yhdessä oppiminen	S2 Opetellaan suunnittelemaan toimintaa yhdessä, antamaan ja ottamaan vastaan palautetta.	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot	Tietoisuus tavoitteista ja toiminta ryhmässä
T6 ohjata oppilasta ottamaan vastuuta omasta kielenopiskelustaan ja kannustaa harjaannuttamaan kielitaitoaan rohkeasti ja myös tieto- ja viestintäteknologiaa käyttäen sekä kokeilemaan, millaiset tavat oppia kieliä sopivat hänelle parhaiten	S2 Opetellaan lisää tehokkaita kielenopiskelutapoja, kuten uusien sanojen ja rakenteiden aktiivista käyttöä sekä muistiinpainamiskeinoja eri aistikanavia käyttäen. Tutustutaan myös tietokoneharjoituksiin.	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L4 Monilukutaito L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen	Kielenopiskelutavoitteiden asettaminen ja opiskelutottumusten löytäminen
Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa			
T7 järjestää oppilaalle tilaisuuksia harjoitella eri viestintäkanavia käyttäen suullista ja kirjallista viestintää ja vuorovaikutusta	S3 Opetellaan kuulemaan, puhumaan, lukemaan ja kirjoittamaan saksan kieltä monenlaisista aiheista. Keskeisiä aiheita ovat mm. minä itse, perheeni, ystäväni, koulu ja harrastukset. Lisäksi voidaan valita aiheita yhdessä, lähtökohtana oppilaiden jokapäiväinen elämämpiiri ja kiinnostuksen kohteet.	L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L4 Monilukutaito L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen	Vuorovaikutus erilaisissa tilanteissa

Vuosiluokan tarkennetut tavoitteet	Sisältöalueen painopisteet ja tavoitteeseen liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen	Arvioinnin kohteet
T8 tukea oppilasta kielellisten viestintästrategioiden käytössä	S3 Jatketaan harjoittelua erilaisissa viestintätilanteissa, kuten keskustelukumppanin huomioonottaminen, aktiivinen kuunteleminen (esim. katsekontakti, nyökyttely, lyhyet verbaalit reaktiot ja kommentit), puheenvuoron antaminen ja ottaminen (esim. Ich... und du?)	L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L4 Monilukutaito	Viestintästrategioiden käyttö
T9 auttaa oppilasta laajentamaan kohteliaaseen kielenkäyttöön kuuluvien ilmausten tuntemustaan	S3 Harjoitellaan kohteliaasta kielenkäyttöä ja ilmaisu. Kiinnitetään huomiota teitittelyyn.	L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L4 Monilukutaito	Viestinnän kulttuurinen sopivuus
Kehittyvä kielitaito, taito tulkita tekstejä			
T10 rohkaista oppilasta tulkitsemaan ikätasolle sopivia ja itseään kiinnostavia puhuttuja ja kirjoitettuja tekstejä	S3 Jatketaan erilaisiin teksteihin tutustumista. Valittaessa tekstejä ja aiheita pyritään ottamaan huomioon Saksan lisäksi myös Itävalta ja Sveitsi sekä kielialueen elämänmuoto.	L4 Monilukutaito	Tekstien tulkintataidot
Kehittyvä kielitaito, taito tuottaa tekstejä			
T11 tarjota oppilaalle runsaasti tilaisuuksia harjoitella ikätasolle sopivaa pienimuotoista puhumista ja kirjoittamista kiinnittäen huomiota myös ääntämiseen ja tekstin sisällön kannalta oleellisimpiin rakenteisiin	S3 Havainnoidaan ja harjoitellaan runsaasti ääntämistä sekä sana- ja lausepainoa, puherytimiä ja intonaatiota. Sanastoa (esim. viikonpäivät, kuukaudet ja kellonajat) sekä rakenteita opetellaan monenlaisten tekstien, mm. pienten tarinoiden, näytelmien, haastattelujen ja sanoitusten yhteydessä. Harjoitellaan lisää verbien taipumista.	L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot L4 Monilukutaito L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen	Tekstien tuottamistaidot

SAKSA, A-OPPIMÄÄRÄ 5. Ik.				
Vuosiluokan tarkennetut tavoitteet	Sisältöalueen painopisteet ja tavoitteeseen liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen	Arvioinnin kohteet	Hyvä osaaminen
Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen				
T1 ohjata oppilasta havaitsemaan lähiympäristön ja maailman kielellinen ja kulttuurinen runsaus sekä saksan kielen asema siinä	S1 Tutustutaan saksan kielen levinneisyyteen ja päävariantteihin.	L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu	Kielellisen ympäristön sekä saksan kielen aseman ja merkityksen hahmottaminen	Oppilas tietää, että maailman kielet jakautuvat kielikuntiin ja osaa kertoa, mihin kielikuntaan saksan kieli kuuluu. Oppilas osaa kuvata, mitä kieliä lähiympäristössä puhutaan.

Vuosiluokan tarkennetut tavoitteet	Sisältöalueen painopisteet ja tavoitteeseen liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen	Arvioinnin kohteet	Hyvä osaaminen
T2 motivoida oppilasta arvostamaan omaa kieli- ja kulttuuritaustaansa sekä maailman kielellistä ja kulttuurista monimuotoisuutta ja kohtaamaan ihmisiä ilman arvottavia ennako-oletuksia	S1 Hankitaan tietoa kielen ja kulttuurin merkityksestä yksilölle ja yhteisölle. Pohditaan omaa kieli- ja kulttuuritaustaa. Jatketaan saksankielisten maiden juhlapäyhiin tutustumista. Oppilaat tutustuvat ympäröivän yhteisön monikielisyteen ja -kulttuurisuuteen kotikansainvälisyyden avulla. Tutustutaan Landeskundeen.	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu		Ei käytetä arvosanan muodostamisen perusteena. Oppilasta ohjataan pohtimaan kokemuksiaan osana itsearviointia.
T3 ohjata oppilasta havaitsemaan kieliä yhdistäviä ja erottavia ilmiöitä sekä tukea oppilaan kielellisen uteliaisuuden ja päättelykyvyn kehittymistä	S1 Katsellaan erilaisia tapoja kirjoittaa, tehdään havaintoja sanojen lainautumisesta kielestä toiseen. Vertaillaan erityisesti saksan ja englannin kieltä.	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu	Kielellinen päättely	Oppilas osaa tehdä havaintoja saksan kielen ja äidinkielen tai muun osaamansa kielen sanastollisista tai muista eroista ja yhtäläisyyksistä.
T4 ohjata oppilasta löytämään saksankielistä aineistoa	S1 Opetellaan löytämään saksankielistä aineistoa esimerkiksi verkosta.	L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot	Saksankielisen aineiston löytäminen	Oppilas osaa kertoa, missä saksan kieltä voi nähdä tai kuulla.
Kielenopiskelutaidot				
T5 tutustua yhdessä opetuksen tavoitteisiin ja luoda salliva opiskeluilmapiiri, jossa tärkeintä on viestin välittyminen sekä kannustava yhdessä oppiminen	S2 Opetellaan suunnittelemaan toimintaa yhdessä, antamaan ja ottamaan vastaan palautetta. Työskentelyssä korostuu pari- ja pienryhmätyö sekä yhdessä oppiminen erityyppisissä oppimisympäristöissä.	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot	Tietoisuus tavoitteista ja toiminta ryhmässä	Oppilas osaa kuvata opiskelun tavoitteita ja osallistuu ryhmän yhteisten tehtävien tekemiseen.

Vuosiluokan tarkennetut tavoitteet	Sisältöalueen painopisteet ja tavoitteeseen liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen	Arvioinnin kohteet	Hyvä osaaminen
T6 ohjata oppilasta ottamaan vastuuta omasta kielenopiskelustaan ja kannustaa harjaannuttamaan kielitaitoaan rohkeasti ja myös tieto- ja viestintäteknologiaa käyttäen sekä kokeilemaan, millaiset tavat oppia kieliä sopivat hänelle parhaiten	S2 Opetellaan tehokkaita kielen-opiskelutapoja, kuten uusien sanojen ja rakenteiden aktiivista käyttöä omissa ilmaisuissa, muistiinpainamiskeinoja, tuntemattoman sanan merkityksen päättelystä asiayhteydestä. Totutellaan arvioimaan omaa kielitaitoa esimerkiksi eurooppalaista kielisalkkua käyttäen.	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L4 Monilukutaito L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys	Kielenopiskelutavoitteiden asettaminen ja opiskelutottumusten löytäminen	Oppilas asettaa tavoitteita kielenopiskelulleen, harjoittelee erilaisia tapoja opiskella kieliä käyttäen myös tieto- ja viestintäteknologiaa sekä harjaannuttaa taitojaan.
Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa				
T7 järjestää oppilaalle tilaisuuksia harjoitella eri viestintäkanavia käyttäen suullista ja kirjallista viestintää ja vuorovaikutusta	S3 Opetellaan kuulemaan, puhumaan, lukemaan ja kirjoittamaan saksaa. Keskeisiä aiheita ovat harrastukset ja vapaa-ajan vietto sekä elämä saksankielisessä ympäristössä. Lisäksi valitaan aiheita yhdessä. Sisältöjen valinnassa lähtökohtana on oppilaiden jokapäiväinen elämäntilanne, kiinnostuksen kohteet sekä ajankohtaisuus, näkökulmana minä, me ja maailma. Saksan kieltä käytetään aina kun se on mahdollista. (EN, AI, GE, KU)	L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L4 Monilukutaito L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen	Vuorovaikutus erilaisissa tilanteissa	Taitotaso A1.2 Oppilas selviytyy satunnaisesti yleisimmistä viestintätilanteista tukeutuen vielä enimmäkseen viestintäkumppaniin.
T8 tukea oppilasta kielellisten viestintästrategioiden käytössä	S3 Pohditaan, miten voi toimia, jos osaa kieltä vain vähän. Viestin välittyminen on tarkkuutta ja oikeakielisyyttä tärkeämpää. Harjoitellaan asian ilmaisemista toisin sanoin (esim. täti -> äidin sisko), yleiskäsitteiden käyttöä (esim. ruusu -> punainen kukka), selvennyksen pyytämistä ja antamista ja kaikkien osattujen kielen hyödyntämistä.	L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L4 Monilukutaito	Viestintästrategioiden käyttö	Taitotaso A1.2 Oppilas tukeutuu viestinnässään kaikkein keskeisimpiin sanoihin ja ilmauksiin. Oppilas tarvitsee paljon apukeinoja. Oppilas osaa pyytää toistamista tai hidastamista.

Vuosiluokan tarkennetut tavoitteet	Sisältöalueen painopisteet ja tavoitteeseen liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen	Arvioinnin kohteet	Hyvä osaaminen
T9 auttaa oppilasta laajentamaan kohteliaaseen kielenkäyttöön kuuluvien ilmausten tuntemustaan	S3 Harjoitellaan arvostavaa kielenkäyttöä vuorovaikutuksessa (teittelyt, puhuttelut). Valitaan erilaisia kielenkäyttötarkoituksia, kuten esimerkiksi avun pyytäminen tai mielipiteen ilmaiseminen.	L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L4 Monilukutaito	Viestinnän kulttuurinen sopivuus	Taitotaso A1.2 Oppilas osaa käyttää muutamia kaikkein yleisimpiä kielelle ominaisia kohteliaisuuden ilmauksia rutiininomaisissa sosiaalisissa kontakteissa.
Kehittyvä kielitaito, taito tulkita tekstejä				
T10 rohkaista oppilasta tulkitsemaan ikätasolleen sopivia ja itseään kiinnostavia puhuttuja ja kirjoitettuja tekstejä	S3 Sanastoa ja rakenteita opetellaan monenlaisten tekstien, kuten pienten tarinoiden, näytelmien, haastattelujen ja sanoitusten yhteydessä. Tarjotaan mahdollisuuksia harjoitella vaativampia kielenkäyttötilanteita kuten asiointi (esim. ostotilanteet ja tien kysyminen).	L4 Monilukutaito	Tekstien tulkintataidot	Taitotaso A1.2 Oppilas ymmärtää harjoiteltua, tuttua sanastoa ja ilmaisuja sisältävää muutaman sanan mittaista kirjoitettua tekstiä ja hidasta puhetta. Oppilas tunnistaa tekstistä yksittäisiä tietoja.
Kehittyvä kielitaito, taito tuottaa tekstejä				
T11 tarjota oppilaalle runsaasti tilaisuuksia harjoitella ikätasolle sopivaa pienimuotoista puhumista ja kirjoittamista kiinnittäen huomiota myös ääntämiseen ja tekstin sisällön kannalta oleellisiin rakenteisiin	S3 Valittaessa tekstejä otetaan huomioon saksan kielen maantieteellinen levinneisyys sekä kielialueen elämänmuoto. Havainnoidaan ja harjoitellaan runsaasti ääntämistä sekä sana- ja lausepainoa, puherytmiä ja intonaatiota. Harjoitellaan tuottamaan saksan kielessä tarvittavia kirjoitusmerkkejä myös näppäimistön avulla. Keskeisimpiä rakenteita ovat mm. sanajärjestys ja modaaliverbit. Tutustutaan myös substantiivien monikkomuotoihin.	L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot L4 Monilukutaito L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen	Tekstien tuottamistaidot	Taitotaso A1.2 Oppilas pystyy kertomaan joistakin tutuista ja itselleen tärkeistä asioista käyttäen suppeaa ilmaisuväriä ja kirjoittaa muutaman lyhyen lauseen harjoitelluista aiheista. Oppilas ääntää useimmat harjoitellut ilmaisut ymmärrettävästi ja hallitsee hyvin suppean perussanaston, muutaman tilannesidonnaisen ilmauksen ja peruskieliopin aineksia.

SAKSA, A-OPPIMÄÄRÄ 6. Ik.				
Vuosiluokan tarkennetut tavoitteet	Sisältöalueen painopisteet ja tavoitteeseen liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen	Arvioinnin kohteet	Hyvä osaaminen
Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen				
T1 ohjata oppilasta havaitsemaan lähiympäristön ja maailman kielellinen ja kulttuurinen runsaus sekä saksan kielen asema siinä	S1 Syvennetään tietoutta saksan kielen levinneisyydestä ja tutustutaan Saksan, Itävallan ja Sveitsin saksaan.	L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu	Kielellisen ympäristön sekä saksan kielen aseman ja merkityksen hahmottaminen	Oppilas tietää, että maailman kielet jakautuvat kielikuntiin ja osaa kertoa, mihin kielikuntaan saksan kieli kuuluu. Oppilas osaa kuvata, mitä kieliä lähiympäristössä puhutaan.
T2 motivoida oppilasta arvostamaan omaa kieli- ja kulttuuritaustaansa sekä maailman kielellistä ja kulttuurista monimuotoisuutta ja kohtaamaan ihmisiä ilman arvottavia ennako-oletuksia	S1 Syvennetään tietoa kielen ja kulttuurin merkityksestä yksilölle ja yhteisölle. Oppilaat tutustuvat ympäröivän yhteisön monikielisyyteen ja -kulttuurisuuteen kotikansainvälisyyden avulla. Opitaan lisää Landeskundea. Havainnoidaan eroja oman ja vieraiden kulttuurien välillä.	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu		Ei käytetä arvosanan muodostamisen perusteena. Oppilasta ohjataan pohtimaan kokemuksiaan osana itsearviointia.
T3 ohjata oppilasta havaitsemaan kieliä yhdistäviä ja erottavia ilmiöitä sekä tukea oppilaan kielellisen uteliaisuuden ja päättelykyvyn kehittymistä	S1 Tutkitaan erilaisia tapoja kirjoittaa, tehdään havaintoja sanojen lainautumisesta kielestä toiseen. Uudeksi vertailukohteeksi otetaan englannin lisäksi juuri alkanut B1-ruotsi.	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu	Kielellinen päättely	Oppilas osaa tehdä havaintoja saksan kielen ja äidinkielenä tai muun osaamansa kielen rakenteellisista, sanastollisista tai muista eroista ja yhtäläisyyksistä.
T4 ohjata oppilasta löytämään saksankielistä aineistoa	S1 Etsitään monipuolisesti saksankielistä aineistoa esimerkiksi verkosta, painetuista lähteistä ja lähiympäristöstä.	L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot	Saksankielisen aineiston löytäminen	Oppilas osaa kertoa, missä saksan kieltä voi nähdä tai kuulla.
Kielenopiskelutaidot				
T5 tutustua yhdessä opetuksen tavoitteisiin ja luoda salliva opiskeluilmapiiiri, jossa tärkeintä on viestin välittyminen sekä kannustava yhdessä oppiminen	S2 Suunnitellaan toimintaa yhdessä, annetaan ja otetaan vastaan palautetta. Oppilaita ohjataan aktiiviseen toimijuuteen ja ottamaan vastuuta.	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot	Tietoisuus tavoitteista ja toiminta ryhmässä	Oppilas osaa kuvata opiskelun tavoitteita ja osallistuu ryhmän yhteisten tehtävien tekemiseen.

Vuosiluokan tarkennetut tavoitteet	Sisältöalueen painopisteet ja tavoitteeseen liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen	Arvioinnin kohteet	Hyvä osaaminen
T6 ohjata oppilasta ottamaan vastuuta omasta kielienopiskelustaan ja kannustaa harjaannuttamaan kielitaitoaan rohkeasti ja myös tieto- ja viestintäteknologiaa käyttäen sekä kokeilemaan, millaiset tavat oppia kieliä sopivat hänelle parhaiten	S2 Harjaannutetaan kielitaitoa monipuolisesti ja käytetään tieto- ja viestintäteknologiaa oppimisessa. Arvioidaan omaa kielitaitoa.	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L4 Monilukutaito L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys	Kielenopiskelutavoitteiden asettaminen ja opiskelutottumusten löytäminen	Oppilas asettaa tavoitteita kielienopiskelulleen, harjoittelee erilaisia tapoja opiskella kieliä käyttäen myös tieto- ja viestintäteknologiaa sekä harjaannuttaa ja arvioi taitojaan.
Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa				
T7 järjestää oppilaalle tilaisuuksia harjoitella eri viestintäkanavia käyttäen suullista ja kirjallista viestintää ja vuorovaikutusta	S3 Kuunnellaan, puhutaan, luetaan ja kirjoitetaan saksaa. Sisältöjen valinnassa lähtökohtana on oppilaiden jokapäiväinen elämämpiiri, kiinnostuksen kohteet sekä ajankohtaisuus, näkökulmana minä, me ja maailma. Oppilaille tarjotaan myös mahdollisuuksia harjoitella kansainvälistä yhteydenpitoa.	L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L4 Monilukutaito L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen	Vuorovaikutus erilaisissa tilanteissa	Taitotaso A1.3 Oppilas selviytyy monista rutiininomaisista viestintätilanteista tukeutuen joskus viestintäkumppaniin.
T8 tukea oppilasta kielellisten viestintästrategioiden käytössä	S3 Viestin välittyminen on tarkkuutta ja oikeakielisyyttä tärkeämpää. Harjoitellaan keskustelukumppanin huomioonottamista, puheenvuoron antamista ja ottamista, avun pyytämistä puhekumppanilta suoraan, selvennyksen pyytämistä ja kaikkien osattujen kielten hyödyntämistä.	L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L4 Monilukutaito	Viestintästrategioiden käyttö	Taitotaso A1.3 Oppilas osallistuu viestintään, mutta tarvitsee vielä usein apukeinoja. Oppilas osaa reagoida suppein sanallisin ilmauksin, pienin elein (esim. nyökkäämällä), äännähdyksin, tai muunlaisella minimipalautteella. Oppilas joutuu pyytämään selvennystä tai toistoa hyvin usein.

Vuosiluokan tarkennetut tavoitteet	Sisältöalueen painopisteet ja tavoitteeseen liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen	Arvioinnin kohteet	Hyvä osaaminen
T9 auttaa oppilasta laajentamaan kohteliaaseen kielenkäyttöön kuuluvien ilmausten tuntemustaan	S3 Valitaan erilaisia kielenkäyttötilanteita ja harjoitellaan arvostavaa kielenkäyttöä niissä (esim. lääkärissä käynti).	L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L4 Monilukutaito	Viestinnän kulttuurinen sopivuus	Taitotaso A1.3 Oppilas osaa käyttää yleisimpiä kohteliaaseen kielenkäyttöön kuuluvia ilmauksia monissa rutiininomaisissa sosiaalisissa tilanteissa.
Kehittyvä kielitaito, taito tulkita tekstejä				
T10 rohkaista oppilasta tulkitsemaan ikätasolleen sopivia ja itseään kiinnostavia puhuttuja ja kirjoitettuja tekstejä	S3 Sanastoa ja rakenteita tulkitaan monenlaisissa puhutuissa ja kirjoitetuissa kielenkäyttötilanteissa. Tilanteet valitaan niin, että ne tarjoavat haasteita eri tahtiin eteneville oppijoille.	L4 Monilukutaito	Tekstien tulkintataidot	Taitotaso A1.3 Oppilas ymmärtää yksinkertaista, tuttua sanastoa ja ilmaisuja sisältävää kirjoitettua tekstiä ja hidasta puhetta asiayhteyden tukemana. Oppilas pystyy löytämään tarvitsemansa yksinkertaisen tiedon lyhyestä tekstistä.
Kehittyvä kielitaito, taito tuottaa tekstejä				
T11 tarjota oppilaalle runsaasti tilaisuuksia harjoitella ikätasolle sopivaa pienimuotoista puhumista ja kirjoittamista kiinnittäen huomiota myös ääntämiseen ja tekstin sisällön kannalta oleellisimpiin rakenteisiin	S3 Puhutaan ja kirjoitetaan saksaa kiinnittäen huomiota ymmärrettävään ääntämiseen ja omaan lauseenmuodostamiseen. Keskeisimpiä rakenteita ovat mm. adjektiivin komparatiivi, perfekti, akkusatiivi ja datiivi.	L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot L4 Monilukutaito L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen	Tekstien tuottamistaidot	Taitotaso A1.2 Oppilas pystyy kertomaan joistakin tutuista ja itselleen tärkeistä asioista käyttäen suppeaa ilmaisuväriä ja kirjoittaa muutaman lyhyen lauseen harjoitelluista aiheista. Oppilas ääntää useimmat harjoitellut ilmaisut ymmärrettävästi. Oppilas hallitsee hyvin suppean perussanaston ja muutaman tilannesidonnaisen ilmauksen sekä peruskieliopin aineksia.

VENÄJÄ, A-oppimäärä

VENÄJÄ, A-OPPIMÄÄRÄ 3. Ik.			
Vuosiluokan tarkennetut tavoitteet	Sisältöalueen painopisteet ja tavoitteeseen liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen	Arvioinnin kohteet
Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen			
T1 ohjata oppilasta havaitsemaan lähiympäristön ja maailman kielellinen ja kulttuurinen runsaus sekä venäjän kielen asema siinä	S1 Tutustutaan venäjän kielen levinneisyyteen, kuunnellaan eri kieliä.	L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu	Kielellisen ympäristön hahmottaminen
T2 motivoida oppilasta arvostamaan omaa kieli- ja kulttuuritaustansa sekä maailman kielellistä ja kulttuurista monimuotoisuutta ja kohtaamaan ihmisiä ilman arvottavia ennakko-oletuksia	S1 Pohditaan omaa kieli- ja kulttuuritaustaa.	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu	
T3 tukea oppilaan kielellisen uteliaisuuden ja päättelykyvyn kehittymistä	S1 tehdään havaintoja sanojen lainautumisesta kielestä toiseen	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu	Kielellinen päättely
T4 ohjata oppilasta löytämään venäjän kielistä aineistoa	S1 tunneilla käytetyn oppimateriaalin lisäksi esitellään oppilaalle, mistä muualta voi löytää venäjänkielisiä sisältöjä (televisio, netti, tuotepakkaukset)	L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot	Venäjänkielisen aineiston löytäminen
Kielenopiskelutaidot			
T5 tutustua yhdessä opetuksen tavoitteisiin ja luoda salliva opiskeluympäristö, jossa tärkeintä on viestin välittyminen sekä kannustava yhdessä oppiminen	S2 Opetellaan suunnittelemaan toimintaa yhdessä opetellaan työskentelyä pareittain, pienryhmissä ja koko ryhmässä	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot	Toiminta ryhmässä
T6 ohjata oppilasta ottamaan vastuuta omasta kieltenopiskelustaan ja kannustaa harjaannuttamaan kielitaitoaan rohkeasti sekä kokeilemaan, millaiset tavat oppia kieliä sopivat hänelle parhaiten	S2 opetellaan tehokkaita kieltenopiskelutapoja, tutustutaan sanastojen käyttöön, eri tapoihin opetella sanoja ja sisältöjä, tutustutaan erilaisiin tehtävätyyppeihin	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L4 Monilukutaito L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys	Opiskelutottumusten löytäminen
Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa			
T7 järjestää oppilaalle tilaisuuksia harjoitella suullista ja kirjallista viestintää ja vuorovaikutusta	S3 Keskeisiä aiheita ovat mm. minä itse, perheeni, ystäväni, koulu Sanastoa ja rakenteita opetellaan esim. pienten tarinoiden, näytelmien ja haastattelujen yhteydessä	L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L4 Monilukutaito L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen	Vuorovaikutus erilaisissa tilanteissa

Vuosiluokan tarkennetut tavoitteet	Sisältöalueen painopisteet ja tavoitteeseen liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen	Arvioinnin kohteet
T8 tukea oppilasta kielellisten viestintästrategioiden käytössä	S3 o keskustelukumppanin huomioonottaminen * kohteliaisuus (esim. nimien käyttö, kohteliaisuussanojen käyttö) * aktiivinen kuunteleminen (esim. katsekontakti, nyökyttely, lyhyet verbaaliset reaktiot ja kommentit) o puheenvuoron antaminen ja ottaminen o avun pyytäminen puhekumppanilta epäsuoraan (esim. hämmentynyt ilme, katsekontakti) o eleiden ja ilmeiden hyödyntäminen o ympäristön hyödyntäminen (esim. osoittamalla tarkoitettua asiaa/esinettä)	L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L4 Monilukutaito	Viestintästrategioiden käyttö
T9 tutustutaan kohteliaaseen kielenkäyttöön ja ilmaisiin	S3 *tervehdykset *puhuttelut (venäläinen nimikäytäntö) * pienet kohteliaisuussanat.	L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L4 Monilukutaito	Viestinnän kulttuurinen sopivuus
Kehittyvä kielitaito, taito tulkita tekstejä			
T10 rohkaista oppilasta tulkitsemaan ikätasolleen sopivia ja itseään kiinnostavia puhuttuja ja kirjoitettuja tekstejä	S3 Tutustutaan erilaisiin sanoituksiin (laulut, lorut, leikit), teksteihin ja kuunteluihin (sadut, tarinat, asiategstit) ja vuoropuheluihin	L4 Monilukutaito	Tekstien tulkintataidot
Kehittyvä kielitaito, taito tuottaa tekstejä			
T11 tarjota oppilaille runsaasti tilaisuuksia harjoitella ikätasolle sopivaa pienimuotoista puhumista ja kirjoittamista kiinnittäen huomiota myös ääntämiseen ja tekstin sisällön kannalta oleellisimpiin rakenteisiin	S3 sovelletaan oppimateriaalia oman puheen tuottamiseen, harjoitella venäjän kielen pienimuotoista kirjoittamista (sanoja ja lyhyitä lauseita) havainnoidaan ja harjoitellaan runsaasti ääntämistä ja intonaatiota, harjoitellaan tunnistamaan foneettisen tarkekirjoituksen merkkejä sekä kirjoittamaan kyrillisiä kirjaimia.	L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot L4 Monilukutaito L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen	Tekstien tuottamistaidot

4. Ik. VENÄJÄ, A-OPPIMÄÄRÄ			
Vuosiluokan tarkennetut tavoitteet	Sisältöalueen painopisteet ja tavoitteeseen liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen	Arvioinnin kohteet
Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen			
T1 ohjata oppilasta havaitsemaan lähiympäristön ja maailman kielellinen ja kulttuurinen runsaus sekä venäjän kielen asema siinä	S1 Jatketaan venäjän kielen asemaan tutustumista ja havainnoidaan, missä venäjän kieltä voi käyttää Suomessa	L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu	Kielellisen ympäristön sekä venäjän kielen aseman ja merkityksen hahmottaminen
T2 motivoida oppilasta arvostamaan omaa kieli- ja kulttuuristaansa sekä maailman kielellistä ja kulttuurista monimuotoisuutta ja kohtaamaan ihmisiä ilman arvottavia ennakko-oletuksia	S1 Pohditaan omaa kieli- ja kulttuuristausta vertaillaan kulttuurieroja Venäjän ja Suomen välillä esim. juhlapyhien kautta ja otetaan uudeksi vertailukohteeksi juuri alkanut A2-englanti.	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu	
T3 ohjata oppilasta havaitsemaan kieliä yhdistäviä ja erottavia ilmiöitä sekä tukea oppilaan kielellisen uteliaisuuden ja päättelykyvyn kehittymistä	S1 Tehdään havaintoja sanojen lainautumisesta kielestä toiseen pohditaan, miten voi toimia, jos osaa kieltä vain vähän	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu	Kielellinen päättely
T4 ohjata oppilasta löytämään venäjänkielistä aineistoa	S1 Motivoidaan oppilasta etsimään venäjänkielisiä sisältöjä tunneilla käytetyn oppimateriaalin lisäksi muista lähteistä (esim. lehdet, netti)	L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot	Venäjänkielisen aineiston löytäminen
Kielenopiskelutaidot			
T5 tutustua yhdessä opetuksen tavoitteisiin ja luoda salliva opiskeluilmapiiri, jossa tärkeintä on viestin välittyminen sekä kannustava yhdessä oppiminen	S2 Opetellaan suunnittelemaan toimintaa yhdessä, antamaan ja ottamaan vastaan palautetta	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot	Tietoisuus tavoitteista ja toiminta ryhmässä

Vuosiluokan tarkennetut tavoitteet	Sisältöalueen painopisteet ja tavoitteeseen liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen	Arvioinnin kohteet
T6 ohjata oppilasta ottamaan vastuuta omasta kielienopiskelustaan ja kannustaa harjaannuttamaan kielitaitoaan rohkeasti ja myös tieto- ja viestintäteknologiaa käyttäen sekä kokeilemaan, millaiset tavat oppia kieliä sopivat hänelle parhaiten	S2 Opetellaan lisää tehokkaita kielienopiskelutapoja, kuten uusien sanojen ja rakenteiden aktiivista käyttöä sekä muistiinpainamiskeinoja eri aistikanavia käyttäen. Tutustutaan myös tietokoneharjoituksiin.	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L4 Monilukutaito L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys	Kielenopiskelutavoitteiden asettaminen ja opiskelutottumusten löytäminen
Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa			
T7 järjestää oppilaalle tilaisuuksia harjoitella eri viestintäkanavia käyttäen suullista ja kirjallista viestintää ja vuorovaikutusta	S3 Opetellaan kuulemaan, puhumaan, lukemaan ja kirjoittamaan venäjän kieltä monenlaisista aiheista. Keskeisiä aiheita ovat mm. minä itse, perheeni, ystäväni, koulu ja harrastukset. Lisäksi voidaan valita aiheita yhdessä, lähtökohtana oppilaiden jokapäiväinen elämänpiiri ja kiinnostuksen kohteet.	L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L4 Monilukutaito L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen	Vuorovaikutus erilaisissa tilanteissa
T8 tukea oppilasta kielellisten viestintästrategioiden käytössä	S3 Jatketaan harjoittelua erilaisissa viestintätilanteissa, kuten <ul style="list-style-type: none"> - keskustelukumppanin huomioonottaminen - aktiivinen kuunteleminen (esim. katsekontakti, nyökyttely, lyhyet verbaaliset reaktiot ja kommentit) - puheenvuoron antaminen ja ottaminen. 	L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L4 Monilukutaito	Viestintästrategioiden käyttö
T9 auttaa oppilasta laajentamaan kohteliaaseen kielenkäyttöön kuuluvien ilmausten tuntemustaan	S3 Harjoitellaan kohteliaasta kielenkäyttöä ja ilmaisua, kiinnitetään huomiota teitittelyyn.	L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L4 Monilukutaito	Viestinnän kulttuurinen sopivuus

Vuosiluokan tarkennetut tavoitteet	Sisältöalueen painopisteet ja tavoitteeseen liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen	Arvioinnin kohteet
Kehittyvä kielitaito, taito tulkita tekstejä			
T10 rohkaista oppilasta tulkitsemaan ikätasolleen sopivia ja itseään kiinnostavia puhuttuja ja kirjoitettuja tekstejä	S3 Valittaessa tekstejä ja aiheita otetaan huomioon venäjän kielen maantieteellinen levinneisyys ja kielialueen elämänmuoto.	L4 Monilukutaito	Tekstien tulkintataidot
Kehittyvä kielitaito, taito tuottaa tekstejä			
T11 tarjota oppilaalle runsaasti tilaisuuksia harjoitella ikätasolle sopivaa pienimuotoista puhumista ja kirjoittamista kiinnittäen huomiota myös ääntämiseen ja tekstin sisällön kannalta oleellisimpiin rakenteisiin	S3 Havainnoidaan ja harjoitellaan runsaasti ääntämistä sekä sana- ja lausepainoa, puherytmisiä ja intonaatiota. Sanastoa ja rakenteita opetellaan monenlaisten tekstien, mm. pienten tarinoiden, näytelmien, haastattelujen ja sanoitusten yhteydessä.	L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot L4 Monilukutaito L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen	Tekstien tuottamistaidot

5. Ik. VENÄJÄ, A-OPPIMÄÄRÄ				
Vuosiluokan tarkennetut tavoitteet	Sisältöalueen painopisteet ja tavoitteeseen liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen	Arvioinnin kohteet	Hyvä osaaminen
Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen				
T1 ohjata oppilasta havaitsemaan maailman kielellinen ja kulttuurinen runsaus sekä venäjän kielen asema siinä	S1 Tutustutaan slaavilaisiin kieliin ja venäjän kielen asemaan niiden joukossa	L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu	Kielellisen ympäristön sekä venäjän kielen aseman ja merkityksen hahmottaminen	Oppilas tietää, että maailman kielet jakautuvat kielikuntiin ja osaa kertoa, mihin kielikuntaan venäjän kieli kuuluu. Oppilas osaa kuvata, mitä kieliä lähiympäristössä puhutaan.

Vuosiluokan tarkennetut tavoitteet	Sisältöalueen painopisteet ja tavoitteeseen liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen	Arvioinnin kohteet	Hyvä osaaminen
T2 motivoida oppilasta arvostamaan omaa kieli- ja kulttuuristaan sekä maailman kielellistä ja kulttuurista monimuotoisuutta ja kohtaamaan ihmisiä ilman arvottavia ennakkoletuksia	S1 Hankitaan tietoa kielen ja kulttuurin merkityksestä yksilölle ja yhteisölle. Pohditaan omaa kieli- ja kulttuuristaan. Oppilaat tutustuvat ympäröivän yhteisön monikielisyyteen ja – kulttuurisuuteen kotikansainvälisyyden avulla.	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu		Ei käytetä arvosanan muodostamisen perusteena. Oppilasta ohjataan pohtimaan kokemuksiaan osana itsearviointia.
T3 ohjata oppilasta havaitsemaan kieliä yhdistäviä ja erottavia ilmiöitä sekä tukea oppilaan kielellisen uteliaisuuden ja päättelykyvyn kehittymistä	S1 Katsellaan erilaisia tapoja kirjoittaa, tehdään havaintoja sanojen lainautumisesta kielestä toiseen. Tutustutaan erityisesti venäläisiin lainasanoihin suomessa.	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu	Kielellinen päättely	Oppilas osaa tehdä havaintoja venäjän kielen ja äidinkiellensä tai muun osaamansa kielen rakenteellisista, sanastollisista tai muista eroista ja yhtäläisyyksistä.
T4 ohjata oppilasta löytämään venäjänkielisiä aineistoa	S1 Opetellaan löytämään venäjänkielisiä aineistoa esimerkiksi netistä.	L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot	Venäjänkielisen aineiston löytäminen	Oppilas osaa kertoa, missä venäjän kieltä voi nähdä tai kuulla.
Kielenopiskelutaidot				
T5 tutustua yhdessä opetuksen tavoitteisiin ja luoda salliva opiskeluympäristö, jossa tärkeintä on viestin välittyminen sekä kannustava yhdessä oppiminen	S2 Opetellaan suunnittelemaan toimintaa yhdessä, antamaan ja ottamaan vastaan palautetta. Työskentelyssä korostuu pari- ja pienryhmätyö sekä yhdessä oppiminen erityyppisissä oppimisympäristöissä.	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot	Tietoisuus tavoitteista ja toiminta ryhmässä	Oppilas osaa kuvata opiskelun tavoitteita ja osallistuu ryhmän yhteisten tehtävien tekemiseen.

Vuosiluokan tarkennetut tavoitteet	Sisältöalueen painopisteet ja tavoitteeseen liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen	Arvioinnin kohteet	Hyvä osaaminen
T6 ohjata oppilasta ottamaan vastuuta omasta kielenopiskelustaan ja kannustaa harjaannuttamaan kielitaitoaan rohkeasti ja myös tieto- ja viestintäteknologiaa käyttäen sekä kokeilemaan, millaiset tavat oppia kieliä sopivat hänelle parhaiten	S2 Opetellaan tehokkaita kielenopiskelutapoja, kuten uusien sanojen ja rakenteiden aktiivista käyttöä omissa ilmaisuihin, muistiinpainamiskeinoja, tuntemattoman sanan merkityksen päättämistä asiayhteydestä. Totutellaan arvioimaan omaa kielitaitoa esimerkiksi eurooppalaista kielisalkkua käyttäen.	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L4 Monilukutaito L5 Tieto- ja viestintäteknologian osaaminen L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys	Kielenopiskelu tavoitteiden asettaminen ja opiskelutottumusten	Oppilas asettaa tavoitteita kielenopiskelulle, harjoittelee erilaisia tapoja opiskella kieliä käyttäen myös tieto- ja viestintäteknologiaa sekä harjaannuttaa ja arvioi taitojaan.
Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa				
T7 järjestää oppilaalle tilaisuuksia harjoitella eri viestintäkanavia käyttäen suullista ja kirjallista viestintää ja vuorovaikutusta	S3 Opetellaan kuulemaan, puhumaan, lukemaan ja kirjoittamaan venäjää. Keskeisiä aiheita ovat harrastukset ja vapaa-ajan vietto sekä elämä venäjänkielisessä ympäristössä. Lisäksi valitaan aiheita yhdessä. Sisältöjen valinnassa lähtökohtana on oppilaiden jokapäiväinen elämäntilanne, kiinnostuksen kohteet sekä ajankohtaisuus, näkökulmana minä, me ja maailma. Venäjän kieltä käytetään aina, kun se on mahdollista.	L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L4 Monilukutaito L5 Tieto- ja viestintäteknologian osaaminen L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen	Vuorovaikutus erilaisissa tilanteissa	Taitotaso A1.2 Oppilas selviytyy satunnaisesti yleisimmistä toistuvista, rutiininomaisista viestintätilanteista tukeutuen vielä enimmäkseen viestintäkumppaniin.

Vuosiluokan tarkennetut tavoitteet	Sisältöalueen painopisteet ja tavoitteeseen liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen	Arvioinnin kohteet	Hyvä osaaminen
T8 tukea oppilasta kielellisten viestintästrategioiden käytössä	S3 Pohditaan, miten voi toimia, jos osaa kieltä vain vähän. Viestin välittyminen on tarkkuutta ja oikeakielisyyttä tärkeämpää. Harjoitellaan o asian ilmaisemista toisin sanoin o yleiskäsitteiden käyttöä (esim. ruusu -> punainen kukka) o selvennyksen pyytämistä ja antamista o kaikkien osattujen kielten hyödyntämistä	L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L4 Monilukutaito	Viestintästrategioiden käyttö	Taitotaso A1.2 Oppilas tukeutuu viestinnässään kaikkein keskeisimpiin sanoihin ja ilmauksiin. Oppilas tarvitsee paljon apukeinoja. Oppilas osaa pyytää toistamista tai hidastamista.
T9 auttaa oppilasta laajentamaan kohteliaaseen kielenkäyttöön kuuluvien ilmausten tuntemustaan	S3 Harjoitellaan arvostavaa kielenkäyttöä vuorovaikutuksessa (teittelyt, puhuttelut). Valitaan erilaisia kielenkäyttötarkoituksia, kuten esimerkiksi avun pyytäminen tai mielipiteen ilmaiseminen.	L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L4 Monilukutaito	Viestinnän kulttuurinen sopivuus	Taitotaso A1.2 Oppilas osaa käyttää muutamia kaikkein yleisimpiä kielelle ominaisia kohteliaisuuden ilmauksia rutiininomaisissa sosiaalisissa kontakteissa.
Kehittyvä kielitaito, taito tulkita tekstejä				
T10 rohkaista oppilasta tulkitsemaan ikätasolleen sopivia ja itseään kiinnostavia puhuttuja ja kirjoitettuja tekstejä	S3 Sanastoa ja rakenteita opetellaan monenlaisten tekstien, kuten pienten tarinoiden, näytelmien, haastattelujen ja sanoitusten yhteydessä. Tarjotaan mahdollisuuksia harjoitella vaativampia kielenkäyttötilanteita (esim. asiointitilanteet ja tien kysyminen)	L4 Monilukutaito	Tekstien tulkintataidot	Taitotaso A1.2 Oppilas ymmärtää harjoiteltua, tuttua sanastoa ja ilmaisuja sisältävää muutaman sanan mittaista kirjoitettua tekstiä ja hidasta puhetta. Oppilas tunnistaa tekstistä yksittäisiä tietoja.

Vuosiluokan tarkennetut tavoitteet	Sisältöalueen painopisteet ja tavoitteeseen liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen	Arvioinnin kohteet	Palautteen antamisen ja edistymisen seurannan tueksi (Huom. Ei tavoitetaso!)
Kehittyvä kielitaito, taito tuottaa tekstejä				
T11 tarjota oppilaalle runsaasti tilaisuuksia harjoitella ikätasolle sopivaa pienimuotoista puhumista ja kirjoittamista kiinnittäen huomiota myös ääntämiseen ja tekstin sisällön kannalta oleellisimpiin rakenteisiin	S3 Valittaessa tekstejä ja aiheita otetaan huomioon venäjän kielen maantieteellinen levinneisyys. Havainnoidaan ja harjoitellaan runsaasti ääntämistä sekä sana- ja lausepainoa, puherytmiä ja intonaatiota. Harjoitellaan kirjoittamaan venäjää myös tietokoneella ja mobiililaitteilla.	L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot L4 Monilukutaito L5 Tieto- ja viestintäteknologian osaaminen L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen	Tekstien tuottamistaidot	Taitotaso A1.2 Oppilas pystyy kertomaan joistakin tutuista ja itselleen tärkeistä asioista käyttäen suppeaa ilmaisuväriä ja kirjoittaa muutaman lyhyen lauseen harjoitelluista aiheista. Oppilas ääntää useimmat harjoitellut ilmaisut ymmärrettävästi ja hallitsee hyvin suppean perussanaston, muutaman tilannesidonnaisen ilmauksen ja peruskieliopin aineksia.

6. lk. VENÄJÄ, A-OPPIMÄÄRÄ				
Vuosiluokan tarkennetut tavoitteet	Sisältöalueen painopisteet ja tavoitteeseen liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen	Arvioinnin kohteet	Hyvä osaaminen
Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen				
T1 ohjata oppilasta havaitsemaan lähiympäristön ja maailman kielellinen ja kulttuurinen runsaus sekä venäjän kielen asema siinä	S1 Syvennetään tietoa venäjän kielen levinneisyydestä,	L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu	Kielellisen ympäristön sekä venäjän kielen aseman ja merkityksen hahmottaminen	Oppilas tietää, että maailman kielet jakautuvat kielikuntiin ja osaa kertoa, mihin kielikuntaan ranskan kieli kuuluu. Oppilas osaa kuvata, mitä kieliä lähiympäristössä puhutaan.

Vuosiluokan tarkennetut tavoitteet	Sisältöalueen painopisteet ja tavoitteeseen liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen	Arvioinnin kohteet	Hyvä osaaminen
T2 motivoida oppilasta arvostamaan omaa kieli- ja kulttuuristaansa sekä maailman kielellistä ja kulttuurista monimuotoisuutta ja kohtaamaan ihmisiä ilman arvottavia ennakkoletuksia	S1 Syvennetään tietoa kielen ja kulttuurin merkityksestä yksilölle ja yhteisölle. Oppilaat tutustuvat ympäröivän yhteisön monikielisyyteen ja -kulttuurisuuteen kotikansainvälisyyden avulla. Havainnoidaan eroja oman ja vieraiden kulttuurien välillä.	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu		Ei käytetä arvosanan muodostamisen perusteena. Oppilasta ohjataan pohtimaan kokemuksiaan osana itsearviointia.
T3 ohjata oppilasta havaitsemaan kieliä yhdistäviä ja erottavia ilmiöitä sekä tukea oppilaan kielellisen uteliaisuuden ja päättelykyvyn kehittymistä	S1 Tarkastellaan n erilaisia tapoja kirjoittaa, tehdään havaintoja sanojen lainautumisesta kielestä toiseen. Uudeksi vertailukohteeksi otetaan englannin lisäksi juuri alkanut B1-ruotsi.	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu	Kielellinen päättely	Oppilas osaa tehdä havaintoja venäjän kielen ja äidin-kielensä tai muun osaamansa kielen rakenteellisista, sanastollisista tai muista eroista ja yhtäläisyyksistä.
T4 ohjata oppilasta löytämään venäjänkielistä aineistoa	S1 Etsitään monipuolisesti venäjänkielistä aineistoa esimerkiksi verkosta, painetuista lähteistä ja lähiympäristöstä.	L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot	Venäjänkielisen aineiston löytäminen	Oppilas osaa kertoa, missä venäjän kieltä voi nähdä tai kuulla.
Kielenopiskelutaidot				
T5 tutustua yhdessä opetuksen tavoitteisiin ja luoda salliva opiskeluilmapiiri, jossa tärkeintä on viestin välittyminen sekä kannustava yhdessä oppiminen	S2 Suunnitellaan toimintaa yhdessä, annetaan ja otetaan vastaan palautetta. Oppilaita ohjataan aktiiviseen toimijuuteen ja ottamaan vastuuta.	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot	Tietoisuus tavoitteista ja toiminta ryhmässä	Oppilas osaa kuvata opiskelun tavoitteita ja osallistuu ryhmän yhteisten tehtävien tekemiseen.

Vuosiluokan tarkennetut tavoitteet	Sisältöalueen painopisteet ja tavoitteeseen liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen	Arvioinnin kohteet	Hyvä osaaminen
T6 ohjata oppilasta ottamaan vastuuta omasta kielenopiskelustaan ja kannustaa harjaannuttamaan kielitaitoaan rohkeasti ja myös tieto- ja viestintäteknologiaa käyttäen sekä kokeilemaan, millaiset tavat oppia kieliä sopivat hänelle parhaiten	S2 Harjaannutetaan kielitaitoa monipuolisesti, käytetään tieto- ja viestintäteknologiaa kielen oppimisessa. Arvioidaan omaa kielitaitoa.	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L4 Monilukutaito L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys	Kielenopiskelutavoitteiden asettaminen ja opiskelutottumusten löytäminen	Oppilas asettaa tavoitteita kielenopiskelulleen, harjoittelee erilaisia tapoja opiskella kieliä käyttäen myös tieto- ja viestintäteknologiaa sekä harjaannuttaa ja arvioi taitojaan.
Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa				
T7 järjestää oppilaalle tilaisuuksia harjoitella eri viestintäkanavia käyttäen suullista ja kirjallista viestintää ja vuorovaikutusta	S3 Kuunnellaan, puhutaan, luetaan ja kirjoitetaan venäjää. Sisältöjen valinnassa lähtökohtana on oppilaiden jokapäiväinen elämänpiiri, kiinnostuksen kohteet sekä ajankohtaisuus, näkökulmana minä, me ja maailma. Oppilaille tarjotaan myös mahdollisuuksia harjoitella kansainvälistä yhteydenpitoa. Venäjää käytetään aina kun se on mahdollista.	L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L4 Monilukutaito L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen	Vuorovaikutus erilaisissa tilanteissa	Taitotaso A1.3 Oppilas selviytyy monista rutiininomaisista viestintätilanteista tukeutuen joskus viestintäkumppaniin.

Vuosiluokan tarkennetut tavoitteet	Sisältöalueen painopisteet ja tavoitteeseen liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen	Arvioinnin kohteet	Hyvä osaaminen
T8 tukea oppilasta kielellisten viestintästrategioiden käytössä	S3 Viestin välittyminen on tarkkuutta ja oikeakielisyyttä tärkeämpää. Harjoitellaan <ul style="list-style-type: none"> - keskustelukumppanin huomioonottamista - puheenvuoron antamista ja ottamista - avun pyytämistä puhekumppanilta suoraan - selvennyksen pyytämistä ja antamista - kaikkien osattujen kielten hyödyntämistä 	L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L4 Monilukutaito	Viestintästrategioiden käyttö	Taitotaso A1.3 Oppilas osallistuu viestintään, mutta tarvitsee vielä usein apukeinoja. Oppilas osaa reagoida suppein sanallisin ilmauksin, pienin elein (esim. nyökkäämällä), äännähdyksin, tai muunlaisella minimipalautteella. Oppilas saattaa pyytää selvennystä tai toistoa hyvin usein.
T9 auttaa oppilasta laajentamaan kohteliaaseen kielenkäyttöön kuuluvien ilmausten tuntemustaan	S3 Valitaan erilaisia kielenkäyttötilanteita ja harjoitellaan arvostavaa kielenkäyttöä niissä.	L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L4 Monilukutaito	Viestinnän kulttuurinen sopivuus	Taitotaso A1.3 Oppilas osaa käyttää yleisimpiä kohteliaaseen kielenkäyttöön kuuluvia ilmauksia monissa rutiinimaisissa sosiaalisissa tilanteissa.
Kehittyvä kielitaito, taito tulkita tekstejä				
T10 rohkaista oppilasta tulkitsemaan ikätasolleen sopivia ja itseään kiinnostavia puhuttuja ja kirjoitettuja tekstejä	S3 Sanastoa ja rakenteita tulkitaan monenlaisissa puhutuissa ja kirjoitetuissa kielenkäyttötilanteissa. Tilanteet valitaan niin, että ne tarjoavat haasteita eri tahtiin eteneville oppijoille.	L4 Monilukutaito	Tekstien tulkintataidot	Taitotaso A1.3 Oppilas ymmärtää yksinkertaista, tuttua sanastoa ja ilmaisuja sisältävää kirjoitettua tekstiä ja hidasta puhetta asiayhteyden tukemana. Oppilas pystyy löytämään tarvitsemansa yksinkertaisen tiedon lyhyestä tekstistä.

Vuosiluokan tarkennetut tavoitteet	Sisältöalueen painopisteet ja tavoitteeseen liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen	Arvioinnin kohteet	Hyvä osaaminen
Kehittyvä kielitaito, taito tuottaa tekstejä				
T11 tarjota oppilaalle runsaasti tilaisuuksia harjoitella ikätasolle sopivaa pienimuotoista puhumista ja kirjoittamista kiinnittäen huomiota myös ääntämiseen ja tekstin sisällön kannalta oleellisimpiin rakenteisiin	S3 Puhutaan ja kirjoitetaan venäjää kiinnittäen huomiota ymmärrettävään ääntämiseen ja omaan lauseenmuodostamiseen.	L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot L4 Monilukutaito L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen	Tekstien tuottamistaidot	Taitotaso A1.2 Oppilas pystyy kertomaan joistakin tutuista ja itselleen tärkeistä asioista käyttäen suppeaa ilmaisuvarastoa ja kirjoittaa muutaman lyhyen lauseen harjoitelluista aiheista. Oppilas ääntää useimmat harjoitellut ilmaisut ymmärrettävästi. Oppilas hallitsee hyvin suppean perussanaston ja muutaman tilannesidonnaisen ilmauksen sekä peruskieliopin aineksia.

14.4.4 MATEMATIIKKA

(Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet s. 234)

3. Iik. MATEMATIIKKA			
Vuosiluokan tarkennetut tavoitteet	Sisältöalueen painopisteet ja tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen	Arvioinnin kohteet
Merkitys, arvot, asenteet			
T1 pitää yllä oppilaan innostusta ja kiinnostusta matematiikkaa kohtaan sekä tukea myönteistä minäkuvaa ja itseluottamusta	S1*, S2*, S3*, S4*, S5*	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen	
Työskentelyn taidot			
T2 ohjata oppilasta havaitsemaan yhteyksiä oppimiansa asioiden välillä	Yhteen- ja kertolaskun yhteys S1*, S2*, S3*, S4*, S5*	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L4 Monilukutaito	Opittujen asioiden yhteydet
T3 ohjata oppilasta kehittämään taitoaan esittää kysymyksiä ja tehdä perusteltuja päätelmiä havaintojensa pohjalta	S1*, S2*, S3*, S4*, S5*	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot L4 Monilukutaito L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen	Kysymysten esittäminen ja päättelytaidot
T4 kannustaa oppilasta esittämään päättelyään ja ratkaisujaan muille konkreettisin välinein	S1*, S2*, S3*, S4*, S5*	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L4 Monilukutaito L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen	Ratkaisujen ja päätelmien esittäminen
T5 ohjata ja tukea oppilasta ongelmanratkaisutaitojen kehittämisessä	S1*, S2*, S3*, S4*, S5*	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L4 Monilukutaito L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen	Ongelmaratkaisutaidot
T6 ohjata oppilasta kehittämään taitoaan arvioida ratkaisun järkevyyttä ja tuloksen mielekkyyttä	S1*, S2*, S3*, S4*, S5*	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot	Taito arvioida ratkaisua

Vuosiluokan tarkennetut tavoitteet	Sisältöalueen painopisteet ja tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen	Arvioinnin kohteet
Käsitteelliset ja tiedonalakohtaiset tavoitteet			
T7 ohjata oppilasta käyttämään ja ymmärtämään matemaattisia käsitteitä ja merkintöjä	S1*, S2*, S3*, S4*, S5*	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L4 Monilukutaito	Matemaattisten käsitteiden ymmärtäminen ja käyttö
T8 tukea ja ohjata oppilasta vahvistamaan ja laajentamaan ymmärrystään kymmenjärjestelmästä	Peruslaskutoimitukset S2*	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L4 Monilukutaito	Kymmenjärjestelmän ymmärtäminen
T9 tukea oppilasta lukukäsitteen kehityksessä positiivisiin rationaalilukuihin	S2*	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L4 Monilukutaito	Lukukäsite
T10 opastaa oppilasta saavuttamaan sujuva laskutaito päässä ja kirjallisesti hyödyntäen laskutoimitusten ominaisuuksia	Päässä laskut S2*	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys	Laskutaidot ja peruslaskutoimitusten ominaisuuksien hyödyntäminen
T11 ohjata oppilasta havainnoimaan ja kuvailemaan kappaleiden ja kuvioiden geometrisia ominaisuuksia sekä tutustuttaa oppilas geometrisiin käsitteisiin	S4*	L4 Monilukutaito L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen	Geometrian käsitteet ja geometrinen ominaisuuksien havainnointi
T12 ohjata oppilasta arvioimaan mittauskohteen suuruutta ja valitsemaan mittaamiseen sopivan välineen ja mittayksikön sekä pohdimaan mittaustuloksen järkevyyttä	Mittaaminen S4*	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys	Mittaaminen
T13 ohjata oppilasta laatimaan ja tulkitsemaan taulukoita ja diagrammeja	S5*	L4 Monilukutaito L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen	Taulukoiden ja diagrammien tulkinta
T14 innostaa oppilasta laatimaan vaihteellaisia toimintaohjeita ja arvioida niiden toimivuutta	S1*, S5*	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L4 Monilukutaito L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys	Vaihteellisten toimintaohjeiden laatiminen ja arviointi

Sisällöt

S1* Ajattelun taidot

T1-T7, T14

- matemaattinen päättely
- päässä laskutaito

S2* luvut ja laskutoimitukset

T1-10

- lukualue 0 – 10 000
- kertotaulut 2-10 (uutena 6-9)
- jakolaskua, jakoäännös
- laskujärjestys, laskutoimituksina yhteen-, vähennys-, kerto- ja jakolaskua
- allekkain laskua, yhteen-, vähennys- ja kertolaskua (0 yli lainaus)
- murtoluvut, samannimisten yhteen- ja vähennyslaskua sekä vertailua

S3* Algebra

T1 - T7

- tutustutaan tuntemattoman käsitteeseen

S4* Geometria ja mittaaminen

T1- T7, T11-T12

- geometriaa: luokittelua, symmetria, ympyrän osia, kulmat, piiri, pinta-ala
- mittaaminen: aika, pituus, massa

S5* Tietojenkäsittely, tilastot ja todennäköisyys

T1- T7, T13, T14

- diagrammeja, taulukoita

4. I. MATEMATIIKKA			
Vuosiluokan tarkennetut tavoitteet	Sisältöalueiden painopisteet ja tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen	Arvioinnin kohteet
Merkitys, arvot, asenteet			
T1 pitää yllä oppilaan innostusta ja kiinnostusta matematiikkaa kohtaan sekä tukea myönteistä minäkuvaa ja itseluottamusta	S1*, S2*, S3*, S4*, S5*	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen	
Työskentelyn taidot			
T2 ohjata oppilasta havaitsemaan yhteyksiä oppimiensa asioiden välillä	S1*, S2*, S3*, S4*, S5*	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L4 Monilukutaito	Opittujen asioiden yhteydet
T3 ohjata oppilasta kehittämään taitoaan esittää kysymyksiä ja tehdä perusteltuja päätelmiä havaintojensa pohjalta	S1*, S2*, S3*, S4*, S5*	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot L4 Monilukutaito L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen	Kysymysten esittäminen ja päättelytaidot.

Vuosiluokan tarkennetut tavoitteet	Sisältöalueiden painopisteet ja tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen	Arvioinnin kohteet
T4 kannustaa oppilasta esittämään päättelyään ja ratkaisujaan muille konkreettisin välinein, piirroksin ja suullisesti	S1*, S2*, S3*, S4*, S5*	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L4 Monilukutaito L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen	Ratkaisujen ja päätelmien esittäminen
T5 ohjata ja tukea oppilasta ongelmanratkaisutaitojen kehittämisessä	S1*, S2*, S3*, S4*, S5*	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L4 Monilukutaito L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen	Ongelmaratkaisutaidot
T6 ohjata oppilasta kehittämään taitoaan arvioida ratkaisun järjestyttä ja tuloksen mielekkyyttä	Tuloksen suuruusluokan arviointi S1*, S2*, S3*, S4*, S5*	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot	Taito arvioida ratkaisua
Käsitteelliset ja tiedonalakohtaiset tavoitteet			
T7 ohjata oppilasta käyttämään ja ymmärtämään matemaattisia käsitteitä ja merkintöjä	S1*, S2*, S3*, S4*, S5*	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L4 Monilukutaito	Matemaattisten käsitteiden ymmärtäminen ja käyttö
T8 tukea ja ohjata oppilasta vahvistamaan ja laajentamaan ymmärrystään kymmenjärjestelmästä	Allekkain laskeminen S2*	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L4 Monilukutaito	Kymmenjärjestelmän ymmärtäminen
T9 tukea oppilasta lukukäsitteen kehityksessä positiivisiin rationaalilukuihin ja negatiivisiin kokonaislukuihin	S2*	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L4 Monilukutaito	Lukukäsite
T10 opastaa oppilasta saavuttamaan sujuva laskutaito päässä ja kirjallisesti hyödyntäen laskutoimitusten ominaisuuksia	Varmistetaan kertotaulujen 1-10 osaaminen S2*	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys	Laskutaidot ja peruslaskutoimitusten ominaisuuksien hyödyntäminen
T11 ohjata oppilasta havainnoimaan ja kuvailemaan kappaleiden ja kuvioiden geometrisia ominaisuuksia sekä tutustuttaa oppilas geometrisiin käsitteisiin	S4*	L4 Monilukutaito L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen	Geometrian käsitteitä ja geometristen ominaisuuksien havainnointi
T12 ohjata oppilasta arvioimaan mittaakohteen suuruutta ja valitsemaan mittaamiseen sopivan välineen ja mittayksikön sekä pohtimaan mittaustuloksen järjestyttä	S4*	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys	Mittaaminen
T13 ohjata oppilasta laatimaan ja tulkitsemaan taulukoita ja diagrammeja	S5*	L4 Monilukutaito L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen	Taulukoiden ja diagrammien tulkinta

Vuosiluokan tarkennetut tavoitteet	Sisältöalueiden painopisteet ja tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen	Arvioinnin kohteet
T14 innostaa oppilasta laatimaan yksinkertaisia toimintaohjeita graafisessa ohjelmointiympäristössä	S1*	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L4 Monilukutaito L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys	Yksinkertaisten komentojen käyttäminen graafisessa ohjelmointiympäristössä

Sisällöt

S1* Ajattelun taidot

T1-T7, T14

- matemaattinen päättely
- päässälaskutaito

S2* luvut ja laskutoimitukset

T1-10

- lukualue 0 – 100 000
- negatiiviset ja positiiviset kokonaisluvut
- jakolaskua
- laskujärjestys, sulut
- allekkain laskua, yhteen-, vähennys- ja kertolaskua
- murtoluvut, sekaluku, murto- ja desimaaliluvun yhteys
- pyöristäminen
- suuruusvertailu

S3* Algebra

T1 - T7

- tutustutaan tuntemattoman käsitteeseen

S4* Geometria ja mittaaminen

T1- T7, T11-T12

- geometria: peilaus, luokittelua, ympyrän osia, koordinaatisto (1. neljännes), piiri, pinta-ala
- mittaaminen: pituus, massa, tilavuus, aika

S5* Tietojenkäsittely, tilastot ja todennäköisyys

T1- T7, T13, T14

- diagrammeja, taulukoita

5. lk. MATEMATIIKKA				
Vuosiluokan tarkennetut tavoitteet	Sisältöalueen painopisteet ja tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen	Arvioinnin kohteet	Hyvä osaaminen
Merkitys, arvot, asenteet				
T1 pitää yllä oppilaan innostusta ja kiinnostusta matematiikkaa kohtaan sekä tukea myönteistä minäkuvaa ja itseluottamusta	S1*, S2*, S3*, S4*, S5*	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen		
Työskentelyn taidot				
T2 ohjata oppilasta havaitsemaan yhteyksiä oppimiensa asioiden välillä	S1*, S2*, S3*, S4*, S5*	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L4 Monilukutaito	Opittujen asioiden yhteydet	Oppilas tunnistaa ja antaa esimerkkejä oppimiensa asioiden välisistä yhteyksistä
T3 ohjata oppilasta kehittämään taitoaan esittää kysymyksiä ja tehdä perusteltuja päätelmiä havaintojensa pohjalta	S1*, S2*, S3*, S4*, S5*	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot L4 Monilukutaito L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen	Kysymysten esittäminen ja päättelytaidot	Oppilas osaa esittää matematiikan kannalta mielekkäitä kysymyksiä ja päätelmiä.
T4 kannustaa oppilasta esittämään päättelyään ja ratkaisujaan muille konkreettisin välinein, piirroksin, suullisesti ja kirjallisesti	S1*, S2*, S3*, S4*, S5*	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L4 Monilukutaito L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen	Ratkaisujen ja päätelmien esittäminen	Oppilas esittää ratkaisujaan ja päätelmiään eri tavoin.
T5 ohjata ja tukea oppilasta ongelmanratkaisutaitojen kehittämisessä	S1*, S2*, S3*, S4*, S5*	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L4 Monilukutaito L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen	Ongelmaratkaisutaidot	Oppilas käyttää ongelmanratkaisussaan erilaisia strategioita.
T6 ohjata oppilasta kehittämään taitoaan arvioida ratkaisun järkevyyttä ja tuloksen mielekkyyttä	S1*, S2*, S3*, S4*, S5*	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot	Taito arvioida ratkaisua	Oppilas osaa pääsääntöisesti arvioida ratkaisun järkevyyttä ja tuloksen mielekkyyttä

Vuosiluokan tarkennetut tavoitteet	Sisältöalueen painopisteet ja tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen	Arvioinnin kohteet	Hyvä osaaminen
Käsitteelliset ja tiedonalakohtaiset tavoitteet				
T7 ohjata oppilasta käyttämään ja ymmärtämään matemaattisia käsitteitä ja merkintöjä	Prosentti S1*, S2*, S3*, S4*, S5*	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L4 Monilukutaito	Matemaattisten käsitteiden ymmärtäminen ja käyttö	Oppilas käyttää pääsääntöisesti oikeita käsitteitä ja merkintöjä
T8 tukea ja ohjata oppilasta vahvistamaan ja laajentamaan ymmärrystään kymmenjärjestelmästä	Desimaaliluvut Jakolaskua S2*	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L4 Monilukutaito	Kymmenjärjestelmän ymmärtäminen	Oppilas hallitsee kymmenjärjestelmän periaatteen, myös desimaalilukujen osalta. Kymppi-karttoitus (hyvä menestyminen)
T9 tukea oppilasta lukukäsitteen kehittämisessä positiivisiin rationaalilukuihin ja negatiivisiin kokonaislukuihin	S2*	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L4 Monilukutaito	Lukukäsite	Oppilas osaa käyttää positiivisia rationaalilukuja ja negatiivisia kokonaislukuja
T10 opastaa oppilasta saavuttamaan sujuva laskutaito päässä ja kirjallisesti hyödyntäen laskutoimitusten ominaisuuksia	Päässä laskeminen S2*	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys	Laskutaidot ja peruslaskutoimitusten ominaisuuksien hyödyntäminen	Oppilas laskee melko sujuvasti päässä ja kirjallisesti
T11 ohjata oppilasta havainnoimaan ja kuvailemaan kappaleiden ja kuvioiden geometrisia ominaisuuksia sekä tutustuttaa oppilas geometrisiin käsitteisiin	Geometria S4*	L4 Monilukutaito L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen	Geometrian käsitteet ja geometrinen ominaisuuksien havainnointi	Oppilas osaa luokitella ja tunnistaa kappaleita ja kuvioita. Oppilas tunnistaa symmetrisiä kuvioita
T12 ohjata oppilasta arvioimaan mittauskohteen suuruutta ja valitsemaan mittaamiseen sopivan välineen ja mittayksikön sekä pohtimaan mittaustuloksen järkevyyttä	S4*	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys	Mittaaminen	Oppilas osaa valita sopivan mittavälineen, mitata ja arvioida mittaustuloksen järkevyyttä. Oppilas osaa laskea pinta-aloja. Hän hallitsee yleisimmät mittayksikkömuunnokset.
T13 ohjata oppilasta laatimaan ja tulkitsemaan taulukoita ja diagrammeja	S5*	L4 Monilukutaito L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen	Yksinkertaisten taulukoiden ja diagrammien laatiminen ja tulkinta	Oppilas osaa laatia taulukon annetusta aineistosta sekä tulkita taulukoita ja diagrammeja. Oppilas osaa laskea keskiarvon.

Vuosiluokan tarkennetut tavoitteet	Sisältöalueen painopisteet ja tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen	Arvioinnin kohteet	Hyvä osaaminen
T14 ohjata oppilasta käyttämään graafista ohjelmointiympäristöä	S1*	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L4 Monilukutaito L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys	Erialaisten komentojen käyttäminen graafisessa ohjelmointiympäristössä	Oppilas osaa käyttää yksinkertaisia komentoja graafisessa ohjelmointiympäristössä

Sisällöt

S1* Ajattelun taidot

T1-T7, T14

- matemaattinen päättely
- taito perustella ratkaisuja
- päässälaskutaito

S2* luvut ja laskutoimitukset

T1-T10

- lukualue 0 - 1 000 000
- negatiiviset ja positiiviset kokonaisluvut
- prosentti käsitteenä, yhteys murto- ja desimaalilukuihin
- murtoluvut: sekalukujen yhteen- ja vähennyslasku, muunnokset, osan laskeminen luvusta, supistaminen, murtolukujen yhteen-, vähennys-, kerto- ja jakolaskut, vertailua
- desimaaliluvut, desimaaliosat, pyöristäminen, desimaalilukujen yhteen-, vähennys-, kerto- ja jakolaskut
- laskujärjestys

S3* Algebra

T1 - T7, T8, T10

- yhtälöt ja epäyhtälöt

S4* Geometria ja mittaaminen

T1- T7, T11- T12

- mittaaminen, aika, matka, nopeus, aikavyöhykkeet
- geometria: ympyrä, piiri, luokittelua, peilaus, koordinaatisto, kulmia (mittaaminen, piirtäminen), pinta-aloja
- muunnokset
- suurentaminen / pienentäminen mittakaavan mukaan
- mittaaminen, -mittayksiköiden muunnokset

S5* Tietojenkäsittely, tilastot ja todennäköisyys

T1- T7, T13, T14

- diagrammeja, taulukoita
- ohjelmointi

6. lk. MATEMATIIKKA				
Vuosiluokan tarkennetut tavoitteet	Sisältöalueen painopisteet ja tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen	Arvioinnin kohteet	Hyvä osaaminen
Merkitys, arvot, asenteet				
T1 pitää yllä oppilaan innostusta ja kiinnostusta matematiikkaa kohtaan sekä tukea myönteistä minäkuvaa ja itseluottamusta	S1*, S2*, S3*, S4*, S5*	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen		Ei vaikuta arvion tai arvosanan muodostamiseen. Oppilaita ohjataan pohtimaan kokemuksiaan osana itsearviointia.
Työskentelyn taidot				
T2 ohjata oppilasta havaitsemaan yhteyksiä oppimiensa asioiden välillä	S1*, S2*, S3*, S4*, S5*	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L4 Monilukutaito	Opittujen asioiden yhteydet	Oppilas tunnistaa ja antaa esimerkkejä oppimiensa asioiden välisistä yhteyksistä
T3 ohjata oppilasta kehittämään taitoaan esittää kysymyksiä ja tehdä perusteltuja päätelmiä havaintojensa pohjalta	S1*, S2*, S3*, S4*, S5*	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot L4 Monilukutaito L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen	Kysymysten esittäminen ja päättelytaidot	Oppilas osaa esittää matematiikan kannalta mielekkäitä kysymyksiä ja päätelmiä
T4 kannustaa oppilasta esittämään päättelyään ja ratkaisujaan muille konkreettisin välinein, piirroksin, suullisesti ja kirjallisesti myös tieto- ja viestintäteknologiaa hyödyntäen	Yhtälöt S1*, S2*, S3*, S4*, S5*	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L4 Monilukutaito L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen	Ratkaisujen ja päätelmien esittäminen	Oppilas esittää ratkaisujaan ja päätelmiään eri tavoin.
T5 ohjata ja tukea oppilasta ongelmanratkaisutaitojen kehittämisessä	Soveltavat tehtävät S1*, S2*, S3*, S4*, S5*	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L4 Monilukutaito L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen	Ongelmaratkaisutaidot	Oppilas käyttää ongelmanratkaisussaan erilaisia strategioita.
T6 ohjata oppilasta kehittämään taitoaan arvioida ratkaisun järkevyyttä ja tuloksen mielekkyyttä	S1*, S2*, S3*, S4*, S5*	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot	Taito arvioida ratkaisua	Oppilas osaa pääsääntöisesti arvioida ratkaisun järkevyyttä ja tuloksen mielekkyyttä.

Vuosiluokan tarkennetut tavoitteet	Sisältöalueen painopisteet ja tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen	Arvioinnin kohteet	Hyvä osaaminen
Käsitteelliset ja tiedonalakohtaiset tavoitteet				
T7 ohjata oppilasta käyttämään ja ymmärtämään matemaattisia käsitteitä ja merkintöjä	S1*, S2*, S3*, S4*, S5*	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L4 Monilukutaito	Matemaattisten käsitteiden ymmärtäminen ja käyttö	Oppilas käyttää pääsääntöisesti oikeita käsitteitä ja merkintöjä.
T8 tukea ja ohjata oppilasta vahvistamaan ja laajentamaan ymmärrystään kymmenjärjestelmästä	S2*	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L4 Monilukutaito	Kymmenjärjestelmän ymmärtäminen	Oppilas hallitsee kymmenjärjestelmän periaatteen, myös desimaalilukujen osalta.
T9 tukea oppilasta lukukäsitteen kehittämisessä positiivisiin rationaalilukuihin ja negatiivisiin kokonaislukuihin	S2*	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L4 Monilukutaito	Lukukäsite	Oppilas osaa käyttää positiivisia rationaalilukuja ja negatiivisia kokonaislukuja
T10 opastaa oppilasta saavuttamaan sujuva laskutaito päässä ja kirjallisesti hyödyntäen laskutoimitusten ominaisuuksia	S2*	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys	Laskutaidot ja peruslaskutoimitusten ominaisuuksien hyödyntäminen	Oppilas laskee melko sujuvasti päässä ja kirjallisesti.
T11 ohjata oppilasta havainnoimaan ja kuvailemaan kappaleiden ja kuvioiden geometrisia ominaisuuksia sekä tutustuttaa oppilas geometrisiin käsitteisiin	S4*	L4 Monilukutaito L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen	Geometrian käsitteet ja geometrinen ominaisuuksien havainnointi	Oppilas osaa luokitella ja tunnistaa kappaleita ja kuvioita. Oppilas osaa käyttää mittakaavaa sekä tunnistaa suoran ja pisteen suhteen symmetrisiä kuvioita.
T12 ohjata oppilasta arvioimaan mittauskohteen suuruutta ja valitsemaan mittaamiseen sopivan välineen ja mittayksikön sekä pohtimaan mittaustuloksen järkevyyttä	Mittayksikön muunnoksia Mittakaava S4*	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys	Mittaaminen	Oppilas osaa valita sopivan mittavälineen, mitata ja arvioida mittaustuloksen järkevyyttä. Oppilas osaa laskea pinta-aloja ja tilavuuksia. Hän hallitsee yleisimmät mittayksikkömuunnokset.
T13 ohjata oppilasta laatimaan ja tulkitsemaan taulukoita ja diagrammeja sekä käyttämään tilastollisia tunnuslukuja sekä tarjota kokemuksia todennäköisyydestä	Diagrammit Taulukot S5*	L4 Monilukutaito L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen	Taulukoiden ja diagrammien laatiminen ja tulkinta	Oppilas osaa laatia taulukon annetusta aineistosta sekä tulkita taulukoita ja diagrammeja. Oppilas osaa laskea keskiarvon ja määrittää tyyppiä.

Vuosiluokan tarkennetut tavoitteet	Sisältöalueen painopisteet ja tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen	Arvioinnin kohteet	Hyvä osaaminen
T14 innostaa oppilasta laatimaan toimintaohjeita tietokoneohjelmina graafisessa ohjelmointiympäristössä	S1*	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L4 Monilukutaito L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys	Ohjelmointi graafisessa ohjelmointiympäristössä	Oppilas osaa ohjelmoida toimivan ohjelman graafisessa ohjelmointiympäristössä

Sisällöt

S1* Ajattelun taidot

T1-T7, T14

- matemaattinen päättely
- taito perustella ratkaisuja
- päässälaskutaito

S2* luvut ja laskutoimitukset

T1-T10

- lukualue, miljardit, potenssimerkintä ja peruslaskutoimitukset (monipuolisesti)
- murtoluvut, sekalukujen kerto- ja jakolasku ja laventaminen
- desimaaliluvut: allekkain kertolaskua, allekkain/jakokulmassa jakolaskua
- prosentti: prosenttiarvo ja -kerroin, desimaali-, prosentti- ja murtoluvun yhteys
- laskimen käyttö

S3* Algebra

T1 - T7, T8, T10

- yhtälöt ja epäyhtälöt

S4* Geometria ja mittaaminen

T1- T7, T11- T12

- Mittaaminen, aika, matka, nopeus ja aikavyöhykkeet
- geometria: kulmat, ristikulma, vieruskulma ja tilavuus
- muunnokset

S5* Tietojenkäsittely, tilastot ja todennäköisyys

T1- T7, T13, T14

- diagrammeja, taulukoita
- ohjelmointi

14.4.5 YMPÄRISTÖOPPI

(Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet s. 239)

Hyvinkäällä

Ympäristöoppi on biologian, maantiedon, fysiikan, kemian ja terveystiedon tiedonaloista koostuva oppiaine, jonka opetukseen sisältyy kestävän kehityksen näkökulma. Ympäristöopissa rakennetaan perustaa ympäristöopin eri tiedonalojen osaamiselle. Tavoitteena on tunnistaa niiden merkitys ympäristössä, teknologiassa, jokapäiväisessä elämässä, ihmisessä ja ihmisen toiminnassa sekä herättää ja syventää oppilaiden kiinnostusta eri tiedonaloja kohtaan.

Vuosiluokilla 3-6 ympäristöopin tavoitteet jakautuvat kolmelle osa-alueelle: merkitys, arvot ja asenteet, tutkimisen ja toimimisen taidot sekä tiedot ja ymmärrys. Kestävän kehityksen näkökulma on esillä ympäristöopin opetuksen kaikilla osa-alueilla. Opiskelussa pyritään ymmärtämään oman toiminnan merkitys ja laajemmin ihmisen toiminnan merkitys koko maapallon hyvinvoinnille.

Ympäristöopin opetuksessa tulee korostua toiminnallisten ja tutkimuksellisten menetelmien käyttö eri oppimisympäristöissä. Opetuksessa painotetaan kysymysten tekemistä, ilmiöiden seuraamista ja syy-seuraussuhteiden ymmärtämistä.

Hyvinkään kaupungin paikallisessa opetussuunnitelmassa korostetaan eri ympäristöopin tiedonalojen opiskelua oppilaan omaan arkeen liittäen, jotta oppilas voisi mahdollisimman hyvin ymmärtää asioita ja ilmiöitä. Ympäristöopin tiedonalojen omaksumisessa on merkityksellistä hyödyntää monipuolisesti koulun lähiympäristöä sekä laajemmin Hyvinkään erilaisia rakennetun- ja luonnonympäristön kohteita.

3. Ikk. YMPÄRISTÖOPPI			
Vuosiluokan tarkennetut tavoitteet	Sisältöalueen painopisteet ja tavoitteeseen liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen	Arvioinnin kohteet
Merkitys, arvot ja asenteet			
T1 synnyttää ja ylläpitää oppilaan kiinnostusta ympäristöön ja ympäristöopin opiskeluun sekä auttaa oppilasta kokemaan kaikki ympäristöopin tiedonalat merkityksellisiksi itselleen	S1–S6 Eri ympäristöopin tiedonalojen opiskellaan oppilaan omaan arkeen liittäen. Opiskellaan toiminnallisin ja tutkimuksellisin menetelmin eri oppimisympäristöissä. Hyödynnetään monipuolisesti koulun lähiympäristöä opiskelussa.		Ympäristöopin merkityksen hahmottaminen
T2 ohjata ja kannustaa oppilasta asettamaan omia opiskelutavoitteita ja työskentelemään pitkäjänteisesti niiden saavuttamiseksi sekä tunnistamaan omaa ympäristöopin osaamistaan	S1–S6 S1 Minä ihmisenä Omat vahvuudet ja opiskelutaidot Omien vahvuuksien tunnistaminen, oman oppimisen suunnittelu ja arviointi, opiskelutaitojen harjoittelu	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen	Tavoitteellinen työskentely ja oppimaan oppiminen
T3 tukea oppilaan ympäristötietoisuuden kehittymistä sekä ohjata oppilasta toimimaan lähiympäristössään ja -yhteisössään kestävän kehityksen edistämiseksi ja arvostamaan kestävän kehityksen merkitystä itselle ja maailmalle	S1–S6 S6 Kestävän tulevaisuuden rakentaminen Oman toiminnan vaikutus lähiympäristön viihtyisyyteen ja siisteyteen - meluntorjunta - viihtyisyyden lisääminen siisteydellä - tavaroiden säilytys ja kierrätys	L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen	Kestävän kehityksen tiedot ja taidot

Vuosiluokan tarkennetut tavoitteet	Sisältöalueen painopisteet ja tavoitteeseen liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen	Arvioinnin kohteet
Tutkimisen ja toimimisen taidot			
T4 rohkaista oppilasta muodostamaan kysymyksiä eri aihepiireistä	S1–S6 S5 Luonnon rakenteet, periaatteet ja kiertokulut Veden kiertokulku - elämän edellytys - olomuodot ja ominaisuudet - kiertokulun periaate linkitettyinä säätelmiöihin	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen	Kysymysten muodostaminen
T5 ohjata oppilasta toteuttamaan pieniä tutkimuksia, tekemään havaintoja ja mittauksia eri aisteja ja tutkimus- ja mittausvälineitä käyttäen	S1–S6 S4 Ympäristön tutkiminen Säätelmiöt - sään tarkkailu ja mittaaminen - vuodenvaihtelun seuranta (käsitteiden vahvistaminen: vuodenaajat, kuukaudet jne.) Elollinen ja eloton luonto (kivilajit)	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen	Tutkimusten toteuttaminen
T6 ohjata oppilasta tunnistamaan syy-seuraussuhteita	S1–S6 S4 Ympäristön tutkiminen Säätelmiöt S5 Luonnon rakenteet, periaatteet ja kiertokulut Vuodenaikojen vaihtelu sekä yön ja päivän vaihtelu Vipu ja pyörä	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen	Tutkimusten eri vaiheiden kirjaaminen ja syy-seuraussuhteiden tunnistaminen
T7 ohjata oppilasta ymmärtämään arjen teknologisten sovellusten käyttöä, merkitystä ja toimintaperiaatteita	S2–S6 S2 Arjen tilanteissa ja yhteisöissä toimiminen Liikenneturvallisuus ja pyöräily	L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen	Arjen teknologisten sovellusten käytön, merkityksen ja toimintaperiaatteen ymmärtäminen
T8 kannustaa oppilasta edistämään hyvinvointia ja turvallisuutta toiminnassaan ja lähiympäristössään ja ohjata oppilasta toimimaan turvallisesti, tarkoituksenmukaisesti, vastuullisesti ja itseään suojellen	S1–S6 S1 Minä ihmisenä Arjen terveystottumukset - hygienia, uni, ravinto ja hampaidenhoito S2 Arjen tilanteissa ja yhteisöissä toimiminen Liikenneturvallisuus	L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot	Arjen turvallisuus- ja terveystaidot
T9 ohjata oppilasta tutkimaan ja toimimaan sekä liikkumaan ja retkeilemään luonnossa ja rakennetussa ympäristössä	S2–S6 S4 Ympäristön tutkiminen Lähiympäristön tutkiminen ja siinä toimiminen eri vuodenaikoina Retkeilytaidot	L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot	Retkeily- ja liikkumistaidot eri ympäristöissä

Vuosiluokan tarkennetut tavoitteet	Sisältöalueen painopisteet ja tavoitteeseen liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen	Arvioinnin kohteet
T10 tarjota oppilaalle mahdollisuuksia harjoitella ryhmässä toimimista erilaisissa rooleissa ja vuorovaikutustilanteissa, innostaa oppilasta ilmaisemaan itseään ja kuuntelemaan muita sekä tukea oppilaan valmiuksia tunnistaa, ilmaista ja säädellä tunteitaan	S1–S6 S1 Minä ihmisenä Tunnistetaan oman kehon ja mielen viestejä sekä omaa oppimista tukevia asioita S2 Arjen tilanteissa ja yhteisöissä toimiminen Sääntöjen merkitys eri sosiaalisissa yhteisöissä	L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot	Vuorovaikutustaidot
T11 ohjata oppilasta käyttämään tieto- ja viestintäteknologiaa tiedon hankinnassa, käsittelyssä ja esittämisessä sekä vuorovaikutuksen välineenä vastuullisesti, turvallisesti ja ergonomisesti	S1–S6 S3 Löytöretkelle monimuotoiseen maailmaan Luotettava tiedonhaku, tietojen esittäminen muille oppilaille (Suomi) Geomedian käyttö	L4 Monilukutaito L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen	Tiedonhakutaidot
Tiedot ja ymmärrys			
T12 ohjata oppilasta hahmottamaan ympäristöä, ihmisten toimintaa ja niihin liittyviä ilmiöitä ympäristöopin käsitteiden avulla sekä kehittämään käsiterakenteitaan ennakkokäsityksistä kohti käsitteiden täsmällistä käyttöä	S1–S6 S6 Kestävän tulevaisuuden rakentaminen Oman toiminnan vaikutus lähiympäristöön, esim. kotikaupungissa, matkustaessa	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen	Ympäristöopin käsitteiden ymmärtäminen
T13 ohjata oppilasta ymmärtämään ja käyttämään erilaisia malleja, joiden avulla voidaan tulkita ja selittää ihmistä, ympäristöä ja niiden ilmiöitä	S1–S6 S1 Minä ihmisenä Terveet elämäntavat	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen	Erilaisten mallien ymmärtäminen ja käyttäminen
T14 ohjata oppilasta hankkimaan luotettavaa tietoa, ilmaisemaan erilaisia näkemyksiä sekä tulkitsemaan ja arvioimaan kriittisesti tietolähteitä ja näkökulmia	S1–S6 S3 Löytöretkelle monimuotoiseen maailmaan Suomen luonnon ja kulttuurin monimuotoisuus	L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L4 Monilukutaito L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen	Luotettavan tiedon hakeminen
T15 ohjata oppilasta luonnon tutkimiseen, eliöiden ja elinympäristöjen tunnistamiseen ja ekologiseen ajatteluun	S1, S3–S6 S4 Ympäristön tutkiminen Pihan eliöstö kasvit, eläimet havu- ja lehtipuut	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen	Eliöiden tutkiminen ja tunnistaminen
T16 ohjata oppilasta maantieteelliseen ajatteluun, hahmottamaan omaa ympäristöä ja koko maailmaa sekä harjaannuttamaan kartankäyttö- ja muita geomediataitoja	S3–S6 S3 Löytöretkelle monimuotoiseen maailmaan Erilaisten karttojen käyttö Suomi Maanosat ja valtameret	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen	Keskeisten paikkojen oppiminen Kartankäyttötaidot

Vuosiluokan tarkennetut tavoitteet	Sisältöalueen painopisteet ja tavoitteeseen liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen	Arvioinnin kohteet
T17 ohjata oppilasta tutkimaan, kuvaamaan ja selittämään fysikaalisia ilmiöitä arjessa, luonnossa ja teknologiassa sekä rakentamaan perustaa energian säilymisen periaatteen ymmärtämiseksi	S2, S4–S6 S4 Ympäristön tutkiminen Sääilmiöt, sään tutkiminen	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen	Fysikaalisten ilmiöiden tutkiminen ja kuvaaminen
T18 ohjata oppilasta tutkimaan, kuvaamaan ja selittämään kemiallisia ilmiöitä, aineiden ominaisuuksia ja muutoksia sekä rakentamaan perustaa aineen säilymisen periaatteen ymmärtämiseksi	S2, S4–S6 S5 Luonnon rakenteet, periaatteet ja kiertokulut Veden olomuodot S6 Kestävän tulevaisuuden rakentaminen paperin ja kartongin kierto	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen	Aineen ominaisuuksien ja muutosten ymmärtäminen
T19 ohjata oppilasta ymmärtämään terveyden osa-alueita, arjen terveystottumusten merkitystä sekä elämäntilannetta, lapsuuden ja nuoruuden yksilöllistä kasvua ja kehitystä sekä rohkaista oppilasta harjoittelemaan ja soveltamaan terveysosaamistaan arjessa	S1– S3, S6 S1 Minä ihmisenä Koulutyön ja vapaa-ajan suhde ajankäytön suunnittelu	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot	Terveyden eri osa-alueiden ymmärtäminen

4. Ik. YMPÄRISTÖOPPI			
Vuosiluokan tarkennetut tavoitteet	Sisältöalueen painopisteet ja tavoitteeseen liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen	Arvioinnin kohteet
Merkitys, arvot ja asenteet			
T1 synnyttää ja ylläpitää oppilaan kiinnostusta ympäristöön ja ympäristöopin opiskeluun sekä auttaa oppilasta kokemaan kaikki ympäristöopin tiedonalat merkitykselliseksi itselleen	S1–S6 Eri ympäristöopin tiedonalojen opiskelu oppilaan omaan arkeen liittäen Opiskellaan toiminnallisin ja tutkimuksellisin menetelmin eri oppimisympäristöissä. Hyödynnetään monipuolisesti koulun lähiympäristöä opiskelussa.		Ympäristöopin merkityksen hahmottaminen
T2 ohjata ja kannustaa oppilasta asettamaan omia opiskelutavoitteita ja työskentelemään pitkäjänteisesti niiden saavuttamiseksi sekä tunnistamaan omaa ympäristöopin osaamistaan	S1–S6 S1 Minä ihmisenä Omat vahvuudet ja opiskelutaidot Omien vahvuuksien tunnistaminen, oman oppimisen suunnittelu ja arviointi, opiskelutaitojen harjoittelu Rooli ryhmän jäsenenä KiVa Koulu -ohjelma -> sosiaalisesti kestävä tulevaisuus	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen	Tavoitteellinen työskentely ja oppimaan oppiminen

Vuosiluokan tarkennetut tavoitteet	Sisältöalueen painopisteet ja tavoitteeseen liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen	Arvioinnin kohteet
T3 tukea oppilaan ympäristötietoisuuden kehittymistä sekä ohjata oppilasta toimimaan ja vaikuttamaan lähiympäristössään ja yhteisöissään kestävän kehityksen edistämiseksi ja arvostamaan kestävän kehityksen merkitystä itselle ja maailmalle	S1–S6 S6 Kestävän tulevaisuuden rakentaminen Järkevä kulutus Oman toiminnan vaikutus ympäristöön ja eläinten hyvinvointiin	L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen	Kestävän kehityksen tiedot ja taidot
Tutkimisen ja toimimisen taidot			
T4 rohkaista oppilasta muodostamaan kysymyksiä eri aihepiireistä.	S1–S6 S5 Luonnon rakenteet, periaatteet ja kiertokulut Yhteyttäminen Kasvien lisääntyminen - Kasvatuskokeilut - Ravinnon tuotanto - Ruoan reitit	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen	Kysymysten muodostaminen
T5 ohjata oppilasta suunnittelemaan ja toteuttamaan pieniä tutkimuksia, tekemään havaintoja ja mittauksia eri aisteja ja tutkimus- ja mittausvälineitä käyttäen	S1–S6 S4 Ympäristön tutkiminen Mittaukset esim. kasvatuskokeilun yhteydessä Elinympäristöt Esim. luonnonympäristönä vesi (ojavesitutkimus)	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen	Tutkimisen taidot: suunnittelu, havainnointi ja mittausten tekeminen
T6 ohjata oppilasta tunnistamaan syy-seuraussuhteita, tekemään johtopäätöksiä tuloksistaan.	S1–S6 S4 Ympäristön tutkiminen Kasvatuskokeilun tulokset, mikä vaikuttaa kasvuun (kasvupaikkatekijät ym.) Maa- ja kallioperä	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen	Tutkimisen taidot: Johtopäätösten tekeminen ja tulosten esittäminen.
T7 ohjata oppilasta ymmärtämään arjen teknologisten sovellusten käyttöä, merkitystä ja toimintaperiaatteita.	S2–S6 S2 Arjen tilanteissa ja yhteisöissä toimiminen Turvallisuus Verkkoturvallisuus, laiteturvallisuus	L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen	Arjen teknologisten sovellusten käytön, merkityksen ja toimintaperiaatteen ymmärtäminen.
T8 kannustaa oppilasta edistämään hyvinvointia ja turvallisuutta toiminnassaan ja ohjata oppilasta toimimaan turvallisesti, tarkoituksenmukaisesti, vastuullisesti ja itseään suojellen	S1–S6 S2 Arjen tilanteissa ja yhteisöissä toimiminen Yhteisötaidot Kaveritaidot, kiusaamisen ehkäisy, vastuut ja velvollisuudet Kiva -koulu -ohjelma tai vastaava	L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot	Hyvinvointiin ja turvallisuuteen liittyvät taidot.

Vuosiluokan tarkennetut tavoitteet	Sisältöalueen painopisteet ja tavoitteeseen liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen	Arvioinnin kohteet
T9 ohjata oppilasta tutkimaan ja toimimaan sekä liikkumaan ja retkeilemään luonnossa ja rakennetussa ympäristössä	S2–S6 S4 Ympäristön tutkiminen Hyvinkään erilaisten ympäristöjen merkitys hyvinvoinnille Vesillä liikkuminen, vesiturvallisuus, jokamiehen oikeudet ja velvollisuudet	L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot	Ympäristön tutkiminen ja ympäristössä liikkuminen ja toimiminen.
T10 tarjota oppilaalle mahdollisuuksia harjoitella ryhmässä toimimista erilaisissa rooleissa ja vuorovaikutustilanteissa, innostaa oppilasta ilmaisemaan itseään ja kuuntelemaan muita sekä tukea oppilaan valmiuksia tunnistaa, ilmaista ja säädellä tunteitaan	S1–S6 S1 Minä ihmisenä S2 Arjen tilanteissa ja yhteisöissä toimiminen Tiedostetaan omia ajatuksia, asenteita, arvoja ja tarpeita KiVa -koulu -ohjelma tai vastaava	L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot	Vuorovaikutustaitojen kehittäminen sekä tunteiden ilmaisu ja säätely.
T11 ohjata oppilasta käyttämään tieto- ja viestintäteknologiaa tiedon hankinnassa, käsittelyssä ja esittämisessä sekä vuorovaikutuksen välineenä vastuullisesti, turvallisesti ja ergonomisesti	S1–S6 S4 Ympäristön tutkiminen Kasvit ja eläimet Esim. Lemmikkieläimet -projekti (tiedonhaku ja esittäminen muille) S3 Löytöretkelle monimuotoiseen maailmaan Karttaoppi Geomedian käyttö	L4 Monilukutaito L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen	Tieto- ja viestintäteknologian käyttö.
Tiedot ja ymmärrys			
T12 ohjata oppilasta hahmottamaan ympäristöä, ihmisten toimintaa ja niihin liittyviä ilmiöitä ympäristöopin käsitteiden avulla sekä kehittämään käsiterakenteitaan ennakkokäsityksistä kohti käsitteiden täsmällistä käyttöä	S1–S6 S6 Kestävän tulevaisuuden rakentaminen Vesien ja rantojen suojele. Ympäristönsuojaus paikallisesti Esim. Koulun talkoot lähiympäristössä	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen	Käsitteiden käyttö.
T13 ohjata oppilasta ymmärtämään, käyttämään ja tekemään erilaisia malleja, joiden avulla voidaan tulkita ja selittää ihmistä, ympäristöä ja niiden ilmiöitä	S1–S6 S5 Luonnon rakenteet, periaatteet ja kiertokulut Ravintoketju Vesi esim. vesi ihmisen käytössä	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen	Mallien ymmärtäminen, käyttäminen ja tekeminen.
T14 ohjata oppilasta hankkimaan luotettavaa tietoa, ilmaisemaan perustellen erilaisia näkemyksiä sekä tulkitsemaan ja arvioimaan kriittisesti tietolähteitä ja näkökulmia	S1–S6 S3 Löytöretkelle monimuotoiseen maailmaan Elämän edellytyksiä Pohjoismaissa ja Baltiassa Tiedonhankintaprojekti.	L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L4 Monilukutaito L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen	Näkemyksien ilmaiseminen sekä kriittinen lukutaito.
T15 ohjata oppilasta luonnon tutkimiseen, eliöiden ja elinympäristöjen tunnistamiseen ja ekologiseen ajatteluun	S1, S3–S6 S4 Ympäristön tutkiminen Pelto ja niitty elinympäristönä Pelto- ja niittykasvit	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen	Luonnon tutkiminen, eliöiden ja elinympäristöjen tunnistaminen.

Vuosiluokan tarkennetut tavoitteet	Sisältöalueen painopisteet ja tavoitteeseen liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen	Arvioinnin kohteet
T16 ohjata oppilasta maantieteelliseen ajatteluun, hahmottamaan omaa ympäristöä ja koko maailmaa sekä harjaannuttamaan kartankäyttö- ja muita geomediataitoja	S3–S6 S3 Löytöretkelle monimuotoiseen maailmaan Karttaoppi Geomediataidot, karttojen hyödyntäminen retkellä/suunnistuksessa.	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen	Ympäristön hahmottaminen maantieteellisen ajattelun kautta, kartta- ja muut geomediataidot.
T17 ohjata oppilasta tutkimaan, kuvaamaan ja selittämään fysikaalisia ilmiöitä arjessa, luonnossa ja teknologiassa sekä rakentamaan perustaa energian säilymisen periaatteen ymmärtämiselle	S2, S4–S6 S5 Luonnon rakenteet, periaatteet ja kiertokulut Vesi ihmisen käytössä Vesivoima	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen	Fysikaalisten ilmiöiden tutkiminen, kuvaaminen ja selittäminen.
T18 ohjata oppilasta tutkimaan, kuvaamaan ja selittämään kemiallisia ilmiöitä, aineiden ominaisuuksia ja muutoksia sekä rakentamaan perustaa aineen säilymisen periaatteen ymmärtämiselle	S2, S4–S6 S5 Luonnon rakenteet, periaatteet ja kiertokulut Vesi ihmisen käytössä S6 Kestävän tulevaisuuden rakentaminen Järkevä kulutus ja jätteen vähentäminen Jätteiden vähentämisprojekti	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen	Kemiallisten ilmiöiden tutkiminen, kuvaaminen ja selittäminen.
T19 ohjata oppilasta ymmärtämään terveyden osa-alueita, arjen terveystottumusten merkitystä sekä elämäntapaa, lapsuuden ja nuoruuden yksilöllistä kasvua ja kehitystä sekä rohkaista oppilasta harjoittelemaan ja soveltamaan terveystottumustaan arjessa	S1–S3, S6 S1 Minä ihmisenä Terveelliset elämäntavat Terveelliset elämäntavat	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot	Terveyden osa-alueiden ja arjen terveystottumusten tuntemus sekä niiden merkityksen pohtiminen.

YMPÄRISTÖOPPI 5. lk.				
Vuosiluokan tarkennetut tavoitteet	Sisältöalueen painopisteet ja tavoitteeseen liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen	Arvioinnin kohteet	Hyvä osaaminen
Merkitys, arvot ja asenteet				
T1 synnyttää ja ylläpitää oppilaan kiinnostusta ympäristöön ja ympäristöopin opiskeluun sekä auttaa oppilasta kokemaan kaikki ympäristöopin tiedonalat merkitykselliseksi itselleen	S1–S6 Eri ympäristöopin tiedonalojen opiskelu oppilaan omaan arkeen liittäen Opiskellaan toiminnallisina ja tutkimuksellisin menetelmin eri oppimisympäristöissä Hyödynnetään monipuolisesti koulun lähiympäristöä opiskelussa		Ympäristöopin merkityksen hahmottaminen	Oppilas osaa antaa esimerkkejä ympäristöopin tiedonalojen merkityksestä.
T2 ohjata ja kannustaa oppilasta asettamaan omia opiskelutavoitteita ja työskentelemään pitkäjänteisesti niiden saavuttamiseksi sekä tunnistamaan omaa ympäristöopin osaamistaan	S1–S6 S1 Minä ihmisenä Omat vahvuudet ja opiskelutaidot Omien vahvuuksien tunnistaminen, oman oppimisen suunnittelu ja arviointi, opiskelutaitojen harjoittelu.	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen	Tavoitteellinen työskentely ja oppimaan oppiminen	Oppilas osaa asettaa omia tavoitteita pienille kokonaisuuksille ja työskennellä yhteisten tavoitteiden saavuttamiseksi.
T3 tukea oppilaan ympäristötietoisuuden kehittymistä sekä ohjata oppilasta toimimaan ja vaikuttamaan lähiympäristössään ja yhteisössään kestävän kehityksen edistämiseksi ja arvostamaan kestävän kehityksen merkitystä itselle ja maailmalle	S6 Kestävän tulevaisuuden rakentaminen Kestävä elämäntapa => Luonnon monimuotoisuus ja monikulttuurinen maailma	L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen	Kestävän kehityksen tiedot ja taidot	Oppilas osaa kuvata esimerkkien avulla kestävän tulevaisuuden rakentamista tukevia ja uhkaavia tekijöitä. Oppilas osaa kuvata erilaisia keinoja lähiympäristön ja yhteisön vaalimiseen sekä kehittämiseen.
Tutkimisen ja toimimisen taidot				
T4 rohkaista oppilasta muodostamaan kysymyksiä eri aihepiireistä sekä käyttämään niitä tutkimusten lähtökohdaksi	S1–S6 S5 Luonnon rakenteet, periaatteet ja kiertokulut Yhteyttäminen	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen	Kysymysten muodostaminen	Oppilas osaa muodostaa aiheeseen liittyviä kysymyksiä, joita voidaan yhdessä kehittää tutkimusten ja muun toiminnan lähtökohdaksi.
T5 ohjata oppilasta suunnittelemaan ja toteuttamaan pieniä tutkimuksia, tekemään havaintoja ja mittauksia monipuolisissa oppimisympäristöissä eri aisteja ja tutkimus- ja mittausvälineitä käyttäen	S1–S6 S1 Minä ihmisenä Ihmisen rakenne, keskeiset elintoiminnot, kasvun ja kehityksen vaiheet S4 Ympäristön tutkiminen Liike ja voima Kitka, tasapaino, liike-energia	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen	Tutkimisen taidot: suunnittelu, havainnointi ja mittaukset	Oppilas osaa toimia, havainnoida, mitata ja dokumentoida tuloksia ohjeiden mukaisesti. Oppilas osaa suunnitella pieniä tutkimuksia yksin tai yhdessä muiden kanssa.

Vuosiluokan tarkennetut tavoitteet	Sisältöalueen painopisteet ja tavoitteeseen liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen	Arvioinnin kohteet	Hyvä osaaminen
T6 ohjata oppilasta tunnistamaan syy-seuraussuhteita, tekemään johtopäätöksiä tuloksistaan sekä esittämään tuloksiaan ja tutkimuksiaan eri tavoin	S1–S6 S5 Luonnon rakenteet, periaatteet ja kiertokulut Palaminen	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen	Tutkimisen taidot: johtopäätösten tekeminen ja tulosten esittäminen	Oppilas harjoittelee ohjatusti syy-seuraussuhteiden tunnistamista ja osaa tehdä yksinkertaisia johtopäätöksiä tuloksista. Oppilas osaa esittää tuloksiaan selkeästi.
T7 ohjata oppilasta ymmärtämään arjen teknologisten sovellusten käyttöä, merkitystä ja toimintaperiaatteita sekä innostaa oppilaita kokeilemaan, keksimään ja luomaan uutta yhdessä toimien	S2–S6 S3 Löytöretkelle monimuotoiseen maailmaan Elämää Euroopan ulkopuolella, karttapalveluiden käyttö	L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen	Teknologinen osaaminen ja yhteistyö teknologisessa ongelmanratkaisussa	Oppilas osaa kuvata joidenkin arjen teknologisten sovellusten toimintaperiaatteita ja antaa esimerkkejä niiden merkityksestä. Oppilas osaa työskennellä kokeiluissa ja keksimisessä yhdessä toimien.
T8 kannustaa oppilasta edistämään hyvinvointia ja turvallisuutta toiminnassaan ja lähiympäristössään ja ohjata oppilasta toimimaan turvallisesti, tarkoituksenmukaisesti, vastuullisesti ja itseään suojellen	S1–S6 S2 Arjen tilanteissa ja yhteisöissä toimiminen Palo- ja sähköturvallisuus, ensiaputaidot	L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot	Turvallisuuden edistäminen ja turvataidot	Oppilas osaa esitellä keskeisiä hyvinvointiin ja turvallisuuteen liittyviä tekijöitä esimerkkien avulla. Oppilas osaa kuvata turvallisuusohjeita ja toimintatapoja erilaisissa vaara- ja ensiaputilanteissa, osaa käyttää niitä oppimistilanteissa sekä harjoittelee niiden perustelemista ympäristöopin eri tiedonalojen avulla.
T9 ohjata oppilasta tutkimaan ja toimimaan sekä liikkumaan ja retkeilemään luonnossa ja rakennetussa ympäristössä	S2–S6 S4 Ympäristön tutkiminen Kaupunkiluonto, rakennettu ympäristö (KU 3. lk.)	L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot	Ympäristössä toimiminen ja tutkiminen	Oppilas osaa toimia, liikkua ja retkeillä luonnossa ja rakennetussa ympäristössä ohjeiden mukaisesti. Oppilas osaa tehdä tutkimuksia ympäristössä ohjatusti sekä yksin että ryhmän jäsenenä.

Vuosiluokan tarkennetut tavoitteet	Sisältöalueen painopisteet ja tavoitteeseen liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen	Arvioinnin kohteet	Hyvä osaaminen
T10 tarjota oppilaalle mahdollisuuksia harjoitella ryhmässä toimimista erilaisissa rooleissa ja vuorovaikutustilanteissa, innostaa oppilasta ilmaisemaan itseään ja kuuntelemaan muita sekä tukea oppilaan valmiuksia tunnistaa, ilmaista ja säädellä tunteitaan	S1–S6 S1 Minä ihmisenä Sairauksien ehkäisy ja itsehoitotaidot, minä kehittyvänä ihmisenä S2 Arjen tilanteissa ja yhteisöissä toimiminen Osallisuus ja vaikuttaminen	L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot	Vuorovaikutuksen taitojen kehittäminen sekä tunteiden tunnistaminen ja säätely	Oppilas osaa kuvata esimerkkien avulla ryhmässä toimimiseen, kohteliaaseen käytökseen sekä tunteiden ilmaisuun ja niiden säätelyyn liittyviä toimintamalleja ja harjoittelee niiden soveltamista eri rooleissa.
T11 ohjata oppilasta käyttämään tieto- ja viestintäteknologiaa tiedon hankinnassa, käsittelyssä ja esittämisessä sekä vuorovaikutuksen välineenä vastuullisesti, turvallisesti ja ergonomisesti	S1–S6 S3 Löytöretkelle monimuotoiseen maailmaan Geomedia-taidot Eurooppa-projekti S1 Minä ihmisenä Ergonomia	L4 Monilukutaito L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen	Tieto- ja viestintäteknologian käyttäminen	Oppilas osaa käyttää tieto- ja viestintäteknologiaa tutkimusprosessin eri vaiheissa ja vuorovaikutuksen välineenä. Oppilas osaa kuvata tieto- ja viestintäteknologian vastuullista, turvallista ja ergonomista käyttöä.
Tiedot ja ymmärrys				
T12 ohjata oppilasta hahmottamaan ympäristöä, ihmisten toimintaa ja niihin liittyviä ilmiöitä ympäristöopin käsitteiden avulla sekä kehittämään käsitteitä ennakokäsityksistä kohti käsitteiden täsmällistä käyttöä	S1–S6 S6 Kestävän tulevaisuuden rakentaminen Omien valintojen merkitys ympäristölle Luonnon monimuotoisuuden vaaliminen ja luonnonvarojen kestäväkäyttö	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen	Käsitteiden käyttö	Oppilas osaa kuvata ympäristöä, ihmisten toimintaa ja niihin liittyviä ilmiöitä ympäristöopin tiedonalojen keskeisillä käsitteillä ja omin sanoin. Oppilas osaa yhdistää käsitteitä loogisesti toisiinsa.
T13 ohjata oppilasta ymmärtämään, käyttämään ja tekemään erilaisia malleja, joiden avulla voidaan tulkita ja selittää ihmistä, ympäristöä ja niiden ilmiöitä	S1–S6 S4 Ympäristön tutkiminen Ilmakehä ja ilmastonmuutos	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen	Mallien käyttäminen	Oppilas osaa käyttää ja tulkita erilaisia konkreettisia malleja. Oppilas harjoittelee abstraktien mallien käyttöä.
T14 ohjata oppilasta hankkimaan luotettavaa tietoa, ilmaisemaan perustellen erilaisia näkemyksiä sekä tulkitsemaan ja arvioimaan kriittisesti tietolähteitä ja näkökulmia	S1–S6 S3 Löytöretkelle monimuotoiseen maailmaan Elämää Amerikassa (HI 6. lk.)	L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L4 Monilukutaito L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen	Näkemyksien ilmaiseminen ja kriittinen lukutaito	Oppilas osaa hakea tietoa erilaisista tietolähteistä ja valita joitakin luotettavia tietolähteitä. Oppilas harjoittelee erilaisten näkemysten perustelemista ja osaa nimetä eroja eri näkökulmissa.

Vuosiluokan tarkennetut tavoitteet	Sisältöalueen painopisteet ja tavoitteeseen liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen	Arvioinnin kohteet	Hyvä osaaminen
T15 ohjata oppilasta luonnon tutkimiseen, eliöiden ja elinympäristöjen tunnistamiseen ja ekologiseen ajatteluun sekä ohjata oppilasta ihmisen rakenteen, elintoimintojen ja kehityksen ymmärtämiseen	S1, S3–S6 S1 Minä ihmisenä Ihmisen rakenne, keskeiset elintoiminnot, kasvun ja kehityksen vaiheet S4 Ympäristön tutkiminen Kasvion laatimisen perustaidot Puutarhan kevät	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen	Biologian tiedonala: Luonnon tutkiminen, eliöiden ja elinympäristöjen tunnistaminen, ihmisen rakenne, elintoiminnot ja kehitys	Oppilas osaa havainnoida luontoa, tunnistaa yleisimpiä kasvilajeja ja niiden tunnusomaisia elinympäristöjä. Oppilas laatii ohjastusti pienen kasvion, osaa tutkia kokeellisesti kasvien kasvua yksin ja yhdessä muiden kanssa sekä osaa pääpiirteittäin kuvata ihmisen rakenteen, elintoiminnot ja kehityksen.
T16 ohjata oppilasta maantieteelliseen ajatteluun, hahmottamaan omaa ympäristöä ja koko maailmaa sekä harjaannuttamaan kartankäyttö- ja muita geomediataitoja	S3–S6 S3 Löytöretkelle monimuotoiseen maailmaan Kartankäyttö- ja geomediataidot	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen	Maantiedon tiedonala: Maapallon hahmottaminen, kartta- ja muut geomediataidot	Oppilas osaa tunnistaa eri aluetasot, jäsentää omaa ympäristöään, hahmottaa opiskelemaansa alueita ja koko maapallon karttakuvaa sekä osaa kuvata alueellista monimuotoisuutta maapallolla. Oppilas osaa käyttää karttoja ja muita geomedialähteitä tiedonhaussa ja esittämisessä.
T17 ohjata oppilasta tutkimaan, kuvaamaan ja selittämään fysikaalisia ilmiöitä arjessa, luonnossa ja teknologiassa sekä rakentamaan perustaa energian säilymisen periaatteen ymmärtämiselle	S2, S4–S6 S5 Luonnon rakenteet, periaatteet ja kiertokulut Liike ja voima Koneet työtä helpottamassa Ääni ja valo	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen	Fysiikan tiedonala: Fysikaalisten ilmiöiden tutkiminen, kuvaaminen ja selittäminen	Oppilas osaa havainnoida ja kuvata yksinkertaisia fysikaalisia ilmiöitä arjessa, luonnossa ja teknologiassa sekä harjoittelee niihin liittyviä selityksiä. Oppilas osaa käyttää energia-, voima- ja liikekäsitteitä arkisissa tilanteissa ja osaa antaa esimerkkejä energian säilymisen periaatteesta.
T18 ohjata oppilasta tutkimaan, kuvaamaan ja selittämään kemiallisia ilmiöitä, aineiden ominaisuuksia ja muutoksia sekä rakentamaan perustaa aineen säilymisen periaatteen ymmärtämiselle	S2, S4–S6 S5 Luonnon rakenteet, periaatteet ja kiertokulut Palaminen S6 Kestävän tulevaisuuden rakentaminen Materiaalin uusiokäyttö	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen	Kemian tiedonala: Kemiallisten ilmiöiden tutkiminen, kuvaaminen ja selittäminen	Oppilas osaa havainnoida ja kuvata yksinkertaisia fysikaalisia ilmiöitä arjessa, luonnossa ja teknologiassa sekä harjoittelee niihin liittyviä selityksiä. Oppilas osaa käyttää energia-, voima- ja liikekäsitteitä arkisissa tilanteissa ja osaa antaa esimerkkejä energian säilymisen periaatteesta.

Vuosiluokan tarkennetut tavoitteet	Sisältöalueen painopisteet ja tavoitteeseen liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen	Arvioinnin kohteet	Hyvä osaaminen
T19 ohjata oppilasta ymmärtämään terveyden osa-alueita, arjen terveystottumusten merkitystä sekä elämänkulkua, lapsuuden ja nuoruuden yksilöllistä kasvua ja kehitystä sekä rohkaista oppilasta harjoittelemaan ja soveltamaan terveysosaamistaan arjessa	S1–S3, S6 S1 Minä ihmisenä Ihmisen rakenne, keskeiset elintoiminnot, kasvun ja kehityksen vaiheet Seksuaalinen kehitys ja lisääntyminen	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot	Terveystiedon tiedonala: Terveyden osa-alueiden ja arjen terveystottumusten tuntemus sekä niiden merkityksen pohtiminen, ikäkauteen liittyvän kasvun ja kehityksen tunnistaminen ja kuvaaminen	Oppilas osaa kuvata terveyden osa-alueita ja antaa esimerkkejä siitä, miten terveyttä voidaan arjessa edistää. Oppilas osaa kuvata elämänkulun eri vaiheita ja selittää murrosikään liittyviä keskeisiä kasvun ja kehityksen tunnuspiirteitä ja niiden yksilöllistä vaihtelua.

6. Ikk. YMPÄRISTÖOPPI				
Vuosiluokan tarkennetut tavoitteet	Sisältöalueen painopisteet ja tavoitteeseen liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen	Arvioinnin kohteet	Hyvä osaaminen
Merkitys, arvot ja asenteet				
T1 synnyttää ja ylläpitää oppilaan kiinnostusta ympäristöön ja ympäristöopin opiskeluun sekä auttaa oppilasta kokemaan kaikki ympäristöopin tiedonalat merkityksellisiksi itselleen	S1–S6 Eri ympäristöopin tiedonalojen opiskelu oppilaan omaan arkeen liittäen Opiskellaan toiminnallisina ja tutkimuksellisin menetelmin eri oppimisympäristöissä Hyödynnetään monipuolisesti koulun lähiympäristöä opiskelussa.		Ympäristöopin merkityksen hahmottaminen	Oppilas osaa antaa esimerkkejä ympäristöopin tiedonalojen merkityksestä
T2 ohjata ja kannustaa oppilasta asettamaan omia opiskelutavoitteita ja työskentelemään pitkäjänteisesti niiden saavuttamiseksi sekä tunnistamaan omaa ympäristöopin osaamistaan	S1–S6 S1 Minä ihmisenä Aloitteellisuus, yritteliäisyys ja työelämätaidot. Omien vahvuuksien tunnistaminen, oman oppimisen suunnittelu ja arviointi, opiskelutaitojen harjoittelu.	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen	Tavoitteellinen työskentely ja oppimaan oppiminen	Oppilas osaa asettaa omia tavoitteita pienille kokonaisuuksille ja työskennellä yhteisten tavoitteiden saavuttamiseksi

Vuosiluokan tarkennetut tavoitteet	Sisältöalueen painopisteet ja tavoitteeseen liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen	Arvioinnin kohteet	Hyvä osaaminen
T3 tukea oppilaan ympäristötietoisuuden kehittymistä sekä ohjata oppilasta toimimaan ja vaikuttamaan lähiympäristössään ja -yhteisössään kestävän kehityksen edistämiseksi ja arvostamaan kestävän kehityksen merkitystä itselle ja maailmalle	S1–S6 S6 Kestävän tulevaisuuden rakentaminen Yhteinen vaikuttamisprojekti kestävän kehityksen edistämiseksi paikallisella tai globaalilla tasolla Esim. lähiympäristön viihtyisyyden kehittäminen	L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen	Kestävän kehityksen tiedot ja taidot	Oppilas osaa kuvata esimerkkien avulla kestävän tulevaisuuden rakentamista tukevia ja uhkaavia tekijöitä. Oppilas osaa kuvata erilaisia keinoja lähiympäristön ja -yhteisöjen vaalimiseen, kehittämiseen ja niihin vaikuttamiseen sekä toimia ohjatusti yhteisessä vaikuttamisprojektissa.
Tutkimisen ja toimimisen taidot				
T4 rohkaista oppilasta muodostamaan kysymyksiä eri aihepiireistä sekä käyttämään niitä tutkimusten ja muun toiminnan lähtökohtana	S1–S6 S4 Ympäristön tutkiminen Metsien ja soiden tutkiminen S5 Luonnon rakenteet, periaatteet ja kiertokulut Metsien hyötykäyttö ja uudistaminen Energiaan liittyvät tutkimukset: lämpö, sähkö	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen	Kysymysten muodostaminen	Oppilas osaa muodostaa aiheeseen liittyviä kysymyksiä, joita voidaan yhdessä kehittää tutkimusten ja muun toiminnan lähtökohdaksi
T5 ohjata oppilasta suunnittelemaan ja toteuttamaan pieniä tutkimuksia, tekemään havaintoja ja mittauksia monipuolisissa oppimisympäristöissä eri aisteja ja tutkimus- ja mittausvälineitä käyttäen	S1–S6 S4 Ympäristön tutkiminen Metsien ja soiden tutkiminen S5 Luonnon rakenteet, periaatteet ja kiertokulut Energiaan liittyvät tutkimukset: lämpö, sähkö	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen	Tutkimisen taidot: suunnittelu, havainnointi ja mittaukset	Oppilas osaa toimia, havainnoida, mitata ja dokumentoida tuloksia ohjeiden mukaisesti. Oppilas osaa suunnitella pieniä tutkimuksia yksin tai yhdessä muiden kanssa.
T6 ohjata oppilasta tunnistamaan syy-seuraussuhteita, tekemään johtopäätöksiä tuloksistaan sekä esittämään tuloksiaan ja tutkimuksiaan eri tavoin	S1–S6 S5 Luonnon rakenteet, periaatteet ja kiertokulut Veden kiertokulku ja ominaisuudet veden puhdistus Hiilen kierto	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen	Tutkimisen taidot: johtopäätösten tekeminen ja tulosten esittäminen	Oppilas harjoittelee ohjatusti syy-seuraussuhteiden tunnistamista ja osaa tehdä yksinkertaisia johtopäätöksiä tuloksista. Oppilas osaa esittää tuloksiaan selkeästi.
T7 ohjata oppilasta ymmärtämään arjen teknologisten sovellusten käyttöä, merkitystä ja toimintaperiaatteita sekä innostaa oppilaita kokeilemaan, keksimään ja luomaan uutta yhdessä toimien	S2–S6 S2 Arjen tilanteissa ja yhteisöissä toimiminen Itselle merkityksellisen arjen teknologisen sovelluksen esittely	L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen	Teknologinen osaaminen ja yhteistyö teknologisessa ongelmanratkaisussa	Oppilas osaa kuvata joidenkin arjen teknologisten sovellusten toimintaperiaatteita ja antaa esimerkkejä niiden merkityksestä. Oppilas osaa työskennellä kokeiluissa ja keksimisessä yhdessä toimien.

Vuosiluokan tarkennetut tavoitteet	Sisältöalueen painopisteet ja tavoitteeseen liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen	Arvioinnin kohteet	Hyvä osaaminen
T8 kannustaa oppilasta edistämään hyvinvointia ja turvallisuutta toiminnassaan ja lähiympäristössään ja ohjata oppilasta toimimaan turvallisesti, tarkoituksenmukaisesti, vastuullisesti ja itseään suojellen	S1–S6 S2 Arjen tilanteissa ja yhteisöissä toimiminen Myrkytykset ja päihteet, tuoteturvallisuus Päihdekupla nuorisotalo Sillassa	L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot	Turvallisuuden edistäminen ja turvataidot	Oppilas osaa esitellä keskeisiä hyvinvointiin ja turvallisuuteen liittyviä tekijöitä esimerkkien avulla. Oppilas osaa kuvata turvallisuusohjeita ja toimintatapoja erilaisissa vaara- ja ensiaputilanteissa, osaa käyttää niitä oppimistilanteissa sekä harjoittelee niiden perustelemista ympäristöopin eri tiedonalojen avulla.
T9 ohjata oppilasta tutkimaan ja toimimaan sekä liikkumaan ja retkeilemään luonnossa ja rakennetussa ympäristössä	S2–S6 S4 Ympäristön tutkiminen Suon kasvit ja eliöt	L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot	Ympäristössä toimiminen ja tutkiminen	Oppilas osaa toimia, liikkua ja retkeillä luonnossa ja rakennetussa ympäristössä ohjeiden mukaisesti. Oppilas osaa tehdä tutkimuksia ympäristössä ohjastusti sekä yksin että ryhmän jäsenenä.
T10 tarjota oppilaalle mahdollisuuksia harjoitella ryhmässä toimimista erilaisissa rooleissa ja vuorovaikutustilanteissa, innostaa oppilasta ilmaisemaan itseään ja kuuntelemaan muita sekä tukea oppilaan valmiuksia tunnistaa, ilmaista ja säädellä tunteitaan	S1–S6 S1 Minä ihmisenä Omien tunteiden ilmaisu ja säätely S2 Arjen tilanteissa ja yhteisöissä toimiminen ihmissuhteet	L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot	Vuorovaikutuksen taitojen kehittäminen sekä tunteiden tunnistaminen ja säätely	Oppilas osaa kuvata esimerkkien avulla ryhmässä toimimiseen, kohteliaaseen käytökseen sekä tunteiden ilmaisuun ja niiden säätelyyn liittyviä toimintamalleja ja harjoittelee niiden soveltamista eri rooleissa.
T11 ohjata oppilasta käyttämään tieto- ja viestintäteknologiaa tiedon hankinnassa, käsittelyssä ja esittämisessä sekä vuorovaikutuksen välineenä vastuullisesti, turvallisesti ja ergonomisesti	S1–S6 S3 Löytöretkelle monimuotoiseen maailmaan Geomedia-aidot Afrikka, Aasia, Australia	L4 Monilukutaito L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen	Tieto- ja viestintäteknologian käyttäminen	Oppilas osaa käyttää tieto- ja viestintäteknologiaa tutkimusprosessin eri vaiheissa ja vuorovaikutuksen välineenä. Oppilas osaa kuvata tieto- ja viestintäteknologian vastuullista, turvallista ja ergonomista käyttöä

Vuosiluokan tarkennetut tavoitteet	Sisältöalueen painopisteet ja tavoitteeseen liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen	Arvioinnin kohteet	Hyvä osaaminen
Tiedot ja ymmärrys				
T12 ohjata oppilasta hahmottamaan ympäristöä, ihmisten toimintaa ja niihin liittyviä ilmiöitä ympäristöopin käsitteiden avulla sekä kehittämään käsiterakenteitaan ennakkokäsityksistä kohti käsitteiden täsmällistä käyttöä	S1–S6 S6 Kestävän tulevaisuuden rakentaminen Vastuullinen energian tuotanto ja käyttö, ihmiskunnan globaali hyvinvointi nyt ja tulevaisuudessa, uhanalaiset kasvit ja eläimet	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen	Käsitteiden käyttö	Oppilas osaa kuvata ympäristöä, ihmisen toimintaa ja niihin liittyviä ilmiöitä ympäristöopin tiedonalojen keskeisillä käsitteillä ja omin sanoin. Oppilas osaa yhdistää käsitteitä loogisesti toisiinsa.
T13 ohjata oppilasta ymmärtämään, käyttämään ja tekemään erilaisia malleja, joiden avulla voidaan tulkita ja selittää ihmistä, ympäristöä ja niiden ilmiöitä	S1–S6 S1 Minä ihmisenä Tunteet ja henkinen hyvinvointi S4 Ympäristön tutkiminen Aurinkokunta	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen	Mallien käyttäminen	Oppilas osaa käyttää ja tulkita erilaisia konkreettisia malleja. Oppilas harjoittelee abstraktien mallien käyttöä.
T14 ohjata oppilasta hankkimaan luotettavaa tietoa, ilmaisemaan perustellen erilaisia näkemyksiä sekä tulkitsemaan ja arvioimaan kriittisesti tietolähteitä ja näkökulmia	S1–S6 S6 Kestävän tulevaisuuden rakentaminen Suomalaisen kulttuuriperinnön vaaliminen Monikulttuurisessa maailmassa eläminen	L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L4 Monilukutaito L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen	Näkemyksien ilmaiseminen ja kriittinen lukutaito	Oppilas osaa hakea tietoa erilaisista tietolähteistä ja valita joitakin luotettavia tietolähteitä. Oppilas harjoittelee erilaisten näkemysten perustelemista ja osaa nimetä eroja eri näkökulmissa
T15 ohjata oppilasta luonnon tutkimiseen, eliöiden ja elinympäristöjen tunnistamiseen ja ekologiseen ajatteluun sekä ohjata oppilasta ihmisen rakenteen, elintoimintojen ja kehityksen ymmärtämiseen	S1, S3–S6 S4 Ympäristön tutkiminen Tutkimus suon kasveista tai eliöistä Kasvion laatiminen ohjatusti	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen	Biologian tiedonala: Luonnon tutkiminen, eliöiden ja elinympäristöjen tunnistaminen, ihmisen rakenne, elintoiminnot ja kehitys	Oppilas osaa havainnoida luontoa, tunnistaa yleisimpiä kasvilajeja ja niiden tunnusomaisia elinympäristöjä. Oppilas laatii ohjatusti pienen kasvion, osaa tutkia kokeellisesti kasvien kasvua yksin ja yhdessä muiden kanssa sekä osaa pääpiirteittäin kuvata ihmisen rakenteen, elintoiminnat ja kehityksen.

Vuosiluokan tarkennetut tavoitteet	Sisältöalueen painopisteet ja tavoitteeseen liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen	Arvioinnin kohteet	Hyvä osaaminen
T16 ohjata oppilasta maantieteelliseen ajatteluun, hahmottamaan omaa ympäristöä ja koko maailmaa sekä harjaannuttamaan kartankäyttö- ja muita geomeediataitoja	S3–S6 S3 Löytöretkelle monimuotoiseen maailmaan Afrikka, Australia ja Aasia Matkustaminen Kartat ja muut geomeediataidot	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen	Maantiedon tiedonala: Maapallon hahmottaminen, kartta- ja muut geomeediataidot	Oppilas osaa tunnistaa eri aluetasot, jäsentää omaa ympäristöään, hahmottaa opiskelemissään alueita ja koko maapallon karttakuvaa sekä osaa kuvata alueellista monimuotoisuutta maapallolla. Oppilas osaa käyttää karttoja ja muita geomedialähteitä tiedonhaussa ja esittämisessä.
T17 ohjata oppilasta tutkimaan, kuvaamaan ja selittämään fysikaalisia ilmiöitä arjessa, luonnossa ja teknologiassa sekä rakentamaan perustaa energian säilymisen periaatteen ymmärtämiselle	S2, S4–S6 S5 Luonnon rakenteet, periaatteet ja kiertokulut Lähiavaruus maapallon rakenne, energialajien muuntuminen	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen	Fysiikan tiedonala: Fysikaalisten ilmiöiden tutkiminen, kuvaaminen ja selittäminen	Oppilas osaa havainnoida ja kuvata yksinkertaisia fysikaalisia ilmiöitä arjessa, luonnossa ja teknologiassa sekä harjoittelee niihin liittyviä selityksiä. Oppilas osaa käyttää energia-, voima- ja liikekäsitteitä arkisissa tilanteissa ja osaa antaa esimerkkejä energian säilymisen periaatteesta.
T18 ohjata oppilasta tutkimaan, kuvaamaan ja selittämään kemiallisia ilmiöitä, aineiden ominaisuuksia ja muutoksia sekä rakentamaan perustaa aineen säilymisen periaatteen ymmärtämiselle	S2, S4–S6 S5 Luonnon rakenteet, periaatteet ja kiertokulut veden kiertokulku, hiilen kierto, arjen kemiaa, esim. hiiva ja leivinjauhe S6 Kestävän tulevaisuuden rakentaminen luonnonvarojen kestävä käyttö, kierrätys	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen	Kemian tiedonala: Kemiallisten ilmiöiden tutkiminen, kuvaaminen ja selittäminen	Oppilas osaa havainnoida ja kuvata olomuotoja ja tuttujen aineiden ominaisuuksia sekä harjoittelee niihin liittyviä selityksiä. Oppilas osaa selittää aineen säilymisen periaatteen avulla esimerkiksi veden kiertokulkua tai kierrätystä
T19 ohjata oppilasta ymmärtämään terveyden osa-alueita, arjen terveystottumusten merkitystä sekä elämäntapaa, lapsuuden ja nuoruuden yksilöllistä kasvua ja kehitystä sekä rohkaista oppilasta harjoittelemaan ja soveltamaan terveysosaamistaan arjessa	S1–S3, S6 S1 Minä ihmisenä Arjen terveystottumukset, sairauksien ehkäisy ja itsehoitotaidot, mielenterveystaidot, seksuaalinen kehitys	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot	Terveystiedon tiedonala: Terveyden osa-alueiden ja arjen terveystottumusten tuntemus sekä niiden merkityksen pohtiminen, ikäkauteen liittyvän kasvun ja kehityksen tunnistaminen ja kuvaaminen	Oppilas osaa kuvata terveyden osa-alueita ja antaa esimerkkejä siitä, miten terveyttä voidaan arjessa edistää. Oppilas osaa kuvata elämäntapaa eri vaiheita ja selittää murrosikään liittyviä keskeisiä kasvun ja kehityksen tunnuspiirteitä ja niiden yksilöllistä vaihtelua.

15.4.6 USKONTO

(Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet s. 246)

EVANKELISLUTERILAINEN USKONTO

(Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet s. 250)

3. Ik. EVANKELISLUTERILAINEN USKONTO		
Vuosiluokan tarkennetut tavoitteet	Sisältöalueen painopisteet ja tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
T1 Ohjata oppilasta tutustumaan opiskeltavan uskonnon pyhiin kirjoihin ja kertomuksiin sekä Jumala-käsitteeseen	S1 Raamattu kristinuskon pyhästä kirjakokoelmasta Käsitys Jumalasta Jeesuksen elämä, opetukset ja merkitys kristinuskossa Näihin liittyviä Raamatun kertomuksia Oppilaiden arkeen ja kokemuksiin sopivia Raamatun kertomuksia	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen
T2 ohjata oppilas tutustumaan opiskeltavan uskonnon rituaaleihin ja tapoihin sekä pyhiin paikkoihin ja rakennuksiin	S1 Jumalanpalvelus Paikallisseurakunnan toiminta Kirkkovuosi ja elämänkaareen liittyvät kristilliset rituaalit sekä niihin liittyvä moninainen tapakulttuuri Hyvinkään kirkkorakennukset (KU) Virret ja hengellinen musiikki	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu
T3 Auttaa oppilasta huomaamaan uskonnollisen kielen erityispiirteitä ja vertauskuvallisuutta	S1 Raamatun kertomusten ja erityisesti Jeesuksen opetusten tarkastelua vertauskuvien näkökulmasta	L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot L4 Monilukutaito
T4 ohjata oppilasta etsimään uskontoa koskevaa tietoa erilaisista lähteistä	S1, S2, S3 Uskontoa koskevat uutiset ja viestintä eri medioissa	L4 Monilukutaito L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen: esim. sanomalehti- ja verkkoyhteisö L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys
T6 Rohkaista oppilasta tutustumaan juutalaisuuteen, kristinuskoon ja islamiin	S1, S2 Juutalaisuus ja islam pääpiirteissään Juutalaisuutta, kristinuskoa ja islamia yhdistävät profeetat, pyhät paikat ja kertomukset sekä Jeesuksen asema näissä uskonnoissa.	L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu
T7 kannustaa oppilasta kunnioittamaan omaa ja toisen pyhää sekä käyttäytymään asianmukaisesti erilaisissa uskonnollisissa tilaisuuksissa ja tilanteissa	S1, S2, S3 Pyhän käsite käsiteltävissä uskonnoissa Käyttäytyminen käsiteltävien uskontojen uskonnollisissa tilanteissa	L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys
T8 Innostaa oppilasta tutustumaan opiskeltavan uskonnon eettisiin opetuksiin	S3 Kristinuskon eettisiä ohjeita: kultainen sääntö, rakkauden kaksoiskäskeytys Keskeisiä elämäntieteellisiä, tunteita ja arvoja Vanhasta ja Uudesta testamentista valittujen kertomusten avulla Kultainen sääntö käsiteltävissä uskonnoissa	L7 Osallistuminen, vaikuttaminen, kestävän tulevaisuuden rakentaminen

Vuosiluokan tarkennetut tavoitteet	Sisältöalueen painopisteet ja tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
T10 Rohkaista oppilasta arvioimaan tekemiään valintoja ja pohtimaan toiminnan taustalla vaikuttavia arvoja.	S2, S3 Arjesta nousevia eettisiä kysymyksiä	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys
T11 Luoda oppilaalle mahdollisuuksia keskustella eettisistä kysymyksistä, ilmaista rakentavasti ajatuksiaan ja tunteitaan	S1, S2, S3 Arjesta nousevia eettisiä kysymyksiä	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L4 Monilukutaito L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen
T12 Auttaa ja tukea oppilaan itsetuntoa ja luottamusta elämään.	S3 Elämäntaidot, itsetuntemus, tunnetaidot ja kokonaisvaltainen hyvinvointi	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

4. IK. EVANKELISLUTERILAINEN USKONTO		
Vuosiluokan tarkennetut tavoitteet	Sisältöalueen painopisteet ja tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
T1 ohjata oppilasta perehtymään opiskeltavan uskonnon pyhiin kirjoihin ja kertomuksiin sekä keskeisiin oppeihin	S1 Raamatun keskeisten kertomusten vuorovaikutus taiteen, tieteen ja kulttuurin kanssa	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen
T2 Ohjata oppilas tutustumaan opiskeltavan uskonnon pyhiin paikkoihin ja rakennuksiin	S1 Kirkkomusiikki ja -taide	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu
T3 auttaa oppilasta tunnistamaan uskonnollisen kielen erityispiirteitä ja vertauskuvallisuutta	S1 Isä Meidän -rukous Erilaisia rukouksia	L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot L4 Monilukutaito
T4 Ohjata oppilasta etsimään ja arvioimaan uskontoa koskevaa tietoa erilaisista lähteistä	S1, S2, S3 Uskontoa koskeva uutisointi Uskonnollinen media, esim. kirkolliset nettisivut	L4 Monilukutaito L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys
T7 kannustaa oppilasta kunnioittamaan omaa ja toisen pyhää sekä käyttäytymään asianmukaisesti erilaisissa uskonnollisissa tilaisuuksissa ja tilanteissa	S1, S2, S3 Uskonnollisissa tilanteissa käyttäytyminen ja toisten kunnioittaminen	L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys
T8 ohjata oppilas perehtymään opiskeltavan uskonnon eettisiin opetuksiin sekä eri uskontoja yhdistäviin eettisiin periaatteisiin	S1, S2, S3 Kristillisen uskon eettiset ohjeet Kymmenen käskyä Raamatun kertomusten eettisiä opetuksia	L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen
T9 ohjata oppilasta ymmärtämään YK:n Lapsen oikeuksien sopimukseen sisältyviä arvoja yksilön ja yhteisön näkökulmasta	S2, S3 YK:n lapsen oikeuksien sopimus Uskonnonvapaus	L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu
T10 Rohkaista oppilasta arvioimaan tekemiään valintoja ja pohtimaan toimintaa kestävän tulevaisuuden näkökulmasta	S2, S3 Arjesta nousevia eettisiä kysymyksiä Elämän kunnioittaminen Luonnon vaaliminen	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys

Vuosiluokan tarkennetut tavoitteet	Sisältöalueen painopisteet ja tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
T11 Luoda oppilaalle mahdollisuuksia keskustella eettisistä kysymyksistä, ilmaista rakentavasti ajatuksiaan ja tunteitaan sekä harjoitella perustelemaan omia näkemyksiään	S1, S2, S3 Arjesta nousevia eettisiä kysymyksiä	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L4 Monilukutaito L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen
T12 Tukea oppilaan itsetuntoa ja vahvistaa myönteistä maailmankatsomusta sekä luottamusta elämään	S3 Elämäntaidot, itsetuntemus, tunnetaidot ja kokonaisvaltainen hyvinvointi	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

5. I.K. EVANKELISLUTERILAINEN USKONTO		
Vuosiluokan tarkennetut tavoitteet	Sisältöalueen painopisteet ja tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
T1 Ohjata oppilasta syventymään opiskeltavan uskonnon pyhiin kirjoihin sekä keskeisiin oppeihin	S1 Raamatun rakenne ja käyttö Oppilaan arkeen ja kokemusmaailmaan liittyviä Raamatun kertomuksia	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L2 Kulttuurinen osaaminen
T3 Auttaa oppilasta ymmärtämään uskonnollisen kielen vertauskuvallisuutta	S1 Raamatun kertomusten vertauskuvallisuuden tarkastelua	L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L3 Monilukutaito: oppilas hahmottaa uskonnollisen ja ei-uskonnollisen tekstin eroa ja tunnistaa Raamatun tekstien edustavan erilaisia tyylilajeja
T4 Opastaa oppilasta etsimään, arvioimaan ja käyttämään uskontoa koskevaa tietoa erilaisista lähteistä	S1, S2, S3 Uskonto populaarikulttuurissa (esim. elokuva)	L4 Monilukutaito L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys
T5 Opastaa oppilasta tutustumaan Suomen ja Euroopan uskonnollisiin juuriin ja nykytilaan	S1, S2 Kirkkohistoria: Paavalin ja varhaisen kristillisyyden merkitys kristinuskon kehittymiselle maailmanuskonnoksi Luther ja Agricola uskonnon uudistajina Protestanttisuus osana kristinuskoa Kristinuskon moninaisuus: kirkkokunnat Luterilaisuuden oppi ja sakramentit (HI)	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu
T7 kannustaa oppilasta kunnioittamaan omaa ja toisen pyhää sekä käyttäytymään asianmukaisesti erilaisissa uskonnollisissa tilaisuuksissa ja tilanteissa	S1, S2, S3 Käyttäytyminen uskonnollisissa tilanteissa	L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys
T8 Ohjata oppilasta perehtymään opiskeltavan uskonnon eettisiin opetuksiin ja niiden vaikutuksiin	S2, S3 Kristillinen ihmiskäsitys ja sen vaikutus ihmisoikeusajatteluun	L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen

Vuosiluokan tarkennetut tavoitteet	Sisältöalueen painopisteet ja tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
T9 ohjata oppilasta ymmärtämään ihmisoikeuksiin ja erityisesti YK:n Lapsen oikeuksien sopimukseen sisältyviä arvoja yksilön ja yhteisön näkökulmasta	S2, S3 Ihmisoikeusetiikka: YK:n lapsen oikeuksien sopimus, ihmisarvo Tunnettuja ihmisoikeustaistelijoita (HI)	L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu
T10 Rohkaista oppilasta arvioimaan tekemiään valintoja ja pohtimaan toiminnan taustalla vaikuttavia arvoja eettisten periaatteiden ja kestävän tulevaisuuden näkökulmasta	S2, S3 Elämän kunnioittaminen ja luonnon vaaliminen: oppilaiden arjesta ja kokemusmaailmasta nousevia kysymyksiä	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys
T11 Innostaa oppilaita havainnoimaan ja keskustelemaan aktiivisesti heitä koskevia eettisiä kysymyksiä sekä ilmaisemaan rakentavasti ajatuksiaan ja tunteitaan.	S1, S2, S3 Oppilaiden arjesta ja kokemusmaailmasta nousevia eettisiä kysymyksiä	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L4 Monilukutaito L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen
T12 auttaa ja tukea oppilasta muodostamaan ja vahvistamaan myönteistä maailmankatsomusta, itsetuntoa ja luottamusta elämään	S3 Elämäntaidot, itsetuntemus, tunnetaidot ja kokonaisvaltainen hyvinvointi	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

6. lk. EVANKELISLUTERILAINEN USKONTO				
Vuosiluokan tarkennetut tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen	Arvioinnin kohteet	Hyvä osaaminen
T1 ohjata oppilasta perehtymään opiskeltavan uskonnon pyhiin kirjoihin ja kertomuksiin sekä keskeisiin oppeihin	S1 Jumalakäsitys: kolminaisuusoppi Oppilaan arkeen ja kokemusmaailmaan liittyviä Raamatun kertomuksia	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen	Uskontoa koskevan tiedon hallitseminen, uskonnon monilukutaito	Oppilas osaa nimetä opiskeltavan uskonnon lähteitä ja tekstejä sekä kuvata niiden keskeisiä sisältöjä.
T2 ohjata oppilas tutustumaan opiskeltavan uskonnon rituaaleihin ja tapoihin sekä pyhiin paikkoihin ja rakennuksiin	S1 Kirkko uskonnollisena rakennuksena, kirkkoarkkitehtuuri ja symboliikka	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu	Uskontoa koskevan tiedon hallitseminen, uskonnon monilukutaito	Oppilas osaa kertoa esimerkkien avulla opiskeltavan uskonnon keskeisistä rituaaleista, tavoista ja pyhistä paikoista sekä kuvata niiden merkitystä.
T3 auttaa oppilasta tunnistamaan uskonnollisen kielen erityispiirteitä ja vertauskuvallisuutta	S1, S3 Raamatun kirjojen tyylilajit ja erityispiirteet sekä vertauskuvallisuus Uskonnollisen kielen luonne	L2 Kulttuurinen osaaminen ja vuorovaikutus L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot L4 Monilukutaito	Uskonnon kielen ja symbolien analysointi	Oppilas osaa antaa esimerkkejä uskonnollisesta kielestä ja sen vertauskuvallisuudesta
T4 ohjata oppilasta etsimään, arvioimaan ja käyttämään uskontoa koskevaa tietoa erilaisista lähteistä	S1, S2 Uskontoa koskeva uutisointi eri medioissa, taiteessa ja populaarikulttuurissa	L4 Monilukutaito L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys	Oppimaan oppimisen taidot uskonnon opiskelussa	Oppilas osaa hakea tietoa useasta lähteestä. Oppilas harjoittelee arvioimaan löytämänsä tiedon luotettavuutta ja objektiivisuutta.

Vuosiluokan tarkennetut tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen	Arvioinnin kohteet	Hyvä osaaminen
T5 opastaa oppilasta perehtymään Suomen ja Euroopan uskonnollisiin ja katsomuksellisiin juuriin ja nykytilaan	S1, S2 Suomen uskontohistoria muinaisuskosta nykypäivään Suomen ja Euroopan uskonnollinen ja katsomuksellinen nykytila ja sen tausta: Uskonottomuus Ekumenia Uskontodialogi Sekularisaatio Uskonnonvapaus	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu	Uskontoa ja kulttuuria koskeva tieto	Oppilas tunnistaa uskontojen merkityksiä yhteiskuntien kehityksessä, kulttuurissa ja mediassa ja osaa antaa niistä esimerkkejä. Hän osaa kuvata suomalaisen ja eurooppalaisen uskonnollisuuden juuria pääpiirteissään.
T6 ohjata oppilas tutustumaan juutalaisuuteen, kristinuskoon ja islamiin ja niiden vaikutukseen ja historiaan Euroopassa	S1, S2, S3 Koulun lähiympäristössä vaikuttavia uskonnollisia yhteisöjä, kristillisiä kirkkokuntia sekä muita yhteisöjä ja uskonottomuutta Islam ja juutalaisuus	L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu	Uskontoa ja kulttuuria koskeva tieto	Oppilas osaa kuvata juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin pääpiirteet sekä niiden keskinäiset suhteet.
T7 kannustaa oppilasta kunnioittamaan omaa ja toisen pyhää sekä käyttäytymään asianmukaisesti erilaisissa uskonnollisissa tilaisuuksissa ja tilanteissa	S1, S2, S3 Pyhän käsite eri uskonnoissa Käyttäytymisnormeja eri uskonnoissa	L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys	Uskonnon monilukutaito	Oppilas tietää, miten toimitaan ja pyrkii toimimaan asianmukaisesti ja kunnioittavasti erilaisissa uskonnollisissa tilanteissa ja paikoissa.
T8 ohjata oppilas perehtymään opiskeltavan uskonnon eettisiin opetuksiin sekä eri uskontoja yhdistäviin eettisiin periaatteisiin	S2, S3 Käsiteltävien uskontojen ja ryhmien eettisiä käsityksiä Kultainen sääntö kristinuskossa ja eri uskonnoissa (HI) Kristillinen etiikka arjen valinnoissa	L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän kehityksen rakentaminen	Etiikkaa koskeva tieto	Oppilas tunnistaa ja osaa nimetä opiskeltavan uskonnon eettisiä opetuksia sekä uskontoja ja katsomuksia yhdistäviä eettisiä periaatteita.
T10 ohjata oppilasta arvioimaan tekemiään valintoja ja pohtimaan toiminnan taustalla vaikuttavia arvoja eettisten periaatteiden ja kestävän tulevaisuuden näkökulmasta	S2, S3 Arjesta nousevia eettisiä kysymyksiä Elämän kunnioittaminen Luonnon vaaliminen	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys	Eettinen pohdinta	Oppilas osaa kertoa arjen esimerkkejä kestävän tulevaisuuden rakentamisesta. Hän osaa soveltaa opiskelemaansa uskonnon eettisiä periaatteita omassa pohdinnassaan.
T11 luoda oppilaalle mahdollisuuksia keskustella eettisistä kysymyksistä, ilmaista rakentavasti ajatuksiaan ja tunteitaan sekä harjoitella perustelemaan omia näkemyksiään	S1, S2, S3 Oppilaiden arjesta ja kokemusmaailmasta nousevia eettisiä kysymyksiä	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L4 Monilukutaito L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen	Ajattelun ja vuorovaikutuksen taidot	Oppilas osallistuu yhteiseen keskusteluun, osaa kuunnella toisia ja ilmaista itseään.

Vuosiluokan tarkennetut tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen	Arvioinnin kohteet	Hyvä osaaminen
T12 auttaa ja tukea oppilasta muodostamaan ja vahvistamaan myönteistä maailmankatsomusta, itsetuntoa ja luottamusta elämään	S3 Elämäntaidot, itsetuntemus, tunnetaidot ja kokonaisvaltainen hyvinvointi	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen		Ei vaikuta arvosanan muodostamiseen. Oppilasta ohjataan pohtimaan kokemuksiaan osana itsearviointia.

ORTODOKSINEN USKONTO

(Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet s. 251)

3. Ik. ORTODOKSINEN USKONTO		
Vuosiluokan tarkennetut tavoitteet	Sisältöalueen painopisteet ja tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
T1 ohjata oppilasta perehtymään opiskeltavan uskonnon pyhiin kirjoihin ja kertomuksiin sekä keskeisiin oppeihin	S1 Opetuksessa paneudutaan ortodoksisen uskonnon lähteisiin ja peruskäsitteisiin. Perehdytään Vanhan testamentin kirjallisuuteen ortodoksisen opetuksen näkökulmasta. Tarkastellaan uskonnon keskeisiä kertomuksia ja niiden vuorovaikutusta taiteen, tieteen ja kulttuurin kanssa.	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen
T2 ohjata oppilas tutustumaan opiskeltavan uskonnon rituaaleihin ja tapoihin sekä pyhiin paikkoihin ja rakennuksiin	S1 Keskeisiä sisältöjä ovat kirkolliset toimitukset arjessa ja juhlassa.	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu
T3 auttaa oppilasta tunnistamaan uskonnollisen kielen erityispiirteitä ja vertauskuvallisuutta	S1 Tärkeitä sisältöjä ovat opiskeltavan uskonnon oppi, tavat, rituaalit ja yhteisöt sekä uskonnon sisäinen monimuotoisuus.	L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot L4 Monilukutaito
T5 opastaa oppilaita tutustumaan Suomen ja Euroopan uskonnolliseen ja katsomukselliseen nykytilaan	S1, S3 Tutustutaan keskeisiin Euroopassa vaikuttaviin uskontoihin ja eurooppalaiseen uskontokarttaan.	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu
T6 ohjata oppilas tutustumaan juutalaisuuteen	Perehdytään juutalaisuuden ja ortodoksisen kristillisyyden yhteisiin piirteisiin.	L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu
T7 kannustaa oppilasta kunnioittamaan omaa ja toisen pyhää sekä käyttäytymään asianmukaisesti erilaisissa uskonnollisissa tilaisuuksissa ja tilanteissa	S1, S2, S3 Opetuksessa tarkastellaan mitä ovat pyhyys, juhlat ja erilaiset tavat sekä niiden arvostaminen omassa kulttuurissa.	L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys
T8 ohjata oppilas perehtymään opiskeltavan uskonnon eettisiin opetuksiin sekä eri uskontoja yhdistäviin eettisiin periaatteisiin	S1, S2, S3 Perehdytään kymmeneen käskyyn.	L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen

Vuosiluokan tarkennetut tavoitteet	Sisältöalueen painopisteet ja tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
T10 ohjata oppilasta pohtimaan tekemiään valintoja ja pohtimaan toiminnan taustalla vaikuttavia arvoja eettisten periaatteiden ja kestävän tulevaisuuden näkökulmasta	Opetuksessa otetaan huomioon toisen ihmisen arvostaminen, huolenpito ympäristöstä ja luonnosta sekä elämän kunnioittaminen ja kestävä tulevaisuus.	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys

4. lk. ORTODOKSINEN USKONTO		
Vuosiluokan tarkennetut tavoitteet	Sisältöalueen painopisteet ja tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
T1 ohjata oppilasta perehtymään opiskeltavan uskonnon pyhiin kirjoihin ja kertomuksiin sekä keskeisiin oppeihin	S1 Opetuksessa paneudutaan ortodoksisen uskonnon lähteisiin ja peruskäsitteisiin. Perehdytään Jeesuksen elämänvaiheisiin ja opetuksiin evankeliumeissa sekä kirkkovuoden tapahtumissa. Tarkastellaan uskonnon keskeisiä kertomuksia ja niiden vuorovaikutusta taiteen, tieteen ja kulttuurin kanssa.	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen
T2 ohjata oppilas tutustumaan opiskeltavan uskonnon rituaaleihin ja tapoihin sekä pyhiin paikkoihin ja rakennuksiin	S1 Sisällöissä keskitytään uskonnon lähteisiin, pyhiin kirjoihin ja henkilöihin sekä musiikkiin, symboleihin, pyhiin paikkoihin ja rakennuksiin. Keskeisiä sisältöjä ovat kirkolliset toimitukset arjessa ja juhlassa.	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu
T3 auttaa oppilasta tunnistamaan uskonnollisen kielen erityispiirteitä ja vertauskuvallisuutta	S1 Tärkeitä sisältöjä ovat opiskeltavan uskonnon oppi, tavat, rituaalit ja yhteisöt sekä uskonnon sisäinen monimuotoisuus.	L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot L4 Monilukutaito
T5 opastaa oppilaita tutustumaan Suomen ja Euroopan uskonnolliseen ja katsomukselliseen nykytilaan	Tutustutaan keskeisiin Euroopassa vaikuttaviin uskontoihin ja eurooppalaiseen uskontokarttaan.	
T7 kannustaa oppilasta kunnioittamaan omaa ja toisen pyhää sekä käyttäytymään asianmukaisesti erilaisissa uskonnollisissa tilaisuuksissa ja tilanteissa	S1, S2, S3 Opetuksessa tarkastellaan mitä ovat pyhyys, juhlat ja erilaiset tavat sekä niiden arvostaminen omassa kulttuurissa.	L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys
T8 ohjata oppilas perehtymään opiskeltavan uskonnon eettisiin opetuksiin sekä eri uskontoja yhdistäviin eettisiin periaatteisiin	S1, S2, S3 Tutustutaan alustavasti ekumeniaan.	L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen
T9 ohjata oppilasta tutustumaan ihmisoikeuksiin ja erityisesti YK:n Lapsen oikeuksien sopimukseen.	S2, S3 YK:n lapsen oikeuksien sopimus Uskonnonvapaus	L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu
T11 luoda oppilaalle mahdollisuuksia keskustella eettisistä kysymyksistä, ilmaista rakentavasti ajatuksiaan ja tunteitaan	S1, S2, S3 Tutkitaan koulun lähialueen uskonnollisia yhteisöjä.	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L4 Monilukutaito L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen

5. lk. ORTIDOKSINEN USKONTO

Vuosiluokan tarkennetut tavoitteet	Sisältöalueen painopisteet ja tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
T1 ohjata oppilasta perehtymään ortodoksisen uskonnon pyhiin kirjoihin ja kertomuksiin sekä keskeisiin oppeihin	S1 Keskeisiä sisältöjä ovat liturgisen elämän peruspiirteet ja pyhät mysteerit. Opetuksessa tarkastellaan kirkon syntyä sekä Paavalin ja muiden apostolien toimintaa. Pohditaan ortodoksisen kirkon olemusta katolisena ja apostolisena, globaalina yhteisönä.	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L2 Kulttuurinen osaaminen
T2 ohjata oppilas tutustumaan opiskeltavan uskonnon rituaaleihin ja tapoihin sekä pyhiin paikkoihin ja rakennuksiin	S1 Sisällöissä keskitytään uskonnon lähteisiin, pyhiin kirjoihin ja henkilöihin sekä musiikkiin, symboleihin, pyhiin paikkoihin ja rakennuksiin.	L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L3 Monilukutaito: oppilas hahmottaa uskonnollisen ja ei-uskonnollisen tekstin eroa ja tunnistaa Raamatun tekstien edustavan erilaisia tyyllilajeja
T4 ohjata oppilasta etsimään, arvioimaan ja käyttämään uskontoa koskevaa tietoa erilaisista lähteistä	S1, S2, S3 Uskonto populaarikulttuurissa (esim. elokuva)	L4 Monilukutaito L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys
T5 opastaa oppilasta perehtymään Suomen ja Euroopan uskonnollisiin ja katsomuksellisiin juuriin ja nykytilaan	S1, S2	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu
T7 kannustaa oppilasta kunnioittamaan omaa ja toisen pyhää sekä käyttäytymään asianmukaisesti erilaisissa uskonnollisissa tilaisuuksissa ja tilanteissa	S1, S2, S3 Opetuksessa tarkastellaan mitä ovat pyhyys, juhlat ja erilaiset tavat ja niiden arvostaminen omassa kulttuurissa. Käyttäytyminen uskonnollisissa tilanteissa	L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys
T8 ohjata oppilas perehtymään opiskeltavan uskonnon eettisiin opetuksiin sekä eri uskontoja yhdistäviin eettisiin periaatteisiin	S2, S3 Tutustutaan opiskeltavan uskonnon keskeisiin eettisiin opetuksiin sekä eri uskontojen ja katsomusten yhteisiin eettisiin käsityksiin.	L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen
T9 ohjata oppilasta ymmärtämään ihmisoikeuksiin ja erityisesti YK:n Lapsen oikeuksien sopimukseen sisältyviä arvoja yksilön ja yhteisön näkökulmasta	S2, S3 Ihmisoikeusetiikka: YK:n lapsen oikeuksien sopimus, ihmisarvo Tunnettuja ihmisoikeustaistelijoita (HI)	L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu
T10 ohjata oppilasta arvioimaan tekemiään valintoja arvoja eettisten periaatteiden ja kestävä tulevaisuuden näkökulmasta	S2, S3 Perehdytään Kymmeneen käskyyn ja pohditaan omia eettisiä valintoja ja niiden seurauksia sekä vaikutuksia itsetuntemuksen, elämäntaitojen ja myönteisen elämännäkemyksen muodostamiseen. Keskeisiä sisältöjä ovat ihmisarvo, elämän kunnioittaminen ja luonnon vaaliminen.	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys
T11 luoda oppilaalle mahdollisuuksia keskustella eettisistä kysymyksistä, ilmaista rakentavasti ajatuksiaan ja tunteitaan sekä harjoitella perustelemaan omia näkemyksiään	S1, S2, S3 Pohdinnan kohteena ovat oppilaan omat valinnat ja toiminnan taustalla vaikuttavat arvot sekä globaali vastuu. Sisällöt antavat oppilaalle välineitä eettiseen keskusteluun ja omien näkemysten perustelemiseen sekä uskontoista käytävään keskusteluun.	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L4 Monilukutaito L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen
T12 auttaa ja tukea oppilasta vahvistamaan itsetuntoa ja luottamusta elämään	S3 Tärkeitä sisältöjä ovat elämäntaidot, itsetuntemus ja kokonaisvaltainen hyvinvointi.	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

6. Ik. ORTODOKSINEN USKONTO				
Vuosiluokan tarkennetut tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen	Arvioinnin kohteet	Hyvä osaaminen
T1 ohjata oppilasta perehtymään opiskeltavan uskonnon pyhiin kirjoihin ja kertomuksiin sekä keskeisiin oppeihin	S1 Tarkastellaan uskonnon keskeisiä kertomuksia ja niiden vuorovaikutusta taiteen, tieteen ja kulttuurin kanssa.	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen	Uskontoa koskevan tiedon hallitseminen, uskonnon monilukutaito	Oppilas osaa nimetä opiskeltavan uskonnon lähteitä ja tekstejä sekä kuvata niiden keskeisiä sisältöjä.
T2 ohjata oppilas tutustumaan opiskeltavan uskonnon rituaaleihin ja tapoihin sekä pyhiin paikkoihin ja rakennuksiin	S1 Sisällöissä keskitytään uskonnon lähteisiin, pyhiin kirjoihin ja henkilöihin sekä musiikkiin, symboleihin, pyhiin paikkoihin ja rakennuksiin. Tärkeitä sisältöjä ovat opiskeltavan uskonnon oppi, tavat, rituaalit ja yhteisöt sekä uskonnon sisäinen monimuotoisuus. Tutkitaan Suomen ortodoksisen kirkon tunnuspiirteitä, kirkkoa uskonnollisena rakennuksena, kirkkoarkkitehtuuria ja siihen liittyvää symboliikkaa.	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu	Uskontoa koskevan tiedon hallitseminen, uskonnon monilukutaito	Oppilas osaa kertoa esimerkkien avulla opiskeltavan uskonnon keskeisistä rituaaleista, tavoista ja pyhistä paikoista sekä kuvata niiden merkitystä.
T3 auttaa oppilasta tunnistamaan uskonnollisen kielen erityispiirteitä ja vertauskuvallisuutta	S1, S3 Raamatun kirjojen tyyli- ja erityispiirteet sekä vertauskuvallisuus Uskonollisen kielen luonne	L2 Kulttuurinen osaaminen ja vuorovaikutus L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot L4 Monilukutaito	Uskonnon kielen ja symbolien analysointi	Oppilas osaa antaa esimerkkejä uskonnollisesta kielestä ja sen vertauskuvallisuudesta
T4 ohjata oppilasta etsimään, arvioimaan ja käyttämään uskontoa koskevaa tietoa erilaisista lähteistä	S1, S2 Uskontoa koskeva uutisointi eri medioissa, taiteessa ja populaarikulttuurissa	L4 Monilukutaito L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys	Oppimaan oppimisen taidot uskonnon opiskelussa	Oppilas osaa hakea tietoa useasta lähteestä. Oppilas harjoittelee arvioimaan löytämänsä tiedon luotettavuutta ja objektiivisuutta.
T5 opastaa oppilasta perehtymään Suomen ja Euroopan uskonnollisiin ja katsomuksellisiin juuriin ja nykytilaan	S1, S2 Suomen uskontohistoria muinaisuskosta nykypäivään Suomen ja Euroopan uskonnollinen ja katsomuksellinen nykytila ja sen tausta: Uskonottomuus Ekumenia Uskontodialogi Sekularisaatio Uskonnonvapaus	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu	Uskontoa ja kulttuuria koskeva tieto	Oppilas tunnistaa uskontojen merkityksiä yhteiskuntien kehityksessä, kulttuurissa ja mediassa ja osaa antaa niistä esimerkkejä. Hän osaa kuvata suomalaisen ja eurooppalaisen uskonnollisuuden juuria pääpiirteissään.

Vuosiluokan tarkennetut tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen	Arvioinnin kohteet	Hyvä osaaminen
T6 ohjata oppilas tutustumaan juutalaisuuteen, kristinuskoon ja islamiin ja niiden vaikutukseen ja historiaan Euroopassa	S1, S2, S3 Perehdytään islamin ja juutalaisuuden yhteisiin piirteisiin ortodoksisen kristillisyyden kanssa. Tutkitaan koulun lähialueiden uskonnollisia yhteisöjä ja uskonnottomuutta elämäntutkimuksen muotona.	L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu	Uskontoa ja kulttuuria koskeva tieto	Oppilas osaa kuvata juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin pääpiirteet sekä niiden keskinäiset suhteet.
T7 kannustaa oppilasta kunnioittamaan omaa ja toisen pyhää sekä käyttäytymään asianmukaisesti erilaisissa uskonnollisissa tilaisuuksissa ja tilanteissa	S1, S2, S3 Pyhän käsite eri uskonnoissa Käyttäytymisnormeja eri uskonnoissa	L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys	Uskonnon monilukutaito	Oppilas tietää, miten toimitaan ja pyrkii toimimaan asianmukaisesti ja kunnioittavasti erilaisissa uskonnollisissa tilanteissa ja paikoissa.
T8 ohjata oppilas perehtymään opiskeltavan uskonnon eettisiin opetuksiin sekä eri uskontoja yhdistäviin eettisiin periaatteisiin	S2, S3 Tutustutaan eri uskontojen eettisten opetusten yhteisiin piirteisiin.	L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän kehityksen rakentaminen	Etiikkaa koskeva tieto	Oppilas tunnistaa ja osaa nimetä opiskeltavan uskonnon eettisiä opetuksia sekä uskontoja ja katsomuksia yhdistäviä eettisiä periaatteita.
T10 ohjata oppilasta arvioimaan tekemiään valintoja ja pohtimaan toiminnan taustalla vaikuttavia arvoja eettisten periaatteiden ja kestävän tulevaisuuden näkökulmasta	S2, S3 Opetuksessa otetaan huomioon toisen ihmisen arvostaminen, huolenpito ympäristöstä ja luonnosta sekä elämän kunnioittaminen ja kestävä tulevaisuus. Arjesta nousevia eettisiä kysymyksiä	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys	Eettinen pohdinta	Oppilas osaa kertoa arjen esimerkkejä kestävän tulevaisuuden rakentamisesta. Hän osaa soveltaa opiskelemaansa uskonnon eettisiä periaatteita omassa pohdinnassaan.
T11 luoda oppilaalle mahdollisuuksia keskustella eettisistä kysymyksistä, ilmaista rakentavasti ajatuksiaan ja tunteitaan sekä harjoitella perustelemaan omia näkemyksiään	S1, S2, S3 Oppilaiden arjesta ja kokemusmaailmasta nousevia eettisiä kysymyksiä Keskeisinä sisältöinä opetuksessa ovat ortodoksisen kirkon opetus sekä Uuden Testamentin sanoma yksilön eettisten kysymysten ohjaajana ja tukijana omassa elämässä sekä vuorovaikutuksessa toisten kanssa	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L4 Monilukutaito L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen	Ajattelun ja vuorovaikutuksen taidot	Oppilas osallistuu yhteiseen keskusteluun, osaa kuunnella toisia ja ilmaista itseään.
T12 auttaa ja tukea oppilasta muodostamaan ja vahvistamaan myönteistä maailmankatsomusta, itsetuntoa ja luottamusta elämään	S3. Pohdinnan kohteena ovat oppilaan omat valinnat ja toiminnan taustalla vaikuttavat arvot.	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen		Ei vaikuta arvosanan muodostamiseen. Oppilasta ohjataan pohtimaan kokemuksiaan osana itsearviointia.

ISLAM

(Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet s. 252)

3. Ik. ISLAM		
Vuosiluokan tarkennetut tavoitteet	Sisältöalueen painopisteet ja tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
T1 ohjata oppilasta perehtymään islamin uskonnon pyhiin kirjoihin ja kertomuksiin sekä keskeisiin oppeihin	S1 Käsitellään profeetta Muhammedin lapsuutta, hänen perhettään ja ensimmäisiä Koraanin ilmoituksia. Ajanjaksona on Mekan aika ennen muuttoa Medinaan (hijra). Tutustutaan Koraanin vertauksiin ja rukouksiin. Käsitellään kertomuksia profeetoista Nuh (Nooa) ja Ibrahim (Abraham).	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen
T2 ohjata oppilas tutustumaan opiskeltavan uskonnon rituaaleihin ja tapoihin sekä pyhiin paikkoihin ja rakennuksiin	S1 Käsitellään ajankohtaisia islamilaisia juhlia sekä perjantairukouksen merkitystä.	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu
T3 auttaa oppilasta tunnistamaan uskonnollisen kielen erityispiirteitä ja vertauskuvallisuutta	S1 Tutustutaan Koraanin vertauksiin ja rukouksiin.	L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot L4 Monilukutaito
T6 ohjata oppilas tutustumaan juutalaisuuteen, kristinuskoon ja islamiin ja niiden vaikutukseen ja historiaan Euroopassa	S1, S2 Tuodaan esiin muita profeettoja myös kristinuskon ja juutalaisuuden profeettoina. Tutustutaan kristittyjen ja juutalaisten pyhiin paikkoihin, kirkkoon ja synagogaan.	L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu
T7 kannustaa oppilasta kunnioittamaan omaa ja toisen pyhää sekä käyttäytymään asianmukaisesti erilaisissa uskonnollisissa tilaisuuksissa ja tilanteissa	S1, S2, S3 Käsitellään lähellä olevia pyhiä rakennuksia. Pyhän käsite käsiteltävissä uskonnoissa Käyttäytyminen käsiteltävien uskontojen uskonnollisissa tilanteissa	L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys
T8 ohjata oppilas perehtymään opiskeltavan uskonnon eettisiin opetuksiin sekä eri uskontoja yhdistäviin eettisiin periaatteisiin	S3 Keskeisiä sisältöjä ovat islamilaiset käytöstavat, myötätunto toisia kohtaan, kärsivällisyys ja rehellisyys. Otetaan näihin esimerkkejä profeetta Muhammedin opetuksista.	L7 Osallistuminen, vaikuttaminen, kestävän tulevaisuuden rakentaminen
T10 ohjata oppilasta arvioimaan tekemiään valintoja ja pohtimaan toiminnan taustalla vaikuttavia arvoja eettisten periaatteiden ja kestävän tulevaisuuden näkökulmasta	S2, S3 Opetuksessa käsitellään uskon ja tekojen valintaa.	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys
T11 luoda oppilaalle mahdollisuuksia keskustella eettisistä kysymyksistä, ilmaista rakentavasti ajatuksiaan ja tunteitaan sekä harjoitella perustelemaan omia näkemyksiään	S1, S2, S3 Arjesta nousevia eettisiä kysymyksiä	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L4 Monilukutaito L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen
T12 auttaa ja tukea oppilasta muodostamaan ja vahvistamaan myönteistä maailmankatsomusta, itsetuntoa ja luottamusta elämään	S3 Keskeistä on opiskelun tärkeyden ymmärtäminen ja oppimisen kunnioittaminen islamissa: oman ja muiden työn arvostaminen sekä sääntöjen noudattamisen merkitys.	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

4. lk. ISLAM		
Vuosiluokan tarkennetut tavoitteet	Sisältöalueen painopisteet ja tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
T1 ohjata oppilasta perehtymään islamin uskonnon pyhiin kirjoihin ja kertomuksiin sekä keskeisiin oppeihin	S1 Käsitellään profeetta Muhammedin lapsuutta, hänen perhettään ja ensimmäisiä Koraanin ilmoituksia. Ajanjaksona on Mekan aika ennen muuttoa Medinaan (hijra).	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen
T2 ohjata oppilas tutustumaan opiskeltavan uskonnon rituaaleihin ja tapoihin sekä pyhiin paikkoihin ja rakennuksiin	S1 Käsitellään ajankohtaisia islamilaisia juhlia. Tutustutaan suuriin An-Nas, Al-Falaq ja Al-Fil.	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu
T3 auttaa oppilasta tunnistamaan uskonnollisen kielen erityispiirteitä ja vertauskuvallisuutta	S1 Opetuksessa käsitellään pyhiä kaupunkeja: Mekkaa, Medinaa ja Jerusalemiä. Koraanin kertomuksista tarkastellaan Norsun kertomusta ja Muurahaisten kertomusta.	L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot L4 Monilukutaito
T7 kannustaa oppilasta kunnioittamaan omaa ja toisen pyhää sekä käyttäytymään asianmukaisesti erilaisissa uskonnollisissa tilaisuuksissa ja tilanteissa	S1, S2, S3 Uskonnollisissa tilanteissa käyttäytyminen ja toisten kunnioittaminen	L 2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L 5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys
T8 ohjata oppilas perehtymään opiskeltavan uskonnon eettisiin opetuksiin sekä eri uskontoja yhdistäviin eettisiin periaatteisiin	S1, S2, S3 Keskeisiä sisältöjä ovat elämän arvoon liittyvät kysymykset. Tutustutaan Koraanin opetuksiin näistä kysymyksistä. Sisällöistä keskeisiä ovat myös viisi pilaria. Keskeisiä sisältöjä ovat islamilaiset käytöstavat, myötätunto toisia kohtaan, kärsivällisyys ja rehellisyys. Otetaan näihin esimerkkejä profeetta Muhammedin opetuksista.	L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen
T10 ohjata oppilasta arvioimaan tekemiään valintoja ja pohtimaan toiminnan taustalla vaikuttavia arvoja eettisten periaatteiden ja kestävän tulevaisuuden näkökulmasta	S2, S3 Opetuksessa käsitellään uskon ja tekojen valintaa. Keskeistä on opiskelun tärkeyden ymmärtäminen ja oppimisen kunnioittaminen islamissa: oman ja muiden työn arvostaminen sekä sääntöjen noudattamisen merkitys.	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys
T11 luoda oppilaalle mahdollisuuksia keskustella eettisistä kysymyksistä, ilmaista rakentavasti ajatuksiaan ja tunteitaan sekä harjoitella perustelemaan omia näkemyksiään	S1, S2, S3 Pohditaan ihmisten erilaisuutta: eri kulttuureja, kieliä sekä islamin monimuotoisuutta. Tarkastellaan koulun erilaisia uskontoja.	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L4 Monilukutaito L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen
T12 auttaa ja tukea oppilasta muodostamaan ja vahvistamaan myönteistä maailmankatsomusta, itsetuntoa ja luottamusta elämään	S3 Elämäntaidot, itsetuntemus, tunnetaidot ja kokonaisvaltainen hyvinvointi	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

5. lk. ISLAM		
Vuosiluokan tarkennetut tavoitteet	Sisältöalueen painopisteet ja tavoitteeseen liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
T1 ohjata oppilasta perehtymään islamin pyhiin kirjoihin ja kertomuksiin sekä keskeisiin oppeihin	S1 Keskeisiä sisältöjä ovat, mitä muslimi uskoo Jumalasta sekä Jumalan palvonta. Lisäksi käsitellään, mihin muslimi uskoo eli uskonkappaleet. Koraania käsitellään pyhänä kirjana, aiheina ovat sen merkitys ja rakenne (Mekan ja Medinan suurat, säännöt ja kertomukset). Suurista opetellaan Al-Kafirun ja Al-Qadr.	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen
T2 ohjata oppilas tutustumaan opiskeltavan uskonnon rituaaleihin ja tapoihin sekä pyhiin paikkoihin ja rakennuksiin	S1 Keskeistä on käsitellä alustavasti islamilaista taidetta kuten musiikkia (nashid) ja moskeija-arkkitehtuuria sekä islamilaista tiedettä. Tarkastellaan maailmanlaajuisia islamia sekä teemaa islam ja eri kulttuurit.	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu
T3 auttaa oppilasta tunnistamaan uskonnollisen kielen erityispiirteitä ja vertauskuvallisuutta	S1 Käsitellään Koraanin lukemisen ja lausumisen sekä ymmärtämisen merkitystä.	L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot L4 Monilukutaito
T5 opastaa oppilasta perehtymään Suomen ja Euroopan uskonnollisiin ja katsomuksellisiin juuriin ja nykytilaan	S1, S2 Tutustutaan juutalaisuuden ja kristinuskon juhla- ja pyhäpäiviin, pyhiin kirjoihin ja rakennuksiin. Sisältöinä ovat islamin, kristinuskon ja juutalaisuuden symbolit ja nämä uskonnot Suomessa. Lyhyesti käsitellään näiden kolmen Abrahamin uskonnon historiaa Euroopassa.	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu
T6 ohjata oppilas tutustumaan juutalaisuuteen, kristinuskoon ja islamiin ja niiden vaikutukseen ja historiaan Euroopassa	S2, S3 Tutustutaan juutalaisuuden ja kristinuskon juhla- ja pyhäpäiviin, pyhiin kirjoihin ja rakennuksiin.	L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu
T7 kannustaa oppilasta kunnioittamaan omaa ja toisen pyhää sekä käyttäytymään asianmukaisesti erilaisissa uskonnollisissa tilaisuuksissa ja tilanteissa	Käyttäytyminen uskonnollisissa tilanteissa S1, S2, S3	L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys
T8 ohjata oppilas perehtymään opiskeltavan uskonnon eettisiin opetuksiin sekä eri uskontoja yhdistäviin eettisiin periaatteisiin	S2, S3 Tärkeänä sisältöalueena on Profeetta Muhammedin perimätieto (hadith): hadithien merkitys, perusasiat hadithien kokoamisesta ja esimerkkejä haditheista opetukseen liittyen.	L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen
T9 ohjata oppilasta ymmärtämään ihmisoikeuksiin ja erityisesti YK:n Lapsen oikeuksien sopimukseen sisältyviä arvoja yksilön ja yhteisön näkökulmasta	S2, S3 Tutustutaan YK:n Lapsen oikeuksien sopimukseen. Islamin etiikasta tärkeää on elämän kunnioittaminen.	L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

Vuosiluokan tarkennetut tavoitteet	Sisältöalueen painopisteet ja tavoitteeseen liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
T10 ohjata oppilasta arvioimaan tekemiään valintoja ja pohtimaan toiminnan taustalla vaikuttavia arvoja eettisten periaatteiden ja kestävän tulevaisuuden näkökulmasta	S2, S3 Keskeisenä sisältönä on eettisyyteen kasvaminen. Tarkastellaan sallittua ja kiellettyä sekä niiden syitä. Käsitellään käytöstapoja.	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys
T11 luoda oppilaalle mahdollisuuksia keskustella eettisistä kysymyksistä, ilmaista rakentavasti ajatuksiaan ja tunteitaan sekä harjoitella perustelevaan omia näkemyksiään	S1, S2, S3 Tärkeä näkökulma on omien ja muiden tunteiden tunnistaminen.	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L4 Monilukutaito L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen
T12 auttaa ja tukea oppilasta muodostamaan ja vahvistamaan myönteistä maailmankatsomusta, itsetuntoa ja luottamusta elämään	S3	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

6. lk. ISLAM				
Vuosiluokan tarkennetut tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen	Arvioinnin kohteet	Hyvä osaaminen
T1 ohjata oppilasta perehtymään opiskeltavan uskonnon pyhiin kirjoihin ja kertomuksiin sekä keskeisiin oppeihin	S1 Keskeisiä sisältöjä ovat, mitä muslimi uskoo Jumalasta sekä Jumalan palvonta. Lisäksi käsitellään, mihin muslimi uskoo eli uskonkappaleet. Suurista opetellaan Al-Kawthar ja An-Nasr. Profeetta Muhammedin elämästä käsitellään Profeetta Medinassa hänen kuolemaansa asti.	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen	Uskontoa koskevan tiedon hallitseminen, uskonnon monilukutaito	Oppilas osaa nimetä opiskeltavan uskonnon lähteitä ja tekstejä sekä kuvata niiden keskeisiä sisältöjä.
T2 ohjata oppilas tutustumaan opiskeltavan uskonnon rituaaleihin ja tapoihin sekä pyhiin paikkoihin ja rakennuksiin	S1 Koraania käsitellään pyhänä kirjana, aiheina ovat sen merkitys ja rakenne (Mekan ja Medinan suurat, säännöt ja kertomukset). Käsitellään myös Koraanin lukemisen ja lausumisen sekä ymmärtämisen merkitystä.	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu	Uskontoa koskevan tiedon hallitseminen, uskonnon monilukutaito	Oppilas osaa kertoa esimerkkien avulla opiskeltavan uskonnon keskeisistä rituaaleista, tavoista ja pyhistä paikoista sekä kuvata niiden merkitystä.
T3 auttaa oppilasta tunnistamaan uskonnollisen kielen erityispiirteitä ja vertauskuvallisuutta	S1, S3 Keskeistä on käsitellä alustavasti islamilaista taidetta kuten musiikkia (nashid) ja moskeija-arkkitehtuuria sekä islamilaista tiedettä. Tarkastellaan maailmanlaajuisia islamia sekä teemaa islam ja eri kulttuurit.	L 2 Kulttuurinen osaaminen ja vuorovaikutus L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot L4 Monilukutaito	Uskonnon kielen ja symbolien analysointi	Oppilas osaa antaa esimerkkejä uskonnollisesta kielestä ja sen vertauskuvallisuudesta

Vuosiluokan tarkennetut tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen	Arvioinnin kohteet	Hyvä osaaminen
T4 ohjata oppilasta etsimään, arvioimaan ja käyttämään uskontoa koskevaa tietoa erilaisista lähteistä	S1, S2 Käsitellään uskontoja mediassa. Uskontoa koskeva uutisointi Uskonnollinen media, esim. nettisivut	L4 Monilukutaito L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys	Oppimaan oppimisen taidot uskonnon opiskelussa	Oppilas osaa hakea tietoa useasta lähteestä. Oppilas harjoittelee arvioimaan löytämänsä tiedon luotettavuutta ja objektiivisuutta.
T5 opastaa oppilasta perehtymään Suomen ja Euroopan uskonnollisiin ja katsomuksellisiin juuriin ja nykytilaan	S1, S2	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu	Uskontoa ja kulttuuria koskeva tieto	Oppilas tunnistaa uskontojen merkityksiä yhteiskuntien kehityksessä, kulttuurissa ja mediassa ja osaa antaa niistä esimerkkejä. Hän osaa kuvata suomalaisen ja eurooppalaisen uskonnollisuuden juuria pääpiirteissään.
T6 ohjata oppilas tutustumaan juutalaisuuteen, kristinuskoon ja islamiin ja niiden vaikutukseen ja historiaan Euroopassa	S1, S2, S3 Keskeisiä sisältöjä ovat uskonnot ja rauha sekä alustavasti uskontojen yhteistyö.	L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu	Uskontoa ja kulttuuria koskeva tieto	Oppilas osaa kuvata juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin pääpiirteet sekä niiden keskinäiset suhteet.
T7 kannustaa oppilasta kunnioittamaan omaa ja toisen pyhää sekä käyttäytymään asianmukaisesti erilaisissa uskonnollisissa tilaisuuksissa ja tilanteissa	S1, S2, S3	L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys	Uskonnon monilukutaito	Oppilas tietää, miten toimitaan ja pyrkii toimimaan asianmukaisesti ja kunnioittavasti erilaisissa uskonnollisissa tilanteissa ja paikoissa.
T8 ohjata oppilas perehtymään opiskeltavan uskonnon eettisiin opetuksiin sekä eri uskontoja yhdistäviin eettisiin periaatteisiin	S2, S3 Käsitellään aihetta kilvoittelu ja kamppailu omien heikkouksiensa kanssa. Tutustutaan käsitteisiin suuri jihad sekä pieni jihad eli puolustusota ja mitkä ovat sen edellytykset.	L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän kehityksen rakentaminen	Etiikkaa koskeva tieto	Oppilas tunnistaa ja osaa nimetä opiskeltavan uskonnon eettisiä opetuksia sekä uskontoja ja katsomuksia yhdistäviä eettisiä periaatteita.
T9 ohjata oppilasta ymmärtämään ihmisoikeuksiin ja erityisesti YK:n Lapsen oikeuksien sopimukseen sisältyviä arvoja yksilön ja yhteisön näkökulmasta	S2, S3 Ihmisoikeusetiikka: YK:n lapsen oikeuksien sopimus, ihmisarvo	L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu	Ihmisoikeusetiikka	Oppilas tietää YK:n Lapasenoikeuksien sopimuksen keskeisen sisällön ja osaa kestoja esimerkkejä ihmisoikeuksista.

Vuosiluokan tarkennetut tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen	Arvioinnin kohteet	Hyvä osaaminen
T10 ohjata oppilasta arvioimaan tekemiään valintoja ja pohtimaan toiminnan taustalla vaikuttavia arvoja eettisten periaatteiden ja kestävän tulevaisuuden näkökulmasta	S2, S3 Tärkeä aihe on terveellinen elämäntapa: puhtaus, ravinto islamissa, harrastusten merkitys. Pohditaan vastuuta ympäristöstä sekä suhdetta luontoon.	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys	Eettinen pohdinta	Oppilas osaa kertoa arjen esimerkkejä kestävän tulevaisuuden rakentamisesta. Hän osaa soveltaa opiskelemaansa uskonnon eettisiä periaatteita omassa pohdinnassaan.
T11 luoda oppilaalle mahdollisuuksia keskustella eettisistä kysymyksistä, ilmaista rakentavasti ajatuksiaan ja tunteitaan sekä harjoitella perustelevaan omia näkemyksiään	S1, S2, S3 Pohditaan ihmisten erilaisuutta ja oikeutta valintoihin: sekä uskonnonvapautta että uskonnottomuutta. Pohditaan uskon ja tekojen välistä suhdetta.	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L4 Monilukutaito L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen	Ajattelun ja vuorovaikutuksen taidot	Oppilas osallistuu yhteiseen keskusteluun, osaa kuunnella toisia ja ilmaista itseään.
T12 auttaa ja tukea oppilasta muodostamaan ja vahvistamaan myönteistä maailmankatsomusta, itsetuntoa ja luottamusta elämään	S3 Keskeinen sisältö on hyväntekeväisyyden merkitys. Tutustutaan erilaisiin hyväntekeväisyysyhdistyksiin: Punainen risti / Punainen puolikuu, oman uskonnon yhdistykset, avustusyhdistykset jne.	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen		Ei vaikuta arvosanan muodostamiseen. Oppilasta ohjataan pohtimaan kokemuksiaan osana itsearviointia.

14.4.7 ELÄMÄNKATSOMUSTIETO

(Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet s. 253)

ELÄMÄNKATSOMUSTIETO 3. Ik.			
Vuosiluokan tarkennetut tavoitteet	Tavoitteeseen liittyvät sisältöalueet ja sisältöalueen painopisteet	Laaja-alainen osaaminen	Arvioinnin kohteet
T1 Luoda edellytyksiä oppilaan eettisen ajattelun taitojen kehittymiselle ja kannustaa oppilasta soveltamaan eettisiä periaatteita arjen tilanteissa.	S1, S2, S3, S4 Tutustutaan etiikan peruskäsitteisiin ja siihen, miten etiikka liittyy ihmisten elämään: hyvä/paha, oikea/väärä, totuus/valhe	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen	Käsitteiden hallinta ja soveltaminen
T2 Luoda oppilaalle mahdollisuus harjoitella erittelemään ja perustelemaan omia näkemyksiä.	S1, S2, S3, S4 Omien näkemysten kertominen eri sisältöalueista ja toisten kuunteleminen	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L4 Monilukutaito L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen	Väitteiden ja perusteluiden tunnistaminen ja arviointi
T3 Harjoitella ja harjoituttaa päättelytaitoja ja syy-seuraussuhteiden tunnistamista	S1, S2, S3 Ajattelun taitojen harjoittelu eri sisältöalueiden keskeisimpien teemojen avulla.	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L4 Monilukutaito	Päätelytaidot
T4 Ohjata oppilasta kantamaan vastuuta itsestä, toisista ihmisistä ja luonnosta	S1, S2, S3 Oman identiteetin tutkiminen, yhdessä elämisen perusteet ja suvaitsevaisuus toisia kohtaan	L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen	Vastuullisen toiminnan tunteminen
T6 Tukea oppilasta perehtymään erilaisiin elämän- ja maailmankatsomuksiin, erityisesti koulussa ja sen lähialueilla vaikuttaviin.	S1, S2, S3, S4	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu	Tietojen ja käsitteiden hallinta
T7 Ohjata oppilasta suunnittelemaan ja arvioimaan omaa katsomuksellista oppimistaan.	S1, S2, S3, S4	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen	Oppimaan oppimisen taidot
T8 Rohkaista oppilasta ilmaisemaan omaa katsomustaan.	S1, S2, S3	L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen	Vuorovaikutustaidot ja toiminta ryhmän jäsenenä
Tukea oppilasta tarkastelemaan erilaisia ympäristöjä ja arkipäivän valintoja luonnon hyväksi. Rohkaista oppilasta toimimaan aloitteellisesti ja vastuullisesti omassa ympäristössään.	S1–S4 Tutustutaan erilaisiin ympäristöihin (etenkin lapsen lähiympäristöön). Pohditaan erilaisia arkipäivän valintoja luonnon hyväksi.	L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen	Vaikuttamisen keinojen tunteminen

ELÄMÄNKATSOMUSTIETO 4. IK.			
Vuosiluokan tarkennetut tavoitteet	Tavoitteeseen liittyvät sisältöalueet ja sisältöalueen painopisteet	Laaja-alainen osaaminen	Arvioinnin kohteet
T1 Tukea oppilaan perehtymistä syvemmin elämäntutkimuksen ja maailmankatsomuksen käsitteisiin arjen tilanteissa.	S1, S2, S3, S4 Eettisen ajattelun taitojen harjoittelu eri sisältöalueiden keskeisimpien teemojen avulla.	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen	Käsitteiden hallinta ja soveltaminen
T2 Luoda oppilaalle mahdollisuus harjoitella erittelemään ja perustelemaan omia näkemyksiä.	S1, S2, S3, S4 Omien näkemysten kertominen eri sisältöalueista ja toisten kuunteleminen	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L4 Monilukutaito L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen	Väitteiden ja perusteluiden tunnistaminen ja arviointi
T3 Edistää oppilaan päättelytaitojen harjoittelua ja syy-seuraussuhteiden tunnistamista	S1, S2, S3 Ajattelun taitojen harjoittelu eri sisältöalueiden keskeisimpien teemojen avulla. Virhepäätelyn tunnistaminen.	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L4 Monilukutaito	Päätelytaidot
T4 Ohjata oppilasta kantamaan vastuuta itsestä, toisista ihmisistä ja luonnosta. Kannustaa oppilasta suvaitsevaisuuteen.	S1, S2, S3 Oman toiminnan arvioinnin ja kehittämisen harjoittelu suhteessa itsestä huolehtimiseen, yhteiskuntaan ja ympäristöön.	L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen	Vastuullisen toiminnan tunteminen
T5 Ohjata oppilas tutustumaan suomalaiseen, eurooppalaiseen ja maailman kulttuuriperintöön sekä hahmottamaan kulttuurista moninaisuutta ilmiönä	S2, S3, S4 Kulttuuriin liittyviä ilmiöitä suomalaisessa ja eurooppalaisessa kulttuuriperinnössä, painotus oppilaan lähiympäristössä vaikuttavissa kulttuureissa, ilmiöissä ja yhteisöissä.	L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L4 Monilukutaito L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen	Tietojen ja käsitteiden hallinta
T6 Tukea oppilasta perehtymään erilaisiin koulussa ja sen lähialueilla vaikuttaviin elämän- ja maailmankatsomuksiin	S1, S2, S3, S4 Lähialueen katsomukset ja erilaiset yhteisöt	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu	Tietojen ja käsitteiden hallinta
T7 Ohjata oppilasta tulemaan tietoiseksi omasta katsomuksellista oppimisestaan.	S1, S2, S3, S4	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen	Oppimaan oppimisen taidot
T8 Rohkaista oppilasta ilmaisemaan omaa katsomustaan. Edistää oppilaan vuorovaikutustaitoja ja erilaisten näkökulmien arvostamista.	S1, S2, S3	L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen	Vuorovaikutustaidot ja toiminta ryhmän jäsenenä

Vuosiluokan tarkennetut tavoitteet	Tavoitteeseen liittyvät sisältöalueet ja sisältöalueen painopisteet	Laaja-alainen osaaminen	Arvioinnin kohteet
T9 Ohjata oppilas tutustumaan YK:n yleismaailmalliseen ihmisoikeuksien julistukseen perustuvaa ihmisoikeusetiikkaa, erityisesti lapsen oikeuksia.	S3 Tutustuminen erilaisiin sopimuksiin ja sääntöihin. YK:n ihmisoikeuksien julistus, erityisesti lapsen oikeudet	L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot	Ihmisoikeusetiikka
T10 Tukea oppilasta tarkastelemaan erilaisia ympäristöjä ja tekemään arkipäivän valintoja luonnon hyväksi.	S1, S2, S3, S4 Perehdytään erilaisiin ympäristöihin Hyvinkäällä ja Suomessa. Tutustutaan kestäväan kehitykseen, luonnonsuojeluun ja kotieläimistä huolehtimiseen sekä villieläinten suojeluun.	L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestäväan tulevaisuuden rakentaminen	Vaikuttamisen keinojen tunteminen

ELÄMÄNKATSOMUSTIETO 5. Ik.			
Vuosiluokan tarkennetut tavoitteet	Tavoitteeseen liittyvät sisältöalueet ja sisältöalueen painopisteet	Laaja-alainen osaaminen	Arvioinnin kohteet
T1 luoda edellytyksiä oppilaan eettisten ajattelun taitojen kehittymiselle ja kannustaa oppilasta soveltamaan eettisiä periaatteita arjen tilanteisiin	S1, S2, S3, S4 Eettisen ajattelun taitojen harjoittelu eri sisältöalueiden keskeisimpien teemojen avulla.	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestäväan tulevaisuuden rakentaminen	Käsitteiden hallinta ja soveltaminen
T2 ohjata oppilasta tunnistamaan ja arvioimaan väitteitä ja niiden perusteluita	S1, S2, S3, S4 Omien näkemysten kertominen eri sisältöalueista ja toisten kuunteleminen	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L4 Monilukutaito L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen	Väitteiden ja perusteluiden tunnistaminen ja arviointi
T3 edistää oppilaan kykyä oivaltaa asioiden välisiä suhteita ja kehittää ajatteluun	S1, S2, S3 Ajattelun taitojen harjoittelu eri sisältöalueiden keskeisimpien teemojen avulla. Virhepäätelyn tunnistaminen.	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L4 Monilukutaito	Päätelytaidot
T4 ohjata oppilasta kantamaan vastuuta itsestä, toisista ihmisistä ja luonnosta	S1, S2, S3, S4 Oman toiminnan arvioinnin ja kehittämisen harjoittelu suhteessa itsestä huolehtimiseen, yhteiskuntaan ja ympäristöön.	L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestäväan tulevaisuuden rakentaminen	Vastuullisen toiminnan tunteminen

Vuosiluokan tarkennetut tavoitteet	Tavoitteeseen liittyvät sisältöalueet ja sisältöalueen painopisteet	Laaja-alainen osaaminen	Arvioinnin kohteet
T6 tukea oppilasta rakentamaan katsomuksellista ja kulttuurista yleissivistystään	S1, S2, S3, S4 Perehdytään ihmisten yhteiselämän perusteisiin tutkimalla esimerkiksi rauhan ja demokratian merkityksiä niin erilaisissa oppilaan elämään liittyvissä arkipäivän tilanteissa ja ympäristöissä kuin laajemminkin.	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu	Tietojen ja käsitteiden hallinta
T7 ohjata oppilasta suunnittelemaan ja arvioimaan omaa katsomuksellista oppimistaan	S1, S2, S3, S4	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen	Oppimaan oppimisen taidot
T8 rohkaista oppilasta ilmaisemaan katsomustaan ja kuuntelemaan muiden katsomuksellisia kannanottoja	S1, S2, S3	L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen	Vuorovaikutustaidot ja toiminta ryhmän jäsenenä
T9 ohjata oppilas tuntemaan YK:n yleismaailmalliseen ihmisoikeuksien julistukseen perustuvaa ihmisoikeusetiikkaa, erityisesti lapsen oikeuksia	S3 Perehdytään erilaisiin maailmanlaajuisiin sopimuksiin ja sääntöihin, demokratiaan, tasa-arvoon, rasismiin ja rauhaan - tutkitaan miten ne toteutuvat niin Suomessa kuin muualla maailmassa. YK:n ihmisoikeuksien julistus, erityisesti lapsen oikeudet	L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot	Ihmisoikeusetiikka
T10 rohkaista oppilasta toimimaan aloitteellisesti ja vastuullisesti omassa ympäristössään	S1, S2, S3, S4 Perehdytään syvemmin kestävän kehityksen periaatteeseen ja yhteiseen vastuuseen luonnosta ja ympäristöstä, painotus kierrätyksessä ja kuluttamisessa. Tutustutaan Suomen luonnonsuojelualueisiin ja merkityksellisiin luontokohteisiin omalla alueella.	L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen	Vaikuttamisen keinojen tunteminen

ELÄMÄNKATSOMUSTIETO 6. lk.

Vuosiluokan tarkennetut tavoitteet	Tavoitteeseen liittyvät sisältöalueet ja sisältöalueen painopisteet	Laaja-alainen osaaminen	Arvioinnin kohteet	Hyvä osaaminen
T1 luoda edellytyksiä oppilaan eettisten ajattelun taitojen kehittymiselle ja kannustaa oppilasta soveltamaan eettisiä periaatteita arjen tilanteisiin	S1, S2, S3, S4	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen	Käsitteiden hallinta ja soveltaminen	Oppilas osaa selittää muutamia keskeisiä etiikan käsitteitä ja jäsentää niiden avulla joitakin elämässä kohtaamiaan eettisiä tilanteita
T2 ohjata oppilasta tunnistamaan ja arvioimaan väitteitä ja niiden perusteluita	S1, S2, S3, S4	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L4 Monilukutaito L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen	Väitteiden ja perusteluiden tunnistaminen ja arviointi	Oppilas osaa löytää keskustelusta väitteitä ja niiden perusteluita sekä pohtia perusteluiden asiaankuuluvuutta
T3 edistää oppilaan kykyä oivaltaa asioiden välisiä suhteita ja kehittää ajatteluaan	S1, S2, S3	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L4 Monilukutaito	Päätelytaidot	Oppilas osaa tunnistaa virhepäätelyä ja korjata sen pohjalta omaa ajatteluaan
T4 ohjata oppilasta kantamaan vastuuta itsestä, toisista ihmisistä ja luonnosta	S1, S2, S3, S	L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen	Vastuullisen toiminnan tunteminen	Oppilas osaa kuvata, mitä tarkoittaa itsestä, toisista ja luonnosta vastuun ottaminen sekä kertoa, mitä se tarkoittaa omassa toiminnassa
T5 ohjata oppilas tutustumaan suomalaiseen, eurooppalaiseen ja maailman kulttuuriperintöön sekä hahmottamaan kulttuurista moninaisuutta ilmiönä	S2, S3, S4 Perehdytään erilaisiin aikakäsityksiin ja maailman selittämisen tapoihin ja pohditaan niiden vaikutusta ihmisten elämään sekä niihin liittyviä erilaisia tietokäsityksiä. Esimerkiksi syklinen ja lineaarinen aikakäsitys, esim. pohjoiseurooppalainen, aasialainen ja afrikkalainen aikakäsitys.	L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L4 Monilukutaito L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen	Tietojen ja käsitteiden hallinta	Oppilas osaa nimetä ja selittää joitakin kulttuuriin liittyviä ilmiöitä suomalaisesta, eurooppalaisesta ja maailman kulttuuriperinnöstä. Oppilas osaa antaa esimerkkejä yhteisön tai yhteiskunnan kulttuurisesta moninaisuudesta
T6 tukea oppilasta rakentamaan katsomuksellista ja kulttuurista yleissivistystään	S1, S2, S3, S4 Tutustutaan erilaisiin katsomuksiin ja kulttuureihin (suuret maailmanuskonnot, ateismi, humanismi)	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu	Tietojen ja käsitteiden hallinta	Oppilas osaa nimetä joitakin katsomusten ja kulttuurien tärkeimpiä piirteitä

Vuosiluokan tarkennetut tavoitteet	Tavoitteeseen liittyvät sisältöalueet ja sisältöalueen painopisteet	Laaja-alainen osaaminen	Arvioinnin kohteet	Hyvä osaaminen
T7 ohjata oppilasta suunnittelemaan ja arvioimaan omaa katsomuksellista oppimistaan	S1, S2, S3, S4	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen	Oppimaan oppimisen taidot	Oppilas osaa asettaa opiskeluun liittyviä tavoitteita, pyrkii toimimaan tavoitteiden suunnassa ja arvioi niiden toteutumista sekä yksin että ryhmässä
T8 rohkaista oppilasta ilmaisemaan katsomustaan ja kuuntelemaan muiden katsomuksellisia kannanottoja	S1, S2, S3	L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen	Vuorovaikutustaidot ja toiminta ryhmän jäsenenä	Oppilas ilmaisee omaa katsomuksellista ajatteluaan rakentavasti ja osaa kuunnella toisten näkemyksiä ja kannanottoja
T9 ohjata oppilas tuntemaan YK:n yleismaailmalliseen ihmisoikeuksien julistukseen perustuvaa ihmisoikeusetiikkaa, erityisesti lapsen oikeuksia	S3 Perehdytään lasten oikeuksiin pohtien niiden toteutumista lähellä ja kaukana, esim. YK:n ja Unicefin verkkomateriaalit	L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot	Ihmisoikeusetiikka	Oppilas tietää YK:n yleismaailmallisen ihmisoikeuksien julistuksen keskeisen sisällön ja osaa kertoa esimerkkejä lapsen oikeuksista
T10 rohkaista oppilasta toimimaan aloitteellisesti ja vastuullisesti omassa ympäristössään	S1, S2, S3, S4 Kestävä elämäntapa ja siihen liittyvät moraaliset valinnat, ympäristöetiikka, maailmanperintökohteet ja yhteinen vastuu esim. omien valintojen ja yritysten valintojen näkökulmasta (UE, BI, yrityskylä)	L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen	Vaikuttamisen keinojen tunteminen	Oppilas osaa etsiä ja kuvata joitakin vastuullisen vaikuttamisen keinoja

14.4.8 HISTORIA

(Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet s. 257)

5. lk. HISTORIA			
Tutustutaan oman perheen historiaan ja Hyvinkään kehittymisen vaiheisiin. Paneudutaan demokratian orastukseen Kreikassa ja roomalaiseen yhteiskuntaan. Aikakautta tarkastellaan lisäksi Pohjolan ja Hyvinkään asuttamisen näkökulmasta. (S2) Perehdytään keskiaikaiseen maailmankuvaan sekä idän ja lännen kulttuurisiin yhtäläisyyksiin ja eroavaisuuksiin ja niiden vaikutuksiin eri ihmisryhmille. Käsitellään Suomen siirtyminen historialliseen aikaan ja Ruotsin yhteyteen ja miten aika vaikutti Hyvinkään kehittymiseen. (S3)			
Asioita käsitellään esim. seuraavien historiallisen tapahtumien kautta: Antiikin Kreikan ja Rooman kukoistus, Sääty-yhteiskunnan synty, ristiretket, renessanssi, itsevaltius Ruotsin vallan aika, Kalmarin unioni, Nuijasota, Uskonpuhdistus			
Vuosiluokan tarkennetut tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen	Arvioinnin kohteet
Merkitys, arvot ja asenteet			
T1 ohjata oppilasta kiinnostumaan historiasta tiedonalana ja identiteettiä rakentavana oppiaineena	S1–S5 Historian vaikutus omaan perheeseen Esim. Oman perheen/suvun historia Hyvinkää esihistoria (mm. Baltian jääjärven kehittyminen Itämereksi, esihistorialliset kaivaukset, Hyvinkään asutuksen synty) Pelit, elokuvat kirjallisuus, kuvataide	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot L4 Monilukutaito L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen	
Tiedon hankkiminen menneisyydestä			
T2 johdattaa oppilasta tunnistamaan erilaisia historian lähteitä	S1–Etsitään tietoa monenlaisista lähteistä ja mietitään yhdessä lähteen luotettavuutta.	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L4 Monilukutaito L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen	Historian tietolähteen tunnistaminen

Vuosiluokan tarkennetut tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen	Arvioinnin kohteet
Historian ilmiöiden ymmärtäminen			
T4 auttaa oppilasta tutustumaan erilaisiin tapoihin jakaa historia aikakausiin sekä löytämään niihin liittyviä historiallisia käsitteitä	S1–S5 Esihistoriallinen aika ja historiallinen aika Historiallisen ajan aikakaudet ja käännekohtat (esim. rakentamalla aikajana)	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot	Kronologian ymmärrys
T5 ohjata oppilasta tunnistamaan ihmisen toiminnan motiiveja	S1–S2 Pohditaan tiedon määrän ja laadun merkitystä ihmisen toiminnalle. Etsitään yhdessä motiiveja, jotka vaikuttavat maailmankuvan rakentumiseen.	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot L4 Monilukutaito L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen	Historiallinen empatia
Historian tiedon käyttäminen			
T7 auttaa oppilasta tunnistamaan muutoksia oman perheen historiassa sekä ymmärtämään, miten samat muutokset ovat voineet tarkoittaa eri asioita eri ihmisille	S2–S2 Pohditaan, miten muutokset ovat vaikuttaneet oman lähipiiriin ja suvun henkilöihin ja heidän elämäntarinaansa.	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot L4 Monilukutaito L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen	Muutoksen hahmottaminen
Historiallisen tiedon käyttäminen			
T9 ohjata oppilasta esittämään muutoksille syitä	S1–S2 Mietitään, miten esim. maantiede ja ilmasto sekä maailmankatsomus ovat vaikuttaneet sekä yksittäisen ihmisen että yhteiskuntien historiaan.	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L4 Monilukutaito	Syy- ja seuraus-suhteen kuvaileminen

Vuosiluokan tarkennetut tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen	Arvioinnin kohteet
T11 ohjata oppilasta havainnoimaan ihmisen toimintaa eri aikakausina	S1–S2 Pohditaan ihmisen ratkaisujen syitä sen hetkiseen maailmankuvaan ja ihmisen omaan elämäntilanteeseen sekä arvoihin ja tieto- ja taitotasoon suhteuttaen. Mitä, jos aikamatkailu olisi mahdollista? Miten haluaisit koettaa muuttaa historian kulkua ja mitä siitä voisi seurata?	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot L4 Monilukutaito L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen	Ihmisen toiminnan selittäminen

6. lk. HISTORIA				
Keskiaika (S3); Uuden ajan murrosvaihe (S4); Suomi osana Ruotsia (S5)				
Vuosiluokan tarkennetut tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen	Arvioinnin kohteet	Hyvä osaaminen
Merkitys, arvot ja asenteet				
T1 ohjata oppilasta kiinnostumaan historiasta tiedonalana ja identiteettiä rakentavana oppiaineena	S3, S4, S5 Historian ilmeneminen esim. mainoksissa, tietokonepeleissä, elokuvissa, musiikissa, kuvataiteessa ja kirjallisuudessa Historian tarinoita Hopeavuoren tarina	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot L4 Monilukutaito L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen		Motivaation kehittymistä ei käytetä arvosanan muodostamisen perusteena. Oppilaita ohjataan pohtimaan kokemuksiaan osana itsearviointia.
Tiedon hankkiminen menneisyydestä				
T2 johdattaa oppilasta tunnistamaan erilaisia historian lähteitä	S3–S5 Harjoitellaan luotettavien historiallisten lähteiden tunnistamista ja käyttöä (mm. autenttiset lähteet, historian kirjoitus, kartat, kuvat, netti).			

Vuosiluokan tarkennetut tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen	Arvioinnin kohteet	Hyvä osaaminen
T3 ohjata oppilasta havaitsemaan historiatiedon tulkinnallisuuden	S3–S5 Näkökulman, ajan ja käyttötarkoituksen vaikutus historian tutkimukseen ja tulkintaan	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L4 Monilukutaito L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen	Historiatiedon tulkinnallisuuden havaitseminen	Oppilas osaa erottaa toisistaan faktan ja tulkinnan.
Historian ilmiöiden ymmärtäminen				
T4 auttaa oppilasta ymmärtämään erilaisia tapoja jakaa historia aikakausiin sekä käyttämään niihin liittyviä historiallisia käsitteitä	S3–S5 Historian aikakausiin jakamisen perusteita ja niihin vaikuttavia tekijöitä Aikakausiin liittyvien käsitteiden avaamista (mm. löytöretket, uskonpuhdistus, suurvalta, itsevaltius, säädyt)	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot	Kronologian ymmärrys	Oppilas tunnistaa keskeiset historiaan liittyvät ajan jäsentämis muodot ja osaa antaa esimerkkejä eri aikojen yhteiskunnille ja aikakausille ominaisista piirteistä.
T5 ohjata oppilasta ymmärtämään ihmisen toiminnan motiiveja	S3–S5 Pohditaan tiedon määrän ja laadun merkitystä ihmisen toiminnalle. Keskustellaan, mitkä seikat vaikuttavat maailmankuvan rakentumiseen ja miten maailmankuva vaikuttaa toimintaan.	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot L4 Monilukutaito L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen	Historiallinen empatia	Oppilas pystyy eläytymään menneen ajan ihmisen asemaan ja nimeämään tämän toiminnan motiiveja.
T6 johdattaa oppilasta hahmottamaan erilaisia syitä ja seurauksia historian tapahtumille ja ilmiöille	S3–S5 Tutkitaan oppilasta kiinnostavien esimerkkien kautta historian tapahtumiin ja ilmiöiden kehittymiseen vaikuttaneita syitä ja niiden aiheuttamia seurauksia.	L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L4 Monilukutaito L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen	Syy- ja seuraussuhteiden hahmottaminen historiassa	Oppilas tunnistaa ja osaa antaa esimerkkejä historian ilmiöiden syy- ja seuraussuhteista.

Vuosiluokan tarkennetut tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen	Arvioinnin kohteet	Hyvä osaaminen
T7 auttaa oppilasta tunnistamaan muutoksia oman perheen tai yhteisön historiassa sekä ymmärtämään, miten samat muutokset ovat voineet tarkoittaa eri asioita eri ihmisille	S1–S5 Laaditaan lyhyt elämäkerrallinen kuvaus joko kuvitellusta tai todellisesta henkilöstä historiallisten muutosten näkökulmasta.	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot L4 Monilukutaito L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen L6 Työelämätaidot ja yrittäjäjyys L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen	Muutoksen hahmottaminen	Oppilas osaa kuvata muutoksia ja kertoa, miksi muutos ei ole sama kuin edistys. Oppilas osaa kuvata joidenkin esimerkkien avulla, miten muutos ei ole merkinnyt samaa eri ihmisten ja ryhmien näkökulmasta.
T8 harjaannuttaa oppilasta hahmottamaan jatkuvuuksia historiassa	S1–S5 Kehitetään oppilaan aikakäsitystä ja siihen pohjautuvaa historianlukutaitoa.	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L4 Monilukutaito L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen	Jatkuvuuden tunnistaminen	Oppilas osaa antaa esimerkkejä ilmiöiden jatkuvuudesta eri aikakaudesta toiseen.
Historiallisen tiedon käyttäminen				
T9 ohjata oppilasta esittämään muutoksille syitä	S3–S5 Mietitään, miten esim. luonnonilmiöt sekä maailmankatsomus ja poliittinen valtataistelu ovat vaikuttaneet sekä yksittäisen ihmisen että yhteiskuntien historiaan.	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L4 Monilukutaito	Syy- ja seuraussuhteen kuvaileminen	Oppilas osaa kuvailla pääpiirteissään joidenkin historian ilmiöiden syy- ja seuraussuhteita.
T10 ohjata oppilasta selittämään, miten tulkinnot saattavat muuttua uusien lähteiden tai tarkastelutapojen myötä	S3–S5 Vertaillaan eri lähteistä löytynyttä tietoa ja harjoitellaan lähdekritiikkiä.	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot L4 Monilukutaito L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen L6 Työelämätaidot ja yrittäjäjyys L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen	Tulkintojen selittäminen	Oppilas osaa selittää joidenkin esimerkkien avulla, miksi sama tapahtuma tai ilmiö voidaan tulkita eri tavoin.

Vuosiluokan tarkennetut tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen	Arvioinnin kohteet	Hyvä osaaminen
T11 ohjata oppilasta ymmärtämään ihmisen toimintaa eri aikakausina	S3–S5 Etsitään perusteita ihmisen tekemille ratkaisuille sen hetkiseen maailmankuvaan ja ihmisen omaan elämäntilanteeseen sekä arvoihin ja tieto- ja taitotasoon suhteuttaen. Mitä, jos aikamatkailu olisi mahdollista? Miten haluaisit koettaa muuttaa historian kulkua ja mitä siitä voisi seurata?	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot L4 Monilukutaito L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen	Ihmisen toiminnan selittäminen	Oppilas osaa esittää käsiteltävästä asiasta kertomuksen siten, että hän selittää tapahtuman tai ilmiön eri toimijoiden kannalta.

14.4.9 YHTEISKUNTAOPPI

(Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet s. 260)

YHTEISKUNTAOPPI 4. Ik.			
Vuosiluokan tarkennetut tavoitteet	Tavoitteeseen liittyvät sisältöalueet ja sisältöalueen painopisteet	Laaja-alainen osaaminen	Arvioinnin kohteet
Merkitys, arvot ja asenteet			
T1 ohjata oppilasta kiinnostumaan ympäröivästä yhteiskunnasta ja yhteiskuntaopista tiedonalana	S1 Pohditaan, kuinka jokainen voi toiminnallaan vaikuttaa lähiympäristön turvallisuuteen ja viihtyvyyteen. Opetellaan vastuullista toimintaa oman yhteisön jäsenenä.		
T2 tukea oppilasta harjaanuttamaan eettistä arviointikykyään liittyen erilaisiin inhimillisiin, yhteiskunnallisiin ja taloudellisiin kysymyksiin	S2 Pohditaan oikeuksia ja velvollisuuksia oman perheen ja koulu yhteisön jäsenenä.		
Yhteiskunnassa tarvittavien tietojen ja taitojen omaksuminen sekä yhteiskunnallinen ymmärrys			
T3 ohjata oppilasta hahmottamaan itsensä yksilönä ja erilaisten yhteisöjen jäsenenä	S2 Harjoitellaan yhteistä päätöksentekoa ja yhteistyötaitoja. Tutustutaan demokraattiseen toimintaan oman perheen ja koulu yhteisön kautta. Opitaan ottamaan huomioon vähemmistöryhmät ja monikulttuurisuus omassa toiminnassa.	L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot L4 Monilukutaito L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen	Yhteisten sääntöjen ja tasa-arvon periaatteiden tarkastelu
T4 ohjata oppilasta tarkastelemaan median roolia ja merkitystä omassa arjessa	S1 Pohditaan sosiaalisen median vaikutusta omassa arjessa. Opetellaan vastuullista ja eettistä käytöstä sosiaalisessa mediassa.	L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L4 Monilukutaito L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen	Median roolin tarkastelu
Yhteiskunnallisen tiedon käyttäminen ja soveltaminen			
T7 kannustaa oppilasta tutustumaan demokraattisen vaikuttamisen perustaitoihin sekä harjoittelemaan keskustelutaitoja	S1, S2 Opetellaan ratkaisemaan ristiriitoja demokratian keinoin sekä ymmärtämään, että on erilaisia mielipiteitä.	L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen	Demokraattisen vaikuttamisen perustaitojen sekä yhteisössä toimimisen tietojen ja taitojen soveltaminen käytännössä
T8 tukea oppilasta ymmärtämään omaa rahankäyttöään	S1 Perehdytään omaan rahan käyttöön, sen merkitykseen ja vastuulliseen kuluttamiseen	L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot	Rahankäytön ja kulutusvalintojen perusteiden soveltaminen

Vuosiluokan tarkennetut tavoitteet	Tavoitteeseen liittyvät sisältöalueet ja sisältöalueen painopisteet	Laaja-alainen osaaminen	Arvioinnin kohteet
T9 kannustaa oppilasta tutustumaan erilaisten yhteisöjen toimintaan ja harjoitellaan median käyttöä turvallisella tavalla.	S1, S3 Harjoitellaan vastuullista ja eettistä käytöstä sosiaalisessa mediassa. Tutustutaan erilaisiin tiedotusvälineisiin ja arvioidaan niiden luotettavuutta.	L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot L4 Monilukutaito L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen	Mediataidot

5. Ikk. YHTEISKUNTAOPPI				
Vuosiluokan tarkennetut tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen	Arvioinnin kohteet	Hyvä osaaminen
Merkitys, arvot ja asenteet				
T1 ohjata oppilasta kiinnostumaan ympäröivästä yhteiskunnasta ja yhteiskuntaopista tiedonalana	S1-S4 Tutustutaan yhteiskunnan ja yhteisön toimintamalliin, sääntöihin ja lainalaisuuksiin.	S1 Arkielämä ja oman elämän hallinta S2 Demokraattinen yhteiskunta S3 Aktiivinen kansalaisuus ja vaikuttaminen S4 Taloudellinen toiminta		Motivaation kehittymistä ei käytetä arvosanan muodostamisessa. Oppilaita ohjataan pohtimaan kokemuksiaan osana itsearviointia.
T2 tukea oppilasta harjaannuttamaan eettistä arviointikykyään liittyen erilaisiin inhimillisiin, yhteiskunnallisiin ja taloudellisiin kysymyksiin	S4 Opetellaan toimiminaan oman yhteisön sekä yhteiskunnan osallistuvana jäsenenä	S1 Arkielämä ja oman elämän hallinta S2 Demokraattinen yhteiskunta S3 Aktiivinen kansalaisuus ja vaikuttaminen S4 Taloudellinen toiminta		Eettistä arviointikykyä ei käytetä arvosanan muodostamisen periaatteena. Oppilaita ohjataan pohtimaan kokemuksiaan osana itsearviointia.
Yhteiskunnassa tarvittavien tietojen ja taitojen omaksuminen sekä yhteiskunnallinen ymmärrys				
T3 ohjata oppilasta ymmärtämään ihmisoikeuksien ja tasa-arvon merkityksen sekä hahmottamaan yhteiskunnan oikeudellisia periaatteita	S2 Tarkastellaan demokraattisen toiminnan arvoja ja periaatteita S3 Pohditaan, mitä tarkoittavat ihmisoikeudet, tasa-arvo ja yhdenvertaisuus. Tutustutaan vähemmistöryhmiin.	L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot L4 Monilukutaito L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen	Yhteisten sääntöjen ja tasa-arvon periaatteiden tarkastelu	Oppilas osaa selittää yhteisten sääntöjen merkityksen ja toimia niiden mukaisesti. Oppilas osaa perustella, miksi ihmisoikeudet ovat tärkeitä ja mihin oikeusjärjestelmää tarvitaan.
T4 ohjata oppilasta tarkastelemaan median roolia ja merkitystä omassa arjessa ja yhteiskunnassa	S3 Harjoitellaan yhteiskunnassa toimimisen taitoja Opetellaan vastuullista ja eettistä käytöstä sosiaalisessa mediassa	L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L4 Monilukutaito L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen	Median roolin tarkastelu	Oppilas osaa kuvailla, millainen merkitys medialla on hänen omassa elämässään ja miten erilaisia medioita voidaan käyttää vaikuttamisen välineenä.

Vuosiluokan tarkennetut tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen	Arvioinnin kohteet	Hyvä osaaminen
T5 ohjata oppilasta oivaltamaan työnteon ja yrittäjyyden merkityksen lähiyhteisössään	S1 Työnteon merkitys yksilölle, perheelle ja yhteiskunnalle S4 Tutustutaan käytännön tilanteiden kautta paikallisen talouden toimintaan (esim. Yrityskylä-vierailu 6.lk:lla)	L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot L4 Monilukutaito L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen	Työnteon ja yrittäjyyden merkityksen tarkastelu	Oppilas osaa antaa esimerkkejä työnteon ja yrittäjyyden merkityksestä perheen toimeentulon lähteenä ja yhteiskunnan toimivuuden perustana.
T6 ohjata oppilasta itsenäiseen ajatteluun ja lähdekriittisyyteen.	S2-S3 Tutustutaan erilaisiin tiedotusvälineisiin ja arvioidaan niiden luotettavuutta.	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L4 Monilukutaito	Erilaisten arvojen, näkökulmien ja tarkoituksien hahmottaminen	Oppilas osaa selittää esimerkkien avulla, että eri toimijoiden tuottamaan yhteiskunnalliseen tietoon liittyy erilaisia arvoja, näkökulmia ja tarkoituksia.
Yhteiskunnallisen tiedon käyttäminen ja soveltaminen				
T7 kannustaa oppilasta harjoittelemaan demokraattisen vaikuttamisen perustaitoja sekä keskustelemaan rakentavasti eri mielipiteistä	S2 Tutustutaan demokraattisen yhteiskunnan käsitteisiin ja rakenteisiin S3 Harjoitellaan aktiivisena kansalaisena toimimista yhteisön ja yhteiskunnan jäsenenä. Opetellaan demokraattisen yhteiskunnan toimintamalleja ja pelisääntöjä.	L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen	Demokraattisen vaikuttamisen perustaitojen sekä yhteisössä toimimisen tietojen ja taitojen soveltaminen käytännössä	Oppilas osaa soveltaa demokraattisessa yhteisössä toimimisen periaatteita ja taitoja, kuten kuuntelemista, kantaa ottamista, sopeutumista enemmistöpäätöksiin sekä vaikuttamista lähiyhteisössä.
T8 tukea oppilasta ymmärtämään oman rahankäytön ja kulutusvalintojen perusteita sekä harjoittelemaan niihin liittyviä taitoja	S4 Perehdytään vastuulliseen rahankäyttöön, sekä ansaitsemisen, säästämisen ja kestäväan kuluttamisen keinoihin. (esim. Yritysvierailu)	L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot	Rahankäytön ja kulutusvalintojen perusteiden soveltaminen	Oppilas osaa perustella omaan rahankäyttöönsä sekä kuluttamiseen liittyviä ratkaisuja sekä pystyy kertomaan, millaisia muihin ihmisiin sekä ympäristöön ulottuvia vaikutuksia hänen kuluttamis päätöksillään on.
T9 kannustaa oppilasta osallistumaan erilaisten yhteisöjen toimintaan ja harjoittelemaan median käyttöä turvallisella ja yhteiskunnallisesti tiedostavalla tavalla	S1,S3 Opitaan vastuullista ja eettistä käytöstä sosiaalisessa mediassa. Pohditaan, kuinka jokainen voi itse vaikuttaa lähiympäristönsä turvallisuuteen ja viihtyvyyteen.	L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot L4 Monilukutaito L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen	Mediataidot	Oppilas osaa käyttää mediaa yhteiskunnallisen ajattelun ja toiminnan välineenä sekä pohtia sen käyttämiseen liittyviä turvallisuusnäkökulmia.

14.4.10 MUSIIKKI

(Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet s. 263)

3.Ik. MUSIIKKI			
Vuosiluokan tarkennetut tavoitteet	Sisältöalueen painopisteet ja tavoitteeseen liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen	Arvioinnin kohteet
Osallisuus			
T1 rohkaista oppilasta osallistumaan yhteismusisointiin ja rakentamaan myönteistä yhteishenkeä yhteisössään	S1 Musisointitilanteissa kiinnitetään huomiota musisoivan ryhmän jäsenenä toimimiseen. Hyvinkää: <ul style="list-style-type: none"> ryhmytyminen musiikin keinoin painotetaan myös oman kouluyhteisön yhteishenkeä rohkaistaan oppilaita esiintymiseen 	L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen	Musikaaliset yhteistyötaidot
Musiikilliset tiedot ja taidot sekä luova tuottaminen			
T2 ohjata oppilasta luontevaan äänenkäyttöön ja laulamiseen sekä kehittämään keho-, rytmii-, melodia- ja soitusoitimien soittotaitoaan musisoivan ryhmän jäsenenä	S1 Luontevaa äänenkäyttöä ja laulamista, liikkumista sekä keho-, rytmii-, melodia- ja soitusoitimien perussoitotekniikoita harjoitellaan yhteismusisoinnissa. Hyvinkää: <ul style="list-style-type: none"> äänenkäytön ohjaamisessa ikätason huomioiminen alusta alkaen kiinnittäen huomiota mm. laulusentoon yhteissoittoa tutuilla ja uusilla melodia-, soitu- ja rytmisoiittimilla, esim. nokkahuilu, kantele, perkussiot 	L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu	Laulaminen ja soittaminen ryhmän jäsenenä
T3 kannustaa oppilasta keholliseen musiikkiin, kuvien, tarinoiden ja tunnetilojen ilmaisuun kokonaisvaltaisesti liikkuen	S1 Luontevaa liikkumista sekä kehosoitimien tekniikoita harjoitellaan yhteismusisoinnissa. Opetuksessa on keskeistä ilmaisutaitojen ja kuvittelukyvyyn monipuolinen kehittäminen.	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu	Musiikkiliikunta
T4 tarjota oppilaalle mahdollisuuksia ääniympäristön ja musiikin elämykselliseen kuunteluun sekä ohjata häntä jäsentämään kuulemaansa sekä kertomaan siitä	S2-S4 Hyvinkää: <ul style="list-style-type: none"> elämyksellinen kuuntelu esimerkiksi satumaailman kautta etenkin kuunteluohjelmistoon monipuolisesti eri kulttuurien musiikkia 	L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu	Musiikin kuuntelu
T5 rohkaista oppilasta improvisoimaan sekä suunnittelemaan ja toteuttamaan pienimuotoisia sävellyksiä tai monitaiteellisia kokonaisuuksia eri keinoin ja myös tieto- ja viestintäteknologiaa käyttäen	S1 Opetuksessa on keskeistä ilmaisutaitojen ja kuvittelukyvyyn monipuolinen kehittäminen. S4 Musisointitilanteissa syntyneet oppilaiden luovat tuotokset ja sävellykset sisältyvät myös ohjelmistoon. Hyvinkää: <ul style="list-style-type: none"> esim. improvisointi ja pienimuotoiset sävellykset ryhmätyönä 	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys	Luovan musiikillisen ajattelun ilmaiseminen eri keinoin

Vuosiluokan tarkennetut tavoitteet	Sisältöalueen painopisteet ja tavoitteeseen liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen	Arvioinnin kohteet
Kulttuurinen ymmärrys ja monilukutaito			
T6 ohjata oppilasta tarkastelemaan musiikillisia kokemuksia ja musiikillisen maailman esteettistä, kulttuurista ja historiallista monimuotoisuutta	S3 Musiikillisten taitojen ja tietojen lisäksi opetuksessa käsitellään oppilaiden kokemuksia ja havaintoja musiikista ja musiikin tekemisestä eri ympäristöissä koulussa ja koulun ulkopuolella. Opetuksessa rakennetaan yhteyksiä muihin oppiaineisiin ja omiin yhteisöihin. S4 Ohjelmiston suunnittelussa kiinnitetään huomiota oppilaiden omiin kulttuureihin, kulttuuriperinnön vaalimiseen ja kulttuurisen ymmärryksen avartamiseen. Ohjelmistoon sisällytetään monipuolisesti muun muassa lastenmusiikkia, eri kulttuurien musiikkia, taidemusiikkia, populaarimusiikkia ja kansanmusiikkia.	L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu	Musiikin merkityksen havainnointi
T7 ohjata oppilasta ymmärtämään musiikkikäsitteitä ja musiikin merkintätapojen periaatteita musisoinnin yhteydessä	S2 Musisointitilanteissa kiinnitetään huomiota peruskäsitteiden lisäksi musiikkikäsitteiden rytmi, melodia, harmonia, muoto, sointiväri ja dynamiikka hahmottamiskyvyn kehittämiseen. Hyvinkää: <ul style="list-style-type: none"> yhteismusisoinnin ohjaamisessa käytetään yllämainittuja musiikkitermejä 	L4 Monilukutaito	Musiikin merkintätapojen ymmärtäminen
Hyvinvointi ja turvallisuus musiikissa			
T8 ohjata oppilasta tunnistamaan musiikin vaikutuksia hyvinvointiin sekä huolehtimaan musisointi- ja ääniympäristön turvallisuudesta	S1 Luontevaa äänenkäyttöä ja laulamista harjoitellaan yhteismusisoinnissa. S2 Musiikillisessa toiminnassa kiinnitetään huomiota myös tulkintaan ja musiikin ilmaisullisiin keinoihin. S3 Opetuksessa pohditaan musiikin merkityksiä elämän eri tilanteissa eri aikoina ja aikakausina. Hyvinkää: <ul style="list-style-type: none"> oman soittimen (esim. nokkahuilu) kanssa toimiminen ääniympäristön turvallisuus huomioiden 	L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot	Välineiden ja laitteiden turvallinen käyttö

4.Ik. MUSIIKKI			
Vuosiluokan tarkennetut tavoitteet	Sisältöalueen painopisteet ja tavoitteeseen liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen	Arvioinnin kohteet
Osallisuus			
T1 rohkaista oppilasta osallistumaan yhteismusisointiin ja rakentamaan myönteistä yhteishenkeä yhteisössään	S1 Musisointitilanteissa kiinnitetään huomiota musisoivan ryhmän jäsenenä toimimiseen.	L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen	Musikaaliset yhteistyötaidot

Vuosiluokan tarkennetut tavoitteet	Sisältöalueen painopisteet ja tavoitteeseen liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen	Arvioinnin kohteet
Musiikilliset tiedot ja taidot sekä luova tuottaminen			
T2 ohjata oppilasta luontevaan äänenkäyttöön ja laulamiseen sekä kehittämään keho-, rytm-, melodia- ja soitusoitimien soittotaitoaan musisoivan ryhmän jäsenenä	S1 Luontevaa äänenkäyttöä ja laulamista, liikkumista sekä keho-, rytm-, melodia- ja soitusoitimien perussoittotekniikoita harjoitellaan yhteismusisoinnissa. Hyvinkää: <ul style="list-style-type: none"> • äänenkäytön ohjaamisessa ikätason huomioiminen, esim. laulusento • moniääniseen lauluun tutustuminen, esim. kaanonit • yhteissoittoa tutuilla ja uusilla melodia-, soitu- ja rytmisoittimilla, esim. nokkahullu, ukulele, perkussiot • rumpukompeihin tutustuminen esim. kehorytmiikan keinoin 	L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu	Laulaminen ja soittaminen ryhmän jäsenenä
T3 kannustaa oppilasta keholliseen musiikin, kuvien, tarinoiden ja tunnetilojen ilmaisuun kokonaisvaltaisesti liikkuen	S1 Luontevaa liikkumista sekä keho- ja soitusoitimien tekniikoita harjoitellaan yhteismusisoinnissa. Opetuksessa on keskeistä ilmaisutaitojen ja kuvittelukyvyn monipuolinen kehittäminen. Hyvinkää: <ul style="list-style-type: none"> • musiikkiliikunnassa integrointi kaupungin Itsenäisyyspäivän tanssiaisiin 	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu	Musiikkiliikunta
T4 tarjota oppilaalle mahdollisuuksia ääniympäristön ja musiikin elämykselliseen kuunteluun sekä ohjata häntä jäsentämään kuulemaansa sekä kertomaan siitä	S2-S4 Hyvinkää: <ul style="list-style-type: none"> • elämyksellinen kuuntelu esimerkiksi perinnesävelmusiikin kautta • kuunteluohjelmistona monipuolisesti suomalaisen musiikkikulttuurin musiikkia 	L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu	Musiikin kuuntelu
T5 rohkaista oppilasta improvisoimaan sekä suunnittelemaan ja toteuttamaan pienimuotoisia sävellyksiä tai monitaiteellisia kokonaisuuksia eri keinoin ja myös tieto- ja viestintäteknologiaa käyttäen	S1 Opetuksessa on keskeistä ilmaisutaitojen ja kuvittelukyvyn monipuolinen kehittäminen. S2 Musiikillisessa toiminnassa kiinnitetään huomiota myös tulkintaan ja musiikin ilmaisullisiin keinoihin. S4 Musisointitilanteissa syntyneet oppilaiden luovat tuotokset ja sävellykset sisältyvät myös ohjelmistoon. Hyvinkää: <ul style="list-style-type: none"> • esim. improvisointi soitupohjan päälle ja pienimuotoiset sävellykset ryhmänä • esim. laulun dramatisointi 	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys	Luovan musiikillisen ajattelun ilmaiseminen eri keinoin

Vuosiluokan tarkennetut tavoitteet	Sisältöalueen painopisteet ja tavoitteeseen liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen	Arvioinnin kohteet
Kulttuurinen ymmärrys ja monilukutaito			
T6 ohjata oppilasta tarkastelemaan musiikillisia kokemuksia ja musiikillisen maailman esteettistä, kulttuurista ja historiallista monimuotoisuutta	S3 Musiikillisten taitojen ja tietojen lisäksi opetuksessa käsitellään oppilaiden kokemuksia ja havaintoja musiikista ja musiikin tekemisestä eri ympäristöissä koulussa ja koulun ulkopuolella. Opetuksessa rakennetaan yhteyksiä muihin oppiaineisiin ja omiin yhteisöihin. S4 Ohjelmiston suunnittelussa kiinnitetään huomiota oppilaiden omiin kulttuureihin, kulttuuriperinnön vaalimiseen ja kulttuurisen ymmärryksen avartamiseen. Ohjelmistoon sisällytetään monipuolisesti muun muassa lastenmusiikkia, eri kulttuurien musiikkia, taidemusiikkia, populaarimusiikkia ja kansanmusiikkia. Hyvinkää: <ul style="list-style-type: none"> kuunteluohjelmistona monipuolisesti eri musiikkikulttuurien musiikkia ohjelmiston suunnittelun yhtenä lähtökohtana oppilaiden omat kulttuurit ja kulttuuriperintö 	L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu	Musiikin merkityksen havainnointi
T7 ohjata oppilasta ymmärtämään musiikkikäsitteitä ja musiikin merkintätapojen periaatteita musisoinnin yhteydessä	S2 Musisoitintilanteissa kiinnitetään huomiota peruskäsitteiden lisäksi musiikkikäsitteiden rytmi, melodia, harmonia, muoto, sointiväri ja dynamiikka hahmottamiskyvyn kehittämiseen. Osaamisen kehittyessä käsitteitä nimetään ja käytetään vakiintuneita tai omia symboleita kuvaamaan musiikillisia tapahtumia. Hyvinkää: <ul style="list-style-type: none"> musiikkikäsitteiden ja musiikin merkintätapojen periaatteiden alkeita musisoinnin yhteydessä 	L4 Monilukutaito	Musiikin merkintätapojen ymmärtäminen
Hyvinvointi ja turvallisuus musiikissa			
T8 ohjata oppilasta tunnistamaan musiikin vaikutuksia hyvinvointiin sekä huolehtimaan musisointi- ja ääniympäristön turvallisuudesta	S1-S3 Hyvinkää: <ul style="list-style-type: none"> esiintymiseen rohkaiseminen ja rohkaistuminen 	L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot	Välineiden ja laitteiden turvallinen käyttö
Oppimaan oppiminen musiikissa			
T9 ohjata oppilasta kehittämään musiikillista osaamistaan harjoittelun avulla, osallistumaan tavoitteiden asettamiseen ja arvioimaan edistymistään suhteessa tavoitteisiin	S1-S4 Hyvinkää: <ul style="list-style-type: none"> oman soittimen (esim. nokkahuilu, kantele, ukulele, laattasoittimet, basso ja/tai rummut) soiton harjoittelu 	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen	Oppimaan oppiminen ja työskentelytaidot

5.IK. MUSIIKKI			
Vuosiluokan tarkennetut tavoitteet	Sisältöalueen painopisteet ja tavoitteeseen liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen	Arvioinnin kohteet
Osallisuus			
T1 rohkaista oppilasta osallistumaan yhteismusisointiin ja rakentamaan myönteistä yhteishenkeä yhteisössään	S1 Musisointitilanteissa kiinnitetään huomiota musisoivan ryhmän jäsenenä toimimiseen. Hyvinkää: <ul style="list-style-type: none"> • myönteisen yhteishengen ylläpito • yhteismusisointiin osallistuminen • soittimiin tutustuminen monipuolisesti 	L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen	Musiikilliset yhteistyötaidot
Musiikilliset tiedot ja taidot sekä luova tuottaminen			
T2 ohjata oppilasta luontevaan äänenkäyttöön ja laulamiseen sekä kehittämään keho-, rytmii-, melodia- ja soitinsoittimien soittotaitoaan musisoivan ryhmän jäsenenä	S1 Luontevaa äänenkäyttöä ja laulamista, liikkumista sekä keho-, rytmii-, melodia- ja soitinsoittimien perussoittotekniikoita harjoitellaan yhteismusisoinnissa. Hyvinkää: <ul style="list-style-type: none"> • moniäänisen laulun harjoittelua, esim. kaanonit • yhteissoittoa tutuilla ja uusilla melodia-, soitin- ja rytmii-soittimilla, esim. laatta- ja kosketinsoittimet, basso, rummut 	L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu	Laulaminen ja soittaminen ryhmän jäsenenä
T3 kannustaa oppilasta keholliseen musiikin, kuvien, tarinoiden ja tunnetilojen ilmaisuun kokonaisvaltaisesti liikkuen	S1 Luontevaa liikkumista sekä keho- ja soitinsoittimien tekniikoita harjoitellaan yhteismusisoinnissa. Opetuksessa on keskeistä ilmaisutaitojen ja kuvittelukyvyn monipuolinen kehittäminen.	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu	Musiikkiliikunta
T4 tarjota oppilaalle mahdollisuuksia ääninympäristön ja musiikin elämykselliseen kuunteluun sekä ohjata häntä jäsentämään kuulemaansa sekä kertomaan siitä	S2-S4 Hyvinkää: <ul style="list-style-type: none"> • musiikillisten yksityiskohtien erottaminen ja rakenteen tunnistaminen kuunnellusta musiikista • kuuntelun ohjaamisessa huomioidaan historia- ja kulttuurinäkökulma 	L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu	Musiikin kuuntelu
T5 rohkaista oppilasta improvisoimaan sekä suunnittelemaan ja toteuttamaan pienimuotoisia sävellyksiä tai monitaiteellisia kokonaisuuksia eri keinoin.	S1 Opetuksessa on keskeistä ilmaisutaitojen ja kuvittelukyvyn monipuolinen kehittäminen. S2 Musiikillisessa toiminnassa kiinnitetään huomiota myös tulkintaan ja musiikin ilmaisullisiin keinoihin. S4 Musisointitilanteissa syntyneet oppilaiden luovat tuotokset ja sävellykset sisältyvät myös ohjelmistoon. Hyvinkää: <ul style="list-style-type: none"> • monitaiteelliset kokonaisuudet, esim. draaman yhdistäminen musiikkiin • improvisointi sekä omat sävellystuotokset esimerkiksi pentatonista asteikkoa hyödyntäen 	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys	Luovan musiikillisen ajattelun ilmaiseminen eri keinoin

Vuosiluokan tarkennetut tavoitteet	Sisältöalueen painopisteet ja tavoitteeseen liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen	Arvioinnin kohteet
Kulttuurinen ymmärrys ja monilukutaito			
T6 ohjata oppilasta tarkastelemaan musiikillisia kokemuksiaan ja musiikillisen maailman esteettistä, kulttuurista ja historiallista monimuotoisuutta	S3-S4 Hyvinkää: <ul style="list-style-type: none"> kuunteluohjelmiston valinnassa huomioidaan historian opintojen samanaikainen eteneminen länsimaisen musiikin historian näkökulmasta 	L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu	Musiikin merkityksen havainnointi
T7 ohjata oppilasta ymmärtämään musiikkikäsitteitä ja musiikin merkintätapojen periaatteita musisoinnin yhteydessä	S2 Musisointitilanteissa kiinnitetään huomiota peruskäsitteiden lisäksi musiikkikäsitteiden rytmi, melodia, harmonia, muoto, sointiväri ja dynamiikka hahmottamiskyvyn kehittämiseen. Osaamisen kehittyessä käsitteitä nimetään ja käytetään vakiintuneita tai omia symboleita kuvaamaan musiikillisia tapahtumia. Hyvinkää: <ul style="list-style-type: none"> musiikkikäsitteiden ja merkintätapojen hyödyntäminen toiminnassa musiikin perusteiden opettaminen musisoinnin yhteydessä 	L4 Monilukutaito	Musiikin merkintätapojen ymmärtäminen
Hyvinvointi ja turvallisuus musiikissa			
T8 ohjata oppilasta tunnistamaan musiikin vaikutuksia hyvinvointiin sekä huolehtimaan musisointi- ja ääniympäristön turvallisuudesta	S1 Musisointitilanteissa kiinnitetään huomiota musisoivan ryhmän jäsenenä toimimiseen. S2 Musiikillisessa toiminnassa kiinnitetään huomiota tulkintaan ja musiikin ilmaisullisiin keinoihin. S3 Opetuksessa käsitellään oppilaiden kokemuksia ja havaintoja musiikista ja musiikin tekemisestä eri ympäristöissä koulussa ja koulun ulkopuolella. Hyvinkää: <ul style="list-style-type: none"> soittamista huolehtiminen, yhteisen ja oman omaisuuden arvostaminen kuulonhuolto 	L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot	Välineiden ja laitteiden turvallinen käyttö
Oppimaan oppiminen musiikissa			
T9 ohjata oppilasta kehittämään musiikillista osaamistaan harjoittelun avulla, osallistumaan tavoitteiden asettamiseen ja arvioimaan edistymistään suhteessa tavoitteisiin	S1-S4 Hyvinkää: <ul style="list-style-type: none"> ohjelmiston esityskuntoon harjoiteltavissa kappaleissa pitkäjänteinen harjoittelu, omien tavoitteiden asettaminen ja arviointi 	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen	Oppimaan oppiminen ja työskentelytaidot

6.Ik. MUSIIKKI				
Vuosiluokan tarkennetut tavoitteet	Sisältöalueen painopisteet ja tavoitteeseen liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen	Arvioinnin kohteet	Hyvä osaaminen
Osallisuus				
T1 rohkaista oppilasta osallistumaan yhteismusisointiin ja rakentamaan myönteistä yhteishenkeä yhteisössään	S1 Musisointitilanteissa kiinnitetään huomiota musisoivan ryhmän jäsenenä toimimiseen. Hyvinkää: <ul style="list-style-type: none"> yhteismusisointiin osallistuminen vuorovaikutuksessa oman ryhmän kanssa harjoitellaan rakentavan palautteen antamista ja toisten kannustamista 	L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen	Musikaaliset yhteistyötaidot	Oppilas ottaa huomioon ryhmän muut jäsenet yhteismusisoinnissa.
Musiikilliset tiedot ja taidot sekä luova tuottaminen				
T2 ohjata oppilasta luontevaan äänenkäyttöön ja laulamiseen sekä kehittämään keho-, rytmis-, melodia- ja soitinsoittimien soittotaitoaan musisoivan ryhmän jäsenenä	S1 Luontevaa äänenkäyttöä ja laulamista, liikkumista sekä keho-, rytmis-, melodia- ja soitinsoittimien perussoittotekniikoita harjoitellaan yhteismusisoinnissa. S2 Musiikillisessa toiminnassa kiinnitetään huomiota myös tulkintaan ja musiikin ilmaisullisiin keinoihin. Hyvinkää: <ul style="list-style-type: none"> äänenkäytön ohjaamisessa huomioidaan alkava äänenmurros moniaänisen laulun harjoittelua yhteissoitossa tutustutaan kielisoittimeen (esim. kitaraan) eikä anneta oppilaalle lisäksi mahdollisuus keskittyä omavalintaiseen soittimeen yhteissoittoa tutuilla ja uusilla melodia-, soitin- ja rytmisoittimilla, esim. laatta- ja kosketinsoittimet, basso, rummut 	L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu	Laulaminen ja soittaminen ryhmän jäsenenä	Oppilas osallistuu yhteislauluun ja -soittoon pyrkien sovittamaan osuutensa osaksi musiikillista kokonaisuutta

Vuosiluokan tarkennetut tavoitteet	Sisältöalueen painopisteet ja tavoitteeseen liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen	Arvioinnin kohteet	Hyvä osaaminen
T3 kannustaa oppilasta keholliseen musiikin, kuvien, tarinoiden ja tunnetilojen ilmaisuun kokonaisvaltaisesti liikkuen	<p>S1 Luontevaa liikkumista sekä kehosoittimien perussoittotekniikoita harjoitellaan. Opetuksessa on keskeistä ilmaisutaitojen ja kuvittelukyvyn monipuolinen kehittäminen.</p> <p>S2 Musisointitilanteessa kiinnitetään huomiota peruskäsitteiden lisäksi musiikkikäsitteiden rytmi, melodia, harmonia, muoto, sointiväri ja dynamiikka hahmottamiskyvyn kehittämiseen. Osaamisen kehittyessä käsitteitä nimitään ja käytetään vakiintuneita tai omia symboleita kuvaamaan musiikillisia tapahtumia. Kiinnitetään huomiota myös tulkintaan ja musiikin ilmaisullisiin keinoihin.</p> <p>S3 Opetuksessa käsitellään oppilaiden kokemuksia ja havaintoja musiikista ja musiikin tekemisestä eri ympäristöissä koulussa ja koulun ulkopuolella. Opetuksessa rakennetaan yhteyksiä muihin oppiaineisiin ja omiin yhteisöihin.</p> <p>S4 Ohjelmiston suunnittelussa kiinnitetään huomiota oppilaiden omiin kulttuureihin, kulttuuriperinnön vaalimiseen ja kulttuurisen ymmärryksen avartamiseen. Ohjelmistoon sisällytetään monipuolisesti muun muassa lastenmusiikkia, eri kulttuurien musiikkia, taidemusiikkia, populaarimusiikkia ja kansanmusiikkia. Musisointitilanteissa syntyneet oppilaiden luovat tuotokset ja sävellykset sisältyvät myös ohjelmistoon.</p>	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu	Musiikkiliikunta	Oppilas liikkuu musiikin mukaan ja käyttää kehoaan musiikilliseen ilmaisuun.
T4 tarjota oppilaalle mahdollisuuksia ääniympäristön ja musiikin elämykselliseen kuunteluun sekä ohjata häntä jäsentämään kuulemaansa sekä kertomaan siitä	<p>S1, S2</p> <p>S3 Musiikillisten taitojen ja tietojen lisäksi opetuksessa käsitellään oppilaiden kokemuksia ja havaintoja musiikista ja musiikin tekemisestä eri ympäristöissä koulussa ja koulun ulkopuolella. Opetuksessa rakennetaan yhteyksiä muihin oppiaineisiin ja omiin yhteisöihin sekä pohditaan musiikin merkityksiä elämän eri tilanteissa eri aikoina ja aikakausina.</p> <p>S4</p> <p>Hyvinkää:</p> <ul style="list-style-type: none"> kuuntelun ohjaamisessa huomioidaan historia- ja kulttuurinäkökulma (esimerkiksi integrointi historian opintoihin, Kulttuuripolku) 	L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu	Musiikin kuuntelu	Oppilas kuuntelee keskittyneesti musiikkia ja esittää näkemyksiään kuulemastaan.

Vuosiluokan tarkennetut tavoitteet	Sisältöalueen painopisteet ja tavoitteeseen liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen	Arvioinnin kohteet	Hyvä osaaminen
T5 rohkaista oppilasta improvisoimaan sekä suunnittelemaan ja toteuttamaan pienimuotoisia sävellyksiä tai monitaiteellisia kokonaisuuksia eri keinoin ja myös tieto- ja viestintäteknologiaa käyttäen	S1 Opetuksessa on keskeistä ilmaisutaitojen ja kuvittelukyvyn monipuolinen kehittäminen. S2 Musiikillisessa toiminnassa kiinnitetään huomiota myös tulkintaan ja musiikin ilmaisullisiin keinoihin. S4 Musisointitilanteissa syntyneet oppilaiden luovat tuotokset ja sävellykset sisältyvät myös ohjelmistoon. Hyvinkää: <ul style="list-style-type: none"> monitaiteelliset kokonaisuudet, näyttämömusiikki, mahdollisuuksien mukaan yhteistyö muiden oppiaineiden kanssa esim. oman, yksinkertaisen sointukierron keksiminen S3	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L5 Tieto- ja viestintäteknologian osaaminen L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys	Luovan musiikillisen ajattelun ilmaiseminen eri keinoin	Oppilas keksii omia ratkaisuja käyttäen ääntä, musiikkia, kuvaa tai muita ilmaisutapoja ja osaa tarvittaessa ohjatusti hyödyntää musiikkiteknologian tarjoamia mahdollisuuksia.
Kulttuurinen ymmärrys ja monilukutaito				
T6 ohjata oppilasta tarkastelemaan musiikillisia kokemuksiaan ja musiikillisen maailman esteettistä, kulttuurista ja historiallista monimuotoisuutta	S1-S4 Hyvinkää: <ul style="list-style-type: none"> arvostava suhtautuminen eri kulttuureihin musiikillisen median (esim. musiikkivideot) lukutaidon harjoittelu ja rakentavan kriittinen tarkastelu oppijan ikätason mukaisesti 	L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu	Musiikin merkityksen havainnointi	Oppilas esittää näkemyksiä musiikilliseen toimintaan liittyvistä havainnoistaan ja kokemuksistaan.
T7 ohjata oppilasta ymmärtämään musiikkikäsitteitä ja musiikin merkintätapojen periaatteita musisoinnin yhteydessä	S2	L4 Monilukutaito	Musiikin merkintätapojen ymmärtäminen	Oppilas toimii opiskeltujen musiikillisten merkintöjen mukaisesti musisoinnin yhteydessä.
Hyvinvointi ja turvallisuus musiikissa				
T8 ohjata oppilasta tunnistamaan musiikin vaikutuksia hyvinvointiin sekä huolehtimaan musisointi- ja ääniympäristön turvallisuudesta	S1 Musisointitilanteissa kiinnitetään huomiota musisoivan ryhmän jäsenenä toimimiseen. S2 Musiikillisessa toiminnassa kiinnitetään huomiota tulkintaan ja musiikin ilmaisullisiin keinoihin. S3 Opetuksessa käsitellään oppilaiden kokemuksia ja havaintoja musiikista ja musiikin tekemisestä eri ympäristöissä koulussa ja koulun ulkopuolella. Hyvinkää: <ul style="list-style-type: none"> soittamista huolehtiminen, yhteisen omaisuuden arvostaminen kuulonhuolto 	L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot	Välineiden ja laitteiden turvallinen käyttö	Oppilas käyttää laitteita ja soittimia ottaen huomioon muun muassa äänen ja musiikin voimakkuuteen liittyvät tekijät.

Vuosiluokan tarkennetut tavoitteet	Sisältöalueen painopisteet ja tavoitteeseen liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen	Arvioinnin kohteet	Hyvä osaaminen
Oppimaan oppiminen musiikissa				
T9 ohjata oppilasta kehittämään musiikillista osaamistaan harjoittelun avulla, osallistumaan tavoitteiden asettamiseen ja arvioimaan edistymistään suhteessa tavoitteisiin	S1-S4 Hyvinkää: <ul style="list-style-type: none"> • soiton pitkäjänteinen harjoittelu ja omien tavoitteiden asettaminen 	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen	Oppimaan oppiminen ja työskentelytaidot	Oppilas asettaa tavoitteen musiikillisen osaamisensa kehittämiseksi ja toimii tavoitteen mukaisesti yhteismusisoinnissa.

14.4.11 KUVATAIDE

(Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet s. 266)

KUVATAIDE 3. Ik.			
<p>3. vuosiluokalla painopistealue on rakennettu ympäristö. Opitaan arkkitehtuurin peruskäsitteitä (mittakaava, liike, tila, väri, pinta, muoto), havainnoidaan ympäristöä ja kehitetään tilan, muodon, materiaalin ja rakenteiden tajua. Opiskelu linkittyy Kulttuuripolun sisältöihin, joissa vierailaan kaupungin kirjastossa sekä tutustutaan Hyvinkään historiaan ja arkkitehtuuriin ennen ja nyt Kaupunginmuseon oppimateriaalin avulla.</p> <p>Arkkitehtuuri ja rakennettu ympäristö tarjoavat mahdollisuuden monenlaisten kuvataiteellisten työtapojen, tekniikoiden ja materiaalien käytölle. Rakennetaan eri materiaaleista kolmiulotteisia geometrisia kappaleita. Kuvataan rakennettua ympäristöä piirtämällä ja kameralla. Ollaan erilaisissa tiloissa. Huomioidaan ekologisuus.</p>			
Vuosiluokan tarkennetut tavoitteet	Sisältöalueen painopisteet ja tavoitteeseen liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen	Arvioinnin kohteet
<p>Visuaalinen havaitseminen ja ajattelu</p> <p>Ohjataan oppilaita tekemään havaintoja paikan päällä ja kuvien välityksellä omasta lähi- ja elinympäristöstä, muista rakennetuista ja visuaalisista ympäristöistä sekä taiteen piiristä. Tutkitaan omaa olemista ja kokemuksia erilaisissa tiloissa. Tallennetaan ja ilmaistaan havaintoja eri tavoin. Tehdään kolmiulotteisista havainnon kohteista kaksiulotteisia ja kaksiulotteisista kolmiulotteisia ilmaisuja, visuaalisista kirjallisia ja kirjallisista visuaalisia ilmaisuja. Katsotaan toisten tekemiä havaintoja ja kuunnellaan heidän näkemyksiään ja ajatuksiaan. Hyödynnetään myös muiden taiteen muotojen ja tietokirjallisuuden kuvauksia rakennetusta ympäristöstä.</p>			
<p><i>T1 kannustaa oppilasta havainnoimaan taidetta, ympäristöä ja muuta visuaalista kulttuuria moniaistisesti ja erilaisia kuvallisia välineitä hyödyntäen</i></p>	<p>Tehdään havaintoja itselle tärkeistä paikoista (esim. koti, harrastukset) ja rakennuksista sekä lähiympäristön tiloista ja rakennuksista moniaistisesti kuvallisia välineitä hyödyntäen. Tarkastellaan myös rakennettua ympäristöä kuvaavia kuvia kuten pohjapiirustuksia, karttoja, taideteoksia sekä median ja populaarikulttuurin tuottamia kuvia. Tutustutaan luonnon ja eläinten rakennelmiin.</p> <p>S1 S2 S3</p>	<p>L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot L4 Monilukutaito L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen</p>	<p><i>Taiteen, ympäristön ja muun visuaalisen kulttuurin havainnoiminen</i></p>
<p><i>T2 rohkaista oppilasta keskustelemaan havainnoistaan ja ajatuksistaan sekä harjoittelemaan näkemystensä perustelemista</i></p>	<p>Kerrotaan omista havainnoista ja ajatuksista, joita itselle tärkeät paikat, rakennukset sekä lähiympäristön rakennukset herättävät. Harjoitellaan kertomaan perusteluja näkemyksille. Kuunnellaan toisten havaintoja, ajatuksia ja perusteluja.</p> <p>S1, S2, S3</p>	<p>L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L4 Monilukutaito L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys</p>	<p><i>Havaintojen ja ajatusten sanallistaminen</i></p>
<p><i>T3 innostaa oppilasta ilmaisemaan havaintojaan ja ajatuksiaan kuvallisesti ja muita tiedon tuottamisen tapoja käyttäen</i></p>	<p>Ilmaistaan havaintoja ja ajatuksia kuvallisesti eri tekniikoilla ja materiaaleilla sekä muita tiedon tuottamisen tapoja käyttäen (kirjoittaminen, äänet, liike, draamallinen ilmaisu)</p> <p>S1, S2, S3</p>	<p>L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot L4 Monilukutaito L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen</p>	<p><i>Havaintojen ja ajatusten ilmaiseminen</i></p>

Vuosiluokan tarkennetut tavoitteet	Sisältöalueen painopisteet ja tavoitteeseen liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen	Arvioinnin kohteet
<p>Kuvallinen tuottaminen Tehdään rakennettuun ympäristöön sekä luonnon rakennelmiin liittyviä kaksi- ja kolmiulotteisia töitä, joiden lähtökohtana on omaan kotiin, luokkaan ja kouluun sekä vapaa-aikaan liittyviä tiloja ja rakennuksia sekä itselle tärkeissä asioissa kuten lempielokuviissa, tv-sarjoissa, peleissä ja leluissa olevia rakennelmia, rakennuksia ja ympäristöjä. Oman mielikuvituksen tuottamat rakennelmat. Käytetään monipuolisesti eri materiaaleja, tekniikoita ja ilmaisumuotoja. Tutkitaan ja harjoitellaan tekemään pohjapiirroksia, erilaisia karttoja ja perspektiivikuvia. Kolmiulotteisina töinä tehdään esimerkiksi pesiä, majoja ja pienoismalleja. Tutustutaan ja toteutetaan omien töiden kohdalla rakenteluun ja arkkitehtuuriin liittyviä työvaiheita. Toteutetaan töitä yksin ja ryhmässä. Linkitetään tekemiseen asioita mm. ympäristöopista ja matematiikasta, kuten geometria, mittakaava ja pinta-ala.</p>			
<i>T4 ohjata oppilasta käyttämään monipuolisesti erilaisia materiaaleja, tekniikoita ja ilmaisun keinoja sekä harjaannuttamaan kuvan tekemisen taitojaan</i>	Tehdään rakennettuun ympäristöön liittyviä kaksi- ja kolmiulotteisia töitä käyttäen monipuolisesti eri materiaaleja, tekniikoita ja ilmaisumuotoja. Sovelletaan ja harjoitellaan kuvallisen ilmaisun peruselementtejä ja opiskellaan rakentelun ja kolmiulotteiseen ilmaisun keskeisiä elementtejä. S1, S2, S3	L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot L5 Tieto- ja viestintätekologinen osaaminen L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys	<i>Kuvallisten ilmaisukeinojen käyttäminen</i>
<i>T5 ohjata oppilasta tavoitteelliseen kuvallisten taitojen kehittämiseen yksin ja yhteistyössä muiden kanssa</i>	Tehdään yksin ja ryhmätyönä pidempiaikainen työ, joka sisältää arkkitehtuuri- ja rakenteluprosessin eri vaiheita. S1, S2, S3	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot L5 Tieto- ja viestintätekologinen osaaminen	<i>Kuvailmaisun taitojen kehittäminen</i>
<i>T6 ohjata oppilasta tutustumaan erilaisiin kuvallisen viestinnän tapoihin ja käyttämään kuvallisen vaikuttamisen keinoja omissa kuvissaan</i>	Tutustutaan monipuolisesti erilaisiin kuviin (esim. liikennemerkit ja mainokset) ja kuvauksiin rakennetusta ympäristöstä sekä rakentelun tapoihin ja tapoihin kuvata niitä. Sovelletaan näitä omissa töissä. S1, S2, S3	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L4 Monilukutaito L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen	<i>Kuvailmaisun taitojen kehittäminen</i>
<p>Visuaalisen kulttuurin tulkinta Tarkastellaan, mihin yhteyksiin ja tarkoituksiin eri aikakausina, eri kulttuureissa ja maantieteellisillä alueilla erilaisia rakennuksia ja rakennelmia on tehty, myös luonnon rakennelmia. Tarkastellaan myös niitä esittäviä kuvia ja esineitä sekä kuvailevia tekstejä ja pohditaan niiden käyttötarkoituksia, todellisuutta ja fiktiivisyyttä. Mietitään näitä asioita tekijöiden sekä kokijoiden ja käyttäjien näkökulmasta. Otetaan mahdollisimman monenlaisia esimerkkejä niin oppilaiden lähiympäristöstä, kokemusmaailmasta kuin maailmalta eri paikoista ja kulttuureista sekä taiteesta. Havainnoidessa rakennuksia, tiloja ja kuvia kiinnitetään huomiota arkkitehtuuriin ja opetellaan visuaalisen kielen peruskäsitteistöä.</p>			
<i>T7 ohjata oppilasta tarkastelemaan kuvia eri lähtökohdista ja eri yhteyksissä sekä pohtimaan todellisuuden ja fiktion suhdetta.</i>	Tarkastellaan rakennettua ympäristöä myös taiteessa, kirjallisuudessa ja populaarikulttuurissa, sekä pohditaan samalla todellisuuden ja fiktion suhdetta. S1, S2, S3	<i>L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen</i> <i>L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu</i> <i>L4 Monilukutaito</i> <i>L5 Tieto- ja viestintätekologinen osaaminen</i>	<i>Kuvien tarkastelu</i>

Vuosiluokan tarkennetut tavoitteet	Sisältöalueen painopisteet ja tavoitteeseen liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen	Arvioinnin kohteet
<i>T8 ohjata oppilasta tarkastelemaan taidetta ja muuta visuaalista kulttuuria teoksen, tekijän ja katsojan näkökulmista sekä pohtimaan historiallisten ja kulttuuristen tekijöiden vaikutusta kuviin</i>	Tarkastellaan rakennettua ympäristöä eri aikakausina ja eri käyttötarkoituksissa. Tutkitaan omia kokemuksia eri ympäristöissä, rakennuksissa ja tiloissa. S1, S2, S3	<i>Ajattelu ja oppimaan oppiminen</i> <i>L4 Monilukutaito</i> <i>L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen</i> <i>L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys</i>	<i>Kuvatulkinnan menetelmien käyttäminen</i>
<i>T9 innostaa oppilasta kokeilemaan eri aikojen ja kulttuurien kuvailmaisun tapoja omissa kuvissa</i>	Kokeillaan eri aikakausien ja kulttuurien sekä luonnon ja eläinten rakennelmia omista teoksista. S1, S2, S3	<i>L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen</i> <i>L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu</i> <i>L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen</i> <i>L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys</i>	<i>Kuvailmaisun tapojen käyttäminen</i>
Esteettinen, ekologinen ja eettinen arvottaminen Kiinnitetään huomioita rakennetun ympäristön ja visuaalisen kulttuurin esteettisiin, ekologisiin ja eettisiin ominaisuuksiin. Mietitään mitkä asiat kaunistavat tai rumentavat ympäristöä, mikä tekee visuaalisista asioista hyviä/huonoja; millaisia elinkaaria ihmisen tekemillä rakenteilla, esineillä sekä tuottamilla kuvilla ja visuaalisilla asioilla on (kestävä kehitys); voivatko ne pahoittaa tai parantaa jonkun mielen (esim. sairaaloihin tuleva taide), voivatko ne pilata tai parantaa jonkun elinolosuhteita. Pohditaan käytettyjä materiaaleja. Pohditaan näitä asioita myös omassa kuvien ja visuaalisten elementtien tuottamisessa ja niihin käytetyissä materiaaleissa.			
<i>T10 ohjata oppilasta keskustelemaan taiteessa, ympäristössä ja muussa visuaalisessa kulttuurissa ilmenevistä arvoista</i>	Keskustellaan omien kokemusten ja havaintojen pohjalta sekä visuaalisen kulttuurin ja taiteen kautta esille tulevista rakennelmissa ja rakennuksissa esille tulevista arvoista (esim. kauneudesta ja kestävydestä) S1, S2, S3	L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot L4 Monilukutaito L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen	<i>Arvojen tarkasteleminen</i>
<i>T11 kannustaa oppilasta ottamaan huomioon kulttuurinen moninaisuus ja kestävä kehitys kuvailmaisun sisältöjä ja toimintatapoja valitessaan</i>	Mietitään omien töiden kohdalla käytettävien materiaalien ja itse töiden esteettisiä, eettisiä ja ekologisia ominaisuuksia. S1, S2, S3	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L4 Monilukutaito L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen	<i>Kuvailmaisun sisältöjen ja toimintatapojen valinta</i>

KUVATAIDE 4. Ik.			
<p>4. vuosiluokan painopistealue on muotoilu. Tutkimuksen kohteena ovat esineet ja muodot ympäristössämme ja muodon antaminen. Opiskellaan muotoilun peruskäsitteitä, kuten mittasuhteet, liike, tila, väri, pinta, käyttötarkoitus, materiaalin merkitys muotoilussa ja oman muotoilullisen ilmaisun kehittämistä. Painopistealueeseen liittyy myös ihmisen kuvaaminen muotoiltujen asioiden ja esineiden käyttäjänä. Herätetään oppilas huomaamaan, että elämme muotoilun ympäröimänä. Painopistealue linkittyy Kulttuuripolun vierailuun käsityökoulu Helmissä.</p>			
Vuosiluokan tarkennetut tavoitteet	Sisältöalueen painopisteet ja tavoitteeseen liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen	Arvioinnin kohteet
<p>Visuaalinen havaitseminen ja ajattelu Ohjataan oppilaita tekemään havaintoja oman lähi- ja elinympäristön ihmisen muotoilemista esineistä (esim. oppilaiden omat esineet, vaatteet, huone ja koti) sekä luonnon muodoista, niin isoista kuin pienistä asioista. Tutkitaan omaa fyysistä, psyykkistä sekä sosiaalista suhdetta sekä luonnon että ihmisen luoman ympäristön muotoihin ja muovaamiin asioihin. Omat mieltymykset; lempivärit, -muodot, -materiaalit. Tallennetaan ja ilmaistaan havaintoja eri tavoin. Tehdään kolmiulotteisista havainnon kohteista kaksiulotteisia ja kaksiulotteisista kolmiulotteisia ilmaisuja, visuaalisista verbaalisia ja verbaalisista visuaalisia ilmaisuja. Katsotaan toisten tekemiä havaintoja ja kuunnellaan heidän näkemyksiään ja ajatuksiaan. Hyödynnetään myös muiden taiteen muotojen ja tietokirjallisuuden kuvauksia ihmisen muotoilemista esineistä ja luonnon muodoista.</p>			
<p><i>T1 kannustaa oppilasta havainnoimaan taidetta, ympäristöä ja muuta visuaalista kulttuuria moniaistisesti ja erilaisia kuvallisia välineitä hyödyntäen</i></p>	<p>Tehdään havaintoja omassa käytössä ja ympäristössä olevista ihmisen muotoilemista esineistä sekä luonnon muodoista. Havainnoidaan käyttämällä eri aisteja ja eri kuvallisia välineitä lyijykynästä kameraan. Tutkitaan myös esineitä kuvaavia kuvia, tekstejä ja taideteoksia. S1, S2, S3</p>	<p>L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot L4 Monilukutaito L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen</p>	<p><i>Taiteen, ympäristön ja muun visuaalisen kulttuurin havainnoiminen</i></p>
<p><i>T2 rohkaista oppilasta keskustelemaan havainnoistaan ja ajatuksistaan sekä harjoittelemaan näkemystensä perustelemista</i></p>	<p>Kerrotaan omista havainnoista ja ajatuksista, joita omassa käytössä ja ympäristössä olevat esineet ja muodot herättävät. Harjoitellaan kertomaan perusteluja näkemyksille. Kuunnellaan toisten havaintoja, ajatuksia ja perusteluja. S1, S2, S3</p>	<p>L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L4 Monilukutaito L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys</p>	<p><i>Havaintojen ja ajatusten sanallistaminen</i></p>
<p><i>T3 innostaa oppilasta ilmaisemaan havaintojaan ja ajatuksiaan kuvallisesti ja muita tiedon tuottamisen tapoja käyttäen</i></p>	<p>Ilmaistaan havaintoja ja ajatuksia kuvallisesti eri tekniikoilla ja materiaaleilla sekä muita tiedon tuottamisen tapoja käyttäen (kirjoittaminen, äänet, liike, draamallinen ilmaisu) S1, S2, S3</p>	<p>L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot L4 Monilukutaito L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen</p>	<p><i>Havaintojen ja ajatusten ilmaiseminen</i></p>

Vuosiluokan tarkennetut tavoitteet	Sisältöalueen painopisteet ja tavoitteeseen liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen	Arvioinnin kohteet
Kuvallinen tuottaminen Tutkitaan esineympäristöä ja luonnon muotoja ja otetaan niistä ideoita omaan työskentelyyn. Tutustutaan muotoilun eri työvaiheisiin ideasta tuotteeksi (ideointi, luonnostelu, suunnittelu, tekninen piirtäminen, toteuttaminen). Tutkitaan muotojen ja muotoiltujen asioiden käyttötarkoituksia ja tarvetta. Käytetään monipuolisesti eri materiaaleja, tekniikoita ja ilmaisumuotoja. Tehdään kaksiulotteisia kuvia ihmisen muotoilemista sekä luonnon muovaamista asioista. Muotoillaan itse kolmiulotteisia töitä. Toteutetaan töitä yksin ja ryhmässä. Linkitetään mahdollisuuksien mukaan tekeminen mm. käsityöhön, ympäristöoppiin ja matematiikkaan, kuten geometria ja mittakaava. Rohkaistaan ennakkoluulottomiin kokeiluihin (esim. sama esine eri materiaaleista). Tavoitteena oman muotoilullisen ilmaisun kehittäminen.			
<i>T4 ohjata oppilasta käyttämään monipuolisesti erilaisia materiaaleja, tekniikoita ja ilmaisun keinoja sekä harjaannuttamaan kuvan tekemisen taitojaan</i>	Tehdään muotoiluun liittyviä kaksi- ja kolmiulotteisia töitä käyttäen monipuolisesti eri materiaaleja, tekniikoita ja ilmaisumuotoja. Sovelletaan ja harjoitellaan kuvallisen ilmaisun peruselementtejä ja opiskellaan muotoilun ja kolmiulotteiseen ilmaisun keskeisiä elementtejä. S1, S2, S3	L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys	<i>Kuvallisten ilmaisukeinojen käyttäminen</i>
<i>T5 ohjata oppilasta tavoitteelliseen kuvallisten taitojen kehittämiseen yksin ja yhteistyössä muiden kanssa</i>	Tehdään yksin ja ryhmätyönä pidempiaikainen työ, joka sisältää muotoiluprosessin eri vaiheita (ideointi, mallipiirroksen tekeminen, toteuttaminen). S1, S2, S3	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen	<i>Kuvailmaisun taitojen kehittäminen</i>
<i>T6 ohjata oppilasta tutustumaan erilaisiin kuvallisen viestinnän tapoihin ja käyttämään kuvallisen vaikuttamisen keinoja omissa kuvissaan</i>	Tutustutaan monipuolisesti erilaisiin muotoilun tapoihin sekä kuviin muotoilluista esineistä ja asioista. Tutkitaan, millaisia vaikutuksia erilaiset tavat muotoilla ja muodot sekä kuvaamisen tavat saavat aikaan. Sovelletaan näitä omissa töissä. S1, S2, S3	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L4 Monilukutaito L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen	<i>Kuvien avulla vaikuttaminen ja osallistuminen</i>

Vuosiluokan tarkennetut tavoitteet	Sisältöalueen painopisteet ja tavoitteeseen liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen	Arvioinnin kohteet
<p>Visuaalisen kulttuurin tulkinta Tarkastellaan, mihin yhteyksiin ja tarkoituksiin eri aikakausina, eri kulttuureissa ja maantieteellisillä alueilla erilaisia asioita on muotoiltu ja käyttöesineitä tehty. Tutkitaan luonnon ja eläinten tekemiä muotoilua (esim. hämähäkinseitti, linnunpesät, eläinten turkit). Tarkastellaan muotoiltuja asioita ja esineitä esittäviä kuvia ja kuvailevia tekstejä. Pohditaan eri yhteyksissä havainnoitujen ja kuvailtujen asioiden ja esineiden käyttötarkoituksia, todellisuutta ja fiktiivisyyttä. Mietitään näitä asioita tekijöiden sekä kokijoiden ja käyttäjien näkökulmasta. Otetaan monenlaisia esimerkkejä niin oppilaiden lähiympäristöstä, kokemusmaailmasta kuin maailmalta eri paikoista ja kulttuureista sekä taiteesta. Ruokitaan oppilaiden mielikuvitusta ja ilmaisua. Keskusteltaessa ja tulkitessa opiskellaan muotoilun ja visuaalisen kielen peruskäsitteistöä.</p>			
<i>T7 ohjata oppilasta tarkastelemaan kuvia eri lähtökohdista ja eri yhteyksissä sekä pohtimaan todellisuuden ja fiktion suhdetta</i>	Tarkastellaan ihmisen eri käyttötarkoituksiin muotoilemia asioita eri ympäristöissä, kulttuureissa ja aikakausina. Tarkastellaan myös taiteessa sekä kirjallisuudessa (esim. lasten kirjat) ja populaarikulttuurissa esiintyvää ihmisen ja luonnon muotoilua ja mietitään todellisuuden ja fiktion suhdetta. S1, S2, S3	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L4 Monilukutaito L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen	<i>Kuvien tarkastelu</i>
<i>T8 ohjata oppilasta tarkastelemaan taidetta ja muuta visuaalista kulttuuria teoksen, tekijän ja katsojan näkökulmista sekä pohtimaan historiallisten ja kulttuuristen tekijöiden vaikutusta kuviin</i>	Harjoitellaan tulkitsemaan ihmisen tekemiä esineitä tekijän ja kokijan / käyttäjän näkökulmasta. Tulkitaan muotoiltua asiaa esteettisenä objektina sekä käyttöesineenä. Tutkitaan omia kokemuksia erilaisista ihmisen muotoiluista asioista ja esineistä sekä luonnon muodoista. Mietitään, miten eri aikakaudet, kulttuurit ja ympäristöt ovat vaikuttaneet esineiden muotoon ja siihen, mitä on muotoiltu. Tutustutaan suomalaiseen ja muun maailman muotoiluun. S1, S2, S3	Ajattelu ja oppimaan oppiminen L4 Monilukutaito L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys	<i>Kuvatulkinnan menetelmien käyttäminen</i>
<i>T9 innostaa oppilasta kokeilemaan eri aikojen ja kulttuurien kuvailmaisun tapoja omissa kuvissaan</i>	Kokeillaan ja sovelletaan eri aikakausien ja kulttuurien sekä luonnon ja eläinten aikaan saamia muotoja omissa töissä. S1, S2, S3	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys	<i>Kuvailmaisun tapojen käyttäminen</i>

Vuosiluokan tarkennetut tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen	Arvioinnin kohteet
<p>Esteettinen, ekologinen ja eettinen arvottaminen Kiinnitetään oppilaiden huomioita havaintoja ja tulkintoja tehdessä ja niistä keskusteltaessa rakennetun ympäristön ja visuaalisen kulttuurin esteettisiin, ekologisiin ja eettisiin ominaisuuksiin. Mietitään, mikä ympäristön esineistä ja luonnon muodoista tekee kauniita ja hyviä ja mikä rumia ja huonoja; millaisia elinkaaria ihmisen tekemillä esineillä, tuottamalla kuvilla ja visuaalisilla asioilla on (kestävä kehitys); voivatko ne pahottaa tai parantaa jonkun mielen (esim. sairaaloihin tuleva taide), voivatko ne pilata tai parantaa jonkun elinolosuhteita. Pohditaan käytettyjä materiaaleja. Pohditaan näitä asioita myös omassa kuvien ja visuaalisten elementtien tuottamisessa ja niihin käytettyjen materiaaleissa.</p>			
<p><i>T10 ohjata oppilasta keskustelemaan taiteessa, ympäristössä ja muussa visuaalisessa kulttuurissa ilmenevistä arvoista</i></p>	<p>Keskustellaan, miten muotoilussa voidaan ottaa huomioon kestävä kehitys; tavaroiden elinkaari ja käytettävyys (ekologiset ja eettiset arvot). Keskustellaan omien kulutusvalintojen ja toiminnan merkityksestä. Keskustellaan, mitä merkitsee se, että ympärillä on taidetta sekä kauniita ja käyttökelpoisia ja kestäviä esineitä ja muotoilua (esteettiset arvot). Pohditaan taide- ja käyttöesineen eroja. S1, S2, S3</p>	<p>L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot L4 Monilukutaito L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen</p>	<p><i>Arvojen tarkasteleminen</i></p>
<p><i>T11 kannustaa oppilasta ottamaan huomioon kulttuurinen moninaisuus ja kestävä kehitys kuvailmaisun sisältöjä ja toimintatapoja valitessaan</i></p>	<p>Mietitään omien töiden kohdalla käytettävien materiaalien ja itse töiden esteettisiä, eettisiä ja ekologisia ominaisuuksia. S1, S2, S3</p>	<p>L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L4 Monilukutaito L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen</p>	<p><i>Kuvailmaisun sisältöjen ja toimintatapojen valinta</i></p>

5. lk. KUVATAIDE				
5. vuosiluokan painopistealue on kuvallinen kulttuuri. Tarkastelun kohteena ovat mahdollisimman monenlaiset kuvalliset tuotokset teollisesta tuotannosta, populaarikulttuurista, taiteesta sekä eri kulttuureista (niin etniset kuin alakulttuuritkin).				
Vuosiluokan tarkennetut tavoitteet	Sisältöalueen painopisteet ja tavoitteeseen liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen	Arvioinnin kohteet	Hyvä osaaminen
Visuaalinen havaitseminen ja ajattelu Painopiste kuvallisessa maailmassa. Ohjataan oppilasta havainnoimaan omasta elämästä ja ympäristöstä visuaalisia asioita ja viestejä, erottelamaan ja luokittelemaan niitä sekä määrittelemään eri tarkoitukseen tehdyille kuville tunnusomaisia piirteitä. Ilmaistetaan muilla tavoilla kuin kuvallisesti (sanallisesti, äänin, kehollisesti) visuaalisia havaintoja. Ilmaistetaan kuvallisesti eri elämän alueilla ja eri oppiaineissa tehtyjä havaintoja ja syntyneitä ajatuksia.				
<i>T1 kannustaa oppilasta havainnoimaan taidetta, ympäristöä ja muuta visuaalista kulttuuria moniaistisesti ja erilaisia kuvallisia välineitä hyödyntäen</i>	Havainnoidaan omasta elämästä ja ympäristöstä visuaalisia asioita ja viestejä, erotellaan ja luokitellaan niitä ja määritellään eri tarkoitukseen tehdyille kuville tunnusomaisia piirteitä. Havainnoinnin kohteena kuvallinen kulttuuri mahdollisimman monipuolisesti; esim. kuvataide, populaarikulttuurin kuvat, median kuvat (mainoskuvat, uutiskuvat), graafinen suunnittelu (pakkaukset, kirjojen taitto, julisteet), pelit, sosiaalisen median kuvat, elokuva, animaatio. S1, S2, S3	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot L4 Monilukutaito L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen	<i>Taiteen, ympäristön ja muun visuaalisen kulttuurin havainnoiminen</i>	<i>Oppilas osaa tehdä monipuolisia havaintoja ympäristöstä ja sen kuvista käyttämällä kuvallisia välineitä</i>
<i>T2 rohkaista oppilasta keskustelemaan havainnoistaan ja ajatuksistaan sekä harjoittelemaan näkemystensä perustelemista</i>	Keskustellaan kuvien visuaalisista viesteistä itselle ja eri tarkoitukseen tehtyjen kuvien tunnusomaisista piirteistä. Ilmaistetaan muilla kuin kuvallisilla tavoilla (sanallisesti, äänin, kehollisesti) visuaalisia havaintoja. S1, S2, S3	L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L4 Monilukutaito L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys	<i>Havaintojen ja ajatusten sanallistaminen</i>	<i>Oppilas osaa kuvailla ja sanallistaa taiteeseen, ympäristöön ja muuhun visuaaliseen kulttuuriin liittyviä havaintoja ja ajatuksiaan.</i>
<i>T3 innostaa oppilasta ilmaisemaan havaintojaan ja ajatuksiaan kuvallisesti ja muita tiedon tuottamisen tapoja käyttäen</i>	Ilmaistetaan kuvallisesti eri elämän alueilla ja eri oppiaineissa tehtyjä havaintoja ja niistä syntyneitä ajatuksia. Nuorisokulttuurin ilmiöt ja oppilaiden itsensä vapaa-ajalla eri välineillä tuottamat kuvat. S1, S2, S3	L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot L4 Monilukutaito L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen	<i>Havaintojen ja ajatusten ilmaiseminen</i>	<i>Oppilas osaa ilmaista havaintojaan ja ajatuksiaan kuvallisesti.</i>

Vuosiluokan tarkennetut tavoitteet	Sisältöalueen painopisteet ja tavoitteeseen liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen	Arvioinnin kohteet	Hyvä osaaminen
Kuvallinen tuottaminen Tehdään kuvia mahdollisimman monenlaisin menetelmin. Vaihtelevasti joissakin harjoituksissa keskitytään tiettyyn tekniikkaan, kuvataiteen ilmaisukeinoon tai käsitteeseen. Toisissa harjoituksissa painopiste on ilmaisussa. Kiinnitetään erityistä huomiota siihen, mitä halutaan tehdyllä kuvalla viestittää ja mitkä ratkaisut tukevat haluttua vaikutusta. Painopiste on kaksiulotteisissa kuvissa.				
<i>T4 ohjata oppilasta käyttämään monipuolisesti erilaisia materiaaleja, tekniikoita ja ilmaisun keinoja sekä harjaanuttamaan kuvan tekemisen taitojaan</i>	Tuotetaan pääasiassa kaksiulotteisia kuvia mahdollisimman monipuolisin menetelmin. Tehdään vaativampia harjoituksia aiemmilla vuosiluokilla tutuksi tulleilla tekniikoilla. Piirtäminen, maalaus, grafiikka, muovailu ja rakentaminen, valokuvaus, animaatio ja elokuva, sekatekniikka, kuvan tekeminen digitaalisesti. S1, S2, S3	L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys	<i>Kuvallisten ilmaisukeinojen käyttäminen</i>	<i>Oppilas osaa soveltaa erilaisia materiaaleja, tekniikoita ja ilmaisukeinoja kaksiulotteisessa kuvallisessa tuottamisessaan.</i>
<i>T5 ohjata oppilasta tavoitteelliseen kuvallisten taitojen kehittämiseen yksin ja yhteistyössä muiden kanssa</i>	Keskitytään tiettyyn tekniikkaan, kuvataiteen ilmaisukeinoon tai käsitteeseen. S1, S2, S3	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen	<i>Kuvailmaisun taitojen kehittäminen</i>	<i>Oppilas osaa asettaa tavoitteita ja työskennellä sekä yksin että ryhmässä.</i>
<i>T6 ohjata oppilasta tutustumaan erilaisiin kuvallisen viestinnän tapoihin ja käyttämään kuvallisen vaikuttamisen keinoja omissa kuvissaan</i>	Kiinnitetään huomiota siihen, mitä halutaan viestittää ja mitkä ratkaisut tukevat haluttua vaikutusta. Esim. tehdään kuvia mainos-, media-, uutis- ja populaarikulttuurin kuvista ja niiden mukaisesti. Mahdollisuuksien mukaan esimerkiksi kuvankäsittelyä ja liikkuvan kuvan muotoja (video ja animaatio). S1, S2, S3	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L4 Monilukutaito L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen	<i>Kuvien avulla vaikuttaminen ja osallistuminen</i>	<i>Oppilas osaa käyttää erilaisia kuvallisen vaikuttamisen keinoja ilmaistessaan mielipiteitään</i>

Vuosiluokan tarkennetut tavoitteet	Sisältöalueen painopisteet ja tavoitteeseen liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen	Arvioinnin kohteet	Hyvä osaaminen
Visuaalisen kulttuurin tulkinta Painopiste kaksiolotteisissa kuvissa. Tarkastellaan ja tulkitaan mahdollisimman monenlaisista ja eri yhteyksiin tehdyistä kuvista sekä muotoa että sisältöä. Mietitään ja tutkitaan historiallista, sosiaalista ja kulttuurista yhteyttä, jossa kuvat on tehty ja niitä on esitetty ja esitetään. Pohditaan kuvien todenperäisyyttä, epätodellisuutta ja valheellisuutta.				
<i>T7 ohjata oppilasta tarkastelemaan kuvia eri lähtökohdista ja eri yhteyksissä sekä pohtimaan todellisuuden ja fiktion suhdetta</i>	Tarkastellaan ja tutkitaan mahdollisimman monenlaisia kuvallisia tuotoksia teollisesta tuotannosta populaarikulttuuriin ja taiteeseen eri aikakausilta sekä kulttuureista. Pohditaan kuvien todenperäisyyttä, epätodellisuutta ja valheellisuutta (esim. mainoskuvat, kuvamanipulaatiot, sosiaalisen median kuvat). S1, S2, S3	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L4 Monilukutaito L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen	<i>Kuvien tarkastelu</i>	<i>Oppilas osaa tarkastella kuvan vaikuttamisen keinoja ja todenmukaisuutta.</i>
<i>T8 ohjata oppilasta tarkastelemaan taidetta ja muuta visuaalista kulttuuria teoksen, tekijän ja katsojan näkökulmista sekä pohtimaan historiallisten ja kulttuuristen tekijöiden vaikutusta kuviin</i>	Mietitään ja tutkitaan historiallista, sosiaalista ja kulttuurista yhteyttä, joissa kuvat on tehty ja joissa niitä on esitetty ja esitetään. Tarkastellaan eri tekniikoilla tehtyjä kuvataiteen teoksia eri aikakausilta ja kulttuureista (vrt. muiden oppiaineiden sisällöt). Kohteena sekä aidot taideteokset että kuvat taideteoksista. S1, S2, S3	Ajattelu ja oppimaan oppiminen L4 Monilukutaito L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys	<i>Kuvatulkinnan menetelmien käyttäminen</i>	<i>Oppilas osaa tulkita taidetta eri näkökulmista.</i>
<i>T9 innostaa oppilasta kokeilemaan eri aikojen ja kulttuurien kuvailmaisun tapoja omissa kuvissaan</i>	Tehdään kuvia eri yhteyksiin ja paikkoihin eri aikakausien ja kulttuurien ilmaisukeinoja käyttäen S1, S2, S3	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys	<i>Kuvailmaisun tapojen käyttäminen</i>	<i>Oppilas osaa hyödyntää erilaisia kuvailmaisun tapoja tarkastellessaan taidetta ja muuta visuaalista kulttuuria sekä tehdessään omia kuvia</i>

Vuosiluokan tarkennetut tavoitteet	Sisältöalueen painopisteet ja tavoitteeseen liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen	Arvioinnin kohteet	Hyvä osaaminen
<p>Esteettinen, ekologinen ja eettinen arvottaminen</p> <p>Tarkastellaan oppilaiden omien kuvakulttuurien ja nuorisokulttuurin trendien, ympäristön visuaalisen, erityisesti kuvallisen, kulttuurin (tuotepakkauksista elokuvaan) sekä taideteosten esteettisiä ominaispiirteitä. Pohditaan niiden tekotapojen sekä sisältöjen ja viestien ekologisuutta ja eettisyyttä; millaisia arvoja ne edustavat. Pohditaan esteettisyyden arvoa elämässä, esim. mitä merkitystä taiteella ja sitä esittävillä paikoilla, kuten museoilla on.</p>				
<p><i>T10 ohjata oppilasta keskustelemaan taiteessa, ympäristössä ja muussa visuaalisessa kulttuurissa ilmenevistä arvoista</i></p>	<p>Tarkastellaan oppilaiden omien kuvakulttuurien ja nuorisokulttuurin trendien, ympäristön visuaalisen, erityisesti kuvallisen, kulttuurin sekä taideteosten eettisiä ominaispiirteitä. Pohditaan, mitä merkitystä taiteella ja sitä esittävillä paikoilla, kuten museoilla, on. S1, S2, S3</p>	<p>L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot L4 Monilukutaito L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen</p>	<p><i>Arvojen tarkasteleminen</i></p>	<p><i>Oppilas osaa ilmaista näkemyksiään taiteessa, ympäristössä ja muussa visuaalisessa kulttuurissa ilmenevistä arvoista.</i></p>
<p><i>T11 kannustaa oppilasta ottamaan huomioon kulttuurinen moninaisuus ja kestävä kehitys kuvailmaisun sisältöjä ja toimintatapoja valitessaan</i></p>	<p>Pohditaan kuvakulttuurin käyttämiä tekotapoja sekä sisältöjen ja viestien ekologisuutta ja eettisyyttä; millaisia arvoja ne edustavat. S1, S2, S3</p>	<p>L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L4 Monilukutaito L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen</p>	<p><i>Kuvailmaisun sisältöjen ja toimintatapojen valinta</i></p>	<p><i>Oppilas ottaa kuvailmaisussaan huomioon kulttuurisen moninaisuuden ja kestäväan kehitykseen liittyviä näkökulmia</i></p>

6. Ik. KUVATAIDE

6. vuosiluokalla painopiste alueena on taide; pohditaan taiteen käsitettä ja taiteilijan muita taidemaailman ammatteja. Halutessaan tämän voi yhdistää vuosiluokan monialaiseen ”yrittäjyys” -oppimiskokonaisuuteen. Siihen linkittyy myös vuosiluokan sisältö, jossa oppilaat mahdollisuuksien mukaan toteuttavat taiteellisen projektin yksin tai ryhmässä ja joiden tuloksista kootaan oppilaiden kanssa näyttely koulun tiloihin. Toinen painopistealue on projektiin liittyen oman kuvallisen ja taiteellisen tekemisen pohtiminen.

Vuosiluokan tarkennetut tavoitteet	Sisältöalueen painopisteet ja tavoitteeseen liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen	Arvioinnin kohteet	Hyvä osaaminen
------------------------------------	---	-------------------------	--------------------	----------------

Visuaalinen havaitseminen ja ajattelu

Kerrataan kuvataiteen, muotoilun, arkkitehtuurin, populaarikulttuurin ja median kuvien havainnoimiseen liittyviä asioita. Tehdään harjoituksia ja töitä, joissa voi soveltaa aiemmin opittua oppilaiden oman kiinnostuksen mukaan. Harjoitellaan perustelemään valintoja. Painopiste taideteosten ja taiteelle ominaisten piirteiden havainnoimisessa.

<i>T1 kannustaa oppilasta havainnoimaan taidetta, ympäristöä ja muuta visuaalista kulttuuria moniaistisesti ja erilaisia kuvallisia välineitä hyödyntäen</i>	Opetellaan käyttämään erilaisia kuvallisia välineitä ja havainnoidaan niiden avulla erilaisia kuvia sekä muita visuaalisen kulttuurin ilmiöitä (arkkitehtuuri, muotoilu, populaarikulttuuri, painettu ja sähköinen media). S1, S2, S3	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot L4 Monilukutaito L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen	<i>Taiteen, ympäristön ja muun visuaalisen kulttuurin havainnoiminen</i>	<i>Oppilas osaa tehdä monipuolisia havaintoja ympäristöstä ja sen kuvista käyttämällä kuvallisia välineitä</i>
<i>T2 rohkaista oppilasta keskustelemaan havainnoistaan ja ajatuksistaan sekä harjoittelemaan näkemystensä perustelemista</i>	Harjoitellaan keskustellen omien näkemysten muodostamista ja niiden perustelemista oppilaiden itsensä tuottamista kuvista. S1, S2, S3	L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L4 Monilukutaito L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys	<i>Havaintojen ja ajatusten sanallistaminen</i>	<i>Oppilas osaa kuvailla taiteeseen, ympäristöön ja muuhun visuaaliseen kulttuuriin liittyviä havaintojaan ja perustella ajatuksiaan sanallisesti</i>
<i>T3 innostaa oppilasta ilmaisemaan havaintojaan ja ajatuksiaan kuvallisesti ja muita tiedon tuottamisen tapoja käyttäen</i>	Harjoitellaan ilmaisemaan omia näkemyksiä taidekuvista eri aikakausilta ja kulttureista (erityisesti nykyaide) sekä ympäristön ja median kuvista omien kuvallisten tuotosten kautta.S1, S2, S3	L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot L4 Monilukutaito L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen	<i>Havaintojen ja ajatusten ilmaiseminen</i>	<i>Oppilas osaa ilmaista havaintojaan ja ajatuksiaan hyödyntämällä kuvien rinnalla myös muita tiedon tuottamisen tapoja</i>

Vuosiluokan tarkennetut tavoitteet	Sisältöalueen painopisteet ja tavoitteeseen liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen	Arvioinnin kohteet	Hyvä osaaminen
Kuvallinen tuottaminen Tehdään harjoituksia ja töitä, joissa kerrataan aiemmin opittuja tekniikoita Tehdään töitä sekatekniikalla, jossa voi soveltaa opittuja asioita oppilaiden kiinnostuksen kohteista käsin. Pohditaan, mikä oppilaiden töistä tekee taideteoksia ja kannustetaan miettimään, mitä haluaa omalla työllään kertoa ja millä tavoilla, menetelmillä ja tekniikoilla oman ajatuksen ja viestin saa parhaiten kerrottua. Kevätlukukaudella käytetään useampia tunteja oppilaiden omaan työhön, jonka voi toteuttaa joko yksilö- tai ryhmätöinä. Kaikkien kuudensien luokkien oppilaiden teoksista kootaan yhdessä oppilaiden kanssa näyttely.				
<i>T4 ohjata oppilasta käyttämään monipuolisesti erilaisia materiaaleja, tekniikoita ja ilmaisun keinoja sekä harjaannuttamaan kuvan tekemisen taitojaan</i>	Vaativampia ja soveltavia harjoituksia aiemmilla vuosiluokilla tutuksi tulleilla tekniikoilla; esimerkiksi piirtäminen, maalaus, grafiikka, muovailu ja rakentaminen, ympäristötaide, valokuvaus, animaatio ja elokuva, digitaalinen kuvan tekeminen, sekatekniikat. S1, S2, S3	<i>L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot L5 Tieto- ja viestintä teknologinen osaaminen L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys</i>	<i>Kuvallisten ilmaisukeinojen käyttäminen</i>	<i>Oppilas osaa soveltaa erilaisia materiaaleja, tekniikoita ja ilmaisukeinoja kuvallisessa tuottamisessaan</i>
<i>T5 ohjata oppilasta tavoitteelliseen kuvallisten taitojen kehittämiseen yksin ja yhteistyössä muiden kanssa</i>	Kehitetään omia taitoja havainnointien ja keskustelujen kautta. Harjoitellaan asettamaan tavoitteita itselle ryhmän jäsenenä sekä ryhmän yhteisiä tavoitteita. Tehdään ryhmän yhteinen taidetuotos. S1, S2, S3	<i>L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot L5 Tieto- ja viestintä teknologinen osaaminen</i>	<i>Kuvailmaisun taitojen kehittäminen</i>	<i>Oppilas osaa asettaa tavoitteita ja pyrkii kehittämään kuvailmaisuaan yksin ja ryhmän jäsenenä</i>
<i>T6 ohjata oppilasta tutustumaan erilaisiin kuvallisen viestinnän tapoihin ja käyttämään kuvallisen vaikuttamisen keinoja omissa kuvissaan</i>	Tutkitaan erilaisia kuvallisen vaikuttamisen keinoja ympäristössä sekä mediassa ja harjoitellaan niiden käyttöä omissa kuvissa. S1, S2, S3	<i>L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L4 Monilukutaito L5 Tieto- ja viestintä teknologinen osaaminen</i>	<i>Kuvien avulla vaikuttaminen ja osallistuminen</i>	<i>Oppilas osaa käyttää erilaisia kuvallisen vaikuttamisen keinoja ilmaistessaan mielipiteitään</i>

Vuosiluokan tarkennetut tavoitteet	Sisältöalueen painopisteet ja tavoitteeseen liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen	Arvioinnin kohteet	Hyvä osaaminen
<p>Visuaalisen kulttuurin tulkinta</p> <p>Visuaalisesta kulttuurista nostetaan erityisesti esille taidemaailma ja sen käytänteet. Pohditaan taideteosten ja muiden kuvien, myös oppilaiden itsensä tekemien kuvien suhdetta todellisuuteen ja mielikuvitukseen. Tarkastellaan ja tulkitaan taidetta sekä sanallisesti, kuvia tekemällä, että muilla keinoin kuten draaman ja tutkivan oppimisen avulla. Tehdään tulkintoja teoksesta, mietitään tekijän näkökulmaa ja omia tulkintoja ja kokemuksia taiteen kokijana. Tutkitaan taidemaailmaa, taiteilijan ja muita taidemaailman ammattaitoja sekä sen käytäntöjä: galleria ja taidemuseotoiminta, kokoelmatyö, näyttelytoiminta. Samalla valmistaudutaan mahdolliseen omista taideprojekteista tehtävään näyttelyyn. Taidemaailman käytänteisiin tutustutaan myös 6. luokan Kulttuuripolkukäynnillä.</p>				
<p><i>T7 ohjata oppilasta tarkastelemaan kuvia eri lähtökohdista ja eri yhteyksissä sekä pohtimaan todellisuuden ja fiktion suhdetta</i></p>	<p>Tulkitaan ympäristön, median ja taidekuvien todellisuus ja fiktio huomioon ottaen. S1, S2, S3</p>	<p>L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L4 Monilukutaito L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen</p>	<p><i>Kuvien tarkastelu</i></p>	<p><i>Oppilas osaa tarkastella sisällön, muodon ja asiayhteyden vaikutusta erilaisten kuvien tulkintaan</i></p>
<p><i>T8 ohjata oppilasta tarkastelemaan taidetta ja muuta visuaalista kulttuuria teoksen, tekijän ja katsojan näkökulmista sekä pohtimaan historiallisten ja kulttuuristen tekijöiden vaikutusta kuviin</i></p>	<p>Pohditaan ja tulkitaan omien ja ympäristön sekä median kuvien lähtökohtia ja tarkoituksia, ja mitkä asiat niihin vaikuttavat. Tarkastellaan omia mieltymyksiä ja tapoja tulkita kuvia. Tutustutaan oman tekemisen kautta eri kulttuurien kuvamaailmaan ja taidehistoriaan. S1, S2, S3</p>	<p>Ajattelu ja oppimaan oppiminen L4 Monilukutaito L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys</p>	<p><i>Kuvatulkinnan menetelmien käyttäminen</i></p>	<p><i>Oppilas osaa tulkita kuvia teoksen, tekijän ja katsojan näkökulmista sekä hyödyntää tulkintojaan kuvista keskusteltaessa</i></p>
<p><i>T9 innostaa oppilasta kokeilemaan eri aikojen ja kulttuurien kuvailmaisun tapoja omissa kuvissaan</i></p>	<p>Tarkastellaan joidenkin historiallisten aikakausien kuvamaailmaa (vrt. historiassa opiskeltavat aikakaudet). Tutustutaan joihinkin taidehistoriallisiin tyyleihin, taiteilijoihin ja heidän tekemäänsä taiteeseen ja sen lähtökohtiin. Tutustutaan eri kulttuurien ja maanosien taiteeseen (vrt. ympäristöpissa, uskonnossa ja elämäntutkimustiedossa käsiteltäviä kulttuureja ja maantieteellisiä alueita). Tehdään havaintojen pohjalta omia teoksia. S1, S2, S3</p>	<p>L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys</p>	<p><i>Kuvailmaisun tapojen käyttäminen</i></p>	<p><i>Oppilas osaa hyödyntää erilaisia kuvailmaisun tapoja tarkastellessaan taidetta ja muuta visuaalista kulttuuria sekä tehdessään omia kuvia</i></p>

Vuosiluokan tarkennetut tavoitteet	Sisältöalueen painopisteet ja tavoitteeseen liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen	Arvioinnin kohteet	Hyvä osaaminen
<p>Esteettinen, ekologinen ja eettinen arvottaminen Tarkastellaan oppilaiden omien kuvakulttuurien ja nuorisokulttuurin trendien, ympäristön visuaalisen, erityisesti kuvallisen, kulttuurin sekä taideteosten esteettisiä ominaispiirteitä. Pohditaan niiden tekotapojen sekä sisältöjen ja viestien ekologisuutta ja eettisyyttä; millaisia arvoja ne edustavat. Pohditaan esteettisyyden ja ekologisuuden arvoa elämässä.</p>				
<i>T10 ohjata oppilasta keskustelemaan taiteessa, ympäristössä ja muussa visuaalisessa kulttuurissa ilmenevistä arvoista</i>	Tarkastellaan oppilaiden omien kuvakulttuurien, ympäristön visuaalisen kulttuurin sekä erityisesti taideteosten esteettisiä ominaispiirteitä. Pohditaan niiden tekotapojen sekä sisältöjen ja viestien ekologisuutta ja eettisyyttä. S1, S2, S3	L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot L4 Monilukutaito L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen	<i>Arvojen tarkasteleminen</i>	<i>Oppilas osaa ilmaista näkemyksiään taiteessa, ympäristössä ja muussa visuaalisessa kulttuurissa ilmenevistä arvoista</i>
<i>T11 kannustaa oppilasta ottamaan huomioon kulttuurinen moninaisuus ja kestävä kehitys kuvailmaisun sisältöjä ja toimintatapoja valitessaan</i>	Otetaan esille esimerkkejä nykyaikaisen taiteen kantaaottavista ja kierrätysmateriaaleista tehdyistä teoksista. Kannustetaan oppilaita miettimään esteettisiä, ekologisia ja eettisiä asioita heidän suunnitellessa ja toteuttaessa omaa taiteellista projektia. S1, S2, S3	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L4 Monilukutaito L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen	<i>Kuvailmaisun sisältöjen ja toimintatapojen valinta</i>	<i>Oppilas ottaa kuvailmaisussaan huomioon kulttuurisen moninaisuuteen ja kestävään kehitykseen liittyviä näkökulmia</i>

14.4.12 KÄSITYÖ

(Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet s. 270)

3. Ikk. KÄSITYÖ			
Vuosiluokan tarkennetut tavoitteet	Sisältöalueen painopisteet ja tavoitteeseen liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen	Arvioinnin kohteet
T1 vahvistaa oppilaan kiinnostusta käsin tekemiseen sekä innostaa keksivään, kokeilevaan ja paikallisuutta hyödyntävään käsityöhön	S1 Oppilas hyödyntää suunnittelun lähtökohtana omia kokemuksia ja elämyksiä S2, S3, S4, S5, S6	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu	
T2 ohjata oppilasta hahmottamaan käsityöprosessi ja sen dokumentointi	S1 S2 Oppilas laatii suunnitelman ja kehittää sitä tarvittaessa S3, S4, S5, S6	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen	Oman työn suunnittelu, valmistus, arviointi ja prosessin dokumentointi
T3 ohjata oppilasta suunnittelemaan ja valmistamaan yksin tai yhdessä käsityötuote tai -teos	S1, S2, S3 S4 Oppilas tutkii ja kokeilee tavallisimpien käsityössä käytettävien koneiden ja työvälineiden käyttöä ja toimintaa valmistaakseen suunnittelemansa tuotteen	L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L4 Monilukutaito L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen	Tuotteen valmistaminen
T4 ohjata oppilasta tutustumaan käsitteistöön ja erilaisiin materiaaleihin ja työstämään niitä tarkoituksenmukaisesti	S3 Oppilas käyttää erilaisia materiaaleja tarkoituksenmukaisesti S5	L4 Monilukutaito L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys	Käsityössä käytettävien materiaalien ja valmistustekniikoiden valinta, yhdistäminen ja työstäminen
T5 kannustaa oppilasta toimimaan pitkäjänteisesti ja vastuuntuntoisesti, huolehtimaan turvallisesta työskentelystä.	S1, S2, S3, S4 S5 Oppilasta kannustetaan pitkäjänteiseen ja turvalliseen työskentelyyn	L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys	Työskentelytaidot
T6 opastaa oppilasta käyttämään tieto- ja viestintäteknologiaa käsityön suunnittelussa, valmistamisessa ja käsityöprosessin dokumentoinnissa	S1, S2 S6 Oppilas käyttää tieto- ja viestintäteknologiaa	L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen	Tieto- ja viestintäteknologian käyttäminen omassa työskentelyssä
T7 ohjata oppilasta arvioimaan, arvostamaan omaa ja muiden kokonaisen käsityön prosessia	S6 Oppilas harjoittelee palautteen antamista ja oman ja toisen työn arviointia	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L4 Monilukutaito L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen	Oman ja muiden työn arviointi, vertaispalautteen antaminen
T8 herättää oppilas arvioimaan kulutus- ja tuotantotapoja kriittisesti	S1, S2 S3 Oppilas käyttää erilaisia materiaaleja tarkoituksenmukaisesti S5	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen	Kulutus- ja tuotantotapojen pohdinta

4. Iik. KÄSITYÖ			
Vuosiluokan tarkennetut tavoitteet	Sisältöalueen painopisteet ja tavoitteeseen liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen	Arvioinnin kohteet
T1 vahvistaa oppilaan kiinnostusta käsin tekemiseen sekä innostaa keksivään, kokeilevaan ja paikallisuutta hyödyntävään käsityöhön	S1 Oppilas hyödyntää suunnittelun lähtökohtana omia kokemuksia ja elämyksiä S2,S3, S4, S5, S6	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu	
T2 ohjata oppilasta hahmottamaan ja hallitsemaan kokonainen käsityöprosessi ja sen dokumentointi	S1 S2 Oppilas laatii suunnitelman ja kehittää sitä tarvittaessa S3, S4, S5, S6	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen	Oman työn suunnittelu, valmistus, arviointi ja prosessin dokumentointi
T3 opastaa oppilasta suunnittelemaan ja valmistamaan yksin tai yhdessä käsityötuote tai -teos luottaen omiin esteettisiin ja teknisiin ratkaisuihin	S1, S2, S3 S4 Oppilas tutkii ja kokeilee tavallisimpien käsityössä käytettävien koneiden ja työvälineiden käyttöä ja toimintaa valmistaakseen suunnittelemansa tuotteen	L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L4 Monilukutaito L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen	Tuotteen valmistaminen
T4 ohjata oppilasta tunnistamaan käsitteistöä sekä tuntemaan monia erilaisia materiaaleja ja työstämään niitä tarkoituksenmukaisesti	S3 Oppilas käyttää erilaisia materiaaleja tarkoituksenmukaisesti S5	L4 Monilukutaito L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys	Käsityössä käytettävien materiaalien ja valmistustekniikoiden valinta, yhdistäminen ja työstäminen
T5 kannustaa oppilasta toimimaan pitkäjänteisesti ja vastuuntuntoisesti, huolehtimaan turvallisesta työskentelystä sekä valitsemaan ja käyttämään työhön sopivaa välineistöä	S1, S2, S3, S4 S5 Oppilasta kannustetaan pitkäjänteiseen ja turvalliseen työskentelyyn	L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys	Työskentelytaidot
T6 opastaa oppilasta käyttämään tieto- ja viestintäteknologiaa käsityön suunnittelussa, valmistamisessa ja käsityöprosessin dokumentoinnissa	S1, S2 S6 Oppilas käyttää tieto- ja viestintäteknologiaa	L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen	Tieto- ja viestintäteknologian käyttäminen omassa työskentelyssä
T7 ohjata oppilasta arvioimaan, arvostamaan ja tarkastelemaan vuorovaikutteisesti omaa ja muiden kokonaisen käsityön prosessia	S6 Oppilas harjoittelee palautteen antamista ja oman ja toisen työn arviointia	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L4 Monilukutaito L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen	Oman ja muiden työn arviointi, vertaispalautteen antaminen
T8 herättää oppilas arvioimaan kulutus- ja tuotantotapoja kriittisesti	S1, S2 S3 Oppilas käyttää erilaisia materiaaleja tarkoituksenmukaisesti S6	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen	Kulutus- ja tuotantotapojen pohdinta

5. lk KÄSITYÖ.				
Vuosiluokan tarkennetut tavoitteet	Sisältöalueen painopisteet ja tavoitteeseen liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen	Arvioinnin kohteet	Hyvä osaaminen
T1 vahvistaa oppilaan kiinnostusta käsin tekemiseen sekä innostaa keksivään, kokeilevaan ja paikallisuutta hyödyntävään käsityöhön	S1 Oppilas yhdistää ja soveltaa suunnittelussaan erilaisia visuaalisia elementtejä. Ideoinnin lähtökohdana esim. ystävyys. S2, S3, S4, S5, S6	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu		Ei vaikuta arvosanan muodostamiseen. Oppilaita ohjataan pohtimaan kokemuksia osana itsearviointia.
T2 ohjata oppilasta hahmottamaan ja hallitsemaan kokonainen käsityöprosessi ja sen dokumentointi	S1 S2 Oppilas suunnittelee ja kokeilee käytettävät materiaalit ja tekniikat S3, S4, S5, S6	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen	Oman työn suunnittelu, valmistus, arviointi ja prosessin dokumentointi	Oppilas osaa toteuttaa kokonaisen käsityöprosessin ja tehdä dokumentointia prosessin eri vaiheista.
T3 opastaa oppilasta suunnittelemaan ja valmistamaan yksin tai yhdessä käsityötuote tai teos luottaen omiin esteettisiin ja teknisiin ratkaisuihin	S1, S2, S3 S4* Oppilas valmistaa suunnitellun tuotteen	L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L4 Monilukutaito L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen	Tuotteen valmistaminen	Oppilas osaa valmistaa omaan tai yhteiseen suunnitelmaansa perustuvan tuotteen tai teoksen, jossa on huomioitu esteettisyys ja toimivuus.
T4 ohjata oppilasta tunnistamaan käsitteistöä sekä tuntemaan monia erilaisia materiaaleja ja työstämään niitä tarkoituksenmukaisesti	S3 Oppilas tuntee keskeiset käsitteet ja materiaalit S5 Työohjeen lukeminen*	L4 Monilukutaito L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys	Käsityössä käytettävien materiaalien ja valmistustekniikoiden valinta, yhdistäminen ja työstäminen	Oppilas valitsee, yhdistää ja käyttää tarkoituksenmukaisesti eri materiaaleja ja valmistustekniikoita. Oppilas tuntee ja osaa käyttää käsityön käsitteistöä.
T5 kannustaa oppilasta toimimaan pitkäjänteisesti ja vastuuntuntoisesti, huolehtimaan turvallisesta työskentelystä sekä valitsemaan ja käyttämään työhön sopivaa välineistöä	S1, S2, S3, S4 S5 Oppilas ymmärtää turvallisen työskentelyn merkityksen	L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys	Työskentelytaidot	Oppilas ottaa vastuuta omasta työstään ja toimii tavoitteellisesti. Oppilas osaa kuvata yksinkertaisten ja arkipäivään liittyvien laitteiden toimintaperiaatteita. Oppilas osaa käyttää asianmukaisia työvälineitä, koneita ja laitteita oikein, turvallisesti ja tarkoituksenmukaisesti.
T6 opastaa oppilasta käyttämään tieto- ja viestintäteknologiaa käsityön suunnittelussa, valmistamisessa ja käsityöprosessin dokumentoinnissa	S1, S2 S6 Oppilas hyödyntää tieto- ja viestintäteknologiaa omassa työssään	L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen	Tieto- ja viestintäteknologian käyttäminen omassa työskentelyssä	Oppilas osaa käyttää tieto- ja viestintäteknologiaa ohjatusti käsityön suunnittelussa, valmistuksessa ja käsityöprosessin dokumentoinnissa.

Vuosiluokan tarkennetut tavoitteet	Sisältöalueen painopisteet ja tavoitteeseen liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen	Arvioinnin kohteet	Hyvä osaaminen
T7 ohjata oppilasta arvioimaan, arvostamaan ja tarkastelemaan vuorovaikutteisesti omaa ja muiden kokonaisen käsityön prosessia	S6	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L4 Monilukutaito L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen	Oman ja muiden työn arviointi, vertaispalautteen antaminen	Oppilas osallistuu rakentavasti oman ja toisten työn ja työskentelyn arviointiin ja vertaispalautteen antamiseen.
T8 herättää oppilas arvioimaan kulutus- ja tuotantotapoja kriittisesti	S1 Materiaalin syntyminen ja energian käyttö S2, S3, S5	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen	Kulutus- ja tuotantotapojen pohdinta	Oppilas osaa ilmaista, miten kulutus- ja tuotantotavat vaikuttavat tuotteen elinkaaren.

6. lk. KÄSITYÖ				
Vuosiluokan tarkennetut tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen	Arvioinnin kohteet	Hyvä osaaminen
T1 vahvistaa oppilaan kiinnostusta käsin tekemiseen sekä innostaa keksivään, kokeilevaan ja paikallisuutta hyödyntävään käsityöhön	S1 Oppilas yhdistää ja soveltaa suunnittelussaan erilaisia visuaalisia elementtejä ja materiaalien ominaisuuksia S2, S3, S4, S5, S6	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu		Ei vaikuta arvosanan muodostamiseen. Oppilaita ohjataan pohtimaan kokemuksia osana itsearviointia.
T2 ohjata oppilasta hahmottamaan ja hallitsemaan kokonainen käsityöprosessi ja sen dokumentointi	S1 S2 Oppilas suunnittelee työnsä ja kokeilee erilaisia materiaaleja ja tekniikoita S3, S4, S5, S6	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen	Oman työn suunnittelu, valmistus, arviointi ja prosessin dokumentointi	Oppilas osaa toteuttaa kokonaisen käsityöprosessin ja tehdä dokumentointia prosessin eri vaiheista.
T3 opastaa oppilasta suunnittelemaan ja valmistamaan yksin tai yhdessä käsityötuote tai -teos luottaen omiin esteettisiin ja teknisiin ratkaisuihin	S1, S2, S3 S4 Oppilas valmistaa suunnitellun tuotteen	L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L4 Monilukutaito L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen	Tuotteen valmistaminen	Oppilas osaa valmistaa omaan tai yhteiseen suunnitelmaansa perustuvan tuotteen tai teoksen, jossa on huomioitu esteettisyys ja toimivuus.
T4 ohjata oppilasta tunnistamaan käsitteistöä sekä tuntemaan monia erilaisia materiaaleja ja työstämään niitä tarkoituksenmukaisesti	S3 Oppilas tuntee keskeiset käsitteet ja materiaalit S5	L4 Monilukutaito L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys	Käsityössä käytettävien materiaalien ja valmistustekniikoiden valinta, yhdistäminen ja työstäminen	Oppilas valitsee, yhdistää ja käyttää tarkoituksenmukaisesti eri materiaaleja ja valmistustekniikoita. Oppilas tuntee ja osaa käyttää käsityön käsitteistöä.

Vuosiluokan tarkennetut tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen	Arvioinnin kohteet	Hyvä osaaminen
T5 kannustaa oppilasta toimimaan pitkäjänteisesti ja vastuuntuntoisesti, huolehtimaan turvallisesta työskentelystä sekä valitsemaan ja käyttämään työhön sopivaa välineistöä	S1, S2, S3, S4 S5 Oppilas ymmärtää turvallisen työskentelyn merkityksen	L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys	Työskentelytaidot	Oppilas ottaa vastuuta omasta työstään ja toimii tavoitteellisesti. Oppilas osaa kuvata yksinkertaisten ja arkipäivään liittyvien laitteiden toimintaperiaatteita. Oppilas osaa käyttää asianmukaisia työvälineitä, koneita ja laitteita oikein, turvallisesti ja tarkoituksenmukaisesti.
T6 opastaa oppilasta käyttämään tieto- ja viestintäteknologiaa käsityön suunnittelussa, valmistamisessa ja käsityöprosessin dokumentoinnissa	S1, S2 S6 Oppilas hyödyntää tieto- ja viestintäteknologiaa omassa työssään	L5 Tieto- ja viestintäteknologian osaaminen	Tieto- ja viestintäteknologian käyttäminen omassa työskentelyssä	Oppilas osaa käyttää tieto- ja viestintäteknologiaa ohjatusti käsityön suunnittelussa, valmistuksessa ja käsityöprosessin dokumentoinnissa.
T7 ohjata oppilasta arvioimaan, arvostamaan ja tarkastelemaan vuorovaikutteisesti omaa ja muiden kokonaisen käsityön prosessia	S6 Opetellaan antamaan yksilö- ja ryhmäpalautetta	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L4 Monilukutaito L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen	Oman ja muiden työn arviointi, vertaispalautteen antaminen	Oppilas osallistuu rakentavasti oman ja toisten työn ja työskentelyn arviointiin ja vertaispalautteen antamiseen.
T8 herättää oppilas arvioimaan kulutus- ja tuotantotapoja kriittisesti	S1, S2, S3 S5 Perehdytään laadukkaan tuotteen ominaisuuksiin ja turvalliseen työskentelykulttuuriin	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen	Kulutus- ja tuotantotapojen pohdinta	Oppilas osaa ilmaista, miten kulutus- ja tuotantotavat vaikuttavat tuotteen elinkaaren.

14.4.13 LIIKUNTA

(Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet s. 273)

Hyvinkäällä

Tarkoitus on harjoitella monipuolisesti erilaisia taitoja käyttää mahdollisimman monia lajeja apuna sekä hyödyntää erilaisia ympäristöjä ja sääolosuhteita. Opetuksessa voidaan huomioida paikallinen lajikulttuuri kuten esimerkiksi alppilajit, golf, pesäpallo, ringette ja curling.

3. lk. LIIKUNTA "Liikutaan yhdessä toimien ja taitoja harjoitellen."			
Vuosiluokan tarkennetut tavoitteet	Sisältöalueen painopisteet ja tavoitteeseen liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen	Arvioinnin kohteet
Fyysinen toimintakyky			
T1 kannustaa oppilaita fyysiseen aktiivisuuteen, kokeilemaan erilaisia liikuntatehtäviä ja harjoittelemaan parhaansa yrittäen.	S1 Erilaiset liikuntamuodot ja harjoitteet sekä liikuntatehtävät	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot	Työskentely ja yrittäminen
T2 ohjata oppilasta harjaanuttamaan havaintomotorisia taitojaan eli havainnoimaan itseään ja ympäristöään aistien avulla sekä tekemään liikuntatilanteisiin sopivia ratkaisuja.	S1 Kiinniottoleikit, voimistelu, musiikkiliikunta, pallopelit ja -leikit, luontoliikunta.	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot L4 Monilukutaito	Ratkaisujen teko erilaisissa liikuntatilanteissa
T3 ohjata oppilasta sekä vahvistamaan tasapaino- ja liikkumistaitojaan että soveltamaan niitä monipuolisesti erilaisissa oppimisympäristöissä, eri vuodenaikoina sekä eri tilanteissa	S1 Liikkuminen erilaisissa oppimisympäristöissä kuten lumi, jää, sali, luonto, kenttä Tasapainoilu eri alustoilla, kävely ja juokseminen eri alustoilla, voimistelu telineillä, kamppailut, luistelu, pallopelit, musiikki- ja tanssiliikunta Telineuradat, perusliikunta, luistelu, hiihto, suunnistus ja retkeily Käveleminen, juokseminen, loikkiminen, rytmisessä hyppiminen, hyppeleminen, kiipeileminen, laukkaaminen, liukuminen, kinkkaaminen.	L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot	Motoristen perustaitojen (tasapaino- ja liikkumistaidot) käyttäminen eri liikuntamuodoissa
T4 ohjata oppilasta sekä vahvistamaan että soveltamaan välineenkäsittelytaitojaan monipuolisesti erilaisissa oppimisympäristöissä käyttämällä erilaisia välineitä eri vuodenaikoina erilaisissa tilanteissa.	S1 Pomputtaminen, kuljettaminen käsillä ja jaloilla, heittäminen ja kiinniottaminen, lyöminen ja laukaiseminen. Vierittäminen, heittäminen, potkiminen, työntäminen, lyöminen, pomputtaminen, kiinniottaminen. Lajitaidot esim. uinnissa, joukkuepeleissä, voimistelussa, jääpeleissä, hiihdossa, yleisurheilussa, mailapeleissä, tanssissa jne.	L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot	Motoristen perustaitojen (välineenkäsittelytaidot) käyttäminen eri liikuntamuodoissa

Vuosiluokan tarkennetut tavoitteet	Sisältöalueen painopisteet ja tavoitteeseen liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen	Arvioinnin kohteet
T5 kannustaa ja ohjata oppilasta arvioimaan, ylläpitämään ja kehittämään fyysisiä ominaisuuksiaan: nopeutta, liikkuvuutta, kestävyyttä ja voimaa.	S1 Kestävyyden harjaannuttaminen esim. pallopeleissä, uinnissa, maastossa eri vuoden aikaan liikuttaessa. Nopeuden kehittäminen juoksupyrähdyksissä (myös pelien ja leikkien osana), hyppyissä, heitoissa, loikissa ja kisailuissa. Liikkuvuuden kehittäminen voimistelemalla ja venyttelemällä. Käytetään erilaisia nopeusharjoitteita, liikkuvuusharjoitteita, kestävyusharjoitteita ja lihasvoimaharjoitteita.	L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot	Fyysisten ominaisuuksien harjoittaminen
T6 opettaa uimataito, jotta oppilas pystyy liikkumaan vedessä	S1 Erilaiset uintitekniikat ja sukeltaminen Vesiliikunta	L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot	Uima- ja pelastautumistaidot
T7 ohjata oppilasta turvalliseen ja asialliseen toimintaan liikuntatunneilla.	S1 Opetellaan kiinnittämään huomiota omaan ja muiden turvallisuuteen liikuttaessa erilaisissa ympäristöissä	L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen	Toiminta liikuntatunneilla
Sosiaalinen toimintakyky			
T8 ohjata oppilasta työskentelemään kaikkien kanssa sekä säätelämään toimintaansa ja tunnelmaisuaan liikuntatilanteissa toiset huomioon ottaen.	S2 Ystävällinen, toiset huomioonottava toiminta liikuntatilanteissa, omista ja yhteisistä välineistä huolehtiminen. Opitaan leikkien ja pelien kautta vastuunottamista omasta toiminnasta.	L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen	Vuorovaikutus- ja työskentelytaidot
T9 ohjata oppilasta toimimaan reilun pelin periaatteella sekä kantamaan vastuuta yhteisistä oppimistilanteista.	S2 Itsesäätelyn taitojen harjoittaminen kuten omien tunteiden tunnistaminen, niiden ymmärtäminen sekä ilmaisun säätelyminen. Pelit, leikit ja kisailut ovat tapa opettaa myönteisten ja kielteisten tunteiden käsittelyä.	L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen	Toiminta yhteisissä oppimistilanteissa
Psyykinen toimintakyky			
T10 kannustaa oppilasta ottamaan vastuuta omasta toiminnasta ja vahvistaa itsenäisen työskentelyn	S3 Myönteisen minäkäsityksen vahvistamista iloa ja virkistystä tuottavien liikuntatehtävien avulla	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot	Työskentelytaidot
T11 huolehtia siitä, että oppilaat saavat riittävästi myönteisiä kokemuksia omasta kehosta, pätevyydestä ja yhteisöllisyydestä.	S3 Liikutaan omalta tasolta ponnistellen, epäonnistumisista oppien Positiivisen kannustuksen merkitys ilmapiirin luomisessa Monipuoliset tehtävät, leikit ja harjoitteet ja pelit luovat ja mahdollistavat osallisuuden, pystyvyyden, itsenäisyyden ja kehollisen ilmaisun kokemuksia. Annetaan oppilaalle mahdollisuus vaikuttaa tuntien sisältöihin ja vahvistetaan turvallisuuden tunnetta oikeudenmukaisesta kohtelusta.	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu	

4. Ik. LIIKUNTA "Liikutaan yhdessä toimien ja taitoja harjoitellen."			
Vuosiluokan tarkennetut tavoitteet	Sisältöalueen painopisteet ja tavoitteeseen liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen	Arvioinnin kohteet
Fyysinen toimintakyky			
T1 kannustaa oppilaita fyysiseen aktiivisuuteen, kokeilemaan erilaisia liikuntatehtäviä ja harjoittelemaan parhaansa yrittäen.	S1 Erilaiset liikuntamuodot, harjoitteet ja liikuntatehtävät sekä annetaan kannustavaa palautetta.	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot	Työskentely ja yrittäminen
T2 ohjata oppilasta harjaanuttamaan havaintomotorisia taitojaan eli havainnoimaan itseään ja ympäristöään aistien avulla sekä tekemään liikuntatilanteisiin sopivia ratkaisuja	S1 Kiinnittoleikit, voimistelu, musiikkiliikunta, pallopelit ja -leikit, luontoliikunta.	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot L4 Monilukutaito	Ratkaisujen teko erilaisissa liikuntatilanteissa
T3 ohjata oppilasta sekä vahvistamaan tasapaino- ja liikkumistaitojaan että soveltamaan niitä monipuolisesti erilaisissa oppimisympäristöissä, eri vuodenaikoina sekä eri tilanteissa	S1 Liikkuminen erilaisissa oppimisympäristöissä kuten lumi, jää, sali, luonto, kenttä. Tasapainoilu eri alustoilla, kävely ja juokseminen eri alustoilla, voimistelu telineillä, kamppailu, luistelu, pallopelit, musiikki- ja tanssiliikunta Telineradat, perusliikunta, luistelu, hiihto, suunnistus ja retkeily Käveleminen, juokseminen, loikkiminen, rytmissä hyppiminen, hyppeleminen, kiipeileminen, laukkaaminen, liukuminen, kinkkaaminen	L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot	Motoristen perustaitojen (tasapaino- ja liikkumistaidot) käyttäminen eri liikuntamuodoissa
T4 ohjata oppilasta sekä vahvistamaan että soveltamaan välineenkäsittelytaitojaan monipuolisesti erilaisissa oppimisympäristöissä käyttämällä erilaisia välineitä eri vuodenaikoina erilaisissa tilanteissa.	S1 Erilaisten välineiden hallinta liikkeessä erilaisilla alustoilla Välineenkäsittelytaitojen käyttäminen, yhdistäminen ja soveltaminen useimmissa opetuissa liikuntamuodoissa Pomputtaminen, kuljettaminen käsillä ja jaloilla, heittäminen ja kiinnittäminen, lyöminen ja laukaiseminen Vierittäminen, potkiminen, työntäminen, pomputtaminen	L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot	Motoristen perustaitojen (välineenkäsittelytaidot) käyttäminen eri liikuntamuodoissa
T5 kannustaa ja ohjata oppilasta arvioimaan, ylläpitämään ja kehittämään fyysisiä ominaisuuksiaan: nopeutta, liikkuvuutta, kestävyyttä ja voimaa.	S1 Voima-, nopeus-, kestävyys- ja liikkuvuustehtävät Kestävyyttä harjoitetaan esim. pallopeleissä, uinnissa, maastossa eri vuodenaikoina liikuttaessa Nopeutta kehitetään juoksupyrähdyksissä (myös pelien ja leikkien osana), hypyissä, heitoissa, loikissa ja kisailuissa Liikkuvuutta kehitetään voimistelemalla ja venyttelemällä Nopeus-, liikkuvuus-, kestävyys- ja lihasvoimaharjoitteet	L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot	Fyysisten ominaisuuksien harjoittaminen

Vuosiluokan tarkennetut tavoitteet	Sisältöalueen painopisteet ja tavoitteeseen liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen	Arvioinnin kohteet
T6 opettaa uimataito, jotta oppilas pystyy liikkumaan vedessä	S1 Vesiliikunta: erilaiset uintitekniikat ja sukeltaminen sekä hyppääminen	L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot	Uima- ja pelastautumistaidot
T7 ohjata oppilasta turvalliseen ja asialliseen toimintaan liikuntatunneilla.	S1 Erilaiset vaaratilanteiden ennalta ehkäiseminen tunnilla Leikkien ja pelien kautta opitaan sääntöjä ja niiden noudattamista	L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen	Toiminta liikuntatunneilla
Sosiaalinen toimintakyky			
T8 ohjata oppilasta työskentelemään kaikkien kanssa sekä säätämään toimintaansa ja tunnelmaisuaan liikuntatilanteissa toiset huomioon ottaen.	S2 Ystävällinen, toiset huomioonottava toiminta liikuntatilanteissa, omista ja yhteisistä välineistä huolehtiminen	L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen	Vuorovaikutus- ja työskentelytaidot
T9 ohjata oppilasta toimimaan reilun pelin periaatteella sekä kantamaan vastuuta yhteisistä oppimistilanteista.	S2 Itsesäätelyn taidot; tunteiden tunnistamista, niiden ymmärtämistä ja säätelystä harjoitellaan. peleissä, leikkeissä ja kisailuissa Myönteisten ja kielteisten tunteiden käsittely	L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen	Toiminta yhteisissä oppimistilanteissa
Psyykinen toimintakyky			
T10 kannustaa oppilasta ottamaan vastuuta omasta toiminnasta ja vahvistaa itsenäisen työskentelyn taitoja	Myönteisten ja kielteisten tunteiden käsittely	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot	Työskentelytaidot
T11 huolehtia siitä, että oppilaat saavat riittävästi myönteisiä kokemuksia omasta kehosta, pätevyydestä ja yhteisöllisyydestä	S3 Liikkuminen omien kykyjensä mukaan pelkäämättä epäonnistumista Kaverin positiivinen kannustaminen Monipuoliset tehtävät, leikit, harjoitteet ja pelit luovat sekä mahdollistavat osallisuuden, pätevyyden, itsenäisyyden, yhteisöllisyyden ja kehollisen ilmaisun kokemuksia. Annetaan oppilaalle mahdollisuuksia vaikuttaa tuntien sisältöihin ja vahvistetaan turvallisuuden tunnetta oikeudenmukaisesta kohtelusta	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu	

5. lk. LIIKUNTA "Liikutaan yhdessä toimien ja taitoja harjoitellen."			
Vuosiluokan tarkennetut tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen	Arvioinnin kohteet
Fyysinen toimintakyky			
T1 kannustaa oppilaita fyysiseen aktiivisuuteen, kokeilemaan erilaisia liikuntatehtäviä ja harjoittelemaan parhaansa yrittäen.	S1 Oppilas osallistuu liikuntatuntien toimintaan aktiivisesti kokeillen ja harjoitellen erilaisia liikuntamuotoja. Oppilaalle tarjotaan monia erilaisia liikuntatehtäviä ja annetaan kannustavaa palautetta.	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot	Työskentely ja yrittäminen
T2 ohjata oppilasta harjaannuttamaan havaintomotorisia taitojaan eli havainnoimaan itseään ja ympäristöään aistien avulla sekä tekemään liikuntatilanteisiin sopivia ratkaisuja.	S1 Hippaleikit, voimistelu, musiikkiliikunta, pallopelit ja -leikit sekä luontoliikunta	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot L4 Monilukutaito	Ratkaisujen teko erilaisissa liikuntatilanteissa
T3 ohjata oppilasta sekä vahvistamaan tasapaino- ja liikkumistaitojaan että soveltamaan niitä monipuolisesti erilaisissa oppimisympäristöissä, eri vuodenaikoina sekä eri tilanteissa.	S1 Liikkuminen erilaisissa oppimisympäristöissä kuten lumi, jää, sali, luonto ja kenttä Tasapainoilu eri alustoilla, kävely ja juokseminen eri alustoilla, voimistelua telineillä, kamppailu, luistelu, pallopelit, musiikki- ja tanssiliikunta Telineeratat, perusliikunta, luistelu, hiihto, suunnistus ja retkeily Käveleminen, juokseminen, loikkiminen, rytmissä hyppiminen, hyppeleminen, kiipeileminen, laukkaaminen, liukuminen ja kinkkaaminen.	L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot	Motoristen perustaitojen (tasapaino- ja liikkumistaidot) käyttäminen eri liikuntamuodoissa
T4 ohjata oppilasta sekä vahvistamaan että soveltamaan välineenkäsittelytaitojaan monipuolisesti erilaisissa oppimisympäristöissä käyttämällä erilaisia välineitä eri vuodenaikoina erilaisissa tilanteissa.	S1 Oppilas hallitsee erilaisia välineitä erilaisilla alustoilla Oppilas osaa käyttää, yhdistää ja soveltaa välineenkäsittelytaitoja useimmissa opetuissa liikuntamuodoissa Pomputtaminen, kuljettaminen sekä käsin että jaloin, heittäminen ja kiinniottaminen, lyöminen ja laukaiseminen Vierittäminen, potkiminen, työntäminen ja pomputtaminen.	L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot	Motoristen perustaitojen (välineenkäsittelytaidot) käyttäminen eri liikuntamuodoissa
T5 kannustaa ja ohjata oppilasta arvioimaan, ylläpitämään ja kehittämään fyysisiä ominaisuuksiaan: nopeutta, liikkuvuutta, kestävyyttä ja voimaa.	S1 Liikunnan opetukseen valitaan tehtäviä, joilla opetellaan harjoittelemaan voimaa, nopeutta, kestävyyttä ja liikkuvuutta. Kestävyyttä harjoitetaan esim. pallopeleissä, uinnissa, maastossa eri vuodenaikoina liikuttaessa. Nopeutta kehitetään juoksupyrähdyksissä, hypyissä, heitoissa, loikissa ja kisailuissa.	L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot	Fyysisten ominaisuuksien harjoittaminen

	Liikkuvuutta kehitetään voimistelemalla ja venyttelemällä.		
Vuosiluokan tarkennetut tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen	Arvioinnin kohteet
T6 opettaa uimataito, jotta oppilas pystyy liikkumaan vedessä ja pelastautumaan vedestä	S1 Vesiliikunta: harjoitellaan eri uintitekniikoita ja sukeltamista sekä hyppäämistä	L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot	Uima- ja pelastautumistaidot
T7 ohjata oppilasta turvalliseen ja asialliseen toimintaan liikuntatunneilla.	S1 Ohjataan oppilasta huomaamaan erilaiset vaaratilanteet tunnilla. Leikkien ja pelien kautta opitaan sääntöjä ja niiden noudattamista.	L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen	Toiminta liikuntatunneilla
Sosiaalinen toimintakyky			
T8 ohjata oppilasta työskentelemään kaikkien kanssa sekä säätämään toimintaansa ja tunteilmaisuaan liikuntatilanteissa toiset huomioon ottaen.	S2 Ystävällinen, toiset huomioonottava toiminta liikuntatilanteissa, omista ja yhteisistä välineistä huolehtiminen	L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen	Vuorovaikutus- ja työskentelytaidot
T9 ohjata oppilasta toimimaan reilun pelin periaatteella sekä kantamaan vastuuta yhteisistä oppimistilanteista.	S2 Harjoitellaan itsesäätelyn taitoja kuten tunteiden tunnistamista, niiden ymmärtämistä ja ilmaisun säätelyä. Pelit, leikit ja kisailut ovat tapa opettaa myönteisten ja kielteisten tunteiden käsittelyä.	L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen	Toiminta yhteisissä oppimistilanteissa
Psyykinen toimintakyky			
T10 kannustaa oppilasta ottamaan vastuuta omasta toiminnasta ja vahvistaa itsenäisen työskentelyn	S3	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot	Työskentelytaidot

Vuosiluokan tarkennetut tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen	Arvioinnin kohteet
T11 huolehtia siitä, että oppilaat saavat riittävästi myönteisiä kokemuksia omasta kehosta, pätevyydestä ja yhteisöllisyydestä.	S3 Rohkaistaan oppilasta liikkumaan omien kykyjensä mukaan pelkäämättä epäonnistumista. Oppilas ymmärtää positiivisen kannustuksen merkityksen ilmapiirin luomisessa. Monipuoliset tehtävät, leikit, harjoitteet ja pelit luovat sekä mahdollistavat osallisuuden, pätevyyden, itsenäisyyden, yhteisöllisyyden ja kehollisen ilmaisen kokemuksia. Annetaan oppilaalle mahdollisuuksia vaikuttaa tuntien sisältöihin ja vahvistetaan turvallisuuden tunnetta oikeudenmukaisesta kohtelusta.	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu	

LIIKUNTA 6. lk. "Liikutaan yhdessä toimien ja taitoja harjoitellen."				
Vuosiluokan tarkennetut tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen	Arvioinnin kohteet	Hyvä osaaminen
Fyysinen toimintakyky				
T1 kannustaa oppilaita fyysiseen aktiivisuuteen, kokeilemaan erilaisia liikuntatehtäviä ja harjoittelemaan parhaansa yrittäen.	Oppilas osallistuu liikuntatuntien toimintaan aktiivisesti kokeillen ja harjoitellen erilaisia liikuntamuotoja. Oppilaalle tarjotaan monia erilaisia liikuntatehtäviä ja annetaan kannustavaa palautetta. S1	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot	Työskentely ja yrittäminen	Oppilas osallistuu liikuntatuntien toimintaan yleensä aktiivisesti kokeillen ja harjoitellen erilaisia liikuntatehtäviä.
T2 ohjata oppilasta harjaanuttamaan havaintomotorisia taitojaan eli havainnoimaan itseään ja ympäristöään aistien avulla sekä tekemään liikuntatilanteisiin sopivia ratkaisuja.	Hippaleikit, voimistelu, musiikkiliikunta, pallopelit ja -leikit sekä luontoliikunta S1	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot L4 Monilukutaito	Ratkaisujen teko erilaisissa liikuntatilanteissa	Oppilas tekee eri liikuntatilanteissa, kuten leikeissä ja peleissä, useimmiten tarkoituksenmukaisia ratkaisuja.
T3 ohjata oppilasta sekä vahvistamaan tasapaino- ja liikkumistaitojaan että soveltamaan niitä monipuolisesti erilaisissa oppimisympäristöissä, eri vuodenaikoina sekä eri tilanteissa.	Liikkuminen erilaisissa oppimisympäristöissä kuten lumi, jää, sali, luonto ja kenttä. Tasapainoilu eri alustoilla, kävely ja juokseminen eri alustoilla, voimistelua telineillä, kamppailut, luistelu, pallopelit, musiikki- ja tanssiliikunta. Teline radat, perusliikunta, luistelu, hiihto, suunnistus ja retkeily. Käveleminen, juokseminen, loikkiminen, rytmisiä hyppiminen, hyppäileminen, kiipeileminen, laukkaaminen, liukuminen ja kinkkaaminen S1	L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot	Motoristen perustaitojen (tasapaino- ja liikkumistaidot) käyttäminen eri liikuntamuodoissa	Oppilas osaa motorisia perustaitoja. Oppilas osaa tasa-painoilla ja liikkua erilaisissa oppimisympäristöissä.

Vuosiluokan tarkennetut tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen	Arvioinnin kohteet	Hyvä osaaminen
T4 ohjata oppilasta sekä vahvistamaan että soveltamaan välineenkäsittelytaitojaan monipuolisesti erilaisissa oppimisympäristöissä käyttämällä erilaisia välineitä eri vuodenaikoina erilaisissa tilanteissa.	Oppilas hallitsee erilaisia välineitä erilaisilla alustoilla. Oppilas osaa käyttää, yhdistää ja soveltaa välineenkäsittelytaitoja useimmissa opetuissa liikuntamuodoissa. Pomputtaminen, kuljettaminen sekä käsin että jaloin, heittäminen ja kiinniottaminen, lyöminen ja laukaiseminen. Vierittäminen, potkiminen, työntäminen ja pomputtaminen S1	L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot	Motoristen perustaitojen (välineenkäsittelytaidot) käyttäminen eri liikuntamuodoissa	Oppilas osaa käsitellä erilaisia liikuntavälineitä erilaisissa oppimisympäristöissä.
T5 kannustaa ja ohjata oppilasta arvioimaan, ylläpitämään ja kehittämään fyysisiä ominaisuuksiaan: nopeutta, liikkuvuutta, kestävyyttä ja voimaa.	Liikunnan opetukseen valitaan tehtäviä, joilla opetellaan harjoittelemaan voimaa, nopeutta, kestävyyttä ja liikkuvuutta. Kestävyyttä harjoitetaan esim. pallopeleissä, uinnissa, maastossa eri vuodenaikoina liikuttaessa. Nopeutta kehitetään juoksupyrähdyksissä, hyppyissä, heitoissa, loikissa ja kisailuissa. Liikkuvuutta kehitetään voimistelemalla ja venyttelemällä S1	L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot	Fyysisten ominaisuuksien harjoittaminen	Oppilas osaa arvioida fyysisiä ominaisuuksiaan ja harjoittaa nopeutta, liikkuvuutta, kestävyyttä ja voimaa.
T6 opettaa uimataito, jotta oppilas pystyy liikkumaan vedessä ja pelastautumaan vedestä	Harjoitellaan eri uintitekniikoita ja sukeltamista sekä hyppäämistä eri tavoin. Vesiliikunta. S1	L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot	Uima- ja pelastautumistaidot	Oppilas on perusuimataitoinen (Osaa uida 50 metriä kahta uintitapaa käyttäen ja sukeltaa 5 metriä pinnan alla)
T7 ohjata oppilasta turvalliseen ja asialliseen toimintaan liikuntatunneilla.	Ohjataan oppilasta huomaamaan erilaiset vaaratilanteet tunnilla. Leikkien ja pelien kautta opitaan sääntöjä ja noudattamaan niitä. S1	L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen	Toiminta liikuntatunneilla	Oppilas osaa ottaa huomioon mahdolliset vaaratilanteet liikuntatunneilla sekä pyrkii toimimaan turvallisesti ja asiallisesti.

Vuosiluokan tarkennetut tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen	Arvioinnin kohteet	Hyvä osaaminen
Sosiaalinen toimintakyky				
T8 ohjata oppilasta työskentelemään kaikkien kanssa sekä säätämään toimintaansa ja tunteilmaisuaan liikuntatilanteissa toiset huomioon ottaen.	S2 Ystävällinen, toiset huomioonottava toiminta liikuntatilanteissa, omista ja yhteisistä välineistä huolehtiminen	L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen	Vuorovaikutus- ja työskentelytaidot	Oppilas osaa toimia eri liikuntatilanteissa yhteisesti sovitulla tavalla.
T9 ohjata oppilasta toimimaan reilun pelin periaatteella sekä kantamaan vastuuta yhteisistä oppimistilanteista.	Harjoitellaan itsesäätelyn taitoja kuten tunteiden tunnistamista, niiden ymmärtämistä ja ilmaisun säätämistä. Pelit, leikit ja kisailut ovat tapa opettaa myönteisten ja kielteisten tunteiden käsittelyä. S2	L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen	Toiminta yhteisissä oppimistilanteissa	Oppilas noudattaa reilun pelin periaatteita ja osoittaa pyrkivänsä vastuullisuuteen yhteisissä oppimistilanteissa.
Psyykinen toimintakyky				
T10 kannustaa oppilasta ottamaan vastuuta omasta toiminnasta ja vahvistaa itsenäisen työskentelyn	S3 Ohjataan oppilasta oikeanlaisten varusteiden merkityksen ymmärtämiseen liikuntatunneilla sekä ohjataan oppilasta huolehtimaan varusteistaan ja hygieniastaan.?	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot	Työskentelytaidot	Oppilas osaa yleensä työskennellä vastuullisesti ja itsenäisesti.
T11 huolehtia siitä, että oppilaat saavat riittävästi myönteisiä kokemuksia omasta kehosta, pätevyydestä ja yhteisöllisyydestä.	S3 Rohkaistaan oppilasta liikkumaan omalla tasollaan pelkäämättä epäonnistumista. Oppilas ymmärtää positiivisen kannustuksen merkityksen ilmapiiriin luomisessa. Monipuoliset tehtävät, leikit, harjoitteet ja pelit luovat sekä mahdollistavat osallisuuden, pätevyyden, itsenäisyyden, yhteisöllisyyden ja kehollisen ilmaisun kokemuksia. Annetaan oppilaalle mahdollisuuksia vaikuttaa tuntien sisältöihin ja vahvistetaan turvallisuuden tunnetta oikeudenmukaisesta kohtelusta.	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu		Ei vaikuta arvosanan muodostamiseen. Oppilasta ohjataan pohtimaan kokemuksiaan osana itsearviointia.

14.4.14 OPPILAANOHJAUS

(Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet s.277)